O nouă întîlnire între tovarășii NICOLAE CEAUȘESCU și ERICH HONECKER

La invitația Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, ieri a sosit în țara noastră, într-o vizită oficială de prietenie, o delegație de partid și de stat a Republicii Democrate Germane, condusă de tovarășul Erich Honecker, secretar general al Comitetului Central al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al Republicii Democrate Germane. Locuitorii Capitalei, exprimînd sentimentele întregului popor, au salutat cu căldură sosirea înaltului oaspete, începerea noului dialog la nivel înalt între cele două țări prietene.

flacăra

ANUL XXIX - Nr. 26 (1307) 26 IUNIE 1980

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Continuăm și în acest număr, în pag. 12—13, reportajul „Calea Rahovei, istorie și transfigurare".

MINEA GRIGORE — „Burebista"

15 ani de istorie — 15 ani pentru istorie

Alba Iulia, amiază continuă

Vîrsta : 2 005 ani. Date biografice : strălucit și înfloritor centru militar și strategic al Daciei romane. Sub domnia lui Mihai Viteazul, prima capitală politică a celor trei țări românești. 184 de ani mai tîrziu : își dau viața pentru libertate socială martirii poporului român, Horia, Closca și Crișan. La 1 decembrie 1918, Marea Adunare Națională a hotărît și consfințit pentru totdeauna și în mod irevocabil Unirea Transilvaniei cu România. În urmă cu aproximativ 15 ani : tîrg de provincie, cu primăveri întîrziate. Serile, parcurile se umpleau de pensionari și adolescenți. Documentele de partid vorbesc insistent de dezvoltarea armonioasă a tuturor regiunilor țării și ei, bătrîni și adolescenți, știu că mai devreme sau mai tîrziu tîrgului lor i se va redescoperi adevărata vocație. Unul din fiii orașului, Petre Constantinescu, este lăsat la vatră. Filă de reportaj : „Un tren spre Alba Iulia, o femeie în vîrstă cu un copil și mai multe geamantane, bine „instruit" cedează locul și urcă valizele în plasa compartimentului. Femeia nu-l slăbește din ochi, el se fisticește, tocmai acest lucru îi place ei și se destăinuie : în echipă are o fată cuminte, o iubește ca pe propria ei fiică, s-ar bucura dacă în drum prin Sebeș, de unde e fata, i-ar face o vizită. Reține numărul de telefon. Alba n-avea nevoie de electricieni. După o va-

(Continuare în pagina 5)

NICOLAE CRISTACHE ■

Aproape de cetățean, în slujba și la dispoziția lui

În cuvîntarea rostită, săptămîna trecută, la încheierea lucrărilor Consfătuirii de lucru a cadrelor de conducere din sistemul cooperatist și din consiliile populare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a înfățișat pe larg liniile directoare ale dezvoltării unor sectoare economice, poate cu mai puține valențe spectaculoase, dar foarte apropiate și absolut necesare cetățeanului — mica industrie și serviciile către populație.

Aceste sectoare au înregistrat și ele în anii din urmă, sub incidența politicii economice a partidului, realizări remarcabile pe linia dezvoltării și amplificării producției. Dar, în comparație cu mersul general al economiei românești, pașii făcuți sînt timizi, iar realizările sînt departe de ceea ce se poate obține. Și-au făcut loc și unele concepții care, pe alocuri, îndepărtau mica producție și serviciile către populație de obiectivul și rosturile lor : tendințe de gigantism, o activitate de prea multe ori paralelă cu industria mare și nu o dată împovărată de birocratism. Aceste sectoare care, prin excelență, trebuie să dea curs inițiativei locale, răspunzînd cerințelor firești

(Continuare în pagina 3)

VASILE BARAC ■

LIMBA NOASTRĂ

Limba luminînd poporul limba ce-o vorbim cu drag
strălucește ne-ntinată pe o gură de cetate
ca o inimă de mamă în țărîna caldă bate
și își flutură azurul în culorile din steag.

Și poetul și țăranul o rostesc de dimineață
își botează legămîntul cu vocale de pămînt
cînd pe pragul dimineții sîngele străbun ne-nfrînt
logodește gîndul țării cu a ei eternă viață.

Pe cuvinte vechi stăpînă niciodată-nsingurată
din cuvinte noi înalță bolți de vis ocrotitoare
peste-o patrie în care inima ne e curată
peste-o patrie în care idealul nu mai doare.

Neînvinsă de la leagăn pînă la sfîrșit de carte
Ea ne poartă-nalt destinul pînă dincolo de moarte.

OLIMPIU NUȘFELEAN ■

Reportaj de muncă de la Muzeul literaturii române

Toți cei care își mai închipuie că un muzeu reprezintă un soi de fortăreață în care sînt înghesuite o sumedenie de valori apărate cu strășnicie de ochii indiscreți și vizibile doar la ocazii festive, trebuie să viziteze neapărat Muzeul literaturii române din București. Evident, la prima vedere, nimic nu pare ieșit din comun. Incinta clădirii din strada Fundației nr. 4 este amenajată cu aceeași meticulozitate ca la oricare alt muzeu. Un vizitator pătruns în acest univers consacrat literaturii române are prilejul să cunoască mai mult de 20 000 de documente originale și manuscrise, aproape 3 000 de piese iconografice, aproximativ 50 500 de cărți și periodice, peste 500 de obiecte care au aparținut unor scriitori. Benzi magnetice păstrează vocile unor autori care au dispărut. Exponatele acestea descoperă „fața nevăzută a literaturii române" și transformă orice periplu prin sălile muzeului într-o veritabilă aventură spirituală. Se prezintă, astfel, istoria secretă a literaturii române, partea sa mai puțin cunoscută de marele public, dar la fel de importantă, deoarece ea dezvăluie laboratorul de creație al scriitorului, modul în care

(Continuare în pagina 16)

A. GEORGE ■

■ ENERGIA SOLARĂ între dorință și realitate — pagina 8

■ Sticlă de Gorj — paginile 12—13

■ Noi, slujitorii cîntecului românesc, avem datoria să facem totul pentru a-l feri de poluare — pagina 20

■ Plugul de lemn și nava spațială — pagina 23

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu la filatura Întreprinderii textile „Aurora" din Capitală

Valorificarea integrală a materiilor prime și materialelor, a tuturor capacităților și posibilităților de producție

Pentru a analiza modul în care se aplică măsurile stabilite de conducerea partidului privind valorificarea materiilor prime și a materialelor recuperabile în industria ușoară, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat o vizită de lucru la filatura întreprinderii „Aurora" din Capitală. Această filatură utilizează materiale recuperabile în proporție de 86 la sută pentru producerea firelor vigonie, realizează produse de bună calitate și înregistrează o tot mai bună eficiență economică. Astfel, în primele cinci luni ale acestui an, costurile materiilor prime pe tona de fire au scăzut, față de media anului 1978, cu 1 170 lei. Prevederile planului au fost îndeplinite atît la producția fizică și netă, cît și la export.

Analizînd fiecare sector al unității, organizarea proceselor tehnologice, amplasarea utilajelor, mecanizarea operațiunilor, întregul sistem de organizare a producției și a muncii, secretarul general al partidului a cerut specialiștilor din producție, din cercetare și proiectare, să realizeze pe aceleași spații mai multe linii tehnologice prevăzute cu instalații care să asigure mecanizarea operațiunilor de alimentare a mașinilor, transportul materiilor prime, linii cu flux continuu. După ce a indicat că este necesar să se asigure o mai bună organizare și utilizare a spațiului, o înzestrare tehnică corespunzătoare a fiecărei secții de producție, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut conducerii Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini ca specialiștii din această ramură să conceapă și să realizeze, pentru filatura întreprinderii „Aurora", un utilaj complex care să permită obținerea unor importante economii de energie, o eficiență sporită.

Grija deosebită pentru folosirea judicioasă, eficientă a spațiilor de producție, a teritoriului întreprinderii pentru utilizarea în construcții a unor materiale necostisitoare, pentru creșterea continuă a calității producției, s-a vădit în indicațiile date cu prilejul vizitării secției filatură. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția conducerii întreprinderii că în incinta unității există suficient spațiu pentru ridicarea, în imediata apropiere a filaturii, a unei noi hale pentru preparație. În această hală, ușoară, etajată, realizată cu un consum redus de materiale, urmează să fie amplasate toate utilajele și agregatele aferente procesului de pregătire și preparare a materialelor textile pentru a fi prelucrate în continuare în filatură, iar spațiul ce devine disponibil să fie destinat producției. Apreciind produsele unității, secretarul general al partidului a cerut specialiștilor să acorde în continuare o atenție sporită finisării, îmbunătățirii calității, diversificării gamei de modele și sortimente, creșterii eficienței produselor destinate exportului.

Pe parcursul întregii vizite tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost întîmpinat cu manifestări de dragoste și căldură, expresie a sentimentelor de prețuire și gratitudine pe care colectivul acestei unități, alături de întregul nostru popor, le poartă conducătorului partidului și statului nostru pentru activitatea sa neobosită consacrată dezvoltării multilaterale a României socialiste, pentru preocuparea sa constantă față de creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Tovarășul Nicolae Ceausescu a purtat în continuare un cuprinzător dialog de lucru cu membri ai conducerii Ministerului Industriei Ușoare, ai altor ministere și instituții centrale, cu directori de centrale industriale, de institute de cercetare și proiectare tehnologică, cu specialiști din diverse sectoare ale industriei ușoare, pe probleme privind modul cum se folosesc materiile prime și materialele în această ramură industrială. În acest cadru, secretarul general al partidului a examinat soluțiile, procedeele și programele centralelor industriale vizînd folosirea integrală a materiei prime și creșterea gradului de recuperare și reintroducere în circuitul productiv a materialelor uzate de la populație și alți consumatori. S-a cerut întocmirea unui program care să prevadă mijloace și soluții pentru a se ajunge la refolosirea a cel puțin 50 la sută din tot ceea ce se livrează spre consum populației și altor beneficiari — țesături, confecții, încălțăminte, articole de cauciuc, materiale plastice etc. Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe le-a fost trasată sarcina de a include materialele rămase din procesele de prelucrare industrială, precum și materialele recuperabile de la populație și ceilalți consumatori, în balanțele de resurse ale planurilor anuale și ale cincinalului, ca sursă de aprovizionare pentru industria ușoară. Valorificarea superioară a firelor și fibrelor de in și cînepă, îndreptarea, în industria de pielărie, a unei cantități tot mai mari de materiale recuperabile spre chimizare, asigurarea unei sporiri a producției articolelor mici prin lucru la domiciliu, au constituit, de asemenea, probleme dezbătute în cadrul dialogului purtat de secretarul general al partidului cu specialiști din industria ușoară.

După ce și-au exprimat recunoștința și au adus mulțumiri conducătorului partidului și statului nostru pentru prețioasele indicații ce le-au fost date, factorii de răspundere, specialiștii prezenți la acest dialog au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că vor depune toate eforturile pentru valorificarea integrală a materiilor prime și pentru reintroducerea în circuitul productiv a unei cantități tot mai mari de materiale refolosibile, în scopul de a contribui și pe această cale la creșterea eficienței și rentabilității în toate unitățile industriei ușoare.

ION CODRU ■

Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a avut în cursul săptămînii trecute convorbiri cu tovarășul Mario Soares, secretar general al Partidului Socialist Portughez.

Cei doi conducători de partide au constatat cu satisfacție că relațiile pe diverse planuri între România și Portugalia cunosc o evoluție mereu ascendentă, în conformitate cu Tratatul româno-portughez de prietenie și colaborare. S-a exprimat hotărîrea comună de a se depune toate eforturile în vederea dezvoltării în continuare, pe baze reciproc avantajoase, a cooperării în domeniile politic, economic, tehnico-științific și cultural, ca o contribuție de seamă la progresul economic și social al celor două țări.

Abordîndu-se probleme ale vieții internaționale contemporane, a fost exprimată preocuparea față de accentuarea încordării internaționale, care pune în pericol libertatea și securitatea popoarelor, pacea întregii lumi. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Mario Soares au afirmat că în aceste condiții se impune mobilizarea popoarelor, intensificarea colaborării între partidele comuniste, socialiste, social-democrate, democrat-creștine, a tuturor forțelor democratice, pentru orientarea eforturilor tuturor statelor în scopul opririi cursului spre înrăutățirea climatului mondial, al reluării politicii de destindere, bazate pe respectul în relațiile dintre state al principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, pe recunoașterea dreptului fiecărui popor la o dezvoltare liberă, de sine stătătoare. În acest cadru, a fost subliniată necesitatea înfăptuirii securității în Europa și în lume. Legat de aceasta a fost evidențiată importanța deosebită a pregătirii temeinice a reuniunii de la Madrid, care trebuie să dea un nou și puternic impuls eforturilor consacrate înfăptuirii unitare și integrale a prevederilor Actului final de la Helsinki.

În timpul convorbirilor, cei doi conducători de partide au afirmat importanța deosebită pe care o are pentru pacea și securitatea internațională soluționarea pe cale pașnică, prin tratative, a tuturor litigiilor dintre state, a stărilor conflictuale din diferite zone ale lumii, excluzîndu-se cu desăvîrșire folosirea forței sau amenințarea cu forța, orice presiuni politice, diplomatice, economice sau militare. S-a accentuat necesitatea intensificării eforturilor în vederea unei soluții globale, care să ducă la o pace dreaptă și durabilă în Orientul Mijlociu, bazată pe retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate, rezolvarea problemei poporului palestinian prin recunoașterea dreptului său la autodeterminare, inclusiv la crearea unui stat palestinian independent, garantarea securității și integrității teritoriale ale tuturor statelor din zonă. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Mario Soares s-au pronunțat pentru respectarea suveranității și independenței Iranului, pentru soluționarea problemelor dintre Statele Unite și Iran, inclusiv a problemei ostaticilor, pe calea tratativelor pașnice. În ceea ce privește Afganistanul, cei doi conducători de partide au considerat că, indiferent de părerile cu privire la cauzele evenimentelor, trebuie acționat în direcția unei soluții politice care să ducă la încetarea oricărui sprijin din afară pentru forțele antiguvernamentale și, în același timp, la retragerea unităților militare sovietice. Pronunțîndu-se pentru realizarea dezarmării și, în principal, a dezarmării nucleare, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Mario Soares au subliniat necesitatea lichidării cît mai grabnice a gravului fenomen al subdezvoltării, pentru instaurarea în lume a noii ordini economice internaționale, bazate pe egalitate și echitate, care să stimuleze progresul tuturor statelor și, în primul rînd, al celor rămase în urmă, să asigure stabilitatea politică și economică în lume.

★

La sfîrșitul săptămînii trecute, tovarășul Nicolae Ceaușescu a primit pe Reiulf Steen, președintele Partidului Muncitoresc Norvegian, ministrul comerțului și navigației al Norvegiei, președintele părții țării sale în Comisia mixtă româno-norvegiană de cooperare economică, industrială, tehnico-științifică și pentru comerț. În timpul întrevederii s-a subliniat cu satisfacție faptul că relațiile dintre România și Norvegia s-au înscris în ultimii ani pe o linie mereu ascendentă și a fost exprimată convingerea că aceste raporturi se vor extinde și îmbogăți continuu, în folosul și spre binele țărilor și popoarelor noastre. Oaspetele a arătat că în Norvegia este așteptată cu deosebit interes vizita pe care urmează s-o întreprindă în această țară șeful statului român. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat, la rîndul său, că așteaptă cu plăcere vizita pe care o va face în Norvegia, exprimîndu-și convingerea că ea va contribui la dezvoltarea și mai largă a raporturilor româno-norvegiene. În cadrul convorbirii au fost relevate rezultatele pozitive înregistrate în planul colaborării economice, precum și căile și modalitățile menite a stimula și mai mult conlucrarea reciproc avantajoasă dintre România și Norvegia pe tărîm economic și tehnico-științific, cooperarea în ramuri importante ale producției materiale — construcțiile navale, industria chimică și cea metalurgică —, schimburile comerciale, valorificîndu-se cît mai eficient posibilitățile pe care le oferă în acest sens potențialul economic în creștere al celor două țări. A avut loc, de asemenea, un schimb de păreri în probleme actuale ale vieții internaționale.

ION DUMBRAVA ■

Rodnice consfătuiri de lucru organizate din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu

Într-o atmosferă de profundă răspundere, caracterizîndu-se prin spirit analitic și hotărîre fermă de a asigura îndeplinirea sarcinilor stabilite de partid, la sfîrșitul săptămînii trecute a avut loc o consfătuire care a reunit circa 1 000 de specialiști din zootehnie, cadre din cercetare și din învățămîntul superior. Organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, Consfătuirea cu cadrele din zootehnie se înscrie în mod organic pe linia stilului de muncă al conducătorului partidului și statului nostru, stil în care o trăsătură definitorie o constituie amplul și permanentul dialog cu oamenii muncii, consultarea periodică și sistematică a activului de partid și de stat, a cadrelor de conducere, a specialiștilor și celorlalți factori de răspundere din diferite sectoare ale economiei naționale. Cuvîntarea rostită la consfătuire de tovarășul Nicolae Ceaușescu reprezintă un moment de cotitură în dezvoltarea zootehniei, ramură de excepțională importanță a economiei noastre naționale. Prin analiza profundă, exactă a actualei stări de lucruri din zootehnie, prin valoarea deosebită a soluțiilor relevate, prin caracterul său științific, atotcuprinzător, această cuvîntare reprezintă un program concret de acțiune pentru toți cei ce lucrează în zootehnie, în agricultură, pentru toți oamenii muncii.

După ce relevă neajunsurile constatate în zootehnie, secretarul general al partidului trasează căile de remediere a situației, de făurire a unei zootehnii avansate. „Să înțelegem bine — subliniază tovarășul Nicolae Ceausescu — că agricultura este o ramură fundamentală pentru societatea noastră, că fără agricultură nu putem realiza nici socialismul, nici socialismul multilateral dezvoltat, nici comunismul!"

Ca și în expunerile făcute la Consfătuirea de lucru din 29—30 mai de la C.C. al P.C.R. și în Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iunie a.c., în cuvîntarea la recenta Consfătuire de lucru cu cadrele din zootehnie firul roșu îl constituie necesitatea asigurării unei eficiențe maxime. În acest scop, se impune îmbinarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii referitoare la zootehnie cu tradiția existentă în țara noastră în ceea ce privește creșterea animalelor.

Pe linia realizării unei zootehnii eficiente, o mare importanță o prezintă creșterea natalității și realizarea greutății optime la tăiere. Există toate condițiile ca să se obțină o natalitate de 85—90 la sută, astfel încît, începînd cu anul viitor, creșterea efectivelor de animale conform planului să se realizeze în întregime. Un însemnat factor de eficiență îl constituie perioada natalității. Practica înaintată în România în creșterea animalelor era ca în primele luni ale primăverii să se asigure 60—70 la sută din natalitate. Învățînd din această experiență, lucrătorii din zootehnie trebuie să ia toate măsurile necesare pentru ca natalitatea animalelor să se realizeze în perioada optimă.

Zootehnia — la nivelul cerințelor de astăzi ale societății noastre

În aceeași direcție, a obținerii unei eficiențe maxime, trebuie analizate eforturile în toate activitățile legate de zootehnie : asigurarea bazei furajere, realizarea construcțiilor pentru adăpostirea animalelor, învățămîntul, cercetarea științifică ș.a. Numind asigurarea bazei furajere „problemă centrală a zootehniei", tovarășul Nicolae Ceaușescu pune în cuvîntarea sa un accent deosebit pe crearea, de către complexele zootehnice, a unor baze proprii de depozitare a furajelor.

Obținerea de rezultate bune în zootehnie este condiționată și de calitatea lucrătorilor din acest domeniu. Cei care doresc să lucreze în zootehnie, se arată în cuvîntare, trebuie să-și cunoască meseria și să iubească animalele. Zootehnistul trebuie să fie nu funcționar, ci un bun specialist

Un cîmp larg de acțiune, pe linia realizării unei eficiente cît mai mari în creșterea animalelor, îl are și cercetarea științifică. Una din direcțiile în care cercetarea trebuie să-și îndrepte eforturile este ameliorarea raselor și crearea de animale de mare productivitate. În această acțiune, cercetătorii trebuie să se bazeze pe rasele românești, care sînt adaptate condițiilor de climă din România. Cercetarea este, de asemenea, chemată să elaboreze rețete, norme, pe baza experienței practice, care să ajute la generalizarea a tot ceea ce este pozitiv în furajarea animalelor, realizînd reducerea consumurilor pe kilogramul de carne, lapte, lînă — tendință și preocupare care se manifestă în întreaga lume.

În cuvîntare se subliniază că dispunem de tot ce este necesar pentru a îmbunătăți, într-un timp relativ scurt, întreaga activitate, pentru a înfăptui neabătut programul de dezvoltare a zootehniei. „Este necesar — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca pornind de la obiectivele mari pe care le avem în agricultură, în zootehnie, să luăm toate măsurile pentru a pune mai multă ordine, pentru a soluționa problemele, inclusiv de ordin material, în vederea realizării unei zootehnii la nivelul cerințelor societății noastre de astăzi". Secretarul general al partidului și-a exprimat convingerea că toți cei care lucrează în zootehnie, în agricultură, organele și organizațiile de partid vor înțelege că trebuie să se obțină o schimbare pozitivă radicală în activitatea din zootehnie, asigurînd ridicarea acestui sector la nivelul de ramură principală a agriculturii, de ramură importantă a economiei naționale în ansamblu.

ION D. GOIA ■

Aproape de cetățean, în slujba și la dispoziția lui

(Urmare din pagina 1)

ale populației și să se bazeze pe resursele localităților sau ale județelor respective, depind încă prea mult de organele centrale, de unde așteaptă pînă și rezolvarea în totalitate a problemelor de aprovizionare tehnico-materială.

Trecerea la transpunerea în viață a obiectivelor evocate de secretarul general al partidului în cuvîntarea amintită va determina schimbări de esență în organizarea micii industrii și a serviciilor către populație.

Ce se are în vedere ?

Înainte de toate o creștere substanțială a producției. În cincinalul următor volumul producției industriei mici, care include și activitatea meșteșugărească și artizanatul, trebuie să crească de aproape trei ori sau cel puțin să fie dublat ; urmează să aibă loc o dublare a serviciilor către populație. Mica industrie trebuie să reprezinte în final circa 18—20 la sută din producția industrială totală a țării. Această activitate nu va însemna o copie la o scară mai redusă a producției marii industrii ci va fi complementară acesteia, producînd acele produse pe care nu le fabrică industria mare. Raza de activitate a micii industrii nu-i întreaga țară, ci orașul, municipiul, comuna, cel mult județul în care ființează. Producția ei trebuie să poarte amprenta specificului local și să însemne răspunsul concret al acestei activități la cerințele populației din localitatea respectivă. Această calitate a micii industrii de a sonda și a-și adapta producția la cerințele populației locale, adesea altele decît în alte localități, este de o însemnătate excepțională. Pentru ca numai astfel, cu unități mici, care-și pot reorganiza rapid producția, în funcție de comenzi, de cerere se pot satisface cît mai deplin și operativ nevoile populației corespunzător gustului și pretențiilor fiecărui cetățean.

Mica industrie se poate angaja, de asemenea, în producerea, în colaborare cu marea industrie, a unor produse în serii mici în domeniul electronic, al construcțiilor de mașini ; poate fabrica o serie de piese, de subansamble, de aparatură de mică serie. Ea poate să-și aducă, pe această cale, o contribuție la rezolvarea unor probleme importante ale economiei naționale, chiar de tehnicitate mai mare.

O dezvoltare rapidă trebuie să cunoască producția de artizanat, domeniu în care avem o foarte bună tradiție și oameni pricepuți, și care poate satisface nu numai o serie de cerințe ale populației ci și asigura produse pentru export în cantități mari.

Se are în vedere, apoi, ca serviciile să fie aduse lîngă populație, aproape de cetățean și să fie puse în slujba și la dispoziția lui. Acest principiu exclude gigantismul, marile complexe și pune accent pe unități de proporții mai reduse, dar numeroase, pe mici ateliere cu 2—5 oameni, pe structuri organizatorice simple.

Cetățeanul să nu fie nevoit să facă zilnic kilometri întregi pentru a-și duce sau lua lucrurile de la centrele de reparații situate, în prea multe cazuri, la mari distanțe de locuința lui.

Potrivit cerințelor formulate de secretarul general al partidului, mica industrie, toate atelierele sistemului cooperatist trebuie să-și întemeieze activitatea pe resursele materiale locale pe care să le valorifice superior, atît pentru producția proprie cît și pentru acoperirea unor cerințe ale marii industrii. Mai mult, mica industrie poate deveni un important factor în dezvoltarea bazei de materii prime și materiale, de punere în valoare a tuturor resurselor materiale. Spațiu de acțiune în acest domeniu este nelimitat : de la prelucrarea răchitei, a materialelor de construcții, a lemnului, marmurii, a chihlimbarului și altor pietre mai puțin prețioase pînă la organizarea micilor exploatări de argint și aur, de cărbune, la construirea de mori de vînt, în diferite sisteme de captare a energiei hidraulice și eoliene ș.a.m.d.

Nimic nu împiedică punerea în valoare a tuturor acestor posibilități. Se cere doar, așa cum sublinia secretarul general al partidului, inițiativă, gîndire, voință. Și, mai ales, — înlăturarea prejudecății că totul trebuie așteptat de la București, de la organele centrale.

COOPERAȚIA — EFICIENȚĂ, RENTABILITATE

Între consfătuirile de lucru care au marcat viața economică și politică a țării în această vară fierbinte a muncii, organizate din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se înscrie și întîlnirea cu activul și cadrele de bază din sistemul cooperatist și al consiliilor populare ce a avut menirea să analizeze, cu autoexigență și spirit de înaltă responsabilitate, situația actuală și problemele dezvoltării serviciilor pentru populație și micii producții industriale ca parte integrantă a economiei naționale. Și această consfătuire, ca și celelalte, este expresia concretă a celui mai profund mod democratic de a conduce țara și destinele națiunii promovat de conducerea partidului și statului nostru, de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Se înscrie în preocuparea sa permanentă de a dezbate cu activul problemele dezvoltării fiecărui sector și ramuri de activitate. Mica producție are, și va trebui să aibă, un rol tot mai mare în totalitatea producției industriale a țării, nu este o industrie minoră — s-a subliniat cu pregnanță în cadrul consfătuirii — ci o ramură majoră creatoare de valori materiale necesare populației, ca și pentru export, producătoare de venituri și de valută, o ramură cu un rol social deosebit, plurivalent în ocuparea forței de muncă a țării, un larg sistem de angajare a maselor la producția de bunuri materiale.

Au participat peste 1 500 de cadre de conducere ale cooperației meșteșugărești, cooperației de consum și cooperației agricole de producție, prim-vicepreședinți și vicepreședinți ai consiliilor populare, directori ai întreprinderilor județene de resort, reprezentanți ai direcțiilor agricole județene, ai asociațiilor economice intercooperatiste, ai unor ministere și altor organe centrale, organizații de masă și obștești. În spiritul cuvîntării secretarului general al partidului la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, această forță de cadre, 1 500 de conștiințe, de oameni responsabili pentru ceea ce s-a realizat, dar și pentru lipsurile ce s-au manifestat în domeniile supuse spre analiză, în demersul lor critic și autocritic, au formulat numeroase propuneri, întrebări, soluții, pentru redresarea rapidă și totală, pentru dezvoltarea în ritmurile și la cotele stabilite prin planurile de stat, atît a micii industrii, cît, mai ales, a serviciilor. Ele avînd un rol de seamă în asigurarea standardului de viață al populației, așa cum este prevăzut în Programul partidului și în documentele Congresului al XII-lea. Dezbaterile ce au avut loc în plen, cît și în cele două secțiuni ale consfătuirii — „Prestări servicii către populație" și „Producția industriei mici și artizanale" — au reliefat realitatea că s-au făcut pași importanți, că avem o serie de rezultate bune, s-a realizat o creștere an de an a micii producții industriale. Cifrele o exprimă. În sfera serviciilor înregistrîndu-se, de asemenea, creșteri însemnate dar departe de necesități, de cerințele populației și de posibilitățile pe care le avem. „Cu toate acestea, fiind realiști — sublinia în cuvîntarea rostită la încheierea consfătuirii tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să recunoaștem deschis că rezultatele nu sînt pe măsura prevederilor planului, mai cu seamă în domeniul serviciilor". Cu puterea de pătrundere și de analiză a fenomenelor și tendințelor vieții economice și sociale specifice societății socialiste românești pe care bine o cunoaștem, economist-gînditor și creator, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat indicații de esență, a arătat cu claritate căile ce trebuie urmate pentru ca aceste sectoare să devină eficiente, să devină rentabile, în contextul întregului organism economic și social. Întronarea și aici, ca în toate domeniile de activitate, în faptă și realitate, în acțiunea curentă, a datelor noii calități. Condiția dezvoltării noastre pe toate planurile. Ideea-forță ce focalizează toate celelalte idei-soluții fiind, desigur, aceasta — a eficienței, a rentabilității. Încă de la început, de la primele fraze, are în vedere însăși eficiența consfătuirii. „S-au formulat multe propuneri — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — de care va trebui să se țină seama. Trebuie analizate și luate măsuri de soluționare a celor care corespund legilor și principiilor societății noastre socialiste. Să lămurim oamenilor de ce unele propuneri nu au fost reținute. Conducerile fiecărei Uniuni în parte să soluționeze și să răspundă la toate problemele ridicate". În total, în cele două sectoare lucrează 471 000 de oameni, ceea ce reprezintă 14 la sută din personalul muncitor din industria mare. În raport cu producția realizată diferențele sînt foarte mari. Producția acestor sectoare este de numai 7,6 la sută în 1979 și se prevede să fie de 7,7 la sută în 1980. Ceea ce înseamnă că, un om al muncii din cooperație produce de 2 ori mai puțin decît un om al muncii din industrie, deși în mod normal ar trebui să fie invers. Această situație nu mai poate fi tolerată, nu mai poate fi admisă ! Analiza cauzelor va trebui să fie profundă, responsabilă, eficientă prin soluții și măsuri. O cauză fiind și aici numărul mare al personalului neproductiv. Indicații de mare valoare, în contextul general al întregului, au fost date și cu privire la valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în toate ramurile cooperației, aici deficiențele fiind foarte serioase, la reducerea consumurilor pe fiecare produs, sursa sigură de a rentabiliza mica industrie. S-a indicat, de asemenea, creșterea aportului industriei mici în recondiționarea diferitelor piese și subansamble, nu numai pentru populație, ci chiar pentru industrie, dezvoltarea acelor activități care nu se pot realiza rentabil în marea industrie. Nu paralelisme ca pînă acum, nu serii mari de produse ; seriile mici sînt sarcina și scopul cooperației și industriei locale. Prin măsurile stabilite, ponderea producției mici în totalul industriei va trebui să ajungă la 18—20 la sută, ceea ce înseamnă că va trebui triplată față de situația actuală. Iar serviciilor vor trebui să facă în cincinalul următor un salt de două ori mai mare față de prezent. Apropierea unităților de populație asigură condiții optime operative și civilizate de satisfacere a cerințelor cetățeanului, atît în sectorul serviciilor, cît și al micii producții și artizanale. Un rol important revine cooperației și consiliilor populare, inclusiv în ceea ce privește valorificarea și utilizarea surselor de energie — mori de vînt, energia solară, microcentrale pe rîuri de munte, biogazul. Mica industrie și munca la domiciliu trebuie să devină un larg sistem de angajare a maselor la producția de bunuri materiale, accentuîndu-se în mod deosebit rolul lor social. Atotcuprinzătoare analiză, toate pîrghiile eficienței acestor sectoare sînt puse în evidență cu limpezime, ca și sistemul de retribuire a celor ce vor fi antrenați, sistemul de control al prețurilor, pentru a nu genera fenomene de inflație și speculă, pentru că totul, serviciile, ca și dezvoltarea micii industrii, au un singur și umanitar scop, scopul esențial al societății socialiste — omul, asigurarea unui înalt nivel de trai, de civilizație și bunăstare.

GHERGHINA ADAM ■

MUNCITORUL
întîiul făurar al progresului multilateral al țării

Plămădită la temperatura înaltă a luptei pentru adevăr și justiție socială, oțelită în perioada revoluției populare și a aspreior bătălii de clasă, eroica noastră clasă muncitoare își continuă cu cinste misiunea sa istorică și vocația sa prometeică în cadrul unei societăți ce face din umanism un principiu de gîndire și acțiune, o constantă a întregii politici economice, sociale, demografice și ecologice, un permanent criteriu de judecată a faptelor și proiectelor noastre. Forță socială conducătoare, legată de cele mai înaintate mijloace de producție și purtătoare a celor mai sfinte idealuri ale națiunii, muncitorimea română s-a dovedit a fi cea mai avansată, mai revoluționară și mai consecventă clasă într-o societate în care fiecare om al muncii poate ajunge astăzi la cele mai înalte demnități. Prestigiul cucerit de clasa noastră muncitoare în lupta pentru echitate în raporturile sociale, pentru progres material și spiritual crește necontenit pe măsura acumulării unei experiențe tot mai bogate în conducerea societății, activitate în care se valorifică întreaga sa capacitate de mobilizare, spiritul de disciplină și organizare, înalta sa conștiință revoluționară. **„Viața demonstrează — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — că numai în condițiile cînd oamenii muncii devin stăpînii forțelor de producție... și participă activ la conducere pot să-și îndeplinească rolul destinat de istorie, că numai în socialism clasa muncitoare își poate îndeplini rolul conducător în societate".**

CLASA MUNCITOARE TRADUCE ÎN FAPTE IDEEA DE RITM, DE ISTORIE GRĂBITĂ, RACORDATĂ VIITORULUI

Am fost cu toții, în ultimii 15 ani, martorii, creatorii și beneficiarii celui mai strălucit capitol al istoriei naționale, am văzut cu ochii noștri redescoperirea României prin marea capacitate a comuniștilor de a transforma în fapte puterea și vocația clasei noastre muncitoare, a întregului popor, prin ridicarea la scara realității a celor mai nobile virtuți ale socialismului.

Ne oprim în mod deosebit asupra ultimului deceniu și jumătate nu fiindcă am fi obligați de prospețimea memoriei sau din considerente de ordin afectiv, ci datorită marii semnificații pe care a avut-o în destinul colectiv al poporului nostru cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român. Ultimii ani ai istoriei naționale rămîn cu totul remarcabili prin vigoarea, dinamismul și progresul multilateral, prin ritmul general de dezvoltare social-politică, economică și culturală a țării. Sînt ani în care, sub conducerea partidului, prin grija permanentă și indicațiile exprese ale secretarului său general, glorioasa noastră clasă muncitoare, în alianță cu țărănimea și intelectualitatea patriei, a tradus în fapte ideea de ritm, de istorie grăbită, de înaintare racordată viitorului, poruncilor și exigențelor lui. O perioadă demiurgică în care muncitorimea română, principalul generator de energii, a luptat intens pentru a propulsa România — țară în curs de dezvoltare — în eșalonul statelor cu dezvoltare economică medie.

Trăim o nouă etapă în potențarea bunăstării generale, în desăvîrșirea democrației plenare și demnității umane, pe parcursul căreia clasa noastră muncitoare continuă să reprezinte principala forță socială în promovarea progresului multilateral, inclusiv a celui legat de revoluția tehnico-științifică. Sporirea rolului conducător al clasei muncitoare pe ansamblul societății, prin noile valențe calitative legate de creșterea participării sale la autoconducere, la producția valorilor materiale, la promovarea conștiinței sociale socialiste și a unui nou mod de viață, toate acestea au condus — în anii scurși de la Congresul al IX-lea al P.C.R. — **la profunde și largi mutații cantitative și calitative în sînul muncitorimii, la crearea unui nou statut al clasei muncitoare,** al unei clase ce se legitimează astăzi printr-un sensibil spor de cunoștințe profesionale și noi orizonturi de cultură.

ADUCEREA TUTUROR ZONELOR ȚĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

Sub raport cantitativ se poate evidenția, în primul rînd, creșterea numerică a clasei muncitoare din România, precum și sporirea ponderii sale în totalul populației țării, a celei active îndeosebi.

Dacă în anul 1965 numărul muncitorilor din industrie era de 1 441 600, el a atins, la sfîrșitul anului 1979, cifra de 2 945 400. Mai mult, față de 1965, ponderea muncitorilor față de totalul personalului muncitor din industrie a crescut cu aproape 6 procente, respectiv de la 86 la sută în 1965, la 91,3 la sută în 1979. Aceste cifre oglindesc puternica dezvoltare a industriei în ultimii 15 ani, îndeosebi a industriei siderurgice și constructoare de mașini ; au fost anii desferecării potențialului energetic al țării, anii cînd a fost realizată ampla valorificare a petrolului și gazului metan prin spectaculoasa explozie a petrochimiei naționale, anii cînd a fost dăruit un nou destin bogățiilor subterane și vegetației forestiere.

Noua organizare administrativ-teritorială, realizată pe baza directivelor Congresului al IX-lea, a creat, cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, „un cadru mai favorabil pentru repartizarea rațională a forțelor de producție, a obiectivelor economice pe teritoriul țării, pentru ridicarea mai rapidă a unor zone insuficient dezvoltate, pentru desfășurarea în condiții tot mai bune a construcției socialiste din țara noastră".

Aducerea tuturor zonelor României socialiste pe traiectoria progresului, proces cu implicații revoluționare profunde în

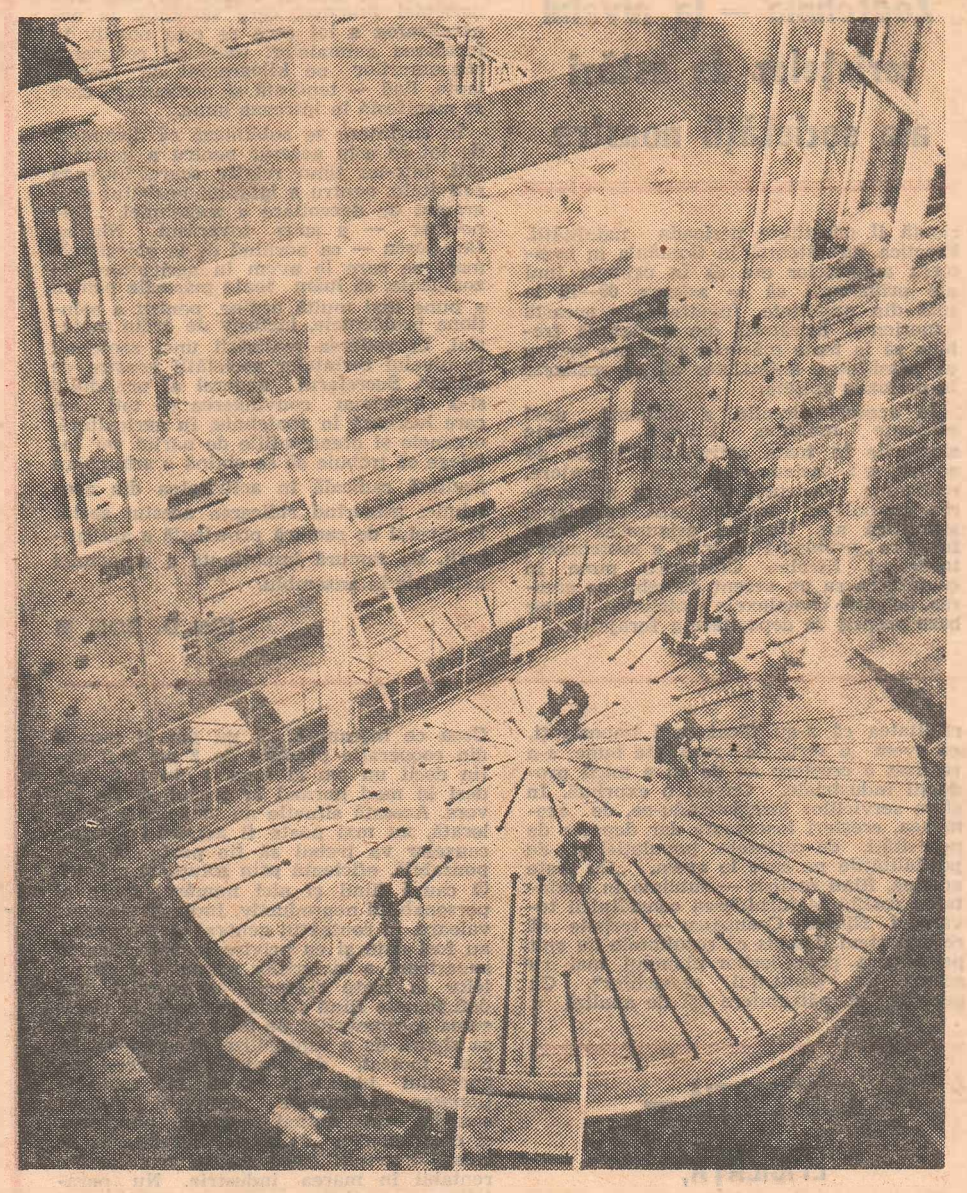

modul de trai al oamenilor, a provocat, firește, și sensibile transformări în structura clasei muncitoare. Astfel, în perioada 1965—1978 creșterea medie a numărului de muncitori pe ansamblul țării a fost de 1,8 ori, dar un spor mult mai ridicat au cunoscut în aceeași perioadă județele mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic : Sălaj (de 4,7 ori), Olt (de 3,4 ori), Teleorman (de 6,2 ori) etc. În această situație dinamica structurii sociale și omogenizarea socială se poate recomanda, între altele, printr-un apreciabil și evident proces de apropiere a județelor prin numărul de muncitori ce revin la 1 000 locuitori. În 1978, față de media pe țară de 256 de muncitori la o mie de locuitori, municipiul București și un număr de 13 județe (Alba, Arad, Argeș, Brașov, Brăila, Caraș-Severin, Cluj, Constanța, Harghita, Hunedoara, Prahova, Sibiu, Timiș) se aflau peste această medie, iar alte șapte județe, în imediata apropiere a mediei pe țară.

Cercetări sociologice ne mai relevă și alte aspecte deosebit de semnificative. S-a apreciat astfel că principala sursă de creștere a clasei muncitoare o reprezintă în continuare populația din mediul rural. S-a putut constata însă în același timp și apariția și dezvoltarea rapidă a unor profesii muncitorești la sate, situație impusă de mecanizarea și industrializarea agriculturii. Investigații sociologice de amploare au mai stabilit deopotrivă că, la ora actuală, circa 35—40 la sută din noii muncitori provin din familii de muncitori, ceea ce evidențiază continuitatea generațiilor — fenomen cu consecințe favorabile asupra integrării tinerilor în muncă, asupra sistemului de norme și valori pentru care aceștia optează.

Interesant de notat că, în același timp, se conturează și tendința trecerii unor elemente ale muncitorimii în rîndul altor categorii sociale, dar direct legate de producție (ingineri etc.), ca urmare a unei pregătiri de specialitate sau a dobîndirii unei experiențe practice în munca de conducere.

UN NOU CONCEPT CU PRIVIRE LA PROFESIUNEA DE MUNCITOR

De o deosebită importanță apar apoi prefacerile calitative intervenite în structura muncitorimii, evidente în mod deosebit prin creșterea permanentă a nivelului de calificare și instruire. La sfîrșitul anului 1978, numărul muncitorilor calificați reprezenta 83,7 la sută, iar în ramurile de vîrf depășea 90 la sută. De notat că o jumătate de milion de muncitori posedă în prezent o instruire de nivel mediu, ceea ce reprezintă nu numai o înfăptuire cu totul remarcabilă, ci vine deopotrivă să marcheze apariția și instituirea unui nou concept politic, social și moral cu privire la profesiunea de muncitor.

Relevante în acest sens ne apar considerațiile Centrului de cercetări sociologice din București consacrate rolului clasei muncitoare în contextul revoluției tehnico-științifice. S-a evidențiat astfel că revoluția tehnico-științifică în țara noastră nu se petrece ca un proces impus din afara clasei muncitoare, tehnica modernă produsă în țara noastră implicînd deja capacitatea folosirii și creării ei de către muncitori. O situație care i-a determinat pe cercetători să constate că la noi revoluția tehnico-științifică nu se desfășoară în primul rînd la nivelul cunoașterii științifice ci primordial la nivelul **acțiunii** umane, al dezvoltării sociale, noua etapă calitativă legată de dezvoltarea cunoașterii, a tehnicii și tehnologiei fiind cea care guvernează această revoluție. În sprijinul acestor aserțiuni pledează deopotrivă și datele statistice. S-a stabilit astfel că în comparație cu anul 1965, la sfîrșitul anului 1978 numărul muncitorilor calificați prin școli de tip mediu sau post mediu a fost de 11 ori mai mare, iar numărul celor calificați prin școli profesionale de 4 ori mai mare. În aceeași perioadă numărul celor calificați prin practica în producție a scăzut cu 7 la sută. Au apărut și s-au extins meseriile de mare complexitate, precum cele de electronist (peste 20 000 de muncitori) și operator chimist (peste 275 000 de muncitori), compartimente ce reclamă cunoștințe superioare de matematică, fizică, chimie etc.

AUTOCONDUCEREA MUNCITOREASCĂ ÎNTR-O ETAPĂ DECISIVĂ

Continua profesionalizare a muncitorimii, ridicarea sensibilă a nivelului cultural, potențarea capacității comprehensive, a spiritului de inițiativă și a puterii de decizie au impus logic trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate economică, la dezvoltarea autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării întreprinderilor, la instituirea noului mecanism economico-financiar. **Este pentru prima dată în lunga istorie a României cînd realitatea social-economică a demonstrat că participarea oamenilor muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități la procesul decizional se poate transforma din aspirație și ideal într-o realitate cotidiană prin instituționalizarea unor structuri organizatorice fundamentate pe principiile democrației socialiste.** Înființarea Consiliului Național al Oamenilor Muncii a însemnat în fapt instituirea unui larg cadru democratic în viața economică pentru realizarea unui contact permanent cu oamenii muncii, un dialog viu consacrat tuturor problemelor care privesc progresul societății, dezvoltarea fiecărui domeniu de activitate.

Preocuparea expresă a partidului nostru, a secretarului său general pentru dezvoltarea și perfecționarea, alături de organismele democrației reprezentative, a formelor de participare **directă** a maselor la viața politică și socială constituie una dintre cele mai relevante trăsături ale ultimului deceniu și jumătate. Numeroase măsuri privind constituirea și perfecționarea modului de funcționare a consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi și unități economico-sociale, a adunărilor generale ale oamenilor muncii, a altor foruri și organisme democratice asigură o structură organizatorică propice participării nemijlocite a tuturor oamenilor muncii la dezbaterea celor mai importante probleme ale vieții social-economice, la luarea deciziilor. Iar în această privință un loc de frunte îl ocupă autoconducerea muncitorească, modalitate de întărire a rolului conducător al clasei muncitoare în societatea noastră și care deschide perspectiva evoluției treptate a mecanismului democratic spre forme superioare. În acest sens, crearea și aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar a însemnat, de fapt, investirea autoconducerii muncitorești cu noi prerogative, dar și obligații, ce reclamă o nouă conduită socială, noi mijloace și instrumente de lucru pentru trecerea la o nouă calitate în activitatea proprie, potrivit cerințelor etapei actuale. Așa cum s-a subliniat în recentele documente de partid, autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară au intrat într-o etapă decisivă, ce implică și oferă, în egală măsură, posibilitatea unirii tuturor resurselor materiale și financiare ale societății și dirijării lor în concordanță cu opțiunile fundamentale privind dezvoltarea accelerată a forțelor de producție și creșterea nivelului de trai.

Ca momente de referință în destinul socialist al patriei noastre, în noua etapă de împlinire istorică, se înscriu recentele indicații și recomandări ale secretarului general al partidului prezentate la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. și la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii. Așa cum o dovedesc, între altele, telegramele adresate C.C. al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu — pretutindeni colective muncitorești stabilesc în aceste zile măsuri concrete pentru creșterea producției fizice și nete, pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar. Pretutindeni un suflu înnoitor dinamizează creația și creativitatea, pretutindeni muncitorii se angajează cu spirit comunist revoluționar la ridicarea la un nivel superior a întregii noastre activități, în concordanță cu comandamentele și exigențele actualei etape istorice pe care o străbate România socialistă.

Ultimul deceniu și jumătate reprezintă pentru noi toți o largă și vibrantă retrospectivă a celei mai fertile perioade din istoria națională a poporului nostru, un tablou atotcuprinzător al unei etape de progres multilateral, o prospectare lucidă a ceea ce va însemna pentru România viitorului o istorie făurită conștient prin armele rațiunii și practicii sociale. Este perioada inițiată prin cel de al IX-lea Congres al partidului, acest mare prag de conștiință născut din gîndul și fapta comuniștilor români, a glorioasei noastre clase muncitoare, prin aportul decisiv, determinant al secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, primul muncitor și arhitect al țării, cîrmaciul destinului național, omul care întruchipează atît de plenar crezul, înțelepciunea și vigoarea clasei muncitoare, a întregului nostru popor.

LIVIU TIMBUS

Simple dialoguri despre democrația muncitorească

Uzina „23 August" din Capitală — imensă citadelă a industriei grele din România, înnobilată de puternice tradiții revoluționare. Muncitorii își confecționează cărți de vizită pe care scriu fără complexe : „Muncitor, secția...". Nu este o figură de stil, ci un adevăr izvorît dintr-o credință plămădită de înalta morală a muncii, a faptei. Ei sînt și **făuritorii** bunurilor, și **proprietarii**, și **beneficiarii**. Și astfel, gestul obișnuit al întinderii banalului cartonaș cu numele, meseria și adresa capătă semnificația deosebită a bucuriei, a demnității și respectului față de uzină căreia ei i-au dăruit totul și de la care au primit totul.

Se numesc simplu, Gurlui, Mihalcea, Lazăr. Pe numele mic, Florea, Marin, Petre. În mare, biografiile lor sînt comune : ani în urmă, la unii chiar mulți ani în urmă, le-a trecut prin cap să facă industrie. Nu dintr-o toană, ci din necesitate. Economia țării avea nevoie de ei, iar ei vroiau să facă o meserie. Lucrurile se legau perfect, economia țării era o chestiune care începuse să-i privească direct ; intrau în această relație și mîndrie, și rîvnă, și dăruire, și pricepere. Istoria nouă a României așa s-a și scris, cu bucurie, muncă, pasiune, trudă, adeseori cu eforturi care au costat scump. Și, ca să revenim, vom spune că tocmai ceea ce e comun în biografia lor, faptul că într-un anume an au intrat la „23 August" direct de pe școlile profesionalei le-a dat ulterior identitatea de care își vorbesc azi cu mîndrie : **muncitor la uzina „23 August"**. Titlul impune respect și semnifică răspundere. Răspundere muncitorească, participare lucidă, conștientă la rezolvarea treburilor întreprinderii. Mai simplu spus, democrație muncitorească.

— Cum se manifestă concret democrația muncitorească, tovarășe Marin Mihalcea. Vă întreb pentru că lucrați de trei decenii aici, sînteți maistru specialist și faceți parte din C.O.M., reprezentînd oțelăria ?

— Democrația înseamnă și faptul că încercăm aproape toți, fiecare după mintea și priceperea sa, să trecem de momentul mai dificil în care se află întreprinderea.

— Aproape cu toții ?

— Aici este unul din punctele nevralgice. V-am spus, avem un moment mai greu : din cauza nerealizării unor indicatori de plan am fost nevoiți să apelăm la bugetul statului. Lucru grav — așa cum sublinia, recent, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, — și în bună măsură noi sîntem răspunzători. Cuvintele sînt poate prea tari, dar trebuie să terminăm odată. Este încă indisciplină în uzină. Indisciplină la locul de muncă — nefolosirea fondului de timp, întîrzieri, plimbări în timpul programului — și indisciplină tehnologică, reflectată în calitatea produselor și desfășurarea contractelor. Bunăoară, am realizat la noi instalația de turnare continuă pentru combinatul de la Galați. A fost o colaborare cu I.M.G.B. și „1 Mai" din Ploiești. Am avut contribuția cea mai mare, dar și cele mai mari necazuri. Întreprinderile amintite și-au trimis imediat oamenii acolo. Noi ne-am mișcat mai greu : s-a dus un tehnician, n-a stat însă mult și a plecat, motivînd că are... examen la limba engleză. N-am nimic împotrivă, tot respectul pentru dorința de autodepășire a omului, dar aici erau implicate atît uzina, cît și combinatul de la Galați. **Răspundere înseamnă să pui mîna să faci treabă, să rezolvi ceva, nu să ridici doar probleme în adunări.** Și cine cunoaște detașamentul muncitorilor de la „23 August" îi știe foarte bine forța. **Trăim democrația, n-o afirmăm doar,** pentru că în sine ea nu înseamnă nimic. Uzina este „mecanicul-șef" al industriei țării. Toate piesele grele, unicate, le facem noi. Ne bucură aprecierea, înțelegem că trebuie să răspundem sarcinilor și facem totul ca să ne achităm de ele.

— Cum credeți că poate ieși uzina din impasul acesta de moment ?

— Eu văd două lucruri foarte clar, așa cum le-am discutat în comitetul oamenilor muncii. Unu : să terminăm cu chiulangiii, ca să nu mai ajung să spun că punem umărul **aproape** toți, și din acest punct de vedere ne aflăm pe drumul cel bun, numărul actelor de indisciplină scade. Doi : să-i punem la treabă pe toți economiștii întreprinderii, ca să nu mai avem necazuri cu aprovizionarea. Numai cei de la serviciul aprovizionare nu fac față. Să înțeleagă cu toții că penalizările pe care le plătim pentru locații în gări, le plătim din buzunarul nostru, din beneficiul întreprinderii. Să fie repartizați pe secții, să vadă ce trebuie acolo, ce materiale, să caute furnizorul, să ia legătura cu el și să urmărească transportul. Sîntem ajutați mereu de conducerea de partid și de stat, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, el ne înțelege, ne sprijină, gîndește alături de noi problemele acestei veri fierbinți. În aceste condiții, ceea ce stă în puterea noastră trebuie realizat fără văicăreli, bărbătește, ca adevărați **proprietari** ai uzinei.

Ar fi poate de ajuns să vorbim, ca despre un fapt al democrației, doar de indignarea lăcătușului Florea Gurlui de la cazangerie. Omul urcase în grabă scările pînă la comitetul de partid, gîfîia, era nervos. Ce i se întîmplase ? Să-l lăsăm să povestească, așa, amestecate, și bune și rele, cînd calm, cînd ușor scos din sărite.

„Noi am terminat comanda la vasele sferice pentru propilenă. Vasele au plecat în țară, ne-am achitat de datorie, mă rog... Au rămas dispozitivele de premontaj al vaselor. Este vorba de un întreg eșafodaj, un fel de schelărie din țeavă din OL35 T. Mult, o cantitate de aproximativ 5 tone. Ne-am gîndit că le-am putea folosi foarte bine, fără amenajări, investiții, și nici cu prea multă muncă, la cuptoarele de ciment. Își terminaseră treaba cu vasele, erau amortizate, stăteau. Și vine, zilele trecute, ajutorul șefului de secție, Ion Tănase, la comitetul de partid pe secție (eu sînt secretar adjunct) și spune că inginerul Tudorache, șeful secției, dă țevile la topit. Nu ne venea să credem. Țevi bune, de 120 milimetri diametru, filetate la capete, exact ce ne trebuia la cuptoare, trimise la topit ! Am convocat comitetul și, printre altele, am discutat și treaba asta. Am stat de vorbă cu toți oamenii din secție. Și totuși, el spunea că a dat dispoziție și răspunde. Parcă de orgoliu era vorba aici. Trebuia să scoatem de la magazia de laminate patru tone de țeavă și pe cealaltă o dădeam la topit ! Nu știu cum îi doare pe unii, dar noi, ce să zic... Tănase, om de vîrsta tatei, doar că nu plînge că trimitem țeava aiurea la topit. Ne costă, ne doare, sîmțim bine asta, vorbim în adunări de folosirea integrală a materialelor, ne luăm angajamente și uite, dăm cu piciorul la tone de țeavă..."

— Ne-am obișnuit să ne ținem de cuvînt, mărturisește Petre Lazăr, este mai simplu și mai eficient. Dar chiar simplu nu este întotdeauna, mai ales cînd faci unicate.

— Dar ce a fost, de pildă, simplu ?

— Cred că a fost simplu, acum, după ce a trecut timpul, să-mi fac o meserie, frezor la atelierul de matrițe de la utilaj tehnologic, să-mi fac o casă, să-mi întemeiez o familie. Repet, **acum** spun că a fost ușor. Dar este bine să te știi asigurat din punctul acesta de vedere, al meseriei, al unui cămin, îți poți vedea mai ușor de treabă.

— Cum vă vedeți de treabă ?

— Ca fiecare cînd are tragere de inimă și își iubește meseria. Important este că și aci, la locul de muncă, totul seamănă cu un cămin, în sensul că ne înțelegem unii pe alții, ne gospodărim bine, ne gîndim la măsurile cele mai potrivite, potrivit vorbei „unde-i unul nu-i putere și unde-s toți...".

— Care a fost ultima măsură pe care a gîndit-o atelierul ?

— Aceea privind brigăzile de lucru compacte. Noi i-am dat denumirea. Am propus ca ele să se organizeze pe specific de meserii, deoarece la schimbul 2 ajustorii erau foarte puțini, stăteau cîțiva într-o hală și consumau energie electrică cît nu făcea. Propunerea noastră a prins: de la 1 iulie se pune în aplicare. De asemenea, am propus și desființarea schimbului 3, care, la fel, mai mult păgubea decît producea și oamenii au fost repartizați în celelalte formații care aveau mașini libere...

Și iată deci cum faptele, gîndurile oamenilor sînt în stare să dea viață unei stări : aceea a **democrației muncitorești. Democrație înțeleasă și ca o uriașă răspundere față de locul de muncă.** Aceasta înseamnă, în ultimă analiză, răspundere față de destinele țării, al căror prim făurar este Muncitorul.

MIRCEA RAICIU ■

Alba Iulia

(Urmare din pagina 1)

cantă la părinți porneste spre Hunedoara. Căminul muncitoresc, serviciul la smotru, libertatea cu care nu avea ce face, amintirea scenei din tren, un telefon, o voce îndepărtată, întîlnirea, un balonseide pe mină, neliniștea surprizei, fata întîrzie, se regăsesc în sfîrșit, o prăjitură, un film, un flacon de parfum, aranjarea garderobei, week-end-urile la Sebeș, însurătoarea, lanuri de porumb, o cărare lîngă linia de cale ferată care duce zilnic la Hunedoara, bezna dinaintea zorilor, teama de cîinii paznicilor, trezitul în fiecare noapte la unu și jumătate, drumul pe jos de la Sebeș la Vînt, plasa comparimentului din vagonul cu navetiști, la șase seara înapoi spre casă, cîteodată și mai tîrziu, și din nou trezirea la unu și jumătate, vînturi, ploi, ninsoare, cărarea de lîngă linia de cale ferată, bezna, cîinii paznicilor, șuieratul locomotivei, farurile puternice, o groapă... A fost descoperit abia spre prînz de către niște muncitori, spitalul, convalescența, reluarea slujbei, simte că nu mai poate, nu mai are curaj... I se desface contractul de muncă pentru absențe. A înțeles că a pornit în viață cu stîngul. Serviciul în biroul de la întreprinderea de drumuri și poduri. Cere „afară" : trece la tăiat bușteni, noaptea visează fire și curent electric". În orașul de jos încep lucrările la primul lot de 7 000 de apartamente. Investițiile cresc spre cifra de 26 miliarde. Hotelurile **Transilvania** și **Parc**, magazinele **Gemina** și **Central**, cinematografele **Columna** și **Dacia**, noul bulevard **Transilvania**, spitalul județean, Casa de cultură a sindicatelor, platforma industrială a orașului, Fabrica de produse refractare... Filă de reportaj : „Pînă la Alba, Petre Constantinescu pleacă pe jos. Reușește strălucit la examenul de probă. Se întoarce la Sebeș într-un picior, de bucurie. Cu ultimii bani cumpără o sticlă de lichior, așază masa, pe masă flori, o așteaptă pe Florica lui, cărela de rușine pentru ce pătise la Hunedoara uitase să-i mai spună cît o iubește, de a doua zi se mută practic în fabrică. Temerea că nu face destul pentru fericirea de a lucra din nou în electricitate, „vă dați seama, zicea, ce înseamnă cărămida refractară pentru țară ?". Se înscrie la seral unde lecțiile decurgeau prea încet, studiază singur, unu, doi, trei copii. Florica se îmbolnăvește, un singur venit în familie...". Alba Iulia devine capitală de județ. Platforma industrială crește : **Întreprinderea de utilaje, Întreprinderea mecanică, Întreprinderea de covoare, Întreprinderea avicolă, Moara de degerminat porumb, Fabrica de piine, Întreprinderea de industrializare a laptelui și a cărnii, autogara, depozitele B.J.A.T.M., B.A.T.M.A., I.C.R.A.** și altele. Filă de reportaj : „Solicitările se adună din toate părțile. Petre Constantinescu aleargă, nu refuză nimic ; aleargă de la un loc la altul, la o școală, la organizația U.T.C., la prieteni, la noile șantiere. La prima inovație a fost sprijinit de directorul fabricii și de inginerul-șef și detestat de proiectantul a cărui lucrare o îmbunătățise; numărul inovațiilor crește odată cu suspiciunea unor comozi ; Petre Constantinescu este acuzat de carierism. Se construiesc ansambluri de blocuri din piața 1 Mai și strada Parcului, se conturează pe planșete noul cartier de locuințe **Ampoi**, se dezvoltă în continuare bulevardul **Victoria**, este pusă în funcțiune conducta de apă potabilă **Petrești — Alba Iulia**, noul pod peste riul **Ampoi**, sediile unităților din sistemul bancar-financiar... Petre Constantinescu se vede obligat să joace într-o piesă de teatru. Cum se vede, nu mai vrea să povestească. Maiorul pe care-l interpretează strigă la un moment dat „Jos monarhia !". El este în fruntea maselor. Cînd se aude strigînd și, după el, toată suflarea figurației, îi dau lacrimile. A fost sincer, și la fel ca în viață unora le-a plăcut, altora nu. A mai plîns cînd a primit cheile de la apartamentul nou. A plîns în biroul directorului. Cheile apartamentului lui, și al Floricăi, și al celor trei copii după ce se întîmplase la Hunedoara. Alba Iulia continuă să crească : **23 unități preșcolare, 8 școli primare, 9 școli gimnaziale, un liceu de matematică și fizică, 4 licee industriale, un liceu economic și de drept administrativ, 7 cantine pentru elevi, 7 internate, clase cu program suplimentar de muzică, arte plastice și coreografie...** Filă de reportaj : „Alba Iulia. 30 000 locuitori. Timp mohorît. Locuința lui Petre Constantinescu nu prezintă, cel puțin la început, nici unul din semnele proprii unei case mobilate de un om înstărit. Una din cele două camere, camera de trecere, este dominată de un șifonier vechi, masiv, de o masă și un pat. Încă de la intrare, umbrela și pardesiul îmi sînt preluate de Cristina ; mi se oferă în schimb o carte mare cu poze. În cazul unei fetițe de aproape trei ani, schimbul trebuie să i se pară desigur neechivalent. Cristinei nu i se pare deloc obositor să se trezească în fiecare dimineață la cinci și jumătate pentru a fi dusă la creșă ; s-a obișnuit cu programul, la fel cum surioara ei mai mare, din clasa a doua, nu se neliniștește să plece și să revină singură acasă de la școală și tot singură să-și pregătească lecțiile. Băiatul de patru ani își petrece diminețile la bunici. Tatăl stinge televizorul și lăsîndu-și ființele în voia lor se apropie de masa încărcată de proiecte și desene tehnice. Mic, de stat, rotofei, cu părul perie, pare mai degrabă fratele mai mare ștrengar de surioare în pregătirea lecțiilor... Copiii se joacă, se încurcă sub masă. A sosit și Florica, fata cu balonseidele pe mînă într-o seară la Sebeș, o femeie uscătivă, timidă, suferința unei boli incomplet vindecate i s-a întipărit în cutele timpurii de pe frunte. Petre Constantinescu explică noua inovație la care lucrează de mai mulți ani. Îl ascult fără să reții mare lucru. Reții convingerea blajină că totul se poate. A văzut un inginer la televizor cu 30 de invenții, soția directorului de școală a modificat structural organizarea internă, bazele de predare, secretarul de partid, prietenul lui, a reușit să salveze opt milioane cu o inovație care a relansat în producție presele „23 August, un alt prieten de-al lui, tehnician, este capabil să înlăture orice defecțiune, oricît de complicată, fără să fie de față...". Orașul întinereste. Media de vîrstă scade, copiii plecați se întorc la rosturile lor mari de-acasă, vechea urbe se așază în matcă nouă. La examenul de admitere în cursul superior la liceul seral, tema sosită în plic de la minister pentru proba la limba română a fost : „Descrieți chipul unui comunist pe care-l cunoașteți". Fără să știe unul de celălalt, aproape toți candidații l-au ales ca erou al temei lor de examen pe muncitorul Petre Constantinescu. Februarie, joi, primul an după crearea județului. Ședință de șantier, șeful anunță : azi familia noastră se mărește cu încă trei destoinici muncitori. Capetele se întorc. Pe bancă, trei bărbați timizi și stingheri. Vasile Ciolan, un alt fiu al orașului reîntors de pe alte meleaguri, îl recunoaște pe prietenul său din „profesionala" de la Deva, Dumitru Cocoș. Povestesc : „Era treabă serioasă la Alba. Ne-am însurat. Ne-am mutat în case noi, ne despărțe o parcare". Au construit împreună drumuri, Poșta, Centrala telefonică, hotelurile noi, blocurile de pe bulevardul Victoriei, rezervorul de apă al orașului, casa de cultură, și-au cumpărat mașini, se vizitează reciproc, clădesc împreună case și vise. În case s-au mutat oameni, colegi de școală reîntorși lîngă părinți, țărani școlarizați la cursuri de înaltă calificare. Industria județului realizează astăzi în circa cinci zile întreaga producție a anului 1938. Alba realizează astăzi întreaga producție de mașini de cusut de uz casnic, 91,8 la sută la mașini de spălat rufe, 23,9 la sută la produse sodice, 26 la sută la P.F.I. și porțelan etc. Carnet de reporter : Atît Vasile Ciolan cît și Dumitru Cocoș exprimă forță, calm, încredere în sine și în prietenia începută departe de casele lor și reînnodată și consolidată într-unul din dinamicele orașe ale țării. Clădindu-și orașul i-au împrumutat chipul. Oameni de zi-lumină. Atît în 1978 cît și 1979. Alba s-a situat pe locul doi în întrecerea dintre județe în industrie, fiind distinsă cu Ordinul Muncii clasa a II-a. După 15 ani, Petre Constantinescu (40 de ani) ; Copiii sînt la liceu și la școala generală, mobila, după cum vedeți, e aceeași, în mare. Am în plus biblioteca, „de savant" cum le spun copiilor în glumă, fac parte dintr-un colectiv de inovatori împreună cu inginerul Petru Paniti, Aurel Sînt și Ioan Otoi, pompa noastră de transportare efectuează acum în cinci minute ceea ce înainte realiza în opt ore, la instalația de captare a prafului de la cuptoarele rapide am redus patru motoare și operația durează astăzi în loc de 16 ore numai patru ore... Alba Iulia, iunie, timp frumos, amiaza continuă.

Mie, adică lui Marin Burlească din Dobroteşti, mi-a plăcut să fac, nu să zic că fac!

Îl găsim pe prispă, cu un maldăr de hîrtii în faţă. Ne cîntăreşte rapid, amestecînd curiozitatea cu neîncrederea. Lămurindu-se ce şi cum, ne strînge mîinile cu putere, oferindu-ne cel dintîi prilej de mirare. Ciudată forţă, gîndim, la un bărbat aşa de puţin la trup ! Ţine să ne avertizeze, parcă cerîndu-şi scuze, că e musai să vorbim cît de tare ,avînd dînsul o lipsă cu auzul. La întrebarea, evident formală, ce mai face, zice că face bine. Se află, ne explică, pe balcon, lucrînd la nişte interese pe care le are în minte. Apoi închide, cu fereală, un caiet de şcolar pe coperta căruia stă scris, cu litere tremurate, Marin Burlească. 61 de ani, Dobroteşti, Teleorman, Schiţe şi Proecte.

— Ce interese ai matale în minte, nea Mărine ?

— De-ale vechi şi de-ale noi, toate tehnice. Vă interesează ?

— Dac-am bătut atîta drum pînă aici, 150 de kilometri de la Bucureşti, înseamnă că ne interesează. Cum a fost cu avionul ?

— De unde ştiţi povestea cu aeroplanul ?!

— Ne-a spus-o, la primărie, Mihalache Mitru.

— Aha, secretarul. Bun băiat, l-am văzut crescînd. Duce mult respect pentru noi, ăştia mai bătrîni. Păi, cum să fie, l-am făcut, dar pînă la el s-au întîmplat atîtea. Primul interes a fost un vaporaş pentru maşina de treierat, cînd eram copil, că mi-a plăcut tehnica de mic. Luam scule de la tata, meseriaş de ispravă, mă băgam cu ele prin tot locul, ba la una, ba la alta. De-a văzut tata plăcerea asta, m-a trimis, după elementară, la Miroşi, la şcoala de meserii, de-am ieşit mecanic. Dar nu m-am ţinut imediat de meserie, nu mergea atunci, m-am apucat de dres roţi. Lui Stancu Ţigliş, lui Stoian Tufă, lui Stan Călin, altora, le-am pus roţi la căruţe prin '38, merg şi azi, puteţi să le vedeţi. După ala, după ce am umblat cu oile pe la Băneasa, lîngă aerodrom, am făcut aeroplanul.

— Cum l-ai făcut, din ce ?

— Din lemn, din ce să-l fac ?! Primul avea pedale, dar n-a mers cine ştie ce. Pînă i-am luat seama, am cheltuit o grămadă de bani. Al doilea a ieşit mai reuşit, că era mai lung. L-am încercat pe islaz, mergea.

— Ai zburat cu el, nea Marine ?

— N-am zburat, m-am împotmolit la motor. Era tare scump şi-atunci am cerut un ajutor, dar nu mi l-au dat. Nu era, pe atunci, loc pentru oameni simpli, prefectul numai că nu m-a înjurat că-l deranjez.

— Şi ?

— Nimic. Am plecat la armată, m-au aprobat la aviaţie, unde am făcut cerere. Cît am fost dus, un frate mi-a pus avionul pe foc, era frig şi nu prea avea cu ce să se încălzească. În timpul ăla, se trăia greu la ţară, nu ca azi. Cînd m-am întors şi-am auzit, să mor, dar m-am apucat de altele.

— Alte ce ?

— Interese, aşa le-am zis. Adică idei care să facă viaţa omului mai uşoară, să ducă la fel de fel de economii. Uite, apa caldă, de pildă.

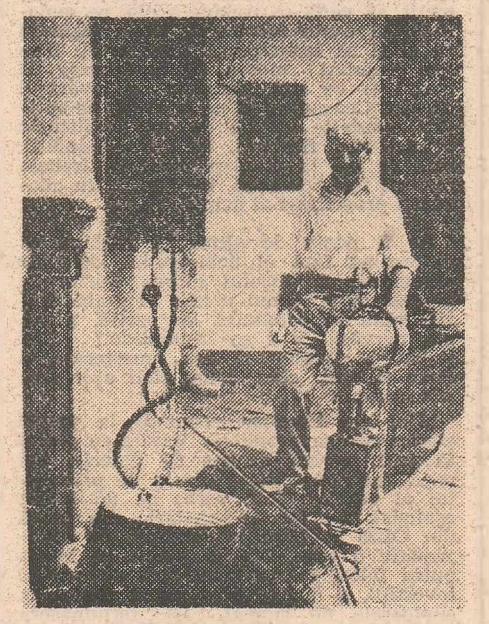

— Cum ai făcut ?

— Să fim înţeleşi, taică, asta a fost în ultima vreme, cînd s-a pus problema combustibililor, că s-au împuţinat. Ştie toată lumea de la tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care a vorbit despre lucrurile astea adînc, pe limba tuturor. A zis dînsul, cu înţelepciune, să căutăm şi să găsim cu minţile noastre ceva care să ducă la economie şi, în acelaşi timp, la viaţă mai civilizată. Îndemnat, că mie atît mi-a trebuit, o încurajare, că de-asta am dus lipsă, de înţelegere şi omenie, acum sînt în ţara noastră, slavă domnului, numai cine nu vrea nu face, îndemnat zic, m-am apucat de apa caldă şi-am rezolvat-o. N-am probleme, nici eu, nici copiii, nici nepoţii. Rezervorul are 60 de litri.

— Am înţeles, dar n-am înţeles cum ai procedat. Cum ?

— Concret, m-am gîndit să n-ardă focul în sobă, iarna, doar pentru încălzit, ci să-l supun şi pentru apă. La 40 de centimetri peste foc, am aşezat, în cuptorul sobei, o serpentină. Iat-o.

— Un fel de spirală, aşa-i ?

— Corect, aţi zis bine. Am legat-o la rezervor prin conducte, una de coborîre, să vină apa deasupra focului, alta de urcare, să se întoarcă apa în rezervor. Pe ultima am fixat un robinet. Am calculat ca apa, la întoarcere, să învingă rezistenţa celei din rezervor, s-o găsească mai rară. De-aia am ales coturile, primul de 8 centimetri, al doilea de 20.

— De ce de 8, de ce de 20 ? Nu se putea mai mult, nu se putea mai puţin ?

— Poate că da, poate că nu, mie aşa mi-a ieşit. Am tot calculat pînă mi-a ieşit, 5 dosare am avut. Le-au rupt nepoţii, dar nu-mi pare rău. Dealtfel, am învăţat socotelile pe dinafară.

— Nea Marine, ce materiale ai folosit ?

— Iaca şi matale, materiale ?! Ce-am ţinut prin atelier. Nişte fiare de le-am luat de la Predoleanu.

— De la cine ?!

— Da, ai dreptate, că eşti tînăr ! Era, pe vremea tinereţii mele, un magazin de fierărie la Obor, îi zicea la Predoleanu.

— Cam cît a costat toată instalaţia ?

— O nimica toată, cîteva sute de lei. Dar ce avantaje ! Apă caldă la discreţie, vii de la cîmp, iarna, găseşti apă caldă, mare avantaj. Că focul, îmi daţi sau nu-mi daţi dreptate, tot arde, aşa-i ?

— Aşa-i ! Alţii de ce n-au preluat ideea dumitale, nea Marine ? Vecinii, de pildă, cunoscuţii.

— Unii au luat-o, dar puţini. M-a întrebat de instalaţie un om din Aninoasa, Aurică Stredie, mi-a scris. De ce n-au luat-o mai mulţi ? Din comoditate, asta e. Comoditatea ne omoară, totul la de-a gata, cum se zice. Mie mi-a plăcut să fac, nu să zic că fac, ca alţii.

— Mai spune o dată, cîte clase ai matale ?

— Rîzi de mine ?! Clase pînă la genunchiul broaştei, 4 elementare şi 4 de meserii, dar m-am ocupat şi mă ocup. Uneori, nu dorm noaptea cu gîndul la interese, adică la idei. Să fac, să dreg, să găsesc. Alţii, mai sînt şi de-ăştia, bătu-i-ar să-i bată, dorm şi ziua, oameni zdraveni, nu ca mine.

— Matale ce-ai ?

— Pe mine nu prea m-au ocolit boalele. În '49, de exemplu, m-au operat de nişte ganglioni care urcau, ziceau doctorii, la inimă. La „Colţea" m-au operat, au făcut treabă straşnică, am scăpat. Am mai trecut printr-o apendicită acută, prin altele, c-am stat prin spitale cu lunile. Acum, cum vedeţi, am probleme cu auzul şi, mai rău ca asta, cu reumatismul, de mă încîrligă cîteodată. De-aia, ca să am cald în casă, am gîndit şi caloriferul.

— Ce-i cu caloriferul, ne spui şi nouă ?

— Cum să nu, doar aţi bătut atîta cale pînă aici ! L-am făcut din tablă galvanizată, 12 ţevi a 3 sferturi de ţol ţeava, ca să dea radiaţii complete. L-am ţinut, la început, la butelie, după care, din motive de economie, l-am trecut la curent. În iarnă, ca să scutesc electrica, s-a împuţinat şi ea, în toată lumea, din cîte am înţeles, l-am trecut la sobă. Cred că am găsit cea mai bună soluţie.

— Cum la sobă ?!

— Soba încălzeşte o cameră şi, cu aceeaşi energie, cu acelaşi lemn ars, caloriferul mai încălzeşte una. Dintr-o lovitură, 2 iepuri. Cum la sobă ? Tot cu serpentina. Una mai complicată, ca o scară închisă la un capăt.

— Cum ai calculat-o, nea Marine ?

— Am cercetat.

— Unde ?

— Pe unde am putut. Chiar şi în cărţi, de ce să mint, ele vorbesc de lucruri întortocheate, eu fac totul simplu, ţărăneşte. Bani puţini, avantaje mari. În septembrie, bag instalaţia în baie, mai avem la un colţ.

— Cine mai avem ?

— Eu şi fii-miu, lucrează la televizoare. Ideea e gata, rămîne doar s-o punem în practică.

— Cît aţi cheltuit pentru calorifer ?

— Puţin. Ce să coste, tabla ?! Primarul, Grigore Dorobanţu, l-a văzut şi i-a plăcut. Mulţi consăteni vor să facă şi ei, să vedem. Mai ales Dumitru Buliga, de la care am luat ciocanul de lipit, s-a arătat interesat, d-o zice, l-oi ajuta, că eu sînt român, iar românul e săritor la nevoia altuia, mai ales cînd e vorba de-un vecin. Totul e, după mintea mea, ca omul să fie gospodar, să-i placă să facă. Cine stă cu braţele încrucişate, ăla n-are spor.

— Vedem aici, nea Marine, o instalaţie...

— Da, vedeţi un captator solar. Alaltăieri l-am pus în funcţiune, a mers, după cum vedeţi, merge. E din tablă veche, de-aia folosită la combine. Numai ţeava am cumpărat-o, ţeavă de 12 milimetri, de la Piteşti. Rezervorul are 70 de litri, l-am făcut din ce-am avut.

— Care ar fi principiul acestei instalaţii ?

— Ştiu eu, fără pompă. Apa, ca şi dincolo, coboară şi urcă singură, fără motor, adică fără energie. Cu geamurile a fost mai greu.

— De ce-a fost mai greu cu geamurile ?

— N-am găsit cauciuc pentru ele. Pînă la urmă, am făcut garniturile din furtunuri de irigator. Le-am cumpărat de la farmacie, de la Roşiori.

— Cîte grade atinge apa ieşită dintr-un astfel de captator ?

— Cînd e soare, 60. Ce m-am gîndit ? Deocamdată, l-am fixat, dar am de gînd să montez toată instalaţia pe un cărucior şi să umblu cu ea după soare, ca să aibă randament cît mai mare. Cînd aţi venit, tocmai scriam la interesul ăsta.

— Nea Marine, unde ai citit matale despre toate astea ?

— În viaţă, taică, în viaţă. În muncă, în dorinţa de a face. Şi în cărţi, dacă aştepţi acest răspuns, dar puţin. Iată, am citit deunăzi „Încotro, Helios ?", interesantă carte, dar grea pentru mine. Eu, ca să fiu sincer, nu prea m-am nimerit, la captator, cu cartea. Acolo zice să aibă 2 metri pătraţi, al meu e de 60 pe 80 de centimetri, dar merge. Poftiţi, daţi drumul la robinet ! E fierbinte apa ?

— E, deşi nu-i cine ştie ce soare !

— Păi, vedeţi ?! De-acum, am alt gînd, mai îndrăzneţ.

— Ce gînd ?

— Port în mine, de cîteva luni, un interes cu vîntul. Vreau să-l pun la muncă.

— În ce fel ?

— Să scot electrică din el. Am mai avut eu aşa ceva, dar m-a cuprins boala şi-am renunţat. Am hotărît să revin, cu alte date. Prin '68, am ţinut un dinam mic, mic, dar aducea lumină. Voi introduce unul mai mare, iar turbinei o să-i dau întindere, că aici nu prea e cine ştie ce vînt.

— Turbină ?!

— Firește. Nu mă complic cu elicea, ca alţii, merg direct la turbină, fără coadă şi alte chestii pretenţioase. Şi-apoi, ca să fiu sincer, mi-e cam frică să mă sui pe casă!

— Chiar aşa ?!

— Ce-i drept, e drept, mi-e cam frică !

— Dumitale, nea Marine, care ai încercat să zbori cu aeroplanul ?!

— Asta a fost, taică, a fost şi s-a dus. Treaba mea e, acum, pe pămînt. Vreau să-mi păstrez sănătatea, în rest m-oi descurca, întrucît interese, după cum văzurăţi, sînt berechet. Numai voinţă şi dorinţă să fie. Să vă întîrnaţi încoace la iarnă, să vedeţi atunci ce cald şi bine e în casă la Marin Burlească. Din nimic, taică, din nimic.

— Nu chiar din nimic, nea Marine, din pasiune şi din muncă, mai ales din muncă! Mulţumim de invitaţie, vom mai trece pe la Dobroteşti, pînă atunci însă sănătate şi spor la treabă.

OVIDIU IOANIŢOAIA

Nazarcea, colţ de Dobroge, binecuvîntat de neodihna oamenilor

Dealuri domoale, ca oglinda unei mări apropiate, mingîiată de un sfîrşit de hulă — acesta este locul în mijlocul căruia s-a născut şi creşte comuna Nazarcea. Mai mult, florile de cais şi piersic, pe care le-am văzut şi simţit nu demult, erau, de parcă această pietrificare lină a apelor s-ar fi încrustat în cele mai neverosimile miresme, într-o spumă albă, migrînd spre roz. La Nazarcea, în acest colţ dobrogean binecuvîntat de neodihna oamenilor, pămîntul trimite spre mîinile culegătorilor cei mai frumoşi caişi şi piersici, iar mai jos spre lunca Dunării, grădinile celor cinci ferme legumicole aşază aceste locuri printre cele mai bogate ale pămîntului dintre Dunăre şi mare.

„Veniţi să vedeţi splendoarea primăverii, ne-a chemat, fără alte cuvinte, Traian Busuioc, inginer de mulţi ani de zile în această parte a Dobrogei, director tehnic al întreprinderii agricole de stat Nazarcea. Eu o gust şi o trăiesc în fiecare primăvară şi nu mă satur de ea ; şi aş mai lucra o viaţă aici numai pentru a mă simţi în acest colţ de paradis".

La Nazarcea, sub semnul culorilor simple şi măreţe, începe întotdeauna bătălia pentru un nou titlu de fruntaş. Din anul 1972 şi pînă acum, toate planurile anuale la producţia de legume şi fructe au fost depăşite. În aproape toate staţiunile litoralului se consumă piersici, caise, tomate şi ardei de aici din Nazarcea. După ani de muncă aspră şi fără preget această unitate a ajuns să obţină locul întîi pe ţară la producţia de caise şi piersici pe unitatea de suprafaţă. În ceea ce priveşte legumele, de aici pleacă în fiecare an spre consumatori sute de vagoane.

„Nu cu mulţi ani în urmă, revine inginerul Traian Busuioc, unii se cam fereau să aplice în practică vechile tehnologii, probate de o muncă de decenii, sau să cultive soiuri autohtone. Spunînd asta nu dau deoparte cercetarea, căutările de noi soiuri şi tehnologii de lucru care au ca temelie sigură soiurile şi tehnologiile cunoscute de ţăranii români. Şi noi facem cercetare aici la Nazarcea, dar nu ne-am propus niciodată să înlocuim experienţa valoroasă, deja consacrată, cu promisiuni greu de implinit. Aşa am făcut, de pildă, cu caisul, caisul pe care-l ştim cu toţii : rămuros, mare, cu trunchi solid. Vara un cais din acesta dă o sută de kilograme de fructe, iar de pe un hectar de livadă strîngem şi trimitem consumatorilor 15 tone de caise".

Noul pe care îl profesează agricultorii de aici nu este o cetate înălţată pe un deşert, ci o probă, încă o probă a temeiniciei unui drum ales mai demult. Iar dacă la acest drum al căutărilor adăugăm şi hărnicia recunoscută a oamenilor, deţinem cele două argumente de bază ale rezultatelor de pînă acum.

Tăindu-ne cu grijă drum prin mireasma florilor, prin albul acela unic, nemaiîntîlnit parcă, am dat de oameni, de mulţi oameni care nu trăiau mirări atît de vizibil exprimate. Ei trăiau în acest mediu; îl pregăteau, îl aşteptau şi îl petreceau spre belşug. Printre aceşti oameni, cot la cot cu ei, un inginer, şeful fermei nr. 9, Călin Mihăilescu. El şi oamenii săi au obţinut acum doi ani locul întîi pe ţară la producţia de fructe. Anul trecut nu s-ar fi aflat mai prejos dacă primăvara n-ar fi venit încărcată de atîtea capricii. Dar anul acesta s-a muncit chiar şi mai mult decît s-ar fi cuvenit, cum s-ar zice. Există şanse ca oamenii inginerului Mihăilescu să se afle din nou în preajma primului loc sau chiar în perimetrul lui. Ne face să credem acest lucru chiar tînărul inginer pe care îl întîlnim în mijlocul oamenilor, în mijlocul livezii, gata oricînd să dea şi asistenţă tehnică, şi să înlocuiască pe oricare lucrător. Pe Ion Dumitraşcu, de pildă, sau pe Ion Munteanu, pe Vasile Moraru, pe Florea Răboj sau pe Haralambie Hurmuz. Oameni care bat dealurile domoale, pe sub florile de cais, cu un rost bine întemeiat. Ei sînt cei care ascultă pulsul viitoarelor fructe şi chiar pot să le facă mai mari şi mai gustoase. Dar nu numai ei ; înaintea lor, chiar înainte de a plesni mugurii, au trecut pe aici, şi mai trec şi acum, pomicultorii Violeta Marta, Vasile Hondru, Teodor Bahnă, oamenii de la fermele doi, patru şi unsprezece. Pe aceştia ultima zăpadă i-a scos din case şi i-a urcat pe dealuri, urmînd ca de la ei întemeierea să coboare în valuri de spumă ireală mireasma apropiatelor fructe. Plecînd de la poala valurilor pietrificate vine rodul grădinilor : rodul muncii oamenilor din fermele conduse de Andronica Panaitescu, Pantelimon Burcă, Rodica Gheorghiu. De aici au plecat deja spre alte grădini din ţară zece milioane de fire de tomate, ardei şi vinete însămînţate cu cîteva săptămîni în urmă între pomii fructiferi, în curtea fermelor, acolo unde vîntul răzbate mai greu, iar soarele e mai prielnic. Odată cu răsadurile pleacă spre consumatori primele vagoane cu spanac, salată, ceapă.

„Pleacă", iată un cuvînt care poate deveni perdea de ceaţă prin care cu greu răzbat pocnetul sapei, aplecarea oamenilor cînd plivesc buruienile, răsuflarea greoaie a manipulanţilor. Dar fiind aici, la faţa locului, înţelegi cîtă sudoare înseamnă această plecare, cîte zile de muncă, cîtă dăruire şi speranţă, şi încredere în frumuseţea şi măreţia fructelor muncii de fiecare zi. Este bine că acest drum fără odihnă îl încearcă în fiecare toamnă şi două mii de elevi şi studenţi veniţi aici să strîngă mai repede şi mai bine roadele cîmpului. Pînă la această perioadă de vîrf se desfăşoară acum drumul în urcuş repede al muncii oamenilor de aici. Este o pregătire a acelei mari plecări de fructe, de semne ale hărniciei spre alţi oameni, spre Constanţa şi Braşov, spre turiştii întîrziaţi şi spre ţăranii din părţile de nord. Nazarcea este astfel un punct fierbinte în bătălia noastră pentru un pămînt mai bogat, pentru o muncă mai chibzuit făcută.

OVIDIU MARIAN

POPESCU NEGRENI — „Străbunul"

De ziua grănicerilor

MESERIA LOR E PACEA

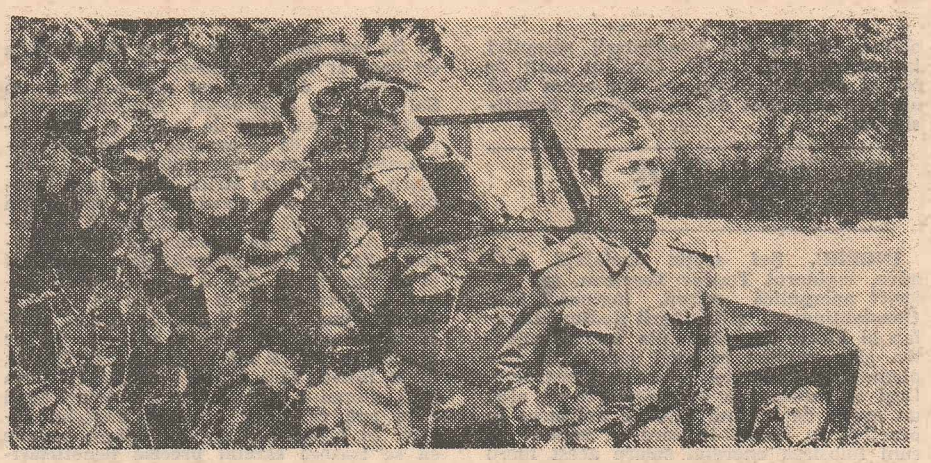

Zilele și nopțile noastre de pace, de stare normală a vieții le apărăm toți. Dar unii își consacră în exclusivitate munca apărării acestor bunuri supreme, de vital larg consum. Sînt grănicerii. Cînd nouă ne e cald, ori ne e frig ; cînd plouă torențial și ne închidem zgribuliți fereastra, ca să privim în liniște prin geam ; cînd, în nopțile de viscol, ascultăm din casă vînturile ghetii, cîți ne mai gîndim că, în chiar ceasurile acelea, pe toate granițele țării, ei stau de veghe ? În loc deschis. Și fără pauze.

Meseria lor e pacea. O meserie aspră. Cere bărbăție. Și cere eroismul de-a nu dori evenimente. Iar, cînd apar, tăria de a le domina. **În orice condiții**, așa cum spun ei. Pentru că țara și liniștea ei, starea normală a vieții, neprețuita aparentă apatie a lipsei de evenimente nu pot fi apărate numai pe vreme bună, ori doar într-o stare sufletească solară.

În zona deltei, am cunoscut de curînd cîtiva din acești oameni, din unitatea militară al cărei comandant este locotenent colonelul Emil Pletosu. „Viața în deltă e aspră, ne spune tovarășul comandant. Una din dificultăți e izolarea, pe care nu pot s-o evite militarii de la pichetele depărtate de localități. O notă de eroism — mă gîndesc, desigur, la eroismul acela anonim al muncii, al conștiinciozității permanente, despre care revista Flacăra a scris de atîtea ori — o notă de eroism, ziceam, are poate și înfruntarea bărbătească a dificultăților vieții în deltă de către tineri coborîți, atît de aproape de nivelul mării, de la înălțimea de confort a blocurilor din orașele în care au crescut."

Îl cunoaștem „la locul său de muncă" pe locotenentul Dumitru Scutelnicu. Subunitatea comandată de el este, de doi ani, subunitate de frunte. În cadrul acesteia, pichetul comandat de locotenentul Dumitru Crăciunescu este subunitate de frunte de 14 ani mereu. Cum însă dînsul a preluat de curînd comanda, se cuvine să amintim și numele celui care i-a transmis-o : locotenent Tudorel Dincă, proaspăt promovat în funcție. După cum e drept să menționăm — printre tinerii și mai puțin tinerii, dar, deopotrivă, inimoșii grăniceri de sub comanda locotenentului Dumitru Scutelnicu — pe plutonierul adjutant Ion Merfu, un gorjean care se află aici de 22 de ani. Timp în care a fost ca un părinte pentru numeroase rînduri de tineri trecuți în rezervă după ce îndrăgiseră „pe viu" grănicerie. Așa cum i-a văzut Ion Merfu crescînd frumos și pe cei trei copii ai lui. Cel mai mare aflăm că este elev în anul al treilea la școala de maiștri militari, de marină, dar că vrea să vină și el la grăniceri.

În deltă izolarea nu este nici măcar singura dificultate care pîndește. Pichetul comandat de locotenentul Radu Gheorghe este izolat de ape de vreo lună. Militarii au, acolo, două clădiri. În una, valurile tulburi au urcat mai bine de un metru. E folosibilă doar cealaltă, așezată pe un loc mai ridicat. Tot ce este necesar, inclusiv apa de gătit, se aduce cu barca de la un ponton mai apropiat. Ajutor al comandantului este caporalul Ion Venta. Singura legătură permanentă cu unitatea este menținută telefonic. Dar, atît cît se mai poate sta acolo, grănicerii nu-și părăsesc postul. Pe la sfîrșitul lunii mai, se luaseră toate măsurile pentru evacuare. Viitura așteptată putea s-o facă inevitabilă. N-a fost nevoie.

Nu de mult — ne povestea tovarășul locotenent colonel Emil Pletosu — chiar în timpul unei aplicații, s-a raportat de la un picket că apa a cuprins și subunitatea și o parte din satul de alături. Pichetul a fost evacuat. Militarii au dat ajutor cetățenilor să-și apere bunurile și să-i pună la adăpost pe cei scoși din casele lor de furia valurilor. Dar paza frontierei, în zona respectivă, a continuat chiar și în aceste condiții. Grănicerii au adaptat un nou dispozitiv.

Cînd — datorită unor galerii săpate de șobolani — apa s-a infiltrat în digul din dreptul comunei Pardina, militarii i-au ajutat imediat pe săteni să-l consolideze. În asemenea împrejurări, cetățenii în uniformă de grăniceri îi sprijină pe civili ca și cînd n-ar fi decît niște localnici și ei care își ajută părinții și rudele. După cum și localnicii îi sprijină pe grăniceri, veghind, la rîndul lor, la respectarea legislației de frontieră. Nu degeaba se spune că, în zona de frontieră, fiecare cetățean este și un grănicer în haine civile. Așa încît solidaritatea militarilor cu oamenii locului în clipe grele este mai mult decît solidaritatea cu orice semeni.

La un moment dat, o femeie din Chilia, care trebuia să nască, a fost îmbarcată pe vaporul de Tulcea. Navigația era îngreunată. Ajuns la Plaur, vasul abia mai putea înainta. Trebuia intervenit. Cum ? Cine ? Cu sprijinul grănicerilor, după ce s-au obținut grabnic aprobările de rigoare, femeia a fost internată într-un spital din statul vecin. Acolo a născut fără riscuri, după care s-a întors în sat cu copilul. Altă dată, o femeie, din aceeași localitate, era grav bolnavă. Trebuia intervenit în cel mult două ore. Timp prea scurt ca să poată fi adusă la Tulcea. Dar viața i-a fost salvată, de asemenea, în țara prietenă.

La sfîrșitul lunii trecute, cîte 150 de grăniceri au participat zilnic la lucrările de consolidare a digului de la Tulcea. Între 24 și 28 mai, grănicerii din unitatea de instrucție comandată de locotenent colonelul Ion Burdușel — tineri care au fost pregătiți și, peste cîteva zile, vor fi trimiși pe frontieră, pentru a lua locul celor ce urmează să fie trecuți în rezervă — au participat la construirea unui dig și la consolidarea altuia pentru protejarea localităților Tudor Vladimirescu și Pătlăgeanca. S-a lucrat zi-lumină. S-au remarcat subunitățile comandate de plutonierul Ion Paroceșcu și de locotenenții Ion Săndulescu și Vasile Manase care — ei, comandanții — au lucrat cot la cot cu comandații. Compania de sub comanda locotenentului major Dumitru Neațu a ridicat, în numai trei ore, 150 de metri de dig, la o înălțime de doi metri.

La 6 iunie a.c., o ruptură de nori a inundat Tulcea. Și de această dată, grănicerii au fost alături de localnici la salvarea bunurilor și a valorilor amenințate. Locotenentul major Ion Baba, secretarul organizației de partid din unitatea comandată de locotenent colonelul Ion Burdușel, ține să menționăm că zece grăniceri, în frunte cu un comunist, plutonierul Nichifor Timofei, au muncit eroic, în depozitele marelui magazin PELICAN, pînă după miezul nopții. Datorită lor, pierderile au fost minime. Între bunurile salvate : 5 000 de kilograme de zahăr și 2 000 de kilograme de făină. „I-am trimis acolo — spune tovarășul locotenent colonel Ion Burdușel — pentru că era nevoie. Nu puteam sta pur și simplu liniștiți cînd vedeam că putem să-i ajutăm pe oameni și să salvăm atîtea lucruri. Cînd cineva din oraș și-a adus aminte de magazin — sigur, nu din neglijență, ci pentru că erau prea multe locurile unde trebuia intervenit — și mi-a telefonat, noaptea, să dăm o mînă de ajutor, băieții tocmai terminaseră treaba. Este duminică, 8 iunie, această ultimă zi a documentării, și interlocutorul nostru se află între militarii de sub comanda sa. Semnează cîteva bilete de voie pentru ostași, la care au venit părinții. Apoi ne povestește cu bucurie cum tocmai trecuse azi pe aici un cetățean care nu dorea decît să mulțumească din inimă unui soldat pe care nici nu-l cunoștea, și comandanților săi, pentru salvarea vieții unui copil. Îl căutăm pe tînăr. E invoit. Transcriem numele autorului acestei admirabile fapte : **soldat Gheorghe Paraschiv.**

Zilele și nopțile noastre de pace, de stare normală a vieții le apărăm toți. Dar unii își consacră în exclusivitate munca apărării acestor bunuri supreme, de vital larg consum. Sînt grănicerii.

DORIN GHERGHINESCU ■

Proiectele de diplomă sau chestionarele la care tinerețea răspunde cu maturitate

Ne găsim printre viitorii absolvenți ai Institutului agronomic „Nicolae Bălcescu" din București. Au loc examenele de sfîrșit de an, se pregătesc lucrările de diplomă.

Examenul s-a terminat. Cei 13 coautori ai proiectului de inginerie tehnologică gîndit în vederea modernizării fermei de vaci de lapte a C.A.P. Balotești — județul Ilfov, primesc, odată cu notele de 8, 9 și 10, aprecierea profesorului dr. Vasile Temișan : „Proiectul, în ansamblu, este un proiect bun, rezolvă majoritatea problemelor în mod științific și poate fi acceptat ca bază de proiectare". Anton Fetic, coordonatorul lucrării, subliniază : „Modernizarea unei ferme de vaci de lapte este o problemă foarte actuală, la nivelul întregii zootehnii, astfel că fiecare dintre noi, ajunși la locul de muncă, vom ști de acum să o rezolvăm, iar colaborarea și schimbul de idei pînă în momentul optării pentru soluția rămasă în studiu vin să întregească ideea de integrare efectivă între activitățile de învățămînt, cercetare și producție. În final, soluția propusă de noi, cu toate că a avut ca bază de plecare un program director, a venit cu noutăți, cum ar fi programul de ameliorare, sistemul de exploatare și hrănire sau optimizarea bazei furajere".

Nicolae Călin și Nicolae Ghigiu au fost, cu 5 ani în urmă, doar simpli colegi de an ai Facultății de îmbunătățiri funciare. Între timp au devenit prieteni și specialiști în baraje. Proiectul lui Călin, „Acumularea Suhurlui", se ocupă de dimensionarea unui baraj, varianta pe beton, lucrare de mare complexitate ce va avea ca scop amenajarea Cîmpiei Covurluiului — zonă aridă, secetoasă, cu seismicitate de gradul 8.

— Ce înseamnă varianta pe beton, cea de care te ocupi dumneata ?

— Este varianta a doua, pentru că, acolo, se va construi cel mai mare baraj de pămînt, cu un lac de acumulare de 12 km, cu un volum util pentru irigații de 144 milioane mc de apă. Dar calculele variantei mele vor trebui să corespundă tuturor acestor cerințe, ca și cum, peste noapte, s-ar putea alege varianta pe beton, mult mai costisitoare.

Proiectul său este aproape gata, cu toate că a repetat cu încăpățînare multe calcule ; pagini întregi care nu vor fi atașate la proiect ; variante și iar variante pentru soluția cea mai bună. Această perseverență mă face să-l întreb :

— Unde și cînd apare factorul de risc ?

Tace un moment ca și cînd iarăși ar avea de ales o variantă.

— În anul III. La începutul lui. Pentru că din acest an încep proiectele de specialitate ; trei proiecte tehnice. Primul — de construcții hidrotehnice și cuprinde părți de baraj ; al doilea — la beton armat cu calcule de rezistențe și proiectarea unei stații de pompare, și al treilea — la geotehnică și fundații, pentru soluția de fundare pe cheson cu aer comprimat a unei stații de pompare. În anul IV urmează alte cinci asemenea proiecte, iar în anul V încă trei, astfel că, în final, în cel de-al 12-lea proiect — cel de diplomă — factorul de risc scade la minimum. Din acest moment nu ne rămîne decît să-l menținem între toleranțele lui admise.

— Chiar așa ?

— Chiar așa.

Mai am totuși o mică îndoială : de unde atîta siguranță.

— Ce școală ai absolvit înainte de facultate ?

— Liceul de îmbunătățiri funciare din Brănești.

— Dumneata, Nicolae Ghigiu, la ce lucrezi ?

— La „Amenajarea rîului Bahlui pentru apărarea de inundații a municipiului Iași".

— Deci tot baraj ?

— Nu neapărat. Încă n-am terminat lucrarea ; sînt, încă, la studiul variantelor, șapte la număr. Pentru fiecare dintre ele calculăm, independent, toate capitolele, iar fiecare variantă este interpretată economic.

— Unde ai dori să lucrezi după ?

— Acasă, în Gorj, pentru că sînt din Cărbunești. Aș vrea să lucrez la amenajarea rîului Gilort, care va fi deviat pe Jiu. Nici regularizarea Jiului nu este terminată. Și, apoi, se discută despre soluții noi, interesante, la primul sistem de irigații cu conducte sub presiune. Dacă pot, acolo merg.

★

Discuția cu studentul în ultimul an al Facultății de agricultură, Anton Păștinaru, a început simplu : „Din anul I mă ocup de comportarea soiurilor".

Că agricultura pentru Anton Păștinaru este de pe acum o profesiune de credință o dovedesc cele două lucrări prezentate la actuala sesiune a cercurilor științifice, pe datele cărora își va susține proiectul de sfîrșit de facultate. Este vorba despre : „Comportarea unor sortimente de soiuri soia la S.D.E. Belciugatele și studiul lucrărilor de optimizare a erbicidării și semănatului".

— Care este garanția aplicării în practică a proiectului unui student de nota 10?

— Eu cunosc agricultura, mi-am sacrificat foarte mult timp. Povestea cu „10" e pe planul doi. Am fost ajutor de fermă la stațiunea experimentală, unde rămîneam chiar și în vacanțe. Toți banii de bursă i-am dat pe cărți, am o bibliotecă modestă, cam de 2 000 de lei, ca să-mi completez cunoștințele din cursuri. La stațiunea experimentală am găsit adevărați specialiști în agricultură, acolo se făcea adevărată cercetare. Cred că am dat soluții bune, dat fiind că lucrarea de mecanizare a fost premiată.

— Ce probleme clarifică acest capitol de mecanizare ?

— Faptul că, la vremea aceea, aplicarea erbicidării la unele unități nu dădea rezultate, m-a determinat ca în timpul unei practici din anul II, în care răspundeam de o brigadă de cîmp, să fac o erbicidare ca la carte, după toate normele tehnice. Rezultatul a fost o producție destul de mare. Atunci am studiat și optimizarea lucrărilor de erbicidare cu ajutorul nomogramelor pe care le-am îmbunătățit ajungînd la diferite corelații noi în care citești direct, fără calcule, raportul de transmisie la semănat, distanța între cuiburi reală, în funcție de patinare, precum și norma de sămînță la hectar. Toate citirile în nomogramă se fac pornind de la densitate. Proiectul nu este o cercetare de dragul cercetării ci este o corelare a tuturor cunoștințelor teoretice și practice în vederea punerii lor în slujba unor necesități ale realității.

— Se zice că nota 10 deschide toate porțile. Ce-ai vrea să faci : învățămînt ?, cercetare ?, producție ?

— Aș vrea să le fac pe toate.

★

În proiectele soților Stere întîlnim aceeași temă de cercetare : influența fertilizării cu compost. Ion urmărește modificările survenite la producția de soia și Ioana la cea de grîu.

Prima serie de concluzii, lucrarea nefiind definitivată, se referă la rentabilitatea folosirii compostului. Doza optimă de compost pentru fertilizarea unui hectar este de 10 tone, cantitate obținută din prelucrarea dejecțiilor unui complex de 150 000 de capete în 24 de ore. Dacă fertilizarea se face combinată cu îngrășăminte chimice, doza optimă de compost se reduce la jumătate. Chiar și în această situație folosirea lui este rentabilă avînd în vedere materia primă. Celălalt aspect al studiului ar fi cum este influențată cultura. Astfel, urmărind comparativ producțiile de soia pe diverse categorii de fertilizare, se constată următoarele : în condiții de climă favorabilă se obțin producții chiar superioare mediei pe țară, dar fertilizarea combinată este recomandată indiferent de condiții. De asemenea, grîul a reacționat mult mai bine decît soia, dar tot în condiții de fertilizare combinată.

Examenele continuă. Proiectele se definitivează, iar absolvenții, acești tineri, mai mult sau mai puțin copii ai pămînturilor, devin adevărații părinți ai pămînturilor, cunoscîndu-l și înnobilîndu-l.

ELENA GHERA ■

SARCINILE TRASATE IMPUN UN RITM DE 400 DE ORI MAI RAPID!

Energia solară între dorinţă şi realitate

Aspectul energetic al activităţii noastre economice preocupă conducerea de partid şi de stat încă înainte de 1974, an în care a fost alcătuit un program complex şi multidisciplinar de folosire a surselor de energie neconvenţionale. Luînd ca dată de pornire a acţiunii, cînd practic s-a pornit de la zero, anul 1974, să urmărim ce s-a întîmplat în ultimii şase ani şi mai ales ce trebuie făcut în continuare, ştiind că în sarcinile care stau în faţa energeticienilor, energia solară are ponderea ei bine stabilită, că sarcinile trasate impun o activitate de anvergură ale cărei rezultate nu pot apărea decît prin prezenţa unei echipe complexe, ai cărei membri sînt în relaţie de permanentă colaborare. Stînd de vorbă cu o parte dintre cei care lucrează, acum mai mult decît oricînd, la implementarea energiei solare, pionieri în acest domeniu, care au dat dovadă de curaj tehnic şi chiar mai mult decît atît, am constatat că au greutăţi şi propuneri pentru remedierea lor, au planuri concrete pentru activitatea viitoare. Este firesc să le dăm cuvîntul. Ordinea în care o facem n-are nici o semnificaţie. Semnificativ este doar faptul că sînt uniţi într-o echipă care are acelaşi ţel. Ne pare rău că n-am avut posibilitatea să luăm contact cu toţi cei care se ocupă astăzi de implementarea energiei solare. Vom căuta să umplem această lacună.

SISTEMELE SOLARE SÎNT COMPETITIVE !

ICSITEEMR. Inginerul Teodor Ionaşec, şeful laboratorului de energetică solară. „În condiţiile climatice me ii ale ţării noastre, într-un an, un metru pătrat de captator solar colectează tot atîta energie termică cîtă rezultă din arderea a 70 de kilograme de combustibil convenţional. Este cifra la care s-a ajuns astăzi. Ea este funcţie de randamentul instalaţiei şi este perfectibilă odată cu îmbunătăţirea lui. În urmă cu patru ani, una din primele noastre case solare, cea de la Neptun, pe atunci în fază de proiect, avea, după calculele economice făcute, o durată de recuperare a investiţiei de 90 de ani. Un termen puţin încurajator şi, totuşi, lucrurile au mers mai departe. Astăzi durata de recuperare a ajuns la aproximativ 12 ani. Cauzele acestei scăderi spectaculoase, care aduc sistemul în zona competitivă, sînt îmbunătăţirea şi ieftinirea instalaţiei, în paralel cu creşterea vertiginoasă a preţului combustibilului clasic. Aceste cauze vor continua să influenţeze în acelaşi sens şi în viitor. Vreau să arăt prin asta că nu există nici un motiv să se demobilizeze cercetările. Casa de la Neptun a intrat în funcţiune la 1 noiembrie anul trecut. De atunci o ţinem sub observaţie. În perioada de iarnă s-a asigurat un grad de acoperire de 0,4. Într-o zi cu soare, afară fiind minus 7 grade, s-a asigurat încălzirea la o temperatură de 18—20 de grade timp de 24 de ore, direct şi prin stocarea apei calde în rezervoare. Nu considerăm problema încheiată. Urmărim în continuare completarea instalaţiei cu soluţii moderne, creşterea gradului de utilizare. În această vară intenţionăm, proiectul s-a şi făcut, ca apa folosită iarna pentru încălzirea casei să alimenteze o instalaţie pentru un garaj vecin, cu program sezonier. Experimentăm şi un vas de stocare a căldurii care utilizează ca mediu, în afară de apă, săruri cu căldură latentă de transformare mare, săruri care la 40-50 de grade, prin acumulare de căldură, îşi schimbă faza cristalizată în fază lichidă. Cînd revin la faza iniţială, cedează căldura acumulată. Volumul de stocaj se reduce de 3-5 ori iar cedarea temperaturii se face constant şi în timp. Lucrăm la perfecţionarea şi diversificarea captatorilor. Am executat un captator cu săruri cu căldură latentă şi un captator cu aer pentru uscarea materialelor. Captatorul realizat la noi a început să fie fabricat la Găeşti. Din păcate, pînă acum s-au făcut doar 6 000 de bucăţi, cantitate insuficientă pentru ritmul care se cere. Pe 13 iunie s-a omologat la institut un captator mai ieftin şi care conţine mai puţin aluminiu. Este un captator la nivel mondial. Se va fabrica la I.M. Sadu. În paralel cu cercetările curente ne preocupă în mod deosebit partea de implementare : contractele directe cu beneficiarii, proiectele şi punerea lor în aplicare. Pe lîngă casa de la Neptun, anul trecut au intrat în funcţiune următoarele obiective : instalaţia de preparare a apei calde de la ferma Săftica, două instalaţii pentru uscarea lemnului la C.I.L. Piteşti. Pînă acum au disponibilizat aproximativ 60 de tone combustibil convenţional. În urmă cu o lună a intrat în funcţiune instalaţia de preparare a apei calde de la Institutul de cercetări textile, 15 tone cc pe an. Sînt în execuţie proiectele pentru uscarea caseinei de la Întreprinderea pentru industrializarea laptelui Timişoara, pentru Întreprinderea de panificaţie Focşani şi o instalaţie pentru încălzirea apei necesare creşterii puietului de peşte în Delta Dunării. Ele vor disponibiliza aproximativ 60 tone cc pe an. Contactul cu beneficiarii este mai mult întîmplător. Vin la noi beneficiarii receptivi la introducerea noului, care au auzit de noi şi care au încredere. **Nu avem încă un mod organizat de contactare a beneficiarilor.**

SARCINI PRECISE TUTUROR

INCERC. Şef secţie instalaţii termice, inginerul Teodor Teretean, şef colectiv energetică solară, inginerul Dan Constantinescu, şi inginerii Rodica Mitrofan şi Florin Iordache, din acelaşi colectiv. „Ne ocupăm în mod special de implementarea energiei solare în construcţii. Deşi se recomandă ca cercetarea să aibă un avans de 2-3 ani faţă de aplicarea în practică, în ritmul în care se impune acum folosirea energiei solare acest lucru nu mai este posibil. Cercetarea şi proiectarea îşi asumă riscul trecerii de la cercetarea fundamentală la cea aplicativă şi chiar la industrializare, însă este imperios necesar să mergem în paralel, nu să fim lăsaţi singuri. Riscăm ca tot ce gîndim să rămînă în stadiul acesta. Mai ales într-un domeniu în care toată lumea este la început, trebuie să avem posibilitatea unor experimentări la o scară suficientă încît să ne permită tragerea unor concluzii. Aici s-au pus la punct cîteva lucruri care au păşit destul de repede pe calea generalizării. Captatorul cu focalizare se fabrică acum la Întreprinderea de aparataj şi accesorii Alexandria. Instalaţia de încălzit apa menajeră pentru casele suburbane, compusă din doi captatori de 0,837 metri pătraţi, un rezervor de apă de 80 de litri care prepară apă la 60 de grade, se fabrică şi deci se poate comanda la «Electrometal» Timişoara. Ţinem sub observaţie cele două case solare de la Cîmpina. Credem că sistemul pasiv de încălzire cu ajutorul energiei solare este mai repede aplicabil. Prin măsuri simple şi puţin costisitoare se poate conta pe un aport termic de 40 la sută. Pentru aplicarea lui la o scară corespunzătoare trebuie să se producă o schimbare în modul de a concepe arhitectura unei locuinţe. Avem nevoie de unele confirmări cînd trecem de la cercetarea pe model la aplicarea pe scară industrială. Pentru asta **este nevoie ca impactul dintre prototip şi generalizare să se producă, or, el se produce încă anevoios din cauza lipsei de entuziasm a unor beneficiari.** Se gîndesc că vor avea probleme în plus de rezolvat, că îşi bat singuri cuie în talpă, că li se va reduce cota de combustibil, că vor trebui să raporteze economii şi realizări... Institutul nostru, în colaborare cu Institutul de arhitectură «Ion Mincu», a făcut proiectul unui complex hotelier, amplasat la Jurilovca, care foloseşte energia solară. Erau înglobate în el soluţii de încălzire pasivă şi activă, soluţii constructive specifice pentru asemenea construcţii şi un program special de corelare cu alţi consumatori. **Deşi proiectul onorează contracte de cercetare cu C.N.S.T., punerea lui în execuţie trenează de doi ani.** Proiectul stă în dulap la INCERC iar macheta lui la Institutul de arhitectură. Idei noi pe care le vroiam verificate, muncă şi dăruire. Stau nefolosite. Acest complex constructiv-tehnologic, la care au colaborat arhitecţi, constructori, instalatori, ar fi fost o adevărată şcoală de tehnologie solară pentru nivelul actual al cercetării şi proiectării. Am fi putut verifica şi experimenta ipoteze termice şi hidraulice, soluţii constructive. Nu s-a găsit un beneficiar ! El nu trebuia găsit, ci numit. Credem că Ministerul Turismului ar fi trebuit să fie mai receptiv, mai ales că diferenţa de bani ar fi suportat-o C.N.S.T.

Instalaţia de preparat apă caldă de la Saturn, care deserveşte hotelurile Alfa, Beta şi Gama, 1 200 de locuri, şi care disponibilizează 85 de tone cc pe an, am amplasat-o în curtea unei autobaze din apropiere pentru a nu strica arhitectura locului. După ce s-a constatat că merge am fost acuzaţi că n-am amplasat-o la vedere. Ar fi fost un minunat prilej de contact atît cu consumatorii de confort cît şi cu specialiştii. Am fi putut interesa beneficiarii care s-ar fi convins că instalaţia este bună. Pentru asta ar fi fost suficient să dea drumul la robinet. Să ne gîndim ce s-ar fi întîmplat dacă pe litoral, unde într-o vară trece practic întreaga ţară, numai 5 la sută dintre hoteluri ar fi avut apă caldă cu ajutorul energiei solare. În programul de implantare trebuie să se traseze **sarcini precise beneficiarilor, altfel riscăm să muncim în gol.** Nici institutele de proiectare judeţene nu se interesează de această problemă aşa cum ar trebui. Face excepţie I.P.J. Prahova care de la început a fost alături de noi. Dintre proiectele noastre sînt astăzi în funcţiune instalaţiile de preparare a apei calde de la Saturn-Mangalia, Slănic Prahova, parcul Cutezătorii, Miliţia Capitalei şi o instalaţie la o unitate militară de la Timişoara. Economiile de combustibil pe care le aduc într-un an sînt de aproximativ 120 tone.

Proiectele executate de noi şi care urmează să fie date în folosinţă într-un viitor apropiat sînt mai mari decît cele de pînă acum. I.M.G.B., apă caldă pentru trei hale industriale, 70 tone pe an. Fabrica de pîine Adjud, uscare paste făinoase, 10 tone. Gura Humorului şi Focşani, instalaţii pentru uscarea lemnului, 25 tone. Institutul agronomic Bucureşti, apă caldă, 60 tone. Restaurantul Ghica-Tei, apă caldă, 15 tone. **Lucrurile încep să se mişte dar ritmul trebuie considerabil îmbunătăţit".**

Institutul de arhitectură „Ion Mincu". Arhitecţii Sandu Miclescu şi Mariana Fiti. „Proiectul complexului de la Jurilovca este făcut de doi ani. Macheta n-are încă aceeaşi vîrstă dar au văzut-o pînă acum mulţi şi tot nu s-a urnit nimic. În urma articolului din revista «Flacăra» s-a interesat despre un eventual proiect de hotel solar administraţia portului Sulina. Deocamdată doar s-a interesat. Ar fi un loc bun pentru o asemenea construcţie. Printr-un porto-franco trece multă lume. Problema arhitecturii solare este la început şi am avut multe probleme de rezolvat. Am lucrat la acest proiect doi ani, în afara sarcinilor curente. Nu ştiu cît ţine entuziasmul unor oameni dacă văd că munca lor nu are finalitate. Am aflat de curînd că C.N.S.T., acest institut cu o inimă caldă, a intervenit şi că Jurilovca va deveni un oraş solar. Ar fi minunat. **Este evident că numai cu proiecte nu se poate economisi combustibil".**

I.P.C.T. Inginerii Ahile Petrescu şi Marcel Dumitrescu. „Implementarea energiei solare în viaţa noastră este astăzi o necesitate care depăşeşte orice imaginaţie anterioară. Deşi cercetarea n-a putut furniza suficient material pentru trecerea la acţiunea de industrializare, sîntem totuşi puşi în situaţia să trecem la fapte. Ritmul care se cere este vertiginos. Anul acesta vor intra în funcţiune, la Balotesti, patru locuinţe, parter şi un etaj, proiectate de I.P.J. Ilfov. Împreună cu cele 8 complexe a cîte 400—500 de apartamente, ce se vor construi în judeţele din sudul ţării, vor fi instalaţiile pilot pe baza cărora vom putea trage concluzii care să ne ajute la proiectarea viitoare. Cu toate că nu avem date suficiente, am trecut la tipizare. Pe baza cercetărilor făcute de INCERC, s-a elaborat un proiect tip pentru prepararea apei calde la complexele de locuinţe. Este un proiect tip directiv în care se explică schema de funcţionare, se dă metoda de calcul. El este tipărit şi difuzat la I.P.J.-uri. Proiectul prevede încălzirea a 89 000 de litri de apă pe zi, livraţi în perioada aprilie-octombrie. Soluţia este optimizată energetic, adică s-a ales cel mai eficient raport între energia înglobată în instalaţie şi energia de exploatare. Se contează pe un aport al energiei solare de 60-70 la sută. Este gata şi proiectul IPCT 5488/2, pentru prepararea apei calde la clădiri industriale cu o mie de muncitori. Instalaţia prepară 25 000 de litri de apă caldă pe zi pentru anexele sociale. În cursul acestui an vom elabora proiecte directive pentru toate soluţiile de preparare a apei calde : în centrale termice, în puncte termice sau în puncte izolate. Implementarea acestor soluţii ridică multe probleme. Instalaţiile sînt deservite de un echipament care la scară industrială reprezintă sarcini de investiţie importante. Trebuie să ţinem seama de eficienţă şi rentabilitate în paralel cu politica de investiţii de astăzi şi de mîine. Acumulatoarele de apă caldă vor fi amplasate în aer liber deoarece nu vom mări actualele puncte termice. Aspectul urban se va schimba. Va trebui să ne obişnuim cu aspecte noi. Specialiştii noştri lucrează la un studiu privind influenţele de perspectivă ale energiei solare asupra arhitecturii din care va reieşi cum vor arăta clădirile noastre spre sfîrşitul actualului cincinal. În privinţa încălzirii locuinţelor cu ajutorul energiei solare sîntem rămaşi în urmă. Preocupările noastre se îndreaptă în mod special spre încălzirea în sistemul pasiv. Soluţia este mai avantajoasă în etapa actuală deoarece raportul lei investiţi — tone combustibil convenţional economisit este mai rentabil. Lucrăm la proiectele unor locuinţe cu încălzire pasivă activizată. În 1981 se va trece la realizarea acestor proiecte. Pînă la sfîrşitul anului, I.P.C.T. va realiza o gamă diversificată de proiecte tip. **După cum se vede proiecte sînt, totul este să fie aplicate.**

Bătălia pentru noile surse de energie

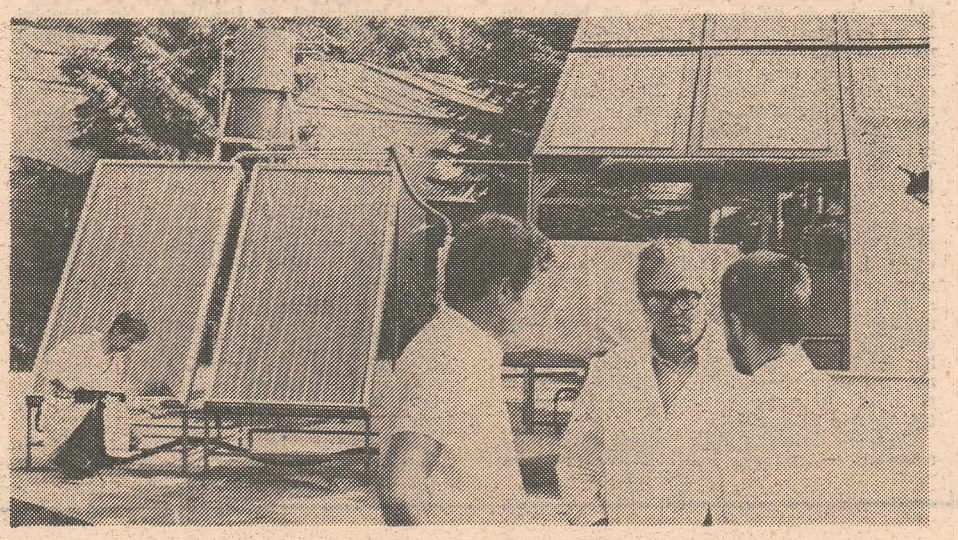

Specialiştii I.C.S.I.T.E.E.M.R. Bucureşti, alături de ultima lor realizare, captatorul solar ce va intra în producţie de serie la I.M. Sadu

FIECARE IDEE TREBUIE VALORIFICATĂ

Electrometal Timişoara. Serviciul de desfacere. Tovarăşa Filipovici. „Am livrat pînă acum 40 de instalaţii de preparat apa caldă pe adresa Comitetelor judeţene P.C.R. În afară de aceste instalaţii, două panouri solare şi un rezervor, am mai livrat 8 instalaţii unor întreprinderi de stat. Preţul instalaţiei este de 7 104 lei. Către particulari nu am putut încă livra deoarece nu s-a fixat încă preţul de desfacere în magazin. Avem încă douăsprezece comenzi, tot către întreprinderi de stat".

Dr. ing. Liviu Dumitrescu, inspector general la Institutul central de cercetare, proiectare şi directivare în construcţii. „În cadrul institutului nostru funcţionează Comisia pentru implementarea energiei solare al cărei preşedinte este directorul general Valeriu Cristescu. Sarcinile comisiei sînt deosebit de importante avînd în vedere obiectivul principal de disponibilizare cu ajutorul energiei solare a circa 800 000 tone de combustibil convenţional în perioada 1981—1985. Activitatea comisiei este axată pe patru probleme principale : intensificarea şi coordonarea activităţii de cercetare, extinderea şi urgentarea realizării proiectelor tip şi a soluţiilor tipizate, proiectarea şi omologarea instalaţiilor solare şi în special a captatorilor solari precum şi introducerea în plan a obiectivelor care urmează să utilizeze energia solară. În cadrul acestor direcţii există preocupări pentru îmbunătăţirea schemelor instalaţiilor de utilizare a energiei solare, creşterea eficienţei de funcţionare, îmbunătăţirea performanţelor captatorilor solari şi reducerea costului instalaţiilor solare. Sînt demne de semnalat preocupările pentru realizarea unor captatori solari cu un consum mai redus de aluminiu şi cu un consum mai redus de energie înglobată. Desigur sînt şi o serie de dificultăţi. Mă refer, în primul rînd, la preţul captatorului care în prezent este de aproximativ 1 500 lei pe metru pătrat, la care numai beneficiul este de 420 de lei, adică 38 la sută. Pe baza unor propuneri făcute de comisia de implementare a energiei solare sînt în curs acţiuni pentru reducerea substanţială a beneficiului. Există rezistenţă din partea beneficiarilor în introducerea în plan a obiectivelor prevăzute cu instalaţii solare. Nu se produc în cantitate suficientă captatorii solari, fiind necesar ca I.M. Sadu să realizeze cît mai repede producţia de serie a lor. Sînt dificultăţi în obţinerea schimbătoarelor de căldură, a pompelor şi a rezervoarelor de acumulare a apei calde, obiective cu termen de punere în funcţiune în 1980 primind repartiţie pentru aceste aparate pentru 1981. Consider că pentru realizarea sarcinilor din perioada 1981—1985 care presupune un necesar de cîteva milioane de metri pătraţi de captatori, zeci de mii de pompe şi de rezervoare de acumulare şi

de sute de mii de metri pătrați de schimbătoare de căldură se impune realizarea încă din acest an a extinderii capacităților de producție a acestor aparate. De asemenea este necesar ca beneficiarii să înțeleagă importanța sarcinii de reducere a consumului de combustibil și de utilizare de noi surse de energie prin introducerea în plan și asigurarea condițiilor de executare a obiectivelor prevăzute cu instalații solare".

Bună parte din concluzii s-au desprins din discuțiile avute cu specialiștii angrenați direct în acțiunea de implementare a energiei solare, cărora le-am cerut părerea. Înainte de a încerca să sistematizăm facem un calcul al cantității de combustibil convențional pe care pot s-o disponibilizeze instalațiile solare intrate în funcțiune, precum și cele care vor intra în funcțiune în perioada imediat următoare. 400 tone combustibil convențional pe an este cantitatea pe care o realizăm astăzi. În perioada 1981—1985 trebuie să realizăm din energia solară 800 000 tone cc, ceea ce revine la 160 000 tone cc pe an. Făcînd raportul între 160 000 și 400 obținem 400. Această ultimă cifră arată de cîte ori trebuie îmbunătățit ritmul de implementare a energiei solare. Trebuie să acționăm de 400 de ori mai repede decît pînă acum. Pe bună dreptate tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 30 mai 1980 că ritmul în care se acționează astăzi este necorespunzător, că implementarea energiilor noi trenează, că mai sînt încă multe de făcut.

Deși prin H.C.M. 426 din decembrie 1979, privind unele măsuri pentru extinderea utilizării unor noi surse de energie, se stabilesc priorități și sarcini precise, uneori derogatorii, tocmai pentru urgentarea acestei acțiuni, pînă astăzi s-au realizat doar 6 000 de metri pătrați de captatori, cantitate, evident, insuficientă. Urmează să intre în funcțiune, prin reprofilarea producției, fabrica de captatori I.M. Sadu, cu o capacitate de 175 000 de metri pătrați pe an. Ea trebuie urmată cît mai repede de altele. Și pentru celelalte echipamente specifice situația nu este mai bună. Deși pentru asemenea instalații se acordă prioritate, se cer repartiții pentru pompe, rezervoare și schimbătoare de căldură, deși asemenea repartiții nu pot exista pentru simplul motiv că sarcina folosirii lor este de dată prea recentă ca să fi permis planificarea lor. Beneficiarii care au contractat proiectele au greutăți cu aprovizionarea utilajelor.

Deși se prevede ca echipamentele specifice să se realizeze numai cu avizul C.N.S.T., înainte de omologare și numai pe baza fișei tehnice, fundamentată pe rezultatele cercetărilor și experimentărilor în instalații pilot, se apelează încă la drumul greoi, lung și uneori birocratic al omologării clasice.

Implementarea se bazează încă doar pe entuziasmul unor beneficiari receptivi, fără să existe sarcini precise trasate de ministere întreprinderilor din subordine. Prin sarcini precise, în acest caz, înțelegem fixarea cantității de combustibil clasic pe care trebuie s-o economisească prin folosirea energiilor noi. Nici ministerele nu sînt suficient de receptive. Proiecte care s-au executat și care și-au dovedit rentabilitatea, exemplu complexul hotelier Saturn, nu au mai fost urmate de nici o inițiativă din partea Ministerului Turismului. Beneficiarul trebuie să facă front comun cu cercetarea și proiectarea, uitînd pentru moment interesele sale imediate.

Aprobarea fondurilor pentru aceste instalații prioritare se face încă greoi. Deși proiectele pentru complexele de locuințe de 400-500 de apartamente ce urmează să fie executate în cele 8 județe din sudul țării sînt aprobate de I.C.C.P.D.C. încă din februarie, nici pînă astăzi Ministerul Finanțelor nu a aprobat fondurile necesare începerii execuției.

De la elaborarea proiectelor și pînă la punerea lor în execuție trece prea mult timp.

Nu s-a făcut încă recensămîntul instalațiilor care în prima etapă, cu investiții minime, se pretează cel mai bine la implementarea energiei solare.

Se impune ieftinirea instalațiilor specifice unor asemenea tehnologii. Am văzut că se fac demersuri, pe care le sperăm încununate de succes, pentru reducerea beneficiului întreprinderilor producătoare. Pentru promovarea unei asemenea acțiuni, în faza de început, se recomandă prime de instalare, o asistență tehnică gratuită și nicidecum prețuri necompetitive.

Producția de utilaje trebuie să țină pasul cu necesitatea de caracter de masă a acestei acțiuni, ținînd seama că economisirea de energie a ajuns un proces tehnologic ca oricare altul. Se constată că deși unele utilaje se fabrică și sînt posibilități de livrare, lucrurile trenează pentru că nu s-a reușit să se fixeze prețul de livrare.

O acțiune nu poate fi dusă la bun sfîrșit decît prin oamenii angrenați în ea. Încercînd să nu uităm acest adevăr, trebuie să spunem că numărul celor care se ocupă acum de energia solară este insuficient pentru o asemenea acțiune. Nu lucrează în această problemă mai mult de o sută de specialiști. Pe această temă, generoasă și la ordinea zilei, se impune o reciclare la care să participe specialiști din proiectare, din execuție și din întreprinderile care vor exploata instalațiile.

Poate că la una din primele lecții ar trebui să se spună participanților că implementarea energiei solare trebuie să se desfășoare de 400 de ori mai repede decît pînă acum.

OPREA GEORGESCU

A doua viață a scoarței de copac

Acum 3 ani, într-o sinteză a ministerului de specialitate se punea în evidentă cantitatea uriașă de coajă de copac rămasă după exploatarea masei lemnoase : circa 1 300 000 de metri cubi anual ! Practic, în jurul fabricilor de cherestea sau al centrelor de preindustrializare a lemnului se formaseră adevărați munți de coajă, ca urmare a curățirii trunchiurilor de arbori cu ajutorul noilor „cojitoare" mecanice. Dar ce se putea face cu această coajă de copac, socotită un deșeu cu totul inutilizabil ? Coaja e udă, nu poate fi arsă ; ca să o usuci, pentru a fi întrebuințată drept combustibil, îți trebuie energie, îți trebuie timp — e limpede, nu se merită ! În felul acesta, la Piatra Neamț, ca și în atîtea locuri pe specific din țară, se umpluseră mai toate gropile dimprejur, deasupra așternîndu-se pămînt, dar tot se plăteau amenzi de mii de lei, aproape lunar, de către „producătorii" acestor munți de coajă care acum formau stocuri de sute de tone, stînjenind producția, poluind mediul înconjurător, creînd o problemă în aparență de nerezolvat !

Astăzi însă lucrurile s-au schimbat substanțial. Coaja de copac, îndeosebi cea de rășinoase, nu mai este un deșeu, a devenit materie primă ! Stăm de vorbă cu inginerul Emil Mareoci, director tehnic al I.F.E.T. Piatra Neamț. Acesta ne spune : „O primă soluție de valorificare este fabricarea **compostului**, deci îngrășămînt prețios pentru culturile intensive din serele de legume și flori. Aria de valorificare a scoarței de copac poate fi însă mult mai largă, ea putînd fi transformată în materie primă pentru plăci, în combustibil sau într-o sortimentație și mai complexă pentru folosința în agricultură. După părerea specialiștilor, din volumul de scoarță existent în țară s-ar putea realiza produse de peste 100 de milioane de lei, numărul și valoarea acestora urmînd să crească odată cu dezvoltarea tehnicii de chimizare a lemnului. În ce privește compostul, problema a trecut din acest an, după o cercetare minuțioasă la care au luat parte mai multe institute de profil, în cadrul serviciului de producție al Centralei de exploatarea lemnului, planul prevăzînd fabricarea a cel puțin 50 000 de tone. Necesarul pe economie este însă mult mai mare, la nivelul sutelor de mii de tone !"

Deocamdată nu se află pusă la punct decît tehnologia transformării cojii de rășinoase în compost. Această coajă conține o multime de elemente chimice importante, potasiu în special (substanță chimică importată încă la noi în țară !), apoi calciu, ceva fosfor și azot, elemente deosebit de prețioase pentru cultura plantelor. Tehnologia de fabricare a îngrășămîntului numit „compost" este totuși destul de simplă : după o mărunțire a scoarței în morile cu ciocănele (utilaj folosit în general pentru știuleții de porumb), praful rezultat suferă o amestecare cu ingrediente chimice pe bază de azot, fosfor și magneziu. Se fac halde uriașe pe platformele de compostare, așa cum sînt la Pîngărați, lîngă Piatra Neamț, unde amestecul rămîne 60 de zile, completat cu activatori de fermentare și din cînd în cînd udat și vînturat. Din numai doi metri cubi de coajă de copac se poate scoate o tonă de compost. În țară, la ora actuală se „produc" peste 550 000 de metri cubi de scoarță de rășinoase, deci aproape jumătate din suprafața totală de coajă de copac rămasă în fiecare an după decojirea arborilor ar putea fi folosită pentru fabricarea compostului. Ar fi deci în jur de 250 000 de tone pe an... Nu se fac însă decît 20 000 de tone la Piatra Neamț, 14 000 la Suceava, cîte 4 000 la Baia Mare, Bistrița sau Pitești — 50 000 de tone cu totul, socotind și unitățile cele mai mici, cantitate însă cu totul insuficientă pentru a satisface necesitățile întreprinderilor de legume sau de flori. În fapt, pentru a nu rămîne doar la vorbe, exemplificăm cu necesarul Centralei de legume și fructe : 190 000 tone pentru 1980, 256 000 de tone pentru 1985 ! Pe lîngă centrala amintită în discuție ar mai putea intra silvicultorii, care folosesc compostul în solariile de producerea puieților, ca și producătorii individuali avînd în curtea proprie solarii sau tunele, al căror număr este în continuă creștere. S-au făcut însă numai 10 000 de tone în 1978, 20 000 anul trecut și nu se vor face decît 50 000 anul acesta, mai întîi pentru că tehnologia abia se punea la punct, apoi pentru că lipsesc încă utilajele de care este nevoie. Și, mult mai important, să reținem că cele două mari centrale — Centrala de exploatare a lemnului, ca producător, și Centrala de legume și fructe, ca principal beneficiar — fac parte din... ministere diferite, ale căror interese nu concură întotdeauna ! Șansa celor cu legumele a fost că oamenii de la exploatarea pădurilor erau literalmente acoperiți pînă peste cap de munții de coajă de copac și nu mai știau ce să se facă cu ea...

Astăzi însă, cînd problema în mare este rezolvată, nu ne rămîne decît să calculăm rentabilitatea acestei valorificări. Astfel, după spusele biologului Rodica Grosu, cercetător principal la Institutul de cercetări și proiectări pentru industria lemnului, prin înlocuirea turbei la producerea răsadurilor plantelor legumicole de seră și folosirea unei compoziții având 70 la sută compost, cheltuielile de producție se reduc cu 19 la sută, iar sporul de producție, în special cea timpurie, este de 10—15 la sută. În silvicultură reducerea cheltuielilor la producția puieților de rășinoase în solarii se cifrează la 20—76 de lei pe metru pătrat de cultură, și sînt în țară peste 7,5 hectare de astfel de solarii. Turba inferioară, folosită pînă acum în răsaduri și solarii, costă 400 de lei tona. Compostul se livrează la prețul de 231 lei tona, beneficiul centralei producătoare (în care intră și cheltuielile care s-ar fi făcut pentru evacuarea scoarței) ridicîndu-se la 85 de lei de fiecare tonă fabricată. „Dar, ne mai spunea Rodica Grosu, scoarța de copac se mai pretează și la extragerea de uleiuri eterice, o prelucrare mult mai complexă, necesară industriei farmaceutice și celei cosmetice. O tonă de ulei eteric se ridică la 590 lei, iar în momentul de față aceste uleiuri se importă. Este însă nevoie de o distilare fracționată, primele utilaje de acest fel urmînd a fi montate la Piatra Neamț".

Țara cu cercetările cele mai avansate în producerea de compost este Finlanda (peste 200 000 de tone anual !). O urmează Polonia, U.R.S.S., Austria, S.U.A., Iugoslavia, Italia și așa mai departe. Bulgaria, pentru că este o țară legumicolă, dar fără mari păduri de rășinoase, importă lemn cu coajă cu tot, pentru a obține compost. În Polonia, spre exemplu, se prelucrează 40 la sută din suprafața totală de scoarță care rămîne în fiecare an de la prelucrarea lemnului. La noi, abia ceva mai mult de 10 la sută. Cei care au folosit însă cuburile de compost (Întreprinderea de sere de la Popești-Leordeni, în special), schimbînd astfel și tehnologia folosită în sere, au fost extrem de mulțumiți și au dorit mereu suplimentarea livrărilor. Primul pas a fost deci făcut, totul e să nu rămînem aici !

Iată, cu alte cuvinte, cum o problemă aparent de nerezolvat, cea a stocurilor uriașe de scoarță de copac, devine o problemă în celălalt sens, cea a solicitărilor onorate în prea mică măsură, pentru livrarea de compost ! Pînă mai ieri aveam prea multă coajă ; astăzi avem prea puțină, desigur prelucrată. Dacă și mintea omului concură, iată, natura pare a se îngriji de toate !

DUMITRU GRAUR

O carte pasionantă:

„Zborul spre infinit"

Numele inginerului Constantin C. Gheorghiu este binecunoscut unui anumit cerc de cititori, îndeosebi acelora pasionați de istoria zborului. Cărți precum „Aurel Vlaicu — un precursor al aviației românești", „Zboruri celebre", lucrarea închinată generalului aviator Andrei Popovici, ori aceea cu titlul „Invenții și priorități românești în aviație" constituie o serie de succes căreia i se adaugă acum, apărut la Editura „Dacia" din Cluj-Napoca, volumul „Zborul spre infinit" avînd ca subtitlu „Pagini din istoria astronauticii".

Desfășurată sub semnul acestor cuvinte ale lui Jules Verne, alese ca moto : „Tot ceea ce un om e capabil să imagineze, alți oameni vor fi în stare să realizeze", noua contribuție a inginerului și istoricului de aviație Constantin Gheorghiu cuprinde un bogat și valoros material informativ, prezentînd într-o formă atrăgătoare, accesibilă și antrenantă momente semnificative ale activității tehnico-științifice a umanității secolului al XX-lea de pătrundere în lumea astrilor, de trecere a pragurilor din ce în ce mai înalte ale cunoașterii. Într-un prim capitol, numit „Fantezie și realitate", autorul zăbovește mai întîi asupra „visătorilor", apoi aducînd în discuție numele unor Copernic, Leonardo, Galilei, Kepler, comentează primele „licăriri științifice" pe baza cărora desprinderea omului de pămînt și din cleștele gravitației părea a nu mai fi o simplă „utopie" iar în continuare se referă la „precursorii zborului cosmic" (Țiolkovski, Goddard, Hermann Oberth), cuvintele primului dintre aceștia fiind și azi tulburătoare, chiar dacă în parte previziunea lor s-a și împlinit : „Pămîntul este leagănul minții, dar nimeni nu poate trăi în leagăn pe vecie".

Alte capitole refac istoria și aduc la zi informațiile privind racheta ca motor al vehiculelor astronomice, sateliții artificiali ori relatează pas cu pas aventura pătrunderii omului în spațiul cosmic și în primul rînd asaltul și explorarea lunii (cu detalii pasionante în legătură cu navele cosmice, bazele de lansare, costumul cosmonauților etc.).

Desigur, această carte se adresează unui public larg, și în primul rînd tineretului. „Pentru toți acești tineri entuziaști — arată ing. Constantin C. Gheorghiu — dornici să cunoască istoria și evoluția astronauticii și pe cei care au creat-o, care au contribuit teoretic și practic la triumful ei și la pătrunderea omului în spațiul nemărginit al Universului, cît și al înaintării lui pe drumul spre infinit, am scris această carte". Din aceeași perspectivă, a cercului de cititori căruia i se adresează cu precădere noua lucrare a inginerului Gheorghiu, o importanță deosebită prezintă paginile în care se vorbește despre „beneficiile erei cosmice". Din punct de vedere tehnic, se arată aici, era cosmică a contribuit enorm la stimularea invențiilor și inovațiilor industriale, rezolvînd probleme a căror soluționare era considerată pînă deunăzi imposibilă, construind dispozitive, utilaje, motoare extrem de complicate care trebuiau să funcționeze într-un mediu necunoscut și a căror realizare a solicitat o strînsă colaborare între diferite discipline științifice. Elocvente sînt, de asemeni, succesele dobîndite în domeniul medicinei, cu ajutorul cărora au fost salvate multe vieți omenești. Dintre noile direcții ale dezvoltării tehnicii spațiale, mai aflăm, principalii factori de progres vor fi reprezentați de electronică și cibernetică, domenii ce vor forma elementele de bază în automatizarea sistemelor spațiale, pentru stocarea și prelucrarea datelor. În sfîrșit, în problema acută care preocupă în prezent omenirea — căutarea de noi resurse energetice — o soluție de care ar depinde îndeplinirea multor speranțe este valorificarea sursei inepuizabile a soarelui, deci centralele solare orbitale, în fond niște sateliți uriași geostaționari, cu puteri care transmise pe pămînt ar fi de ordinul a 5—10 Gigawați. Iată cîteva exemple care-l îndreptățesc pe autorul cărții „Zborul spre infinit" să încheie exprimîndu-și convingerea că astronautica — marele vis al oamenilor de a cunoaște cît mai multe din tainele Universului nesfîrșit și veșnic — „va contribui mai mult decît oricare altă știință la îmbunătățirea vieții omului pe Pămînt".

E. DUMITRU

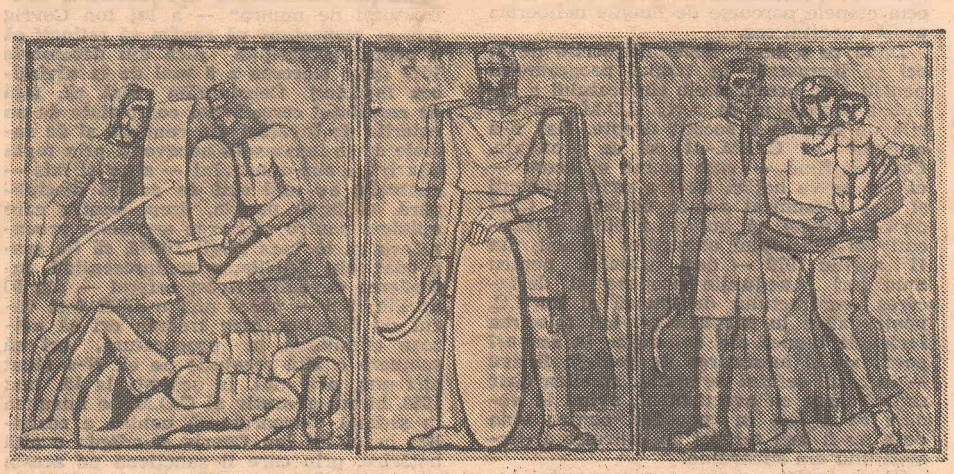

GHERASIM MARIA — „Război și pace în Dacia"

Litigii de muncă

PROCESUL CONTINUĂ

Pînă în 1977, Gherghina Nae nu prea avea cunoștințe de economie politică. Nici despre prevederile Codului Muncii. Nu prea știa, de pildă, că grinzile metalice pentru schele se numesc mijloace fixe. Dar află într-o zi nu prea fericită pentru ea ! Află, cînd primește Decizia 74 din 28.07.1977 prin care i se imputa suma de 35 025 lei, contravaloarea a 50 bucăți grinzi metalice extensibile, mijloace fixe „ieșite lipsă nejustificată la inventar". Care grinzi ? Pentru că le predase unor formații de lucru pe Șantierul Militari, pentru lucrări de construcții. Care inventar ? Nu-și amintește să fi fost chemată — conform legii — să asiste la așa ceva, ori să fi fost întrebată măcar de respectivele grinzi. Sucește și răsucește hîrtia, gîndind că poate e o greșeală, dar negru pe alb, se afla scris numele său. Merge să ceară explicații. Din birou în birou, de la un șef la altul. Nu află decît că **trebuie** să plătească ! Și, pentru că nu-și amintește s-o fi luat-o vreodată la sănătoasa de pe șantiere cu grinzile în spate, se adresează justiției, adică Judecătoriei sectorului 3 al Capitalei pe teritoriul căreia se află Cooperativa „Constructorul". O apăsa fapta de a fi ajuns în litigiu cu propriul ei loc de muncă, însă nu se știa vinovată.

Ce constată instanța ?

Un șir întreg de abateri și de neglijențe, de oameni care nu și-au îndeplinit atribuțiile și funcțiile mai mulți ani, iar la ceasul răspunderilor — vine întotdeauna un asemenea ceas ! — săvîrșesc o și mai gravă infracțiune, de ordin moral. Caută, și găsesc... acari Păun ! Unul era Gherghina Nae. Din 1971 și pînă la sfîrșitul anului 1976, în cadrul Cooperativei „Constructorul" nu a existat nici un fel de evidență a circulației fondurilor fixe, nici conducerea unității. și nici a forului tutelar nu au dispus nici măcar o singură dată inventarierea și identificarea acestora, a grinzilor metalice ajunse obiect de litigiu, nu au asigurat nici depozitarea celor reformate care nu mai puteau fi folosite pe șantiere. Bunuri materiale ale societății răspîndite care încotro, aruncate, părăsite, tratate cu indiferență, iar în cele din urmă... dispărute ! Prejudiciul total s-a ridicat la peste 380 000 lei. Controlul financiar intern al Uniunii cooperativelor meșteșugărești — metal-chimie-lemn-construcții din municipiul București intervine abia în 1978. **Cine să plătească paguba ? Șefii Cooperativei „Constructorul" nu tresar, nu se simt vinovați, nu-și pot afecta, în consecință, propriile retribuții și propriile scaune. Emit decizii de imputație citorva... acari Păun.** Deși cooperativa mai avea, și mai are, maiștri, șefi de formații de lucru, șefi de echipă, ingineri, inginer șef, contabil șef, vicepreședinte, președinte..., cu îndatoriri și obligații ferme, statuate, privind gospodărirea bunurilor unității, privind circulația fondurilor fixe ! Instanța anulează, prin hotăriri definitive, astfel de decizii nedrepte juridic și etic. Martorii și probele au demonstrat că „acuzații" cooperativei nu erau vinovați. Pînă la urmă, s-a făcut ordine în viața Cooperativei „Constructorul". Pentru aceste abateri, ca și pentru multe alte neglijențe în serviciu, cadrele de conducere — președinte, vicepreședinte, inginer șef, contabil șef — au fost destituite din funcții, însă procesul în instanță și, sperăm, procesul conștiințelor nu s-au încheiat. Actuala conducere și forul tutelar au acționat în judecată pe foștii șefi. Președintele Judecătoriei sectorului 3, Nicolae Lăzărescu, jurist cu îndelungată activitate de judecător și de conducător în justiție, ne arată că, din păcate, asemenea litigii de muncă generate de neglijențe în serviciu nu sînt puține. **Judecînd lucrurile cu profunzime, ele reprezintă o consecință a unui anume climat întronat de unii șefi ce nu merită funcțiile pe care se află și perpetuat de o anume optică — a indiferenței față de bunurile societății, față de ceea ce nu este „al meu".** Însăși Gherghina Nae, de pildă, avea datoria, ca om al muncii, să sesizeze pînă la cele mai înalte foruri ale UCECOM proasta gospodărire a fondurilor fixe de la Cooperativa „Constructorul" !

MILIOANELE ERAU BALOANE DE SĂPUN

Alertă la Centrala de utilaj și piese de schimb pentru industria chimică-București ! Inventarul pe 1977, efectuat legal la începutul anului 1978, reține lipsuri de materii prime și materiale în valoare de peste 2 milioane. O asemenea veste cutremură întreg colectivul. **Pedeapsă exemplară pentru vinovați !** Conducerea centralei, reprezentată prin directorul general adjunct, contabilul șef și consilierul juridic principal, emit Decizia nr. 7 de imputare a acestei uriașe sume la opt persoane — șeful de depozit, primitori-distribuitori, doi operatori chimiști, un lăcătuș. Actul parafat precizează că înregistrarea lipsurilor în gestiune se datorează mai multor cauze „ce privesc atît pe gestionarii care le-au avut direct în primire, șef depozit, cît și alte persoane încadrate în muncă din secții și ateliere care au luat din gestiune materii prime și materiale fără forme legale de eliberare, provocînd pierderi ce nu au fost cuprinse în evidență..." Surprinși de o atare situație — pe parcursul anului, nici un maistru, nici un șef de schimb ori șef de secție din Întreprinderea de utilaj și piese schimb pentru industria chimică, pe care e grevată centrala, nu le-au atras atenția și nu au sesizat că se scot din magazii materii prime și materiale fără forme legale, fără o disciplină impusă de regulamentul de ordine interioară — și mai ales speriați, contestă Decizia 7 în judecătorie. Singurul for care, în conformitate cu prevederile legale, are dreptul să anuleze un asemenea act odată emis. îi cheamă în judecată și centrala. Pînă mai ieri, cei opt, știindu-se muncitori de bază și de încredere ai întreprinderii, se văd azi, **chemind, și chemați,** în judecată, în litigiu cu aceasta. La prima înfățișare, consilierul juridic cere amînare „pentru a depune acte care au stat la baza Deciziei nr. 7 și conexarea tuturor dosarelor", fiind vorba de aceeași cauză. Ce depune la dosar centrala ? O adresă prin care dovedește : 1) că inventarul a fost superficial și 2) că la CUPSIC nu prea se cunosc legile. Cu de la sine putere, anulează prima decizie și emite alta, nr. 38, prin care din cei opt inițial vinovați de paguba adusă avutului obștesc, patru sînt scoși total din cauză, iar celorlalți patru li se impută, de data aceasta, lipsuri în valoare **nu de peste 2 milioane, ci de peste 129 000 lei.** După un timp însă, depune la Judecătoria sectorului 3 o altă adresă, nr. 5 611/23 martie 1978 prin care precizează : „Conducerea CUPSIC, procedînd la continuarea analizelor pentru identificarea materialelor lipsă reținute în sarcina contestatorilor în baza Deciziei nr 38/1978, a constatat că din totalul lipsurilor de 129 358,04 lei imputate, au fost identificate ca existente pe teren sau consumate în procesul de producție, materii prime și materiale în valoare totală de (...), rămînînd, în final, materii prime și materiale în valoare de 3 625,40 lei, așa cum rezultă din anexele 1 și 2". Desigur, dintr-o gestiune bine, onest, cu competență și legal condusă, nu trebuie să lipsească 1 leu, dar 3 625,40 lei ? Cei patru socotiți vinovați și de instanță, care, prin indisciplină la locul de muncă au provocat pagube avutului obștesc trebuie să plătească, sumele li se rețin din retribuții, însă conducerea centralei nu putea să ia decizii și să-și acționeze în judecată personalul numai după ce analiza temeinic lipsurile constatate la prima verificare ? Cine are dreptul să încalce drepturile și buna-credință a oamenilor ? Și de ce așteptăm inventarele ca să constatăm indisciplina ? Compartimentele responsabile ale întreprinderii și centralei nu au supravegheat, nu au menirea să supravegheze zilnic, modul în care se scot și se eliberează materiile prime și materialele din magazii ? Vorbim mult despre lansarea în fabricație a unui produs, despre disciplina aprovizionării și disciplina tehnologică, despre urmărirea și desfacerea producției, pe faze și sectoare de fabricație ; cum se respectă toate acestea la CUPSIC ? Conducerea centralei n-ar fi trebuit să analizeze mai întîi toate aceste aspecte ? Juristul Nicolae Lăzărescu accentua implicațiile situației create aici, asupra stării psihice și morale a persoanelor acuzate. De numeroase ori au fost scoase din producție, aduse în fața organelor de anchetă, puse să dea declarații, să facă depoziții. În timp ce „dosarul", și cazul, se putea judeca și rezolva la locul de muncă, urmărindu-se totodată și celelalte aspecte de disciplină, de educație în spiritul responsabilității față de livrarea, utilizarea și gospodărirea materiilor prime. Fără intervenția justiției ! „Multe unități economice, și mai ales comerciale, procedează astfel, precizează președintele judecătoriei. Se efectuează inventare superficiale, unilaterale, se aduc la cunoștință anumite lipsuri în gestiune, iar conducerile acționează imediat. Chipurile, din vigilență. Fără analize temeinice, emit decizii de imputații ori înaintează cereri de urmărire penală, generînd în colectivele de muncă situații cu totul speciale, de neîncredere și suspiciune. Omul are sentimentul că nu e apărat și tratat omenește. Bănuiți că la CUPSIC n-a fost prea tonic sentimentul colectivului, cînd s-a aflat că de la 2 milioane, paguba s-a dovedit a fi de cîteva mii de lei și că nu toți cei implicați inițial erau adevărați vinovați. Plus că, este artificial încărcată munca noastră, a justiției, și că tot artificial apare la un moment dat, un număr prea mare de litigii de muncă".

Am ales intenționat acest caz de la CUPSIC, unde cîțiva oameni și-au luat permisiunea, în mod nelegal, să anuleze decizii odată emise, pentru a ridica și o altă problemă : aceea a **rolului și locului consilierului juridic în întreprinderi, instituții, organizații socialiste.** Ei sînt puși acolo tocmai pentru a se respecta întru totul, în toate situațiile, legalitatea și, iată, unii semnează acte neconforme acesteia. **Se ridică, în mod firesc, cel puțin două întrebări : ori pregătirea lor are lacune, nu cunosc temeinic legislația țării și în consecință ar trebui serios examinați, atestați și perfecționați profesional de către forurile superioare ale justiției, ori cedează unor presiuni ale unor cadre de conducere din unitățile unde activează ? Ceea ce n-ar trebui să facă, etica profesională și răspunderea lor socială interzicîndu-le, cu atît mai mult cu cît cunoașterea legislației muncii din țara noastră este obligatorie pentru toate cadrele de conducere ! Chiar dacă litigiile de muncă ajunse în justiție au scăzut mult în ultimii ani, se menține încă mare numărul acelora care n-ar trebui să ajungă aici. Locul lor de rezolvare fiind —, cum am mai spus, — cel mai potrivit, mai legal, mai firesc și mai omenesc, mai tonic pentru om, însuși locul de muncă unde au apărut, colectivele din care fac parte cei implicați.**

CICI IORDACHE ■

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm!

Unii cu foloasele, alții cu ponoasele

În scrisoarea trimisă redacției, un muncitor de la Combinatul chimic Craiova — Dumitru Vînătoru — povestește cu amărăciune pățania lui, pe care o crede datorată, în exclusivitate, curajului de a fi sesizat niște abuzuri. Maistrul Ion Covrig, de la atelierul electric central, în 1978, și-a dus autoturismul personal în comuna Işalnița, la locuința unui om din subordine. Apoi, a trimis acolo alți muncitori, care au demontat mașina și au reparat-o, cu mult simț de răspundere, ca pentru șeful lor. Oamenii lucrau în timpul serviciului, iar maistrul avea grijă să-i ponteze la combinat, de unde luau liniștiți retribuția. După sesizările lui Dumitru Vînătoru și ale unora dintre ei, spune în continuare scrisoarea. D.V., deși nu avea altă legătură cu toată tărășenia decît prin faptul că o dăduse în vileag, s-a trezit că este mutat la alt loc de muncă și asistă uimit, împreună cu ceilalți muncitori, la transferul în interesul serviciului la altă unitate al lui Ion Covrig.

La combinatul craiovean stau de vorbă, mai întîi, cu președintele C.O.M., Constantin Grasu. Dînsul nu era în această funcție pe vremea cercetărilor și a deciziilor luate. Pe atunci, precizează, președinte al C.O.M. era Petre Andrițoiu. Dar, cu ajutorul tovarășului Constantin Popescu, președintele sindicatului, refacem etapele parcurse de lungile deliberări asupra acestui caz.

După ce a luat declarații scrise de la cei ce lucraseră în timpul programului pentru I.C., președintele sindicatului a încheiat propunînd în scris C.O.M. măsurile pe care le-a socotit drepte. Dar n-a așteptat ca C.O.M.-ul să se pronunțe. Convins fiind — cum spune el acum — că așa se va hotări (?!?) a strîns oamenii și le-a comunicat aceste măsuri ca fiind decise. Numai că hotărîrea biroului executiv al consiliului oamenilor muncii, din 11 aprilie 1979 — deși stabilea pentru muncitori sancțiunile propuse și desfacerea contractului de muncă al lui I.C. **pentru abuz în serviciu privind folosirea forței de muncă din subordine în scopuri personale și întocmirea de pontaje fictive** — în cazul șefului de atelier stabilea doar sancționarea cu avertisment, **avînd în vedere că a fost în concediu,** pentru vina de a nu fi luat măsuri de instruire a personalului din subordine.

Să ne oprim un pic asupra acestui lucru. Mai întîi că repararea mașinii lui I.C. a durat, stăruie președintele sindicatului, cîteva luni. Nimeni nu are concediu atîta vreme. Atunci ce temei are disculparea parțială a inginerului ? Apoi, adevărata vină a acestuia nu era cea formulată de comitetul executiv cu străvezie intenție de cocoloșire a faptelor exacte, ci aceea de a fi girat pontajele fictive care erau **întocmite** de maistru, dar **avizate** de șeful său. Vina adevărată a inginerului Nicolae Dinculeanu era deci de **complicitate la fals și la uz de fals.** Constantin Popescu mărturisește că în urma cercetărilor făcute — împreună cu un colectiv — a avut imaginea clară a adevărului. Ba chiar că un membru al acelui colectiv n-a semnat documentul final decît după ce i s-a consemnat propunerea ca Ion Covrig să suporte el recuperarea retribuției încasate necuvenit de către muncitorii pe care îi trimitea să lucreze pentru el în timpul programului. „Dar — spune tovarășul Constantin Popescu — n-am vrut să propun trimiterea în justiție pentru fals și uz de fals, ca să nu-l bag în pușcărie".

Pentru aplicarea hotăririi biroului executiv al C.O.M., directorul combinatului a pregătit un proiect de decizie. Care n-a fost adoptat. În dosar, alături, găsim și explicația : un referat semnat de șeful oficiului juridic. În care se spunea că, **primind spre avizare proiectul deciziei anexate, în ce privește aplicarea sancțiunii** „desfacerea disciplinară a contractului de muncă" — a lui Ion Covrig n.n. — **respectuos vă rugăm să rețineți că a operat prescripția încă din decembrie 1978 (prin trecerea a 6 luni de la săvîrșirea faptelor). Considerăm însă că, față de rezultatul cercetărilor completate de un colectiv de tovarăși din centrală și de sumele ce se încasaseră necuvenit prin fapta abuzivă a sus-numitului — abuz și fals — abaterile nu mai sînt de natură disciplinară, ci fapte penale, drept pentru care opiniem pentru sesizarea organelor procuraturii și, în baza Legii 1/1970, să fie suspendat din funcție, nemaiprezentînd încrederea cuvenită.** Acest referat — din 30 aprilie 1979 — parcă nici n-ar fi fost văzut de director, care trebuia ori să avizeze trimiterea la procuratură, ori să semneze o altă rezoluție pe el. N-a făcut nici una, nici alta. În schimb, la 15 mai 1979, biroul executiv al C.O.M. se întrunea în ședință extraordinară pentru a reanaliza cazul lui Ion Covrig și adopta o altă hotărîre, prin care îl sancționa pe acesta **cu retrogradarea pe timp de trei luni de la gradația și clasa pe care o are, la nivel bază și mutarea definitivă la alt atelier ce va fi stabilit în termen de o zi de către șefii ierarhici cu acordul directorului combinatului.**

Pentru aplicarea acestei hotărîri, directorul combinatului, Victor Poltoratchi, dădea, peste două zile, decizia nr. 657 care îl trimitea pe I.C. în funcția de **maistru șef de formație** (?!?) în alt colectiv de lucru și îl sancționa totuși disciplinar, cu retrogradare, deși conducătorul unității aflase că o asemenea sancțiune nu mai avea temei juridic după atîta vreme de la săvîrșirea faptelor. În acest fel stîngaci se evita, cu bună știință, trimiterea lui în justiție. Evident, această decizie n-a putut avea avizul oficiului juridic și dosarul nici nu-l conține. De ce n-au zis juriștii nimic ? Au înțeles că tovarășul director nu vrea să vadă gravitatea faptelor și să aplice legea și, atunci — fără să mai cuteze nici măcar formularea vreunui „respectuos vă rugăm să rețineți" — respectuos au închis și ei ochii ? Sînt destule probe că așa s-a întîmplat. Care probe ? Tocmai acțiunile și inacțiunile directorului Victor Poltoratchi și ale juriștilor.

Lui Dumitru Vînătoru i s-a schimbat locul de muncă **în interesul serviciului,** la 27 iulie 1979, la cererea șefului de atelier Nicolae Dinculeanu care scria, în referatul întocmit în acest scop, că „tov. Vînătoru Dumitru s-a ocupat mai mult de ceea ce trebuia să facă colegii și șefii săi, uitînd să se ocupe de sarcinile sale de serviciu". Nu se spunea însă ce sarcini de serviciu nu și-a îndeplinit V.D. În schimb, ce făceau șefii și colegii săi și îl preocupa pe el știm : abuzuri și falsuri. La care participase și inginerul N. Dinculeanu, dar care nu se mulțumea că-i fusese trecută cu vederea vinovăția. Voia să-l învețe minte pe cel care a reclamat.

În ce-l privește pe Ion Covrig, acesta a obținut, la 16 octombrie 1979, acordul directorului general al Centralei industriale de îngrășăminte chimice Craiova, inginerul Ioan Nica, pentru transfer în interesul serviciului la Întreprinderea de utilaj greu din municipiu. Directorul general Ioan Nica emitea chiar decizia nr. 1386, datată 15 octombrie 1979, pentru acest lucru !?!

Tovarășul Victor Poltoratchi a stăruit să rețin două lucruri : vinovăția celor care au sesizat, apoi n-au recunoscut, iar la sfîrșit au recunoscut totuși ; și că Ion Covrig o fi el vinovat de ce a făcut dar e un foarte bun specialist. Atît.

Intenția de a amesteca lucrurile e clară. De ce pe primul loc vinovăția muncitorilor ? A celor speculați de un necinstit. A oamenilor care totuși au arătat adevărul. Pentru că ei au făcut acest lucru. Conducerea n-a făcut altceva decît să-l estompeze, cît a putut. Ba, mai mult. Dumitru Vînătoru a sesizat. Și s-a pomenit lovit pentru asta. Cei care n-au recunoscut, la început, sînt muncitorii folosiți de I.C. în interesul său. Le-a fost frică să nu pățească și ei ceva. Pînă la urmă au recunoscut. Și cu ce s-au ales ? Au fost puși să plătească din leafa lor de muncitori, iar maistrul care le dictase ce să facă, omul vinovat de organizarea abuzului, de organizarea necorectitudinii muncitorilor, care e vinovat de fals și de uz de fals, și-a luat transferul în interesul serviciului. Părerea bună a tovarășului director despre acest maistru e cel puțin ciudată, dacă ne gîndim că el fusese de mai multe ori sancționat pentru abuzuri, incorectitudine și folosirea unor materiale ale unității în interes personal.

Acum, Ion Covrig se plînge că fusese mutat într-un loc în care starea sănătății sale nu-i permite să lucreze — la îngrășăminte complexe. De fapt, la această oră, după ce atît de mult s-a discutat de **cazul Covrig,** este vorba de **cazul conducerii care n-a vrut să respecte legea** și a încurcat lucrurile cum s-a priceput, ca să-l scape pe I.C. de întreaga răspundere a faptelor sale, ca și pe inginerul N. Dinculeanu, dar nu s-a sinchisit că, în felul acesta, cel mai rău loviți rămîn tocmai muncitorii folosiți de I.C. după placul său. Conducere care a găsit firesc și referatul inginerului N. Dinculeanu pentru schimbarea locului de muncă al omului care sesizase. Conducere care a decis acea schimbare — întemeiată pe un astfel de referat **în interesul serviciului.**

Cu Ion Covrig am stat de vorbă la comitetul municipal de partid. O stranie coincidență face ca marea lui nemulțumire să fi fost formulată extrem de asemănător cu aceea a directorului Victor Poltoratchi. Împotriva muncitorilor, care la început n-au avut curajul să recunoască. „Atunci, cine mai știe cînd au spus adevărul ? Dacă s-au coalizat împotriva mea, trebuie crezuți numai pentru asta ? Cum, cînd s-au coalizat nu mai conducem oamenii ? Să ne conducă ei pe noi ? Eu sînt de acord să conducă clasa muncitoare, dar cînd va avea conștiința necesară". Am citat exact cuvintele sale, pentru a se vedea cum gîndește omul pe care conducerea combinatului l-a apărat și l-a cocoloșit cu o stăruință de necrezut.

Lanțul incorectitudinii și neprincipialității pornește în acest caz, chiar de la conducerea întreprinderii. Așa încît analiza responsabilă a faptelor și a climatului generat de ele este drept să înceapă tot de acolo. Mai ales că această analiză s-a tot aminat.

Normal ar fi ca forurile în drept să ia măsuri urgente și severe împotriva acelora care întîrzie să recurgă la **corectitudine și responsabilitate.** Pentru că, oricît de vinovați ar fi muncitorii puși să execute lucrări în interesul personal al maistrului lor, vinovați sînt în primul rînd cei care au închis ochii și au tolerat asemenea abuzuri și încălcări de lege.

DORIN GHERGHINESCU ■

MICA PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ
nu pune mari probleme decît atunci cînd se lovește de o mare inerție

De curînd a fost deschisă la Tg. Mureș, prin grija Comitetului județean de partid și a Direcției comerciale a județului, o expoziție care a cuprins nu realizările, ci „nerealizările" (deși cuvîntul este puțin cam tare) într-un domeniu, hai să-i spunem, al mărunțișului, al lucrurilor nu tocmai esențiale, dar foarte importante. Este vorba de produse la care județul Mureș este oarecum deficitar (aprecierea aparține organizatorilor), începînd cu mici obiecte de uz casnic și terminînd cu articole cum ar fi schiuri sau violoncele.

Despre marea importanță a lucrului mic s-a tot scris. Mai mult s-a scris decît s-a rezolvat. Situația continuă să fie paradoxală, explicațiile de genul „cine își pune mintea cu niște fleacuri" încercînd să justifice, în ultimii doi-trei ani, lipsa acestor produse. Spunem paradoxală deoarece este știut că nimeni n-a oprit fabricarea acestor produse, dar foarte mulți au renunțat la ea. Prin trecerea industriei locale în rîndul celei republicane, decizie care a statuat, de fapt, o realitate existentă de o bună bucată de vreme, produsele așa-zis mici au rămas la bunăvoința unuia sau altuia, întreprinderile mari socotind realizarea lor ineficientă, o adevărată piedică în obținerea producției de bază. De curînd, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului sublinia că unitățile cooperației meșteșugărești, ale consiliilor populare, cooperației de consum și cooperației agricole trebuie să acorde mai multă atenție micii producții industriale, în conformitate cu sarcinile de partid privind această problemă. **„Trebuie — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — să aplicăm ferm cele stabilite cu privire la lărgirea gamei de produse, de materiale, să dăm posibilitatea ca din materialele, materiile prime ce pot fi obținute pe plan local să realizăm produse suplimentare în toate domeniile spre a putea satisface mai bine cerințele populației, realizînd în același timp și o producție suplimentară pentru export".**

Așadar, mica producție industrială. Aceea care se poate obține în fiecare județ **fără mari investiții și cheltuieli, ci numai cu interes și o mai bună gospodărire a resurselor locale.** Expoziția deschisă la Tg. Mureș, oraș cu multe inițiative și reușite în sfera comerțului, „reabilitează" lucrurile așa-zis mici, produsele care n-au fost compromise de cumpărător, ci de producător, prin indiferență; ea dovedește în același timp, prin succesul primelor săptămîni, că problemele care țin de mica producție industrială nu sînt de nerezolvat.

„METRUL DE CROITORIE — O BAGATELĂ PE CARE O IMPORTĂM"

Este vorba de semnificația autocritică a expoziției. Pentru că întîlnești aici produse care **trebuiau** să fie în comerț. Iată

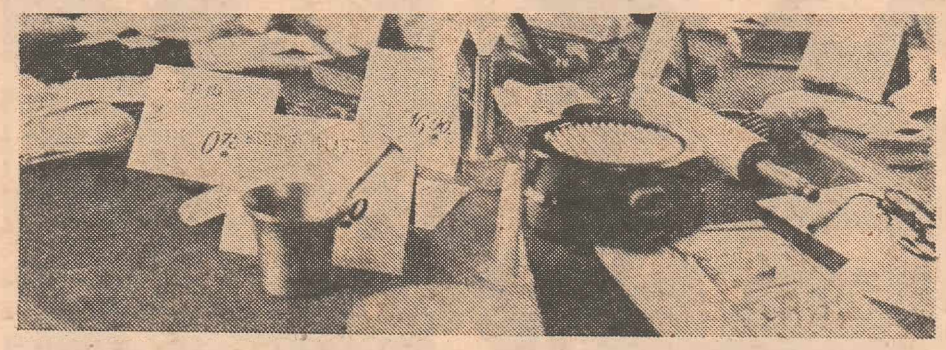

cîteva, evidențiate și de imaginea noastră: tocător de vinete, rulou pentru aluat, piuliță, ciocan pentru șnițele, bigudiuri, cuie de burlane, diferite garnituri de pat, instrumente muzicale, servicii de ceai și cafea etc. Unele lipsesc, altele există în cantități insuficiente. Dar toate se pot fabrica în județ. **„Vrem ca expoziția noastră"**, spunea Cornel Ceuca, director al Direcției comerciale județene, **să ofere și idei. Poate se va gîndi cineva să fabrice ceea ce se importă. De pildă, metrul pentru croitorie. Nu-mi vine să cred că nu se poate fabrica chiar la noi în județ. TOT ce am expus, dealtfel, se poate fabrica în județ. Cineva își amintea că pentru desfundătorul (pompa) de chiuvete are la întreprindere o matriță de acum 20 de ani. Avem multe resurse locale nefolosite. Iată, resturi de materiale de la Întreprinderea de piele și mănuși, de la croitul mobilei la Fabrica de mobilă și așa mai departe. Au venit deja reprezentanți ai UCECOM, U.J.C.C., directori de întreprinderi și majoritatea au spus că există posibilități să se asimileze multe produse cu minimum de efort. Vom tipări și o broșură cu nomenclatorul complet al acestor produse pe care o vom distribui și la C.A.P.-uri, pentru că nu se știe..."**

Nu se știe de unde sare iepurele, cu alte cuvinte. Treabă înțeleaptă, gospodărească și simplu de înfăptuit, mai ales că resurse există.

DECI, ARUNCĂM MAI PUȚIN (SAU DELOC) ȘI PREȚUIM CUM SE CUVINE

Din programul Uniunii județene a cooperativelor de consum pe anul 1980, program judicios și realist, reținem că, practic, așa cum arăta vicepreședintele Radu Balogh, **„pînă la ora actuală nu există produs solicitat de comerț pe care să nu-l realizăm. Desigur, situația a fost aceeași și pînă în prezent, de la preluarea industriei locale de către cea republicană, dar acum vom depune mult mai multe eforturi".** Făcînd observația că nu vedem ce i-a împiedicat și pînă acum să depună aceleași eforturi mari (nu credem că **situația a fost aceeași și pînă în prezent**, de vreme ce, iată, expoziția de care am amintit dovedește existența unor produse scumpe la vedere), vom arăta că, firesc, atenția cooperativelor de consum se îndreaptă mai mult către **resursele locale**, pe care mulți le pomenesc, dar destui nu le folosesc. Dar mai bine mai tîrziu decît niciodată. O sumară listă cu propuneri cuprinde, în primul rînd, înlocuirea faianței și a porțelanului, acolo unde este posibil, cu ceramica. **„Laptele l-am fiert înainte în oale de lut**, spune tovarășul Balogh, **și era foarte gustos, așa că pregătim producția și vom face și oale, și halbe de bere, și tot felul de servicii de cafea etc. Consum de energie mic, costuri reduse, utilitate mare".** Și revelațiile se țin lanț. După descoperirea lutului, cooperativele de consum s-au gîndit (ceva mai devreme însă) și la resturile din lînă sau melană de la industria de profil, resturi care după dărăcit se întorc la industrie sub formă de vată industrială. Ca să fim însă drepți, o experiență în acest sens există, deoarece, anual, U.J.C.C. valorifica sute de mii de metri de cupoane de textile, lucrînd batiste, sacoșe, unele confecții pentru copii, după cum, de asemenea, producea nasturi din metal, folosind resturi metalice de la întreprinderile din județ.

„N-OR FI CAIELELE MARE LUCRU, DAR CAII TOT TREBUIE POTCOVIȚI..."

...cam aceasta este părerea președintelui C.A.P. Acățar, Eugen Nemeș. Și omul are dreptate, deși caii tot nepotcoviți rămîn. Cine n-are fierari bătrîni să și-i cumpere. Dacii-1300 sînt destule, caiele n-avem. **„Este o problemă, deși lumea n-o prea bagă în seamă**, îl completează Alexandru Kovacs, șef birou la D.G.A.I.A. **Am auzit că se fac undeva, pe la Medgidia, le-am putea confecționa la noi, investiția e mică, ne-am descurca și cu materia primă".** Nu vedem ce aprobări trebuiau obținute pentru caiele, dacă se puteau face și la Acățar sau în alt C.A.P. Pare puțin bizar să faci potcoave și să te vaiți că n-ai caiele, mai ales că activitatea de mică producție din cooperativele agricole de producție este însemnată și membrii cooperatori dispun de posibilități mari pentru dezvoltarea ei. Folosindu-se, de asemenea, materiale ieftine, care se găsesc din belșug la îndemîna oamenilor, sau resturi de materiale rezultate din procesul de producție al întreprinderilor din județ, în aceste cooperative se confecționează frumoase obiecte împletite din papură, rogoz, paie, pănuș și răchită (apreciate în numeroase țări străine), covoare persane sau covoare obișnuite cu splendide motive naționale, tot felul de țesături. Datorită acestei activități, mulți meseriași se întorc acasă, renunță la navetă, așa cum s-a întîmplat cu cei din Acățar care au lucrat la I.R.A. Tg. Mureș și au venit acasă, astfel încît în această comună producția globală industrială pe 1979 s-a ridicat la 12 milioane lei, cifră cu urmări directe asupra vieții și traiului sătenilor.

Dar să ne întoarcem iar la caiele, fără a face din ele un capăt de țară, ci doar pentru a demonstra că mentalitatea privind „fleacurile" nu scurtează deloc drumul de la Medgidia în județul Mureș, unde bătrînii fierari se mai înduioșează de soarta cailor.

ACTIVITATE SUBLIMĂ, DAR LIPSEȘTE ESENȚIALUL

Cam așa s-ar putea caracteriza mica producție a bunurilor de uz casnic de la cooperativa de meșteșugari din Miercurea Nirajului, comună în care a ținut mortiș să ajungem vicepreședintele U.J.C.M., Octavian Stoica. La fața locului, mărturisim că n-am înțeles rivna conducerii U.J.C.M. de a ne deplasa neapărat aici. Într-adevăr, comuna este frumoasă, bine gospodărită, oamenii sînt harnici și inimoși, iar meșteșugarii pricepuți lucrează o splendidă mobilă, care în cea mai mare parte se exportă. Dar cînd a fost vorba să fotografiem măcar un singur produs de uz casnic, într-una din secțiile cooperativei meșteșugărești, cu chiu cu vai au fost găsite două burlane pripășite într-un colț. Mica producție industrială la cooperativa de meșteșugari Miercurea Nirajului se reduce la fabricarea mobilei și a cîtorva produse din ceramică, fapt ilustrat și de produsele expuse la magazinul cooperativei din comună, unde vînzarea zilnică este direct proporțională cu sărăcia sortimentelor. În curtea întreprinderii însă, maldăre de resturi lemnoase, care — ne lămurește vicepreședintele Ioan Farcaș — iau drumul cuptoarelor de cărămizi. Lemn bun, esență tare, din care se pot confecționa jucării (așa cum am văzut la o interesantă expoziție de mobilă din Tg. Mureș), obiecte pentru folosință gospodinelor. „Putem realiza astfel de produse la comandă", afirmă Ioan Farcaș. Bun, fie și la comandă, dar atunci U.J.C.M. de ce nu se îngrijește să existe asemenea comenzi? Deși, după cîte am înțeles, nimeni nu-i oprea pe meșteșugari să realizeze aceste produse. S-a mirat vicepreședintele cooperativei din Miercurea Nirajului, ne-am mirat și noi (fiecare pentru altceva) și s-a întristat vicepreședintele U.J.C.M. (sperăm, cu folos).

În loc de concluzii, subliniem din nou inițiativa, amplul program al organelor locale din județul Mureș, program care cuprinde planuri pentru cooperativele meșteșugărești, de consum, agricole și pentru unitățile consiliilor populare (spațiul nu ne îngăduie să menționăm toate obiectivele), și întocmit în strînsă colaborare cu comerțul, ținînd deci seama de cerințele cetățenilor, program care, iată, își propune să pună ordine într-un sector de primă importanță al comerțului. Dar, în același timp, nu este greu de constatat că inerția, o anume mentalitate păgubitoare mai funcționează atunci cînd este vorba de această atît de necesară mică producție industrială.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Ghiuleaua

În pragul verii anului 1878, reîntors din Războiul pentru independență îndurat sub cerul înalt și sticlos al Bulgariei, soldatul Virgil Bold s-a ivit pe ulițele prăfuite ale satului Valea Stanciului purtînd în rană o povară ciudată. Pînă la el, și chiar după el, bărbații reveneau din războaie cu poveri mai firești, fie cu un fier de plug adunat dintr-o ogradă răvășită de lupte, fie cu o icoană dăruită de un bătrîn cu care apucaseră să împartă o pîine în două, fie cu o armă cu țeava scurt retezată, despre care au știut totdeauna că le va prinde bine ceva mai tîrziu, fie cu amintirea unei călduri răcoroase, culeasă dintr-o femeie întinsă și leneșă ca o pisică, într-un ceas fericit de răgaz. În schimb, soldatul Virgil Bold purta în rană o ghiulea. Căzuse de-a-nboulea la picioarele lui, acolo, sub redutele Plevnei, îl împroșcase în piept și în față cu o pală de noroi tras prin sînge, și nu luase foc, nu sărise în aer și nu-i mistuise ființa, vai de norocul ei de ghiulea! Și după ce a cărat-o în rană tot războiul, dormind cu capul pe ea, încălzindu-se la flacăra rece a nenorocirii îngropate în pîntecul ei lustruit, după ce a aduș-o peste Dunăre într-o țară în sfîrșit liberă, prin arșița fără seamăn a unor drumuri lungi și istovitoare, soldatul Virgil Bold a ajuns și în satul său de baștină, Valea Stanciului. A trîntit ghiuleaua în praful din prima răscruce care i-a apărut lui în cale, și-a răsucit o țigară, s-a învelit în fumul iute al tutunului tăiat cu custura și a așteptat cu răbdare să se adune lumea din jur. Nu a scos nici o vorbă preț de un ceas încheiat, n-a vorbit nici măcar mai tîrziu, cînd bulucul de oameni începuse să freamăte. Priveau toți ghiuleaua cu un soi de nesaț și, la urma urmelor, au avut toți noroc. La urma urmelor, a explodat și înțelesul ei tulbure pînă atunci. Poate înțelesul adevărului că atunci cînd îți aproapii viitorul, dacă ai trecutul alături de tine, partida este ca și cîștigată.

Aceasta este povestea ghiulelei din Valea Stanciului, poveste care încă nu s-a sfîrșit. Muzeul sătesc din comună reunește în puținătatea vitrinelor lui aproape întreaga istorie a acestei vetre de oameni, cum ar ține un copil în căușurile palmelor apa limpede a unui izvor. Absența dovezilor face orice istorie fragilă și nu este de ici, de colo să simți pe viu cum se dezbară de fragilitate trecutul unui petic de pămînt și al unui pumn de bărbați destoinici. Și tocmai asta se întîmplă iar și iar în sălile nu demult renovate ale acestui minuscul muzeu: istoria comunei se investește cu un contur ferm, cu autenticitatea fără de care trecutul rămîne o simplă poveste, dacă nu chiar scorneală nici măcar bună de adormit plozii. Precursorii lui au fost Constantin Demetrescu, apoi Dumitru Demetrescu, apoi Aurel Demetrescu, în familia cărora s-a transmis de la bunic la nepot ștafeta unei înălțătoare pasiuni. Exponatele lui s-au văzut adunate la un loc și datorită lor și datorită înțelegerii oamenilor din comună, care îndeobște se despart cu nespusă greutate de relicvele lor familiale. Munca începută cu mulți ani în urmă a continuat-o, apoi, cu un nedezmințit elan, profesorul Ion Raicea, directorul căminului cultural din localitate, și, din anul în care muzeul și-a extins spațiul expozițional, donatorilor tradiționali li s-au adăugat alți oameni inimoși, care întreprind investigații sistematice pe teritoriul comunei, în căutarea unor noi mărturii materiale relevante. Printre ei numărîndu-se profesorii Aurel Georgescu și Florian Iordache sau elevii Ștefan Vigaru și Venus Ungureanu din Birza, Ecaterina Artagea din Horezu-Poienari, mulți alții. Dar să ne aplecăm cu mai multă atenție asupra zestrei de valori concentrată în cîteva încăperi mirosind încă a var proaspăt...

În primul rînd, ne atrage luarea-aminte însăși clădirea muzeului, care se cere elogiată laolaltă cu gestul celui ce a ctitorit-o în urmă cu aproape un veac. Restul curge și se leagă de la sine, într-o continuitate firească: un fragment din măseaua unui elefant cuaternar, mărturii din epoca bronzului sau din prima epocă a fierului, un lot de monede romane, fragmente de ceramică veche, vîrfuri de lance și săgeți medievale, aplice de metal și pipe din lut, bancnote românești și străine din diferite timpuri, obiecte de etnografie, multe și bine alese, căști purtate în lupte și devenite ulterior ceaune, medalii cîștigate cinstit, în războaie mai vechi sau mai noi, copii după documente de la Arhivele Statului, atestînd vechimea comunei și a satelor ei, certificate de împroprietărire de la 1864, mai toate aflate în spațiul cuprins între pădurile Roaba, Moșia Bătrînă și Murta-Zglavacioc, puterea lor de sugestie și evocare fiind de-a dreptul remarcabilă.

Apoi, să privim aceste mărturii și întrucitva altfel, personalizîndu-le, investindu-le cu dogoarea unor amintiri încă proaspete. Iată un revolver cu două țevi pe care un arendaș l-a descărcat în pieptul răsculaților de la 1907, dar iată și furcile cu care au răspuns țăranii focurilor de armă. Iată cîteva carabine purtate de ostașii din Valea Stanciului în primul război mondial, departe de vatra satului lor, pe frontul din Moldova... Și, de acum, spațiul muzeului nu mai izbutește să ne satisfacă curiozitatea și trebuie să-i sporim elocvența prin apelul la monumentele din comună, proprietate obștească și ele. În 1916—1918, pe Cerna și Jiu, la Mărășești și Oituz, au căzut sergentul Ioan Dumitrescu, caporalul Filip Popescu, soldatul Ștefan Nedelcu, pentru întregirea și libertatea patriei lor, alături de foarte mulți alții, ale căror nume abia le încap cele patru fețe ale unui obelisc nu prea mare, din calcar. Mai aproape de noi, în lupta împotriva fascismului, la 9 mai 1945, a căzut și soldatul Ion Crăciun din Birza, ceea ce nu dovedește decît faptul că cei de pe aceste meleaguri au știut să se bată și pînă în ultima zi a războaielor. Din toate acestea însă lipsește ceva...

Trecem peste faptul că, în urmă cu mai mulți ani, un profesor oarecare a profitat de credulitatea țăranilor din Valea Stanciului, vămuindu-le colecția de monede romane sub pretextul că le-ar împrumuta spre datare. Dar ghiuleaua adusă de soldatul Virgil Bold de pe cîmpurile de bătaie ale războiului pentru independență le-a fost confiscată cu acte în regulă și gestul acesta ni se pare de două ori ingrat și nedrept. Ghiuleaua lui Virgil Bold a fost transferată Muzeului restructurat al Oltenici și prin asta s-a atentat la integritatea unor bunuri incontestabil obștești. Înainte de toate, era ghiuleaua sătenilor din Valea Stanciului, nu a altora, și afirmăm prin aceasta un principiu de drept pur și simplu elementar. Apoi, privind lucrurile și pe o altă latură a acestei istorii ingrate, trebuie reamintit că ghiuleaua aceea n-a picat în Valea Stanciului trasă din tun, ci cărată în rană cu o trudă pe care nici un muzeograf n-o cunoaște. În sfîrșit, ca să spunem lucrurilor pe nume, sînt destui funcționari prin muzee care sprijină pereții degeaba. Dacă un anume muzeu vrea să aibă ghiulea, nu are decît să-și trimită oamenii înarmați cu cazmale să caute ghiulele. La Rovine și pe Valea Neajlovului, sub zidurile Sucevei sau la Podul Înalt, în defileurile Carpaților și pe Valea Cașinului...

Din beteșugul unei ghiulele de acum un veac și ceva s-a născut norocul unui soldat, ceea ce nu e puțin. Cu alte cuvinte, ghiuleaua din Valea Stanciului este una dintre acele minuni în jurul căreia crește în vreme un nimb răscolitor și liniștitor totodată, și nici o lege din lume nu poate despărți acest nimb de comunitatea care l-a ocrotit lîngă sufletul ei. Ghiuleaua soldatului Virgil Bold trebuie să se reîntoarcă în Valea Stanciului, laolaltă cu norocul tuturor soldaților satului. Și al celor care au fost soldați, și al celor care nu vor pregeta să devină soldați, dacă patria le-o va cere cîndva.

MIHAI PELIN ■

CALEA RAHOVEI
ISTORIE ȘI TRANSFIGURARE
III

Soarele are și pete.

Să nu fiu greșit înțeles. Să nu creadă cineva că doresc să poleiesc nemotivat, nemeritat, peste noapte și peste poate o anume realitate. Nimic comun cu aurul de trompetă. Nimic comun cu ariile de operetă. Martoră mi-i Calea Rahovei (și nu numai). Fiind noi nepărtinitori și cinstiți vom recunoaște că Soarele are încă pete și protuberanțe. Există și acum în cartierul Rahova — hai să le zic așa — case care merg bară la bară de-a stînga și de-a dreapta unor — hai să le zic așa — străzi lungi de 100—150 de metri și late de 1—1,5 pași (Motruna) ; de 2—2,5 pași (Sergent Costin Ștefan) ; de 2—2,5—3 pași (Șindrilei, Radna). Și să nu vă închipuiți cumva că pașii de reporter înseamnă altceva decît pașii dv. Le-am pomenit pe cele patru nu pentru că ar fi singurele rămase astfel, nu pentru că n-aș fi călcat pe altele și mai și, ci pentru că prea au fost încărcate la socoteală de gunoaie. Este adevărat, care mașină a salubrității este atît de îngustă ca să poată intra pe ele ? Pînă toamna trecută ordura era expulzată prin capătul lor dinspre Rahovei. Acum, acoperindu-le intrările, s-a instalat acolo un falnic P+10 (blocul 31) Excelent ! Numai că iubind, stropind, înflorind, vopsind, îngrijind și lustruind exclusiv blocul (și trotuarul, uneori) de la fața străzii s-a uitat și ignorat spatele acestuia. Mentalitatea lui «doar fața pupă nenea» și a lui «las'că merge ș-așa» cam trebuie desființate. Pentru că dincolo de impunătoarea lor prezență, blocurile de la stradă obligă la civilizație totală. Ele sînt, dar mai ales trebuie să fie fermenții civilizației pe Calea Rahovei cea nouă. Ce mai, nu rimează... Blocurile și apartamentele lor sînt o altă lume, iar lumea lor este o altă lume. Cînd apa și căldura îți vin pe țeavă, cînd lumina vine pe sîrmă și gunoiul pleacă pe burlan de la catul al zecelea, altfel se vede viața. Oricît ar fi de aprige, de tragice, ori de algice nostalgiile, haideți să fim drepți...

Vi-l mai puteți imagina pe stăpînul dughenei «La Madrid», „ăl mai cizmar de pe Rahovei", călînd bombeuri de pantofi — sub ochii onor eventualei clientele — cu fetide zemuri de apă fiartă și de clei de case, topite și scurse pe asfaltul cel nou ? Îl mai puteți vedea plimbîndu-se în tirlici și pe noul trotuar pe fostul haiduc, poate ultimul din București, Anghel al Chiranei, tovarăș de foarfeci cu Arghezi, la Văcărești, pe vremea cînd poetul își ispășea acolo articolele publicate în Bukarester Tageblatt ? Ori pe cotețarii și cuțitarii din cetele lui Zdrelea, Neață, Tîrtă, Mafoame escaladînd năuci uluci în crucea nopții ? Care uluci ? De unde atîtea găini, la bloc ? Poate-n cadă... Ori curtea în care subțiraticul nea Radu, țambalagiu primaș, ocrotea trilurile fetiței numite Urziceanu Aura ? Ce să mai facă pe strada cea înnoită geambașii lui Marcu ? Nu crește fîn pe planșeul de la al zecelea, din fericire ! Nu mai e loc nici pentru frizeria lui nea Cristea, ăla de-l concura cu briciul pe stomatologul cartierului, însul căruia i se învîrtea freza repezită-n măselele clientului numai dacă dom'doctor, adică tot dumnealui, bițiia pi-

Odinioară, copiii Rahovei înotau în noroaie ; acum își cultivă sănătatea în bazinele și saloanele centrului de refacere și fizioterapie de pe lîngă școală.

ciorul pe o pedală ca a tocilarului. Vă da seama ce fason ar avea acum și ce hoho ar stîrni stația «Taxi de luxe Dodge», c cele trei hîrburi ale sale ? Sînt convin mult mai puternice decît, să zicem, ce iscate cîndva de curelarul Nicu Dumitre cu, atunci cînd se apuca el să măsoare ca cu metrul de lemn, ca să le facă el h muri ; ori cînd unul dintre coasociații fi mei „Corbea și Teodorescu" chemau dric la casa celuilalt... Romantic și dramatic domiciliu, uneori cu materialul clientulu Insignifiantul aparent, elocvent și conclu dent mînă-n mînă cu terifiantul. Mai mu ca sigur că și acesta-i un motiv pentr care, pe la începuturile lor scriitoricești un Nichita Stănescu, un Cezar Baltag un Nicolae Velea au ținut ca să împart tustrei chiria pentru chițimia lui nea Ma teia... Un timp, și Teodor Mazilu a hăl duit tot pe Rahovei. Oricum, se pare c mediul era prielnic dacă, tot din zonă, a plecat și s-au afirmat în centru o Rodi Sanda Țuțuianu, un Petre Moraru, un Șt fan Iordache, un Dan Tufaru... Se găse destui care să-ți povestească zîmbind cu îl țin ei minte pe scriitorul Mircea Sîntin breanu : «Se ducea la numărul doi mixt să-și țină orele de istorie și umbla pe că talige, ca să nu-și murdărească pantofii c noroi». Cei care nu aveau, ori erau lene nu-și făceau, foloseau gardurile. Un ga la stradă pe Rahova nu era exclusiv proprietarului. Cele care rezistau, erau f losite de toți naufragiații pe talazurile c zloată ale cartierului. Trebuie să recunoa țeți că și acesta era un mod de a trăi Capitală. Un mod de viață urban mai mu prin somație decît prin vocație. Care, ev dent, cerea rotație.

Că strada și-a deschis porțile pent mulți, dar că inima n-o deschide oricui vede cu ochiul liber. De bizarerii te în piedici și azi. Energiile sînt uneori răs cite, chinuite și cheltuite în mod cu to arbitrar. Unii așteaptă ca statul să le fa în continuare pe toate și pe roate. Co stantin Vlad (str. Rodna nr. 9) spune pe el nu-l privește cum e dincolo de ga dul lui și că gospodarul să fie la el acas Ideea nu-i rea, numai că trebuie compl tată. Ograda și casa acestui om sînt exer ple chiar de pedanterie. (A mers pînă colo încît așa, de frumusețe, dintr-un bl de B.C.A. și-a cioplit și un bust pe car expune în curte, pe un piedestal ; alt bu turnat în gips tot de mîna lui și-l ți

„Diferențialul funcționează așa"... Oră de practică în atelierul de mașini-unelte liceului

În acest iunie 1980, Întreprinderea de sticlărie-menaj din Tg. Jiu împlinește cinci ani de viață. Este una din cele mai tinere între unitățile unei branșe ale cărei embleme de strălucire, larg cunoscute, și nu numai la noi, înseamnă Mediașul, Sighișoara, București, Avrigul sau Turda. Are 1 200 de oameni, cu o vîrstă medie de 22—23 de ani. Pe platforma de nord, și ea cea mai tînără, dar și cea mai redutabilă dintre zonele de nouă industrie ale Tîrgu Jiului, cele două coșuri-turn ale fabricii nu-ți dau, cînd le contempli, capul pe spate, nu-ți dau vertij, nu par (cum par alte turnuri industriale ale platformei) niște rachete care acuși-acuși o să decoleze, huruind, către stratosferă. Pe platforma cu mari instalații moderne, dotate cu agregate răspunzînd la comenzi electronice, această tînără întreprindere este prea mică pentru ca buncărele și cuptoarele-vană clocotitoare de lava sticlei, ce-i populează halele, să foarfece mai adînc creierul liniștii. Dar și ea, ca și fabricile-coloși care o înconjoară, spune, și spune foarte convingător, că, iată, Gorjul încremenitul Gorj de pînă mai ieri, nu mai produce doar folclor, doar Arghezi, doar legende istorice, doar peisaje frumoase și grai colorat. Produce, de vreun deceniu și jumătate, **o țîră** mai mult. Sub presiunea noului, Tîrgu Jiul s-a mișcat tectonic mai spre viitor — **o țîră !**

Diminutivul oltean pare însă, în peisajul cel nou, ca să împrumutăm expresia unui clasic, un categoric superlativ.

Inginerul Dorel Nicolae Cândea, directorul fabricii de la primele începuturi (adică din faza de șantier, cînd era directorul investiției, ca specialist în montarea de utilaje, profesia sa de bază fiind ingineria mecanică), ne povestește că, încă de-atunci, de la începuturi, fabrica a păși cu dreptul, atingîndu-și din timp și parametrii tehnici, și ambițiile de a deveni „o firmă". Pe masa directorului sînt cî-

teva din modelele noi (dintre cel 200 care se fabrică în prezent), abi din mîinile topitorilor, ale sticlari șlefuitorilor, gravorilor și pictor omul, cînd ne vorbește, le mîngîie cu degetele pătate de pilituri de scînteietoare, ca degetele unui Pahare, căni, vaze, cupe, sfeșnice tiere, piese din sticlă albă sau pusă", adică în varii culori, nu tonuri, cu podoabe bogate, grele, s cu fine incizii abia vizibile, piese d formele, de toate dimensiunile, ușoare, aeriene, piese cu strălu densitatea cristalului (nu, nu-s de dar în curînd se va inaugura și c în Gorj descoperindu-se un boga mînt de cuarț), trec printre degete le cercetează, le ciocănesc, le mîn licat sau, uneori, le reține o clipă m cu un fel de crispare ce se traduce taneu pe fruntea omului. Degete nerului, în acești ani, s-au dep sticla, cu secretele ei nu totdeauna zii, au căpătat știința subtilă de cele mai mici diferențe între relie lief, între ton și ton. S-au opr ceva mai mult pe o vază de flor că lucrătura i se pare stîngace, c stă farmecul ei, raportată la ma turnătorie modernă, care traduce sen pînă la infinitul mic. Poate pare primitivă și șlefuirea, neco du-se, desigur, cu uzinajul unei precizie. Baza producției e manu peste 10 milioane de piese fabr cei cinci ani fiind fiecare, într-un unicat, purtînd amprenta inconf a oamenilor ce au creat-o, au șlefu gravat-o și au pictat-o. Aceste pi cele mai căutate, mai căutate d fabricate de mașini programate s late. Jumătate din producția fa calea exportului și, ni se spune, din S.U.A., Canada, Australia e arătat pînă azi mulțumiți. Sînt m

casă) Constantin Vlad este pensionar putere și bineînțeles că poate să facă timpul său exact ce și cum dorește. n de n-o fi realizat însă că strada este uturor tocmai pentru că este a nimă- ? Și invers.

entru clarificarea unor astfel de cetă- i s-au format și acționează grupe de viști ai Consiliului popular din sector. cine credeți că sînt formate ? Tot din ncitori. Și tot în timpul lor liber. Pe- ă Popescu și Simion Mara formează o el de grupă ; Matei Brașoveanu și eorghe Dîrdea o alta. Toți patru sînt de Electromagnetica» și din Rahova. Merg casă în casă și mobilizează cetățenii la umusețare, la salubrizare. (Mai sînt e- e formate și de la «Vulcan», și de la ăra gardă»...) Și nu numai cu gura. id chemi la muncă să-ți văd sapa în ă", spunea înțeleptul. Petrică Popescu imion Mara pot fi văzuți cum, fără și fără complexe, cu mătura în mînă, ură curțenia și ordinea pe Calea Ra- ei, între stîlpii 56 și 58. Și culmea — o chiar ei — nu s-au simțit niciodată suprasolicitați, sacrificați ori frus- t. La astfel de gesturi și la astfel de eni mă gîndeam atunci cînd scriam că ea stradă bucureșteană a intrat într-o ă istorie — aceea a muncii și a oame- ei. Muncitorii industriali din fabri- străzii au ajutat și la demolare, și la tare, iar acum, mai nou, ajută și la icarea apartamentelor din Rahova-Est. tic, învață ei și învață și pe ceilalți mod nou de viață.

otuși greul îl duc constructorii. Indife- de starea timpului ori a anotimpului, tructorii sînt cei aflați permanent în niță. Idem prin ședințe și în presă, ineînțeles că pe merit. Realitatea este și în această meserie fiecare doarme după cum își așterne. Numai că de nit e mai greu, cel puțin în ultimii 15 Motivul ? Amintiți-vă că dacă în ureștii lui 1964—1965 se ridicau 13 000 0 de apartamente, în 1980 trebuie ri- te nu mai puțin de 36 000 ! (Nu pentru paratie, ci pentru informație : burghe- a ridicat în București cele mai multe înțe între anii 1920 și 1938 — 29 518. imum maximorum l-au atins în 1928— apartamente). Ceea ce a condus la iția unor noi armate de constructori : ucurești — 35 000 de oameni ; pe Ra- de sus = 800. Cine sînt aceștia ? Pre- în construcții — fel-de-fel-cam-toți- l, înțelegînd prin asta oameni nu cu ă, ci cu deosebit de multă experiență sională. Toți sîntem grăbiți, dar sînt prinderi bucureștene unde oamenii foarte grăbiți. Cei de la Metrou, spre plu. Și-au spus — știu ei ce știu ! — or intra mai curînd în apartamentele rtizate lor, dacă le vor înălța cu pro- constructori. Și iată că am prilejul reîntîlnesc pe șeful de brigadă Ion , 45 de ani, de 22 de ani pe șantiere. cunoscut sus, în Munții Apuseni, la șelu, prin '72—'73. Omul este umblat și mult — are și buletin de Vidraru, Ciunget... După baraje hidrotehnice entrale subterane, iată-l ridicînd și pe Rahova. Noutăți ?, întreb. Clipește lice : „Adrian, băiatul cel mare, e cu aici, în IV, la fizică atomică ; cel Francisc, e în clasa a XI-a, la Piatra nț, stă cu mamă-sa în casa noastră ; «bucureștenii» îi tot vizităm la 2—3 ămîni o dată ; fac ce-am făcut o viață, știți, eu sînt din Piatra, acolo am de să îmbătrînesc de tot... Trupa ? Nu n despărțit nici de ei. (Are vreo 30 ameni cu care tot umblă pe șantiere nd era tînăr-tînăr). Sînt cu mine, pri- dulgherii Gheorghe Ghețan, Gheor- Gherase, Constantin Lupu, Nicolae ciu, Gheorghe Vilău, Nicolae Popa,

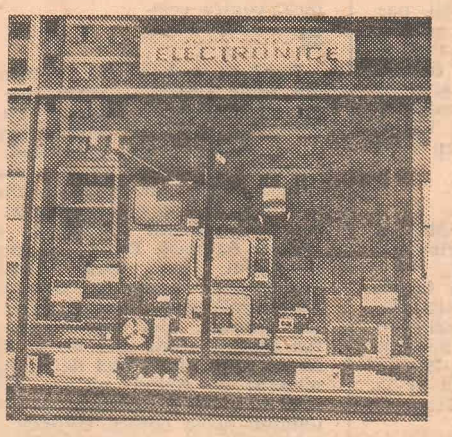

Rahova de sus racordată la însemnele sfîrșitului de veac XX.

sudorii Constantin Duman, Marin Drăgan, lăcătușul Lino Carp, betonistul Petre Belciug... Ce facem ? Blocul nr. 66 de pe Calea Rahovei : P+10, 4 scări, 174 de apartamente. Și după ? ? Știu eu ? Poate că în Maroc, am auzit vorbindu-se de un baraj de 24 000 m.c. de pămînt, dar asta nu mai depinde de mine.

Plec. Sînt în stare să-mi consume toate filele notesului. Dincolo de gardul lor, dar tot pe Rahova-Est am prilejul să verific din nou validitatea expresiei «excavatoare cu barbă». Mă ajută s-o fac Rodion Ivan, Maxim Loghin, Trifan Iacob, Sava Meftode — toți din Suceava. Șoferul Mihai Vasile (Autocifarom, 34—B—7508) mi-i laudă : „Grăbit cum eram puteam să plec cu ceva material înapoi. Nu m-au lăsat. (Betoanele pentru Rahova sînt aduse de la Piscului și Oltenitei, iar prefabricatele de la fabricile Granitul, Bragadiru și Progresu). Cît este de dură această meserie, dar, iată, uneori și la unii oameni, inimile sînt mai mari decît chiar aceste P+10 ! Soțul subingineresei Cornelia Hlevca a fost astăzi într-o recuperare. Putea să stea acasă, să se odihnească, dar singur. N-a vrut, iar acum, de aproape opt ore își ajută soața să alinieze fațadele la blocul nr. 52. Iar și iar se dovedește că se iubește **nu pentru că, ci cu toate că !** Ceva mai încolo tînărul inginer Nicolae Călărașu se luptă cu descifrarea unui ozalid. A stat prea mult la soare iar desenul s-a developat de tot — abia de se mai distinge o linie-două. Toți cei de pe această platformă sînt oamenii șantierului 1, Grupul 5 al centralei de construcții montaj și-l au ca șef pe celebrul inginer Mircea Bălănescu. De ce așa ? Pentru că iată ce spune al dumisale micro curriculum vitae : lucrează de 34 de ani ; a „făcut" 2 hidrocentrale (Vadul Crișului și Trotuș captare) ; 3 termocentrale (Ovidiu II, Borzești, Singeorgiu) ; jumătate din oțelăria, turnătoria, forja de la IMGB ; și circa 50.000 de apartamente ! (Florească, Automatica, Aleea Circului, Piața Gării de Nord, Drumul Taberei, str. Compozitorilor, Berceni, B-dul Metalurgiei), și Rahova acum. Nici dumnealui nu s-a despărțit de cadrele de bază (cu excepția acelora care i-au fost luați și numiți directori; vezi cazurile ing. Nicu Georgescu și Dumitru Nacea). Cînd a depins de el și-a apărat oamenii cu ghearele, cu dinții și cu toți sfinții. El i-a crescut așa cum sînt pe șefii de brigadă Gheorghe Predoiu și Podaru Eremia. La rîndu-le, prin decenii, aceștia au ridicat niște meseriași care se numesc Ion Clopa, Viorel Ursu, Nicolae Stanciu, Carol Szep, Ilie Iordan care oricînd ar putea fi numiți șefi de brigăzi, dar nu vor să se despartă. Știți, ei au început Florească. Cu ei a început lumea cea nouă a Bucureștilor. Dacă-l amintim și pe ing. Emil Duzinschi aflați că toți la un loc alcătuiesc lumea bună a combatanților în războiul caselor de pe Rahova-Est a anului '80. Pentru cine se construiește ?

Pentru mii și mii de oameni ai muncii și pentru copiii acestor oameni. O simplă catagrafie a locatarilor de pe un segment al scării 2, blocul 37 (Calea Rahovei 338) echivalează cu o secțiune pe verticala trăirilor de azi, este un eșantion aproape reprezentativ al populației de la fața străzii. Vă rog : ap. 115 — Spinu Aurel, cazangiu ; ap. 116 — Popescu Ilie, muncitor ; ap. 117 — Ioana Constantin, textilistă ; ap. 118 — Radu Filofteia, legătoare ; ap. 119 — Antoche Adriana, ingineră; ap. 120 — Radu Sorinel, montator ; ap. 121 — Condescu Teodor, arhivar ; ap. 122 — Iordache Vasile, montator ; ap. 123 — Dănălache Ana, primitor-distribuitor. Urmează militar în termen, confecționeră, inginer, muncitoare, profesoară, laborantă etc., etc., etc. — oameni ai muncii. Pentru ei au fost construite aceste locuințe. Și pentru alții ca ei. Pentru unii surprizele vor fi mari de tot. Știrbu Nicolae de la «Vulcan» a fost trimis ca specialist în Nigeria. Între timp a primit apartamentul 132 din suszisul bloc. Practic, dacă ai lui nu l-ar lua de la aeroport omul nici n-ar ști cum să ajungă în propria-i casă. Oricum, cartierul nu l-ar recunoaște. Vă mai amintiți de eroul reportajului care-mi povestise cîte necazuri a traversat pînă a ajuns să termine școala generală ? Aflați că am vizitat și Liceul D. Bolintineanu. Cresc acolo, la diferite forme de învățămînt, 4 400 de tineri din zona Rahova — Ferentari; împreună cu prof. Adrian Beldeanu, de la 3 ani locuitor al cartierului și de 17 ani director aici — am vizitat clase, laboratoare, atelierul de mașini-unelte, Centrul de refacere și fizioterapie — unicul în România pe lîngă o școală — cele două bazine acoperite. Pe Rahova cea veche (și nu numai) copiii înotau în noroaie. Astăzi, la bazinul cel mare discut cîteva secunde cu prichindeii care par deprinși să învețe peștii să stea în apă : „Mă cheamă Ceaușu Bogdan, am 12 ani și sînt din cartier ; tata-i mecanic la «Ascensorul» ; „Mircea Mandache Nicolae, am 6 ani, iar tata-i fizician la Măgurele ; stau în cartier" ; „Narcisa-Elena Militaru, am 4 ani..."

Și pentru ei se ridică noua Cale a Rahovei. Și nu numai.

MIRCEA BUNEA

Calea Rahovei se desprinde și de această tristă imagine

Comerț socialist : civilizat, curat

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Sticlă de Gorj

„șefii interni", ministerul, centrala, ădică fabrica își achită prompt datoriile ul trecut, absolut toți indicatorii de n, fără nici o excepție, au fost înde- iți și depășiți, drept pentru care icla" Gorj a acordat muncitorilor ei be- icii substanțiale și drepte), rîvnind tot- una **o țiră** peste. O regîndire a întregii vități, o așezare a ei mai deplină sub nul productivității înalte, al eficienței alității, a avut loc acum trei ani, cînd ăra întreprindere a fost vizitată de retarul general al partidului. Acum, în- de la București, de la Plenara lăr- a Consiliului Național al Oamenilor ncii, directorul Cândea trăiește, ca toți nenii fabricii, sentimentul, însuflat de grea sudoare. Trupurile oamenilor lucesc ca sticla, ca o sticlă fierbinte, asemenea bulelor semilichide ce ies din flautele metalice. Se muncește la fel ca acum o sută sau mai multe sute de ani (cînd, poate, doar materia tevilor era alta, nu de metal, ci de trestie), într-un decor desigur schimbat, în moderne hale industriale cu ventilație naturală, cu condiții de microclimat, cu perdele de protecție cu apă așezate mereu între om și foc, se muncește greu, dar, zice directorul, programul e de numai șase ore și, în plus, se cîștigă bine, sticlarii-suflători fiind asimilați categoriilor de retribuire ale minerilor din carierele Gorjului. Sînt aici mulți băieți tineri, sînt și fete, care transportă în lungi

întarea secretarului general, că, lîngă ipul, lîngă calcarul, lîngă materiile le ale pămîntului din care se sculptează este produse-podoabe, trebuie, într-o i mare proporție, adăugată materia ușie, gîndirea creatoare a tuturor. Ca se facă nu **o țiră**, ci cu mult mai mult te ce s-a făcut. Noul mecanism eco- nico-financiar, întronat aici cu rigoare, lat, de pe acum, importante roade, care chid mari certitudini de viitor.

n hala cuptoarelor, întinsă pe aproape ari, zeci de sticlari-suflători, goi pînă briu, cîntă neauzit (auzit e numai hu- tul surd al cuptoarelor care varsă flă- i) din lungile flaute de metal ce se amă „tevi de scos și suflat", mișcîn- -se, în ritmul melodiei doar de ei per- ută, într-un fel de balet burlesc, nu e, dar care-i năpădește mereu de o clești metalici sticla abia ieșită din țevi, fierbinte, semifluidă, aflată încă într-o solidificare vulnerabilă, purtată cu grija cu care s-ar duce un lichid parcă mistic. Sînt și oameni în vîrstă, unii la vîrsta părului alb. Nucleul întreprinderii, ni se spune, sînt ei, acești meșteri mai vîrstnici veniți din fabrici cu tradiție, din Mediaș, din Turda, din Avrig, din Tomeștii Banatului. Două familii înrudite, familiile Frunză și Cănăluș, sticlari din Tomești, dar cu rădăcini răsfirate prin Oradea și Sighetu Marmației, au venit aici cu mic, cu mare, cu părinți, cu fii, cu nepoți, cu cumnați, cu cumnate, cu cușcri, cu o stufoasă încrîngătură de neamuri, care adună nu mai puțin de 36 de inși. Un tînăr inginer, Traian Rusan, șeful secției de finisare și scriitor de proză fantastică (e și președintele cenaclului literar „Cristalul", cu 20 de membri, muncitori și tehnicieni ai fabricii), sedus de întîmplarea asta care atinge pe undeva fantasticul, le-a alcătuit celor 36 arborele genealogic, pornind de la mărturiile topitorului Nicolae Frunză, în vîrstă de 54 de ani, vechi muncitor al Tomeștilor, fiul lui Rudolf Frunză, frate cu Cănăluș-bătrînul, capul dinastiei înrudite a Cănălușilor, care numără în fabrică șapte frați, bărbați și femei, și care la rîndu-i s-a înrudit cu cele ale Muntenilor, Anuților, Covacilor și altele. Fabrica din Tomești, care i-a trimis încoace, „mergea (după mărturiile lui N. Frunză, consemnate de inginer) cu lemne dintr-o pădure apropiată și, pe măsură ce se consuma pădurea, se muta și fabrica după ea. Se lucra cu păcură, de fapt și azi, acolo, tot cu păcură se lucrează, nu aici, cu gaz metan". Cei 36 lucrează în punctele-cheie, ei sînt topitori, sticlari-suflători, șlefuitori, gravori, pictori, sculptori, ei s-au mutat în Gorj (șase din ei stau în același bloc, pe aceeași scară), ei îi învață pe cei mai tineri, pe tinerii Gorjului, în primul rînd, cum se face sticla, lărgindu-și mereu familia, făcînd ca de fapt întreaga fabrică să devină o mare familie muncitorească. Gravorul Nicolae Rusu, medieșean de fel, nume celebru în branșă, cu patru Olimpiade naționale ale sticlarilor cîștigate pe primul loc, s-a însurat cu o fată din Alimpeștii Gorjului, care lucrează în atelierul de creație al fabricii. Ei toți, tineri sau vîrstnici, gorjeni sau deveniți gorjeni, fac, în tot ceea ce fac, creație, fapt atestat de o seamă de premii și diplome cucerite la diferite concursuri și tîrguri. „Sticla de Gorj" s-a afirmat ca atare prin caracteristici specifice, prin modele specifice, născute aici, împrumutînd culorile și podoabele locului. Un frumos serviciu pentru lichior, vin și apă, botezat „Tismana", își împodobește paharele cu motive, delicat stilizate, luate de pe un brîu gorjenesc. Vaza „Nicoleta" e decorată cu motive luate de pe o catrință, paharul „Carmen" cu o rozetă, transpusă de pe vechile sculpturi în lemn, setul de pahare „Lucia" cu miniaturi de porți gorjenești, paharul „Cosmin" cu motive care ne amintesc străvechea ceramică de Glogova sau de Găleșoaia. Denumirile, observăm, n-ar prea fi totdeauna chiar gorjenești, dar ele, ni se răspunde, au fost puse de cei ce au creat modelele, sînt numele lor, sau ale soților, ale logodnicelor, ale copiilor. E dreptul creatorului, ni se mai spune, sfînt respectat în fabrică, să-și boteze opera după voia lui. Să mai adăugăm că acești creatori nu-s numai specialiștii atelierului de creație, ci și muncitorii, acești muncitori veniți, cei mai mulți, din satele Gorjului, deci direct din folclor, unde sensul strict personal al actului creator e cunoscut și făcut vădit din timpurile cele mai vechi, unde blidul de lut de Găleșoaia ori Glogova poartă iscălitura olarului, unde porțile de Ceauru ori Pestișani poartă numele cioplitorului, iar atunci cînd acesta nu știe carte însemnul sau semnul lui, ca blazonul de meșter de pe orfevreriile transilvane.

...O fabrică gorjenească în care munca înseamnă sudoare, sudoare fierbinte, dar și artă, în care obiectul ce iese din mîna omului, fapta lui, poartă pecetea gîndirii și a efortului colectiv, dar și pe cea a unicității. O încintă a muncii și a creației care a devenit, în răstimp de ani, o familie, o puternică familie muncitorească, cu tradiții constituite de-acum, în care s-au adus însușiri, particularități, culori, accente, turnate toate într-o calitate nouă. Un semn că nasc și în Gorj — au născut deja ! — acele valori de care țara are atîta nevoie, valorile noului, ale conștiinței înaintate.

ILIE PURCARU

FLACĂRA LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

Pe data de 7 februarie a.c. am trimis magazinului „Dioda", din bulevardul 1 Mai — București, o scrisoare recomandată pentru a-mi trimite două piese de schimb și anume o carcasă și un potențiometru necesare aparatului meu portativ, tip „Mondial". Au trecut de atunci mai multe luni, dar nu am primit nici un răspuns din partea respectivului magazin. **(Nelu Mirică,** Brașov, str. Vișinului nr. 16, bl. C1, sc. F, ap. 18)

■

Direcția de organizare și control din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor. În legătură cu scrisoarea tovarășilor **Botaș Ion** și **Miculiț Valeriu,** revizori de ace în stația Zăbrani, vă aducem la cunoștință că cercetările efectuate au confirmat cele relatate de ei și, în consecință, șeful de stație Nicolae Olaru a fost scos ca necorespunzător din funcția respectivă și trecut pe post de operator la Regulatorul de circulație Arad. Ulterior, după respingerea contestației sale și menținerea măsurii ce s-a luat ca fiind întemeiată și legală, acesta s-a transferat la Întreprinderea pentru valorificarea cerealelor Arad unde lucrează și în prezent.

■

Mă numesc **Maria Matei,** din orașul Brad, județul Hunedoara, bl. A-10, ap. 11, și am și eu o nedumerire și de aceea vă întreb : Cînd vor apărea și în magazinele specializate din orașul nostru șervețele, celofan, pesmet, unt și chibrite ? Întreb, deoarece unele din aceste produse lipsesc de cîteva luni, iar altele vin în cantități așa de mici încît nu ajungem să le cumpărăm.

■

Ministerul Sănătății — Direcția coordonare, control, personal, învățămînt. Cu privire la scrisoarea tovarășului **Tîrșilă Constantin,** domiciliat în municipiul Galați, vă facem cunoscut că, la solicitarea noastră, Direcția sanitară a județului Galați, prin adresa nr. 176/19.V. 1980, ne informează că soția dumnealui, **Tinca Tîrșilă,** soră de pediatrie, a fost încadrată definitiv la Spitalul municipal nr. 1, începînd cu data de 17.III.1980.

■

De circa doi ani de zile, în vadul piriului Răstoaca din comuna Crînguri, județul Dîmbovița, zace abandonat un excavator tip Castor DH-101, cu nr. de inventar 43 665/76, aparținînd T.C.I.F. Pitești. Cînd l-a surprins obiectivul aparatului fotografic era prin aprilie-mai anul curent. Să nu fi observat oare, pînă în prezent, întreprinderea vizată că îi lipsește din inventar un astfel de uriaș, care se impune pri-

virilor încă de la o poștă ? Greu de presupus. Se vede însă treaba că astfel de amnezii nu-s chiar întîmplătoare. După cum ne semnalează cititorul nostru **Marin Șișu,** și în comuna Vlad Țepeș, județul Ilfov, a fost uitat, de mai bine de un an, de stăpînii lui de la U.M.T.C.F. București, un tractor de tonaj greu, pe șenile. Acum doar fierul a mai rămas de el.

■

Comitetul județean Olt al P.C.R. Cu privire la scrisoarea tovarășei **Felicia Băișoiu** din Caracal, care cere sprijin spre a fi încadrată, vă comunicăm că în momentul de față s-a creat posibilitatea ca tovarășa să lucreze la secția tricotat a Întreprinderii de tricotaje Caracal. Ca urmare, începînd cu data de 1 mai 1980, tovarășa lucrează la sus-menționata întreprindere.

■

Modul de funcționare a telefoanelor publice din municipiul Brașov lasă foarte mult de dorit. Din 10 aparate existente, de pildă, în sala telefoanelor din centru, funcționează corespunzător 5 sau 6. Adesea ele „înghit" pe tăcute fisele, și dacă îndrăznești să sesizezi aceasta tovarășelor de la ghișeu riști să fii aspru admonestat. Procurarea fiselor este și ea o problemă destul de greu de rezolvat, dacă întîmplarea face să nu ai pe moment mărunțiș la tine. Iar în ce privește starea fizică a aparatelor, deseori și aceasta este jalnică, lipsindu-le capsulele receptoare ori prezentînd alte defecțiuni ce le fac imposibil de utilizat. **(Marin Tudose,** aleea Strugurel nr. 21, bl. D, sc. A, ap. 5, Brașov)

■

Printr-o scrisoare adresată redacției, prof. **Marin Gh. Cazacu** din orașul Zimnicea propune să intervenim la Editura Meridiane spre a binevoi să tipărească și pentru noul și frumosul lui oraș cîteva cărți poștale ilustrate. Sugerează în acest sens și cîteva locuri pitorești și clădiri demne de a fi imortalizate : parcul orașului, tabăra de pionieri, str. Eroilor, liceul industrial, Școala generală nr. 1 etc. Considerînd propunerea binevenită, o înaintăm pe această cale editurii.

■

Autogara din Tulcea se află în imediata vecinătate a gării fluviale NAVROM, iar în apropierea lor, chiar pe faleză, s-au înălțat blocuri frumoase, impunătoare. Din păcate, aceste realizări, rod al ultimilor ani, sînt umbrite de proasta gospodărire a zonei. Așa cum se arată și în fotografia alăturată, autobu-

zele înoată prin bălțile și gropile pline de noroi, iar călătorii și alți trecători sînt obligați să suporte consecințele dezinteresului și lipsei totale a spiritului gospodăresc de care dau dovadă cei ce au obligația să vegheze și să se preocupe de toaleta frumosului oraș de la intrarea în deltă. **(Nicolae Tokacek,** București)

■

Întreprinderea de utilaje grele pentru construcții București — S.U.G.T.C.3 Domnești Voluntari. Urmare a articolului publicat în revista Flacăra nr. 18, din 1.V.1980, privitor la unele aspecte constatate pe Șantierul național al tineretului Viișoara Nord, vă comunicăm că Stația ELBA a fost adusă pe acest șantier în luna martie 1979 ; în lunile aprilie și mai a fost montată de o echipă a S.U.G.T.C.3 iar instalațiile anexe, executate de constructor, au fost terminate în luna aprilie 1980. Stația a fost predată T.C.I.F.-ului, în stare de funcționare, pe data de 18 aprilie 1980. Încă din luna iulie 1979, șantierul confirmă (pe diferite documente) că respectiva stație este în stare de funcționare, dar că nu produce beton deoarece instalațiile anexe nu au fost complet terminate. Împreună cu beneficiarul-constructor (Șantierul național al tineretului) s-au întreprins măsuri operative de repunere urgentă în funcțiune a instalației de preparat betoane tip ELBA.

■

Mă adresez dv. — scrie învățătorul pensionar **Titu Ghițulescu** din Rîmnicu Vîlcea, str. Matei Basarab nr. 2 — cu rugămintea de a-mi răspunde dacă există în București un muzeu pedagogic și care este adresa lui, pentru că posed unele obiecte specifice învățămîntului pe care aș dori să i le donez. Ce am putea să vă răspundem, tovarășe Ghițulescu ? ! Ne-am interesat, dar un astfel de muzeu special nu există nici în București și nici în alt oraș din țară. Cel puțin deocamdată. Gestul dv. este însă un gest nobil, patriotic în același timp, pentru care vi se cuvin multe mulțumiri. Dorința vă poate fi însă împlinită foarte bine și dacă donați acele obiecte muzeului județean din Rîmnicu Vîlcea sau oricărui alt muzeu cu profil asemănător din țară.

■

Comitetul județean Sălaj al P.C.R. Ca răspuns la scrisoarea adresată de un grup de cetățeni din comuna Sig, vă facem cunoscut că, analizînd situația, comitetul executiv al consiliului popular județean a aprobat electrificarea caselor la 22 de cetățeni din satul Sîrbi și la alți 9 cetățeni din satul Tusa.

■

Sîntem un grup de patru familii bucureștene — **Brăneanu Constantin, Vasile Bordeiașu, Raliade Gheorghe** și **Grigore Marin.** Vă sesizăm că, în ultimii cinci ani, ne-am adresat în mai multe rînduri cu cereri la Întreprinderea de reparații și administrație locativă (I.C.R.A.L.), din str. Sfîntu Ion Nou nr. 28 — București, prin care solicitam ca imobilul în care locuim să fie planificat pentru reparații generale, reparații care nu s-au mai făcut nicicînd în ultimii 17 ani. De fiecare dată ni s-a răspuns că imobilul va fi reparat, dar nici pînă în prezent factorii responsabili nu s-au ținut de cuvînt.

■

Ca om originar din Vrancea dar stabilit pe alte meleaguri, am obiceiul, pe care-l consider bun, de a-mi vizita din cînd în cînd părinții, rudele și prietenii rămași în locurile natale. Și o fac cu multă plăcere. Această plăcere este însă de multe ori diminuată de neglijența unor oameni de la ghișeu, așa cum s-a întîmplat și în ziua de 14 aprilie a.c., cînd din gara Focșani și de la Agenția de voiaj din același oraș, pentru trenul rapid 66, au fost de două ori vîndute, la vagonul 7, numai într-un singur compartiment, locurile 61, 63, 65 și 67. Controlorul ne-a spus că asemenea situație a întîlnit și în compartimentele vecine, întotdeauna el avînd probleme cu cei care urcă din Focșani, deoarece nu este prima oară cînd același loc este vîndut mai multor călători. Rezultă de aici că nu este vorba de o eroare izolată, ci de o practică dăunătoare, care conduce la nemulțumiri în rîndul călătorilor pe calea ferată. **(Petre Nica,** București, șoseaua Mihai Bravu nr. 296)

■

Sînt **Costev Rodica** din București, șoseaua Olteniței nr. 220, bl. 8, sc. A, ap. 49. Am cumpărat, anul trecut, prin luna octombrie, o mașină de gătit electrică tip „Vera", care a funcționat foarte bine pînă în data de 10 ianuarie 1980, cînd i s-au ars două din cele trei plite. Telefonic, am anunțat cooperativa depanatoare, care a trimis un tehnician. Respectivul a venit, s-a uitat și a plecat, spunînd că nu are piese de schimb. După mai multe insistențe, tehnicianul a venit din nou, dar trecuseră deja cinci săptămîni. În certificatul de garanție el a scris că l-a reparat, dar în realitate mașina a rămas așa cum a fost și nu merge nici acum.

■

Consiliul popular al municipiului Sibiu. Verificînd cele sesizate în scrisoarea adresată redacției de către tovarășa **Cătăniciu Elena** din Sibiu, str. Gladiolelor, bl. 9, ap. 6, vă comunicăm următoarele : cererea de obținere a altei locuințe solicitată de sus-numita a fost rezolvată de C.O.M. al întreprinderii, în ședința din data de 10.IV.1980, în sensul că i s-a repartizat un apartament de confort I, cu două camere și dependințe, situat în cartierul Strand, pe care l-a acceptat și urmează să se mute în cursul acestui an.

■

Ministerul Sănătății, Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale. În legătură cu scrisoarea adresată revistei „Flacăra" de zootehnistul **Olaru Gheorghe** din orașul Sascut, județul Bacău, vă facem cunoscut că am dispus să i se expedieze, prin Oficiul farmaceutic Bacău, un flacon cu medicamentul Pimafucin, urmînd să i se comunice de la care anume farmacie îl va ridica, contra cost.

■

După ce vechea hală de carne din Piața Unirii — București a fost transformată într-un modern magazin cu autoservire, s-a amenajat și un raion pentru vînzarea puilor dotat, spre plăcuta noastră surpriză, cu cîntare speciale pe al căror cadran apăreau automat greutatea și cît este de plată. După nici două săptămîni însă, toate aceste miraculoase cîntare au dispărut fără urmă, cică... s-ar fi defectat. Nimeni, nici din conducerea magazinului, nici de la direcția comercială, nici de la ministerul de resort, nu s-a mai interesat, nu de extinderea sistemului acela corect, civilizat și mult apreciat, așa cum ar fi fost de dorit, dar nici măcar de repararea și repunerea în funcțiune a acelor cîntare care ar fi putut pune definitiv capăt necinstei care se mai manifestă cu... trasul la cîntar. Și e păcat pentru comertul nostru civilizat, e păcat și de noi, beneficiarii lui. **(Ion Stoia,** București, str. Maior Alexandru Cîmpeanu nr. 6)

■

În numele locatarilor din blocurile 45 și 46 A din bulevardul 1 Mai, nr. 70—84, sectorul 1, București — ne scrie ing. **Alexandru Novinschi** din Capitală, str. Serdarului nr. 7 — vă trimit o fotografie care reprezintă locul de acces la aceste blocuri. De doi ani de

zile sperăm ca unitățile care au executat lucrările de construcție în zonă să ia măsuri și să asigure accesul locatarilor, așa cum s-a prevăzut în proiectul de sistematizare, dar în zadar.

■

Și eu mă număr printre cei care iubesc nespus de mult Delta Dunării, mai ales că sînt și pescar amator pasionat. Multe concedii mi-am petrecut și vreau încă să mi le mai petrec în acest mirific colț de țară. Problema este însă cu cazarea. Știu că aceasta se admite numai pe lîngă localități, în locuri special stabilite. Și sînt de acord ; este bine așa. Absolut necesar ar fi ca Oficiul județean de turism Tulcea și cooperația de consum să asigure un minim de confort turiștilor care, de pildă, poposesc la campingul din Murighiol sau în alte puncte stabilite, pentru că cel puțin deocamdată acesta lipsește cu desăvîrșire, iar mediul este aici murdar și poluat. La fel și transportul pe apă devine din ce în ce mai anevoios în punctele mai greu accesibile, propice pescuitului amator ; asigurarea hranei este, de asemenea, dificilă. Sper că în acest sezon voi putea să mă mișc mai liber și că voi beneficia de toate cele necesare petrecerii cîtorva zile de concediu plăcut. (Din scrisoarea semnată de ing. **Mircea Nichiciu** din Caransebeș, str. Racoviță nr. 8.) **N.R.** Propunerile și sugestiile dv., tovarășe ing. Nichiciu, sînt, în genere, binevenite și credem că vor sta în atenția celor vizați. Un lucru ar trebui însă reținut de amatorii de astfel de concedii solitare : din cauze absolut obiective, cum ar fi cele referitoare la combaterea braconajului și asigurarea protecției faunei și florei, la evitarea poluării, se tinde tot mai mult spre intrarea organizată a turiștilor în deltă. Pentru grupurile organizate de turiști există asigurate o serie întreagă de condiții, inclusiv cîteva hoteluri confortabile, puncte de desfacere a unor produse strict necesare și chiar restaurante bine aprovizionate.

Pagină realizată de
MIHAI MERIȘANU ■

Poșta redacției

SOCIAL

Cristina Bindea — București : Neconcordanța anilor devine suspectă de mărturie mincinoasă cînd e dovedită reaua-credință a martorului ● **Ilie Zaiga** — București : Inexistența efectelor tragice nu desființează fapta ● **Mara Constantinescu** — București : Sentința este temeinică. Problema schimbului se rezolvă la consiliul popular ● **Ștefan Radu** — Teleorman : Împrejurările sînt într-adevăr absurde. Fapta rămîne faptă ● **Gabriel Topală** — Teleorman : Există chiar în județ o astfel de clinică. Luați legătura cu direcția sanitară ● **Săbăriță Mircea** — Sălaj : Cazierul cuprinde numai faptele penale ● **Craiu Florica** — București : Fiul beneficiază de dreptul de moștenire (cota corespunzătoare) asupra tuturor bunurilor dobîndite de tată atît înainte cît și după cea de a doua căsătorie ● **Rachici Viorel** — București : Deducțiile teoretice nesprijinite de probe nu au relevanță juridică.

NICOLAE CRISTACHE ■

ADMINISTRATIV

Emilia Danci — Suceava : Conform art. 5 (2) din Decretul nr. 246/1977 alocația de stat se acordă soțului, iar art. 6 din același decret prevede că beneficiază de alocație de stat, în aceleași condiții ca și copiii născuți din căsătoria părinților, și copiii din căsătoria anterioară a unuia din soți, aflați în îngrijirea lui. Dacă din diferite motive pentru copiii din afara căsătoriei soțul refuză să solicite alocația, unitatea unde acesta lucrează, la cererea soției, poate să plătească acesteia drepturile de alocație pentru copiii în cauză ● **Ion Predincu** — București : Din datele prezentate de dv. rezultă că la data de 10 decembrie 1975 ați fost reținut în urma unei anchete penale, iar la data de 13.V.1977, în baza unui decret de grațiere, ați fost pus în libertate, după care într-o perioadă de 6 luni v-ați încadrat la aceeași unitate. Avînd în vedere că în timpul reținerii vi s-a desfăcut contractul de muncă și decizia aceasta a rămas definitivă, la acea dată vi s-a întrerupt vechimea în aceeași unitate. În acest caz, aveți vechimea neîntreruptă în aceeași unitate începînd cu data încadrării în urma punerii în libertate ● **Paraschiva Stanciu** — Iași : Trecerea personalului în gradații superioare în cadrul aceleiași funcții, la împlinirea vechimii minime, este de competența conducerii unității, constituind pentru aceasta o posibilitate și nu o obligație și se poate face cu respectarea și a celorlalte prevederi referitoare la acordarea gradațiilor, ale reglementărilor în vigoare.

MARGA NEDELEA ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Livia Uță — comuna Bretcu, Covasna : Absolvenții treptei I de liceu, promoția 1979, care nu au reușit la concursul de admitere în clasa a XI-a sau care nu s-au prezentat la concurs, vor putea să susțină în anul 1980 concurs de admitere, pentru continuarea studiilor, numai la învățămîntul seral ● **Iuliana Spiridon** — Iași : Transferările cadrelor didactice se vor putea efectua numai în perioada legală de numiri-transferări ce urmează a fi fixată de către M.E.I., în condițiile stabilite de Statutul personalului didactic ; atît posturile didactice vacante pentru anul școlar 1980/1981, cît și condițiile de participare la concurs vor fi comunicate celor interesați prin revista „Tribuna școlii" ; în ceea ce privește schimbul de posturi la care vă referiți, M.E.I. ne comunică : acesta nu se poate aproba, deoarece nu este prevăzut în normele legale în vigoare.

HORIA PĂTRAȘCU ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacara

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Epocă glorioasă

Anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român devenind măreață și strălucitoare istorie, sînt anii decisivi pentru viața nouă a poporului nostru în care s-au realizat uriașe salturi calitative în toate domeniile de activitate, în existența și conștiința oamenilor. În acești ani, concomitent cu grija pentru continua creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii s-a manifestat un interes egal și pentru ridicarea gradului de instruire și de educare, pentru accesul la cultură al întregului popor. Nu este vorba numai de dreptul de a consuma cultură ci și de putința de a crea cultură și civilizație nouă prin asigurarea tuturor posibilităților menite să permită maselor populare să-și afirme geniul lor creator în toate sferele vieții publice. Faptele — fie că este vorba de justa rezolvare a problemei naționale, de înfăptuirile fără precedent din economie, de introducerea cuceririlor științei și tehnicii celei mai noi, fie de succesele obținute în artă și literatură, de dezvoltarea învățămîntului, de perfecționarea vieții statale și a legislației, de continua adîncire a vieții democrației socialiste, de înfăptuirea unui nou tip revoluționar de umanism, de plănuirea unui om nou, de împlinirea visurilor și idealurilor celor ce muncesc — români, maghiari, germani, sîrbi și de altă naționalitate — ne îndreptățesc pe deplin să numim această perioadă ca una din cele mai strălucite și mai rodnice din întreaga noastră istorie. Sînt anii care au stabilit un viu și exemplar dialog cu trecutul nostru progresist și eroic. Anii în care construindu-ne prezentul socialist și cucerindu-ne viitorul luminos ne-am recucerit și trecutul măreț, integrîndu-l organic, ca pe un puternic aliat ideologic, în fluxul spiritualității noastre socialiste. Astfel, marile figuri istorice, culturale și științifice, ctitorii de țară și străluciți revoluționari, luptători pentru democrație, pentru independența, progresul și suveranitatea țării au devenit contemporanii noștri. Anii aceștia au adus pe tot cuprinsul patriei un climat fructuos de libertate și democrație autentică, de încredere în frumusețea morală a omului, în capacitatea sa de a se perfecționa neîntrerupt prin muncă, cultură și știință. Sînt anii care au sporit înzecit exigențele față de noi înșine, față de calitatea produselor muncii noastre, față de obligațiile ce le avem pentru propășirea și înflorirea patriei noastre, pentru cooperarea și colaborarea în pace dintre popoare. Anii aceștia care trecînd s-au făcut măreața istorie au fost pe drept cuvînt numiți : epoca Ceaușescu și e firesc să fie așa pentru că epoca poartă în fizionomia ei însemnele puternicei personalități a secretarului general al partidului care întruchipează cele mai de seamă atribute ale poporului român, năzuințele și idealurile sale. Acești ani au realizat o exemplară coeziune morală a întregului popor în jurul partidului, conducătorul său înțelept și încercat pe drumul socialismului triumfător. Sînt anii visurilor noastre împlinite, pe care trebuie să le onorăm prin muncă, dăruire, înalt spirit partinic și patriotic, prin participarea competentă și entuziastă la înfăptuirea cu succes a programului Congresului al XII-lea al partidului, program al fericirii întregului nostru popor, dornic să trăiască în pace și bunăînțelegere cu toate popoarele lumii.

ION DODU BĂLAN ■

Fotografie de ELENA GHERA ■

Atelier:

Mia Braia

(În pagina 20 un interviu cu marea interpretă a cîntecului românesc)

Iubirea de frumos

Muzeul satului

Satul, acest leagăn al copilăriei eterne a omenirii, din ce în ce socotit astfel de toate popoarele civilizate, acest cel mai îndelung vas păstrător al celor mai nobile tradiții morale și spirituale ale umanității. Cîte veacuri de experiență cu puterea și răbdarea lemnului pînă ce el dobîndește forma acestui cuib cosmic, care este casa cu pridvor a satului românesc maramureșean, sau muscelean, ori bucovinean.

Destul de fragil ca să nu lenevești în el, să nu-ți devină o povară, legat de natura care l-a zămislit, durează atît cît are nevoie stejarul să se regenereze și lucrătorul în lemn din tată-n fiu să nu uite taina construcției, să nu ți se ia bucuria în fiecare generație de-a fi ctitor, de-a adăuga și înnoi fie acoperiș, fie stîlp de pridvor. Era cald și ocrotitor, ca și cuba de lînă țesută și trecută prin vîltoare, vatra și acoperămîntul ca și portul țărăncilor noastre printre cele mai stilizate din lume, și ori de cîte ori simțim nevoia vitală de-a ne regăsi eterna copilărie este satul încă al părinților noștri în preajma noastră.

Ce spațiu nobil și deplin. Cîtă economie în fiece încheietură de lemn, în fiecare ungher și unealtă atinsă de bucuria frumuseții.

Locuința arhonților celor mai vestiți din vechime nu putea fi mai privilegiată. Într-o astfel de casă a locuit, sînt sigur, Decebal și Deceneu și dintr-o astfel de casă a plecat Bogdan întîiul, voievod al Moldovei, pentru că toți nobilii țărani maramureșeni locuiau în aceste slăvite case unice în Europa, nu prin fastul, ci prin cosmica lor armonie și bunăvoință.

De cîte ori, de-a îngul anilor, nu m-am fericit și eu ca atîția alții călcînd pragul uneia dintre aceste vetre de aur ale poporului nostru din dor de istorie și comuniune, cu ființa noastră dintotdeauna, pe care le avem strînse aici de aproape o jumătate de veac în Muzeul satului, această patrie în mic a măreției eterne a poporului nostru.

IOAN ALEXANDRU ■

Cuget, deci exist

Unitatea dialecticii materialiste

Unitate dialecticii materialiste nu se constituie ca urmare a unei reproduceri mecanice de către conștiință a esenței dialectice a unui obiect absolut prim, determinant și refuzînd orice înnoire, orice proprietate ce poartă cu ea înnoirea. O esență a dialecticii refuzată relației dialectice înnoitoare reprezintă o negație metafizică a ei, o negație a constructivității conștiinței, singura aptă s-o facă inteligibilă.

Epistemologia dialecticii materialiste arată că unitatea acesteia nu-i un dat, ci un proces, că ea se constituie prin acțiunea unei relații ireductibile la termenii ei, prin acțiunea unei relații noi și producătoare de nou pînă la nivelul esențelor, deci producătoare de esențe noi. Această relație pune termenii ei (obiectul și subiectul) să-și schimbe locurile prin noile proprietăți pe care le dobîndesc în această interacțiune. Din această cauză noi avem temeiul să admitem că relația dialectică subiect-obiect ne dezvăluie însuși modul producerii subiectului și obiectului, că adevărul nu stă numai în subiect, ci trece și în obiect, că adevărul nu-i numai construcție la nivelul subiectului, ci și construcție la nivelul obiectului, reglare rațională a dialecticii lui. Ca relație dialectică, relația gnoseologică ne dezvăluie unitatea obiectului și a cunoașterii, unitatea determinațiilor dialecticii din termeni opuși : subiect-obiect. În această situație rezultă că a mai căuta determinațiile dialecticii în afara acestei relații echivalează cu a le anula ca determinații opuse, ca determinații purtînd cu ele opoziția ca lege a lor, ca determinații inteligibile, ca determinații concrete, specifice, noi și înnoitoare. Din această cauză dialectica materială este critică și revoluționară.

Natura dialectică a relației gnoseologice nu ne dezvăluie numai dialectica termenilor ei, ci și pe a sa. Subliniem că relația dialectică își dezvăluie propria sa natură dialectică în dialectica termenilor săi. Din această cauză nu se poate cerceta relația dialectică în sine. Și tot din această cauză relația dialectică nu se află în afara particularului, în afara diversității. Ținem să remarcăm faptul că natura dialectică a relației dezvăluie geneza generalului dialecticii din diversitatea particularului, diversitatea ca lege a oricărei esențe, a oricărui general.

Dezvăluindu-i propria dialectică în dialectica termenilor ei, dezvăluim producerea infinită a dialecticii, legea producerii și dezvoltării ei, unitatea ei din diversitate și ființînd pe diversitate, generalitatea ei din particularitate, adevărurile ei din eforturile universalității și suveranității conștiinței. Căci dacă adevărurile ei stau sub tensiunea infinită a generalității dialectice, aceasta se datorește tocmai generalității pe care o poartă cu ea legea ireductibilă subiect-obiect.

Din considerațiile de pînă acum rezultă că nu trebuie, cînd analizăm obiectul la care se raportează dialectica materialistă, să pierdem din vedere tocmai relația nouă prin care se produce această raportare, relația prin care se produc determinațiile specifice, noi ale obiectului. Materialismul dialectic face din punctul de vedere al acțiunii umane (deci al acțiunii teleologice, al acțiunii care se desfășoară „potrivit legilor frumosului" — Marx) punctul de vedere al genezei cunoașterii, al oricărei forme a cunoașterii omenești. Din această cauză nu putem căuta obiectivitatea într-un obiect independent de relațiile acțiunii umane. De vreme ce legea teleologică există, rezultă că un obiect absolut independent de ea nu este decît o abstracție produsă printr-un act de reducție. A căuta altă acțiune decît cea umană pentru a feri cunoașterea de subiectivitate nu înseamnă a o îndrepta pe adevărata cale care o duce spre obiectivitatea pură. Să spunem aici că ideea obiectivității pure absolute este o abstracție istorică izvorîtă din respingerea subiectului uman și a relațiilor sale cu obiectul.

Speciile biologice nu ne deschid nici ele calea spre obiectivitate, ci spre o obiectivitate specifică lor, spre o obiectivitate ininteligibilă. Dar despre o teorie a obiectivității în limitele speciilor biologice nu poate fi vorba. Numai specia umană poate elabora o teorie adevărată asupra obiectivității. Din această situație rezultă că obiectivitatea va include în ea tot ceea ce aduce cu ea acțiunea omului, relațiile lui. Din această cauză situarea pe pozițiile acțiunii umane reprezintă singura cale spre cunoașterea adecvată a obiectivității și spre dominarea ei umană.

Obiectul, prin urmare, va fi, pentru om, omenesc. Va fi omenesc nu prin voința zeilor, ci prin voința oamenilor care gîndesc și acționează pentru a-și realiza scopul lor.

ION STROIE ■

Reportaj de muncă de la Muzeul literaturii române

(Urmare din pagina 1)

o operă se încheagă de la o simplă ciornă la cartea ajunsă în librării. Ca să înțelegem de cită prețuire se bucură aici astfel de mărturii ale trudei scrisului, să notăm un gînd frumos al directorului Muzeului literaturii române, istoricul literar Alexandru Oprea : „Manuscrisul în nesfîrșite variante, al unei capodopere este pentru noi la fel de scump ca și steagul purtat de voievozi pe cîmpul de luptă".

S-a mai scris, desigur, despre acest muzeu, uneori chiar în paginile revistei noastre, dar e bine ca din cînd în cînd să ne aducem aminte de modul în care a luat ființă. Inițiativa de a-l constitui i-a aparținut marelui nostru cărturar Perpessicius care i-a fost și director din anul 1957 pînă în 1971, menindu-i astfel : „Muzeul literaturii române cată să fie altarul pe care flacăra verbului românesc întrupat în cele mai frumoase opere ale scriitorilor să continue să ardă, să lumineze și să încălzească". Legămînt au devenit aceste inspirate cuvinte pentru toți cei de aici. Verbul românesc a fost servit de-a lungul anilor de un colectiv de oameni harnici și pricepuți care au dovedit — deși erau pionieri în acest domeniu, un muzeu de literatură fiind o raritate în Europa — că o astfel de instituție culturală nu e un depozit inculat cu șapte lacăte, ci o modalitate de ancorare în realitate și de investigare a ei, cu mijloace proprii. Iată de ce, în special în ultimii ani, despre Muzeul literaturii române s-a vorbit cu atîta insistență, el fiind o pildă de prezență catalizatoare în actualitatea noastră culturală. Așa cum afirma odată poetul Adrian Păunescu, „el este o veritabilă uzină de spiritualitate românească". Popasul în această clădire e aidoma popasului în oricare întreprindere a țării. O aceeași lege guvernează atît ambianța liniștită — în aparență — a muzeului cît și pe aceea mai spectaculoasă poate, într-o uzină : legea muncii. Pe de o parte, de pildă, oameni adînciți în studiul unor manuscrise, încercînd să le descifreze, revenind cu încăpățînare pînă cînd scrierea capricioasă își luminează înțelesul : pe de altă parte, oameni robotind în hale uriașe, confecționînd utilaje de dimensiuni gigantice. Ordonînd însă, și unii, și alții, prin truda lor neobosită, realitatea în care trăim, fixindu-i reperele în care ne mișcăm, atît din punct de vedere material cît și din punct de vedere spiritual.

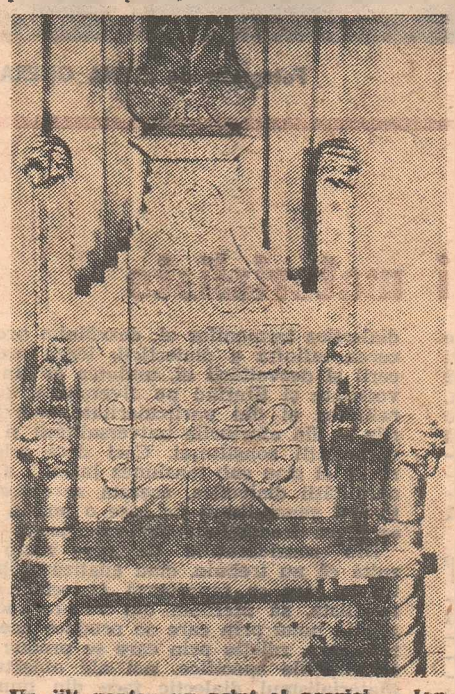

Un jilț pentru un prinț al poeziei — Ion Vinea.

Viața muzeului despre care vorbim e palpitantă, e o alternare judicioasă între momente dinainte fixate și altele prevăzute doar cu puțină vreme înainte de derularea lor. Intrusiunea hazardului este permisă nu doar pentru a colora existența celor de aici dar și pentru a le scutura de șabloanele inutile munca. Caracteristica de bază a muzeului este permanența sa deschidere spre nou, invitat să-și spună cuvîntul astfel încît legăturile cu contemporaneitatea să nu fie nici o clipă retezate. Iată, vom vorbi în continuare, în mod fatal succint, despre felul în care știe această instituție să se acordeze la modul cel mai direct la pulsul epocii. Bineînțeles, nimic nu i-ar obliga pe muzeografii și cercetătorii de aici să găsească încontinuu noi și noi mijloace de a fi, cum se spune, în pas cu vremea. Nimic în afară de conștiința lor. Da, un muzeu poate să funcționeze și fără toate activitățile care se desfășoară aici. Asta ar însemna însă o abdicare de la crezul lor : acela de a menține un dialog necurmat cu contemporanii.

Una din aceste forme de prezență în actualitate o constituie numeroasele expoziții organizate cu diferite prilejuri. În momentul de față, într-una din săli este omagiat Arghezi, și anume Arghezi gazetarul. Totodată, se lucrează intens la o expoziție Arghezi care va merge la Weimar. Un alt cercetător pregătește o expoziție consacrată împlinirii a 100 de ani de la nașterea lui Sadoveanu.

Dacă astfel de expoziții sînt oarecum mai în firea lucrurilor în ceea ce privește activitatea unui muzeu, să enumerăm acum și alte acțiuni surprinzătoare, șocante chiar pentru unii, care însă au găsit un public entuziast. Este vorba, printre altele, de organizarea unor seri muzeale ale poeziei române care reunesc scriitori, graficieni și cîntăreți. Minunatele recitaluri ale lui Tudor Gheorghe au răsunat mai întîi sub cupola Muzeului literaturii române. Tot sub această cupolă se organizează periodic și Teatrul de lectură, la care actori de frunte ai scenei noastre se întîlnesc în fața unor spectatori întotdeauna sensibili și receptivi și citesc „pe roluri" piese care nu au văzut încă lumina rampei. În fiecare lună, prin tradiție, în ziua de 13, se organizează Rotonda, la care personalități ale vieții literare și artistice deapănă amintiri despre scriitori care nu mai sînt. Aceste mărturii înregistrate pe benzi de magnetofon sînt extrem de importante deoarece prin ele se lasă posterității imaginea unor scriitori de seamă, așa cum au apărut ei în ochii contemporanilor lor. Tot Muzeul literaturii române editează o revistă, Manuscriptum, care s-a impus încă de la apariție prin ținuta sa demnă și autorizată în probleme de istorie literară. Colectivul de redacție este următorul : Adrian Bota, Diana Cristeff, Nicolae Florescu, Ruxandra Mihăilă, Manuela Tănăsescu iar secretariatul redacțional este asigurat de Ion Tomescu și Eugen Dandescu. Directorul Al. Oprea făcea următoarea mențiune în legătură cu *Manuscriptum* : „în cadrul unei memorabile audiențe acordate conducerii muzeului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a întîmpinat cu toată solicitudinea propunerea noastră și a aprobat apariția revistei. Pe drept cuvînt Perpessicius, într-o scrisoare de mulțumire apărută în *Manuscriptum*, îl considera pe secretarul general al partidului drept ctitorul instituției noastre, deoarece, tot prin grija secretarului general al partidului, Muzeul literaturii române a dobîndit clădirea ce-i este sediu în prezent. Se înțelege ușor entuziasmul dar și adînca emoție cu care noi am depus și depunem eforturi pentru ca fiecare număr al revistei să fie la înălțimea înaltelor auspicii sub care a apărut. Îndeplinindu-ne cît mai bine obligația patriotică de a contribui la întregirea patrimoniului național, prin descoperirea și comunicarea documentelor necunoscute din varii motive".

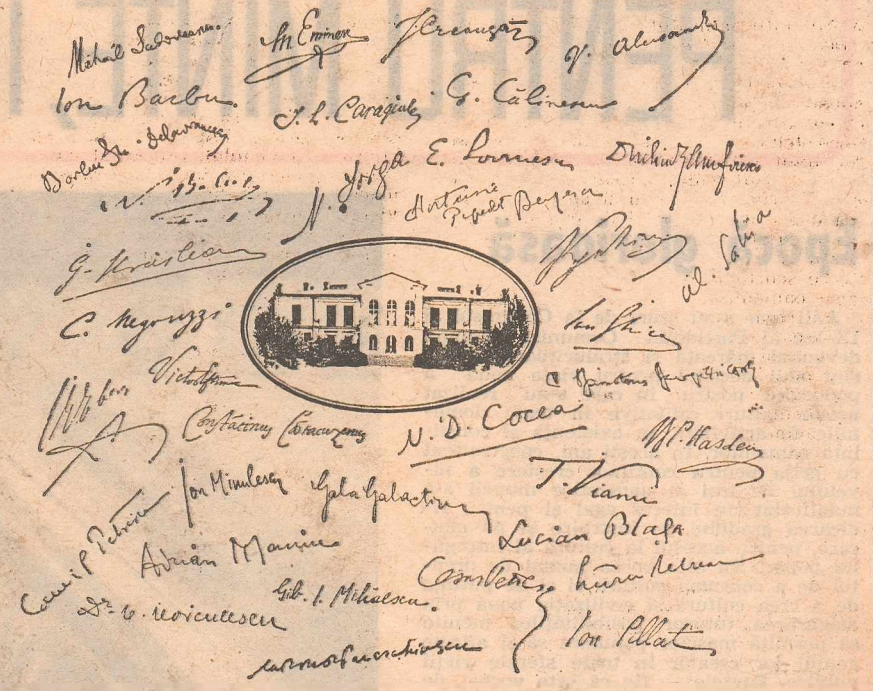

Dar activitatea muzeului nu se restrînge doar la toate acestea — destul de multe și întreprinse de oameni puțini însă cu multă tragere de inimă la muncă. Numai acestea dacă ar fi și s-ar constata cu ușurință cît de învechite sînt concepțiile referitoare la modul cum trebuie să trăiască un muzeu, socotit doar un tezaur bogat în comori, însă care nu strălucesc deoarece nu văd lumina soarelui. Nestematele Muzeului literaturii române sînt puse în circuitul de valori al culturii noastre astfel încît să o fertilizeze, să ajute la sporirea dimensiunilor ei. În acest sens este desfășurată și munca de editare a unor cărți în Biblioteca Manuscriptum. Nu chiar atît de demult a apărut un pasionant dosar al existenței lui Mateiu Caragiale, mai înainte s-au publicat volume ca Dosarul procesului Caragiale–Caion sau dosarul unei crime politice — Nicolae Iorga, sau o Istorie a literaturii române în imagini. În clipa de față se lucrează la un volum bilingv, în colaborare cu Institutul de valorificare a moștenirii clasice germane din Weimar, cuprinzînd opinii ale cercetătorilor români și germani — *Literatura clasică și semnificațiile ei actuale*.

Un loc aparte în activitatea Muzeului literaturii române îl ocupă munca de editare a operei integrale a lui Eminescu, operație de anvergură începută de Perpessicius, dar imposibil de realizat de un singur om. În anul 1977 a apărut volumul VII din această serie de opere, sub auspiciile Editurii Academiei și ale Muzeului literaturii române. Se cuvine să menționăm colectivul de cercetători care au dus cu bine la capăt această sarcină sub coordonarea cercetătorului literar Petru Creția : Dimitrie Vatamaniuc, Anca Costa-Foru, Eugenia Oprescu, cu ajutorul colaboratorilor externi Dumitru D. Panaitescu și Amita Bhose. Vineri, 20 iunie, i-am întîlnit pe cîțiva dintre ei în mijlocul unui grup de prestigioși oameni de cultură și în prezența unei numeroase asistențe la o dezbatere organizată de muzeu în legătură cu apariția celui de-al IX-lea volum din seria de opere Eminescu, care va cuprinde o parte din gazetăria genialului nostru scriitor, urmînd ca în volumele X și XI să fie publicat și restul publicisticii lui. Au luat cuvîntul, cu acest prilej, Alexandru Oprea, Dimitrie Vatamaniuc, Constantin Jalbă, Edgar Papu, Paul Anghel. S-a discutat, timp de 2 ore, în mod deschis și folositor, despre greutățile unei astfel de întreprinderi și s-a exprimat speranța că pînă în anul 1989 — cînd se împlinesc 100 de ani de la moartea poetului — ediția să se afle în bibliotecile noastre.

Am încheiat această nouă vizită la Muzeul literaturii române cu sentimentul că despre munca lucrătorilor de aici trebuie vorbit cu un respect fără margini, ca și despre munca acelora care ne dau pîine sau scot din abataje cărbunele sau ne dau oțelul. Ca și munca acelora, ea se desfășoară de cele mai multe ori într-un deplin anonimat și deseori susținută de un spirit de jertfă datorat dragostei pentru cultură. Poate că o emblemă a unei astfel de munci o poate constitui un obiect rămas de la Perpessicius, și păstrat cu evlavie : ochelarii marelui cărturar. Acei monstruoși ochelari, cu 13 dioptrii, confecționați ca pentru o ființă neobișnuită. Care, deși știa că truda asupra manuscriselor lui Eminescu îi împuținează an de an vederea, se încăpățîna, pentru binele culturii române, să stăruie în tentativa sa de a ne pune la dispoziție opera integrală a genialului poet.

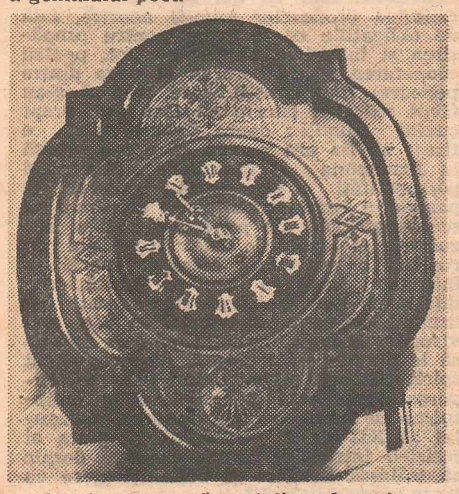

Acest ceas a măsurat timpul pentru Sadoveanu

Fapte care descalifică

Ne-a parvenit — cu destulă întîrziere — numărul pe iulie 1979 al **Ritmurilor hunedorene**, publicație editată de Comitetul județean Hunedoara pentru cultură și educație socialistă și cenaclul literar județean „Ritmuri hunedorene". În plicul în care se afla această publicație am găsit și următoarea scrisoare : „Vă aducem la cunoștință — cu probe — modul în care Dumitru Dem Ionașcu (se pare, membru al Uniunii scriitorilor) înțelege să-și ascundă, sub aparența cumsecădeniei și a bunelor intenții, impostura și veleitarismul". Concisa scrisoare e semnată de P. Iulian din Cluj-Napoca.

Răsfoind **Ritmuri hunedorene** descoperim mai întîi în legătură cu Dumitru Dem Ionașcu o amplă prezentare — de aproape o pagină — datorată lui Mircea Moț (**Fișe pentru un posibil dicționar**). Din ea aflăm că Dumitru Dem Ionașcu a debutat ca prozator sub semnul unor premii literare oferite de revistele : **Gazeta literară**, **Luceafărul** și **Tribuna**. Prima sa carte e o culegere de nuvele, **Flăcări nestinse din cimpie** după care urmează și alte volume. În continuarea articolului ne sînt etalate cu lux de amănunte virtuțile de prozator ale lui Dumitru Dem Ionașcu. Care, după opinia lui Mircea Moț, nu sînt puține. Îl credem pe cuvînt. În pagina următoare — a 15-a din **Ritmuri hunedorene** — e găzduită o proză aparținînd lui Dumitru Dem Ionașcu : **Noaptea și dragostea dintotdeauna**. E drept, prezentarea din cadrul rubricii **Fișe pentru un posibil dicționar** este mai întinsă decît bucata literară propriu-zisă, dar nu asta ne contrariază. Citind în paralel proza lui Dumitru Dem Ionașcu și schița lui Szakonyi Károly **Schimbul de noapte**, inclusă în volumul **Pînă și în clipele cele mai frumoase** — realizăm că, într-adevăr, P. Iulian are dreptate : ne aflăm, în mod evident, în fața unui plagiat grosolan. Dumitru Dem Ionașcu n-a făcut nimic altceva decît a schimbat cîteva din elementele schiței **Schimbul de noapte** însușindu-și un bun care nu-i aparține. Iată cîteva fraze edificatoare : „— Zece fără un sfert, zise bărbatul care o însoțea, uitîndu-se la ceasul electric al cărui secundar făcuse tocmai un salt." (Dumitru Dem Ionașcu) este o modificare a următoarei fraze din **Schimbul de noapte**: „— Zece fără un sfert, zice, uitîndu-se la ceasul electric al cărui secundar făcuse tocmai atunci un salt."; „— Dacă ți-aș spune — rosti Maria oprindu-se în fața porții — dacă ți-aș spune să părăsești biroul de avocatură și să rămîi acasă la bucătărie, ai primi ?" (Dumitru Dem Ionașcu) e o frază aproape similară cu următoarea din **Schimbul de noapte** : — Dacă ți-aș spune — rosti femeia oprindu-se în fața porții — dacă ți-aș spune să-ți părăsești întreprinderea și să rămîi acasă la bucătărie, ai primi ?" ; „— Ce prostie ! exclamă el vesel. Cum vine asta ? ! De cînd e lumea bărbații se însoară ca să aibă o gospodărie ca lumea, o nevastă care să le poarte de grijă, să vadă de copii, cu alte cuvinte..." este „prelucrarea" următoarei fraze din **Schimbul de noapte** : „— Ce prostie ! exclamă soțul rîzînd. Cum vine asta ? ! De cînd e lumea, bărbații se însoară ca să aibă o gospodărie ca lumea, o nevastă care să le poarte de grijă, să vadă de copii, cu alte cuvinte..." Oprim aici lectura în paralel a celor două lucrări, convinși fiind că similitudinea dintre ele a fost suficient probată.

Dorim să ne referim acum la o altă scrisoare sosită pe adresa redacției și semnată de Adriana Bugaru din Sînnicolau Mare, jud. Timiș. Citățm din scrisoare : „Cornelia Mosora publică la Editura „Ion Creangă", București, 1980, volumul **Bun venit, Ioana Merișor** ; la pagina 17 se poate citi povestirea **Ursul** care nu este altceva decît o „prelucrare" (adaptare) a unui fragment din **Cartea de la San Michele** de Axel Munthe (în românește de Teodora Sadoveanu, Editura pentru literatură universală, București, 1969, p. 87—89, **Chateau Rameaux**").

Comparînd textele cu pricina, i-am dat dreptate corespondentei noastre. Și, deși nu e vorba decît de două pagini, cuprinse într-o carte pentru copii, tot furt literar se cheamă că este.

În ultimii ani, revista noastră a discutat cîteva cazuri de plagiat. De fiecare dată semnalarea a pornit din partea cititorilor. Ceea ce înseamnă că oricît ar încerca unii autori să-i „păcălească" pe unii redactori de carte sau critica de specialitate — în mod fatal, aceștia nu pot citi totul —, pînă la urmă furturile literare tot sînt descoperite de marele judecător care este publicul, imposibil de înșelat pentru multă vreme. Dezvăluirea și sancționarea unor astfel de practici potrivit normelor eticii și echității socialiste contribuie la păstrarea în cîmpul culturii a unor relații bazate pe cinste și corectitudine, atît de necesare înfloririi creației originale. Principiul „Nici muncă fără pîine, dar nici pîine fără muncă" trebuie să funcționeze și în acest caz, poate chiar cu mai multă strictețe, fiind vorba de oameni care, prin profesia lor, influențează conștiințe. A descuraja orice încercare, oricît de măruntă ar fi ea, de furt în domeniul cultural înseamnă a veghea la însăși sănătatea culturii.

A. GEORGE ■

Mult e dulce

Noaptea de sînziene

A fost intîi asfinţitul, larg ca o stingere de neam întins. Apoi s-a ivit luna, ca un sitar rănit. În depărtările pămîntului s-a deşteptat pelinul, amar şi răscolitor cum e sîngele hergheliilor ieşind dintre frunzele cu care moartea găteşte soldurile şi umerii fetei Morgana şi pătrunzînd în albia unui rîu. În plopii negri gîlgîiau cuci, iar grîul, sub apăsări de patimi, pirguia zările, logodindu-şi spicul cu durerea dulce din răsăritul de psalm al fiecărei clipe ce suia spre miezul nopţii. Tăceam ca stăpînit de-o poruncă aspră. Fulgere scurte ţîşneau pe cer, dînd veste despre oameni, care se sărută sub meri. Singura mea avere şi cea mai de preţ era aşteptarea, credinţa că-n noaptea cînd sînzienele-şi rup ramurile galbene şi le aştern pe apele ce curg în Dunăre, trebuie să se arate foc albastru pe comori vechi. Împrejurul meu lumea se înnoia cu foşnete şi spunere de legendă. În ierburile înalte de pe gorganul scitic, lin clătinate de pasul vîntului, stătea, în scaun de judecată, Timpul bătrîn, avînd la picioare cîţelul pămîntului valah. Ei doi veghează ca noaptea de sînziene, cea mai frumoasă de peste vară, căci atunci se scutură de lumină macii, să se petreacă numai cu gînduri curate. Împletindu-mi sufletul cu cununiile pelinului, am văzut cum o stea coboară şi picură taină neagră peste buza macilor, rînduindu-i spulberării. Măsura visului din ei trece în grîu, în lăstarul de vie, în ochii fetelor şi-n temelia celor prea lesne fermecaţi de ceasul cînd luna ia trup de sitar rănit, iar Dunărea trup poleit de ispite.

24 iunie...
Noaptea de sînziene.
Şi luna ca o moarte
din dragoste.
Şi aur umed izvorînd de pretutindeni

FĂNUŞ NEAGU

Bună seara, Irina

Bună seara, Irina este un film despre viaţa oamenilor mării, de la noi. Mai exact a intenţionat să fie. Pentru că beneficiind de o interpretare magistrală **(Valeria Seciu şi Ştefan Iordache)** şi realizată de un talentat regizor de teatru, **Tudor Mărăscu,** — aflat, iată, la primul său film artistic de lung metraj —, pelicula constituită pe baza unui scenariu semnat de regizorul **Timotei Ursu** place parţial, şi mai ales în prima sa parte, dar nu satisface în întreg, finalul lăsîndu-te de-a dreptul perplex. Este iarăşi acel caz, din păcate prea des întîlnit în cinematografia noastră, cînd forţe artistice de prim rang îşi irosesc talentul, munca şi (de ce nu ?) popularitatea, datorită unor scenarii lipsite de valoare.

Problema familiilor marinarilor, mai exact problema **păstrării** acestor familii (căci este evident, numai un cuplu extrem de serios, de sudat moral, sufleteşte, poate rezista unei convieţuiri în care, practic, cei doi parteneri se văd cîte o lună pe an, uneori nici atît), poate deveni un subiect dramatic, tensionat, cu profunde semnificaţii etice sau psihologice. Din păcate filmul — repet, condus bine de către Tudor Mărăscu, dar ce folos, **ce putea** face acest regizor pe un astfel de text ? ! — nu este decît o palidă imagine a vieţii unei astfel de familii, iar „încercările" prin care trece acest cuplu sînt de un schematism descurajant: în (pesemne) veşnicul „triunghi" al acestor poveşti, personajul interpretat de Emil Hossu — posibilul sau, mă rog, virtualul amant — pare picat din lună, singura sa dată personală fiind aceea de a apărea cu maşina prin preajma eroinei şi atunci cînd trebuie şi atunci cînd nu.

Dacă, documentaristic, viaţa marinarilor este redată cu autenticitate (aceasta e acea primă parte a filmului la care m-am referit), în rest — adică în ceea ce ar fi trebuit să fie esenţial — filmul pîlpîie.

Încă o dată revine, obsedant, problema unor foarte talentaţi autori şi interpreţi ai cinematografului românesc contemporan care sînt nevoiţi (sau nu au tăria de a refuza) să lucreze pe texte minore, schematice. Fiind vorba aici de scenariu, este surprinzător cum un profesionist ca Timotei Ursu a putut să ne ofere aşa ceva.

HORIA PĂTRAŞCU

Pe platforma industrială „23 August"

S-a născut un teatru

Recent, la Clubul muncitoresc de pe platforma „23 August" din Capitală a avut loc un eveniment deosebit : prezentarea de către Teatrul muncitoresc al platformei, în cadrul primei sale stagiuni, a piesei **Concurs de frumuseţe** de Tudor Popescu. După cum se ştie, activitatea acestui teatru este coordonată de către Teatrul Mic. Regia piesei aparţine lui **D. D. Neleanu,** iar costumele şi decorurile au fost concepute de arhitectul **Virgil Luscalov.** Înainte de a fi prezentată publicului, cum era şi firesc, piesa, care critică anumite aspecte învechite şi tendinţe de îmburghezire prezente în societatea noastră, a fost jucată în faţa actorilor de la Teatrul Mic — pentru ultimele retuşuri.

Iată cîteva din părerile şi observaţiile făcute care, pe lîngă faptul că reprezintă o cronică în sine a spectacolului, au o mare importanţă în desfăşurarea pe mai departe a activităţii teatrului muncitoresc de pe platforma industrială „23 August".

Prima care a luat cuvîntul a fost actriţa **Rodica Tăpălagă:** „Ceea ce am văzut astăzi în sala clubului este un spectacol în toată puterea cuvîntului. Piesa, ca atare, este un material interesant de studiu. Ea îşi desfăşoară acţiunea în perimetrul şarjei, fiind cel mai greu registru actoricesc de realizat. Prin contribuţia cîtorva dintre interpreţi, şarja este susţinută la limita superioară a calităţii. În rest, şi ca un sfat pe care îmi permit să-l dau, trebuie urmărit în permanenţă acel echilibru care menţine piesa la gradul de satiră şi să nu se cadă în bufonerie de slabă calitate".

Florin Vasiliu : „Am fost martori la finalul unei munci de excepţie".

Monica Ghiuţă: „Acţiunea, ca şi jocul actorilor, m-au captivat."

Tatiana Iekel: „Spectacolul se poate citi cu mare uşurinţă de la primele dialoguri. Foarte interesantă această experienţă a noastră de a ne afla în mijlocul unor asemenea speranţe actoriceşti."

Magda Popovici: „Încă puţin de lucrat şi sînt convinsă că se va realiza un lucru excepţional."

Ileana Dunăreanu: „Ceea ce m-a impresionat a fost faptul că fiecare a căutat să se apropie de personajul piesei şi nu personajul de actor. Este un lucru pe care fiecare actor şi-l doreşte. Este cel mai bun teatru de amatori pe care l-am văzut."

Carmen Galin: „Mărturisesc că am venit la acest spectacol ca la o convocare generală. Plec cu o mare bucurie în suflet în sensul că am văzut un spectacol în adevăratul sens al cuvîntului. Sînt convinsă că o să aibă mare succes la public."

Constantin Pomoje: „Am întîlnit o trupă de actori, care fac teatru fiindcă îl iubesc. Numai aşa se explică, avînd alte meserii, jocul bun pe care l-au susţinut în faţa noastră."

În încheierea discuţiilor a luat cuvîntul scriitorul **Dinu Săraru,** directorul Teatrului Mic, care a spus : „În ansamblu, spectacolul este o reuşită şi totodată o experienţă a Teatrului Mic de a patrona un teatru de amatori. Pînă cînd? Pînă acesta va reuşi să se autogestioneze. În acest sens, eu aş vedea comitetele sindicale din platformă mult mai prezente în sprijinirea actului cultural propriu-zis. Sper, şi este neapărat necesar, ca activiştii culturali să facă eforturi la nivelul creat şi să înţeleagă că este vorba de o datorie de onoare în a sprijini activitatea teatrului de amatori. Aşa cum sublinia şi secretarul general al partidului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, manifestările culturale trebuie să devină productive sub aspectul material, adică, să se autofinanţeze. Teatrul format aici trebuie să dea spectacole pe această platformă, pentru oamenii care muncesc în această zonă a Capitalei, iar biletele să se vîndă, cu bani, bineînţeles, înlăturînd astfel mentalităţile învechite că spectacolele au loc doar în diferite ocazii, în jurul diferitelor sărbători. Actorii Teatrului Mic, regizorii, scenografii au înţeles să dea o mînă de ajutor celor de aici. Mă miră însă faptul că pe cei interesaţi, factorii de conducere, factorii culturali din marea platformă, i-au lăsat indiferenţi naşterea şi botezul trupei de actori amatori."

Subscriem la opiniile directorului Dinu Săraru care a înţeles, împreună cu colegii săi, că a patrona un teatru de amatori nu este o simplă formalitate, o activitate care trebuie bifată într-un caiet de acţiuni şi raportată ca îndeplinită cu prilejul nu ştiu căror bilanţuri. În contextul generos al Festivalului naţional „Cîntarea României" pe întreg cuprinsul ţării au loc acţiuni culturale ce pornesc din sufletul şi inima celor care după orele de program fac artă. De cele mai multe ori din acest, să-i spunem, laborator au ieşit la iveală talente autentice. Deci, şi aici, la marginea Capitalei, trebuie încurajată şi sprijinită orice fel de mişcare culturală.

SORIN POSTOLACHE

N.R. Dorim să amintim numele şi profesiile celor care au jucat în spectacolul de la Clubul „23 August". Anatol — **Ion Nedelescu** — inginer; Mariana — **Eugenia Balaş** — proiectantă; George — **Loredan Ionescu** — proiectant; Ureghel — **Dumitru Manu** — lăcătuş ; Didy — **Lavinia Naghi** — proiectantă; Macarie — **Dumitru Soare** — merceolog; Panait — **Dorin Lazarie** — proiectant; Dr. Blindu — **Aurel Tiţa** — lăcătuş ; Tudor — **Dan Gheorghiu** — proiectant; Bărbatul — **Vasile Moiceanu** — modelor.

Regia tehnică: **Ionel Panţuru;** Machiajul : **Viorica Lazaride ;** Sunetul : **Sorin Popescu ;** Sufleor : **Lida Olteanu.**

Cronica literară

Valeriu Armeanu : Vanităţi

Un poet care a evoluat spectaculos de la o carte la alta este Valeriu Armeanu. Recentul său volum — unul din cele mai bune apărute în acest an — îi certifică prezenţa originală în lirica noastră de azi. **Vanităţi** (Ed. „Cartea românească", 1980) înregistrează confruntarea plină de dramatism dintre iluzie şi luciditate desfăşurată pe tărîmul unei conştiinţe. Autorul se lasă doar rareori bîntuit de nostalgia după însuşirea de a trăi în închipuire: „am cunoscut un om / care se credea feribot, / venea seara în port / şi pentru cîţiva bănuţi / ne ducea pe o insulă". De cele mai multe ori el respinge ficţiunile frumos confecţionate, menite să mascheze urîţenia şi fărădelegea. „Să ne rupem de realitate, / îl ruga ea..." însă o astfel de invitaţie e inacceptabilă pentru acest poet care rîvneşte să fie într-un contact cît mai direct cu existenţa, indiferent la ce s-ar expune astfel: „Pe mine au curs / cele două războaie / au curs afişe, au curs leşuri de cai..." El se lasă cuprins cu voluptate de virtejul evenimentelor din lume şi se fereşte să-şi modeleze cu ajutorul lor imagini feerice. Deturnarea atenţiei de la înţelesul exact al întîmplărilor îi provoacă o vizibilă repulsie: „era revanşa memoriei / împotriva celor care ne îmbrăcau viaţa / în fraze şi strigau / formule magice la fereastră". În loc de viziuni paradiziace Valeriu Armeanu ne înfăţişează ambianţe sumbre, fapte atroce : „erau şi ei copii de ţărani / şi văzuseră ca şi mine cai împuşcaţi, / trenuri de smalţ / ce duceau capete albe de cai, / văzuseră ca şi mine / cum au devorat porcii, / duioase şi preacurate trupuri de cai". Autorul ne îndeamnă să-l urmăm în străbaterea unor spaţii inconfortabile, care nu bucură privirea. Deseori sînt relatate cu o aparentă indiferenţă scene de coşmar. Universul este surprins cum se dezagregă sub acţiunea unei eroziuni enigmatice, cum se descompune în elemente, de parcă o boală ar măcina materia şi i-ar interzice să-şi păstreze structurile armonioase. Torturi complicate au fost puse la punct pentru desăvîrşirea acestei năruiri metodice. Tablouri halucinante se oferă contemplaţiei celor avizi să descopere ce noi metamorfoze se mai petrec în jurul lor. Emblemele putreziciunii iau locul splendorilor. Echilibrul fragil al naturii este anulat. Poetul nu se amăgeşte nici în privinţa relaţiilor umane. Omenirea e cuprinsă de „anchiloza secolului douăzeci" şi versurile lui Valeriu Armeanu caută să o trezească din letargie. Poncifele, convenţiile lipsite de sens, actele birocratice — tot ce reprezintă obtuzitate, uniformizare, monotonie e ţintuit fără cruţare la stîlpul infamiei: „Cineva mă roagă / să-i facem respiraţia, / dăm din umeri, ne trebuie dovezi / aprobări, ştampile / reveniri la adresă..." Cu o ironie amară poetul constată împărţirea umanităţii: „Unii deţineau terenuri întinse, alţii deţineau / mari rezervoare de inocenţă". Izbucnirile sale ajung cîteodată la sarcasm : „Nu vă sfiiţi, le ziceam, / deschideţi abatoare pentru zăpezi." El resimte orice imixtiune arbitrară a unor forţe de constrîngere ca pe un ultragiu adus omului, chemat să li se opună cu îndrăzneală, fără teama de consecinţă.

Limbajul poemelor este voit şocant. Cuvintele se alătură deseori în mod insolit, pentru a-l smulge pe cititor dintr-o lectură comodă şi a-l sili să-şi pună aceleaşi întrebări ca şi poetul. Acesta elogiază în repetate rînduri starea de veghe care permite cea mai directă cale spre cunoaşterea şi supunerea celor din jur. Dar permanenta sa stare de revoltă contra unor nedreptăţi ale firii îl oboseşte pînă la urmă. Exasperat de imposibilitatea rezolvării instantanee a contradicţiilor sesizate în realitate el tînjeşte după un refugiu pur şi sigur, unde să nu-i mai parvină veşti despre fapte abominabile : „uneori aşteptam ore în şir / să vină diligenţa de seară / ştiam că rudele mele apropiate / îmi vor trimite într-o ladă / ultimele rămăşiţe ale copilăriei / şi cîteva borcane / cu gem".

Vanităţi este o frumoasă carte de vizită a unui poet contemporan cu istoria timpului său.

GEORGE ARION

Sublinieri

Teatrul la Focşani

Puţine, mult prea puţine lucruri se cunosc azi despre existenţa teatrului şi a unei mişcări teatrale la Focşani. Doar răscolind documentele unei perioade de peste 100 de ani, apelind la memoria şi la arhiva sentimentală a unora dintre locuitorii municipiului de pe Milcov a fost posibilă reconstituirea unei frumoase pagini a mişcării teatrale locale de-a lungul timpului. Această laborioasă muncă, această iniţiativă culturală s-au materializat, recent, printr-un catalog intitulat „Viaţa teatrală la Focşani — 130 ani", editat cu prilejul organizării primei ediţii a Festivalului artelor „Mioriţa".

...Publicaţia „Zimbrul", din 5 iunie 1851, care apărea la Iaşi, consemna că mai mulţi focşăneni i-au adresat lui Matei Millo cererea să-şi întrerupă turneul spre Bucureşti pentru a da cîteva reprezentaţii în oraşul lor. Lucru care s-a şi petrecut, dealtfel. Interesant este faptul, după acest început, că pînă în 1871 teatrul a funcţionat la Focşani într-o „magazie de sare", căreia i s-au făcut unele amenajări... Cea de-a doua etapă a spectacolului teatral — şi a unor manifestări muzicale — are ca animator pe cunoscutul actor Ioan Lupescu, care, împreună cu soţia sa, Angelina Lupescu, cumpără un loc şi construiesc un teatru la Focşani. Vocaţia de iubitori ai artelor a focşănenilor se afirmă cu statornicie, ca semn al bogăţiei şi disponibilităţilor lor sufleteşti, spirituale. Teatrul din Focşani de fapt este o minunată bijuterie, cum puţine sînt în Europa. Pentru a înţelege mai bine sensul acestei afirmaţii apelez la unele fapte care privesc teatrul. Citez, în acest sens, pentru o punere în temă, dintr-un document, datat 21 februarie 1908 : „Subsemnatul Maior G. Pastia, urmaş al unei vechi familii din Focşani, cetăţean al acestui oraş, în care sînt născut, văzindu-l lipsit de una dintre cele mai importante instituţii culturale, adică de un teatru, clădire care ar fi o podoabă a oraşului şi ar contribui mult să înalţe spiritul şi sentimentul naţional al cetăţenilor noştri. În acest scop m-am decis să înzestrez oraşul cu un asemenea edificiu, dotînd Focşanii, oraşul meu natal, cu un teatru clădit din propriile mele mijloace".

A avut loc, apoi, un concurs cu premii pentru cel mai bun proiect al teatrului. Din comisie au făcut parte părintele şcolii româneşti de arhitectură, Ion Mincu, focşănean de origine, şi maestrul Constantin Nottara. Cîştigătorul concursului a fost ing. Constantin Ciugolea, cu proiectul „Tosca".

Inaugurarea noului teatru, care, mai tîrziu, s-a numit „Gh. Pastia", a avut loc în ziua de 22 noiembrie 1913, cu două spectacole date de Teatrul Naţional Iaşi, condus de Mihail Sadoveanu („Fîntîna Blanduziei" de V Alecsandri şi „Pe malul girlei" de focşăneanul Olănescu Ascanio). În acest cadru de emulaţie spirituală şi patriotică s-au pus bazele afirmării Focşaniului ca oraş cu o puternică viaţă culturală — aici înfiinţîndu-se, de-a lungul timpului, formaţii proprii de teatru, muzicale, societăţi culturale.

Prin urmare, în urmă cu 130 ani, în acest oraş a început o mişcare teatrală, care a stimulat noi forţe şi talente locale amatoare. Tradiţia s-a prelungit pînă în zilele noastre, fapt atestat de existenţa şi activitatea Teatrului popular municipal, laureat al Festivalului naţional „Cîntarea României", ca şi de o stagiune teatrală a elevilor, ajunsă la ediţia a III-a. În fapt, activitatea teatrală de amatori vine cu tonusul ei, cu prospeţimea artistului-muncitor.

130 de ani de teatru la Focşani reprezintă viaţa mai multor generaţii de corifei ai scenei şi artei româneşti. Pe această fundaţie trainică, edificiul teatrului focşăneam trebuie să aibă nu numai animaţia artistică pe care condiţiile şi exigenţele actuale le impun, ci şi împlinirea meritată a unui vis de mare preţ — înfiinţarea unei trupe profesioniste la Focşani. Propun, aşadar, cel mai tînăr teatru al ţării, într-unul din cele mai vechi oraşe cu tradiţie teatrală — Focşani.

AL. CRIHANA

Un muzeu in labirint

Cicatricea lui Prometeu (VI)

Lupta cu stînca

„Sclav" de Michelangelo (Florenţa)

Prometeu, ajuns Michelangelo, nu se mai mulţumeşte, deci, să înfrunte vulturul. El visează să sculpteze întreg muntele pe care se află. Şi nu-l mai aşteaptă pe Heracles. Titanul nu mai poate fi eliberat de nimeni, nici măcar de zei. Numai el singur se poate elibera, prin creaţie, sculptîndu-şi stînca.

În vreme ce în stradă lumea se distrează, îşi vede de treburi sau ţese intrigi, el rămîne un solitar. Nu se pricepe nici să se bucure, nici să se apere decît în acelaşi fel. Se scoală noaptea, îşi pune coiful de carton deasupra căruia arde o luminare şi începe să sculpteze. La ce bun toate, gîndeşte uneori, cînd sfîrşeşti ca acela care vroia să treacă marea şi se scufundă în mlaştină ? Dar tot el se revoltă împotriva acestei întrebări. Şi loveşte apoi şi mai puternic cu dalta în marmură. Simte că nu e nevoie să pună lanţuri la mîini *sclavilor* pe care-i cioplеşte şi în locul cărora se vede, poate, uneori pe el însuşi. Sînt legaţi de blocul de marmură ca de un butuc. Chiar stînca din care îi smulge este lanţul lor.

De fapt, nu numai sculptorul ne trimite cu gîndul la Prometeu. Fiecare *sclav* al său e un Prometeu înlănţuit pe munte. Mai exact, aceşti sclavi nu sînt înlănţuiţi *de* stîncă; sînt înlănţuiţi *în* stîncă. Nu s-au deşteptat încă din piatră. Sînt ei înşişi pe jumătate stîncă, sclavi nu pentru că şi-au pierdut libertatea, ci pentru că încă nu şi-au cucerit-o. Au început prin a fi sclavi. Dalta care îi desprinde din blocul de marmură le promite nu numai un trup. Le promite libertatea şi întîlnirea cu vulturul.

(E, poate, cazul să ne aducem aminte că în clipa cînd Prometeu e înlănţuit pe munte, omul a parcurs un drum important pentru libertatea lui. El nu mai e stîncă, nu mai e indiferent. Simte şi gîndeşte. A descoperit şi suferinţa şi revolta. Or, a şti că eşti sclav este primul pas hotărîtor spre libertate. Cînd strigă în singurătatea lui orgolioasă „Vin, Doamne, chiar dacă nu ştiu ce pot spera", glasul lui Michelangelo e probabil şi amar şi sfidător.)

Din rocă apare un sclav adormit încă, dar care, peste o clipă, va suspina poate. Şi abia atunci va începe partea cea mai grea a luptei. Căci în clipa cînd sclavul va deschide ochii, el va avea conştiinţa sclaviei sale. De-abia atunci va şti că e legat de stîncă şi că îi aparţine încă. Loviturile daltei devin din ce în ce mai repezi şi mai îndîrjite. Vulturul nu-l lasă pe sculptor să se odihnească. Iar Prometeu ştie acum că este şi sculptor şi sclav. El e cel care loveşte cu dalta în piatră şi tot el se află în piatră şi aşteaptă să-şi cîştige libertatea.

Michelangelo ne dă impresia astfel că se caută pe sine în blocurile de marmură. Rînd pe rînd ţîşnesc din piatră *David, Moise* şi *Sclavii*. Timpul se naşte într-un balet de marmură. *Aurora, Ziua, Crepusculul, Noaptea*. Şi în toate, ca într-o fîntînă îngheţată, se reflectă chipul sculptorului, zbuciumul lui. Nu există nici un autoportret sigur al lui Michelangelo, dar nu este întreaga lui operă un imens autoportret ? Nu distingem oare mult mai bine în statuile sale decît în autoportretul presupus de la Uffizi furtuna din sufletul acestui artist ? *David* e plin de energia sa vehementă. *Moise* arată cum trebuie să fi arătat sculptorul în momentele de mînie. *Ziua* are disperarea lui îndîrjită. *Sclavii* dorm, în formele lor torturate, ca el. Iar în *Pietà Rondanini*, paşii ies parcă şi din limitele vieţii şi din limitele artei. Coboară în acelaşi timp în moarte şi-n veşnicie.

Cînd Iuliu al II-lea l-a obligat să schimbe dalta cu penelul, artistul bombănea nemulţumit. Papa l-a silit să picteze, dar nu să devină pictor. Figurile de pe tavanul Sixtinei au relieful unor statui. Căci obsesia acestui toscan născut într-un ţinut plin de cariere de piatră şi alăptat de nevasta unui pietrar a fost piatra, nu culoarea. Pentru el diferenţa dintre sculptură şi pictură este diferenţa dintre soare şi lună. A pierdut odată trei ani la Carrara numai pentru că nu s-a mulţumit să aleagă cu propria sa mînă blocurile de marmură cele mai frumoase, şi a vrut să construiască şi un drum pentru transportul lor. Trei ani din viaţa unui artist care în patru ani ne-a lăsat Capela Sixtină !

Şi parcă sculptorul se caută într-adevăr peste tot în piatra pe care o cioplеşte: Se eliberează mereu şi niciodată pînă la capăt. Există atîtea stînci care îl conţin încă, unde este captiv ! De ce să ne mire patima cu care se năpusteşte asupra fiecărui bloc de marmură ? Fiecare îl doare, parcă, pentru că fiecare îl cuprinde şi pe el. Visul de a sculpta munţii nu e un semn de trufie. E un impuls firesc la un titan care simte închisă în fiecare stîncă o parte din el şi din zbuciumul lui. Dacă ar putea, ar sculpta toate blocurile de marmură pe care le vede, pentru a se elibera de formele care-l persecută. Căci e sculptor şi sclav. Prometeu înlănţuit şi Prometeu eliberator. Fiecare chip pe care-l smulge din piatră este o victorie parţială. Şi fiecare bloc de marmură pe care nu-l atinge dalta sa, un eşec. *David*, înainte de a deveni pentru florentini simbolul libertăţii, a fost şi el un *sclav*. Ca şi *sclavii* începuţi în timpul proiectelor pentru *Judecata de apoi* şi lăsaţi în eboşă, într-o simbolică dramă. Însetat să sculpteze toate stîncile, titanul face proiecte grandioase, dar care depăşesc puterile unui om. Sclavii neterminaţi sînt dintr-un ansamblu care trebuia, iniţial, să numere patruzeci de statui.

OCTAVIAN PALER ■

Opinii la opinii

Cui foloseşte ?

Stimate tovarăşe redactor şef,

In calitatea mea de cititor şi colaborator constant al revistei Flacăra *vă rog să binevoiţi a publica articolul de mai jos în care, din obligaţie cetăţenească şi profesională, încerc să semnalez publicului pericolul moral pe care îl reprezintă cele două articole infamante scrise de Geo Bogza cu ocazia centenarului Tudor Arghezi.*

Adresîndu-mă în zadar cu acest articol revistelor România Literară *şi* Luceafărul, *vă rog pe dumneavoastră să luaţi act de gravitatea situaţiei : în presa noastră literară a fost cu putinţă să apară cele două articole denigratoare ale lui Geo Bogza, dar este, iată, cu neputinţă să fie publicat un articol în care adevărul încearcă să fie repus în drepturile sale. De aceea, vă rog să dispuneţi publicarea articolului meu, acest lucru fiind în interesul consolidării unui climat cultural propice valorilor autentice, al căror respect mi-a inspirat articolul.*

Republicarea, în **România literară**, a articolului infamant scris de Geo Bogza în urmă cu 50 de ani la adresa lui Tudor Arghezi nu este în nici un fel justificată. Acel articol, pe care îmi pare rău că am ajuns să-l citesc, nu aparţine istoriei literaturii române, culturii noastre. Articolul respectiv poate caracteriza numai pe autorul său şi nu are nici o valoare semnificativă în planul ideilor literare şi morale care să intereseze cît de cît publicul nostru cititor de literatură, de poezie.

Sînt întristat că prima revistă literară a culturii noastre ne oferă această aberaţie pretins literară pe care istoria a uitat-o demult, înainte de a o înregistra. Să-l supere oare tocmai asta pe Geo Bogza ? Că un gest de-al său a fost uitat ? Aşa cum uitat ar fi şi celălalt, de la Ateneu, dacă Geo Bogza nu ni l-ar aminti întruna ! Republicarea acelei urîte pagini, mostră inutilă de gest incalificabil, nu înţeleg cui foloseşte ! Publicului cititor în nici un caz ! Amintirii lui Arghezi cu atît mai puţin ! Biografiei sale nici atît ! Atunci cui ? Biografiei „literare" a lui G. B. ? Asemenea dezvăluiri ar avea un sens în contextul **operei**, al unei opere literare grandioase — ca să mă exprim în stilul G. B. — operă care să se acorde cît de cît cu pretenţiile celor două **Duhovniceşti** ale sale. Dar Geo Bogza nu ne oferă nici pe departe asemenea operă, chiar dacă se produce în mod obişnuit cu gesturi pe potriva acestei opere din păcate inexistente.

Cele două articole ale lui Geo Bogza îmi par semnele unei egolatrii ajunse la paroxismul încredinţării că orice lucru privitor la propria persoană merită, trebuie chiar, să fie făcut public, ceea ce mi se pare tocmai pentru moralul public a fi deosebit de primejdios, primejdia fiind aceea de a trezi în cititorii revistelor noastre dezgustul faţă de îndeletnicirea scrisului care a putut da cele două articole ale lui Geo Bogza, îndeosebi cel republicat în corpul primului : **Duhovnicească — dimineaţa.** Acest articol, tipărit în urmă cu 50 de ani într-o revistă căreia i s-a făcut în ultimii ani o reclamă şi o pomenire total lipsite de acoperirea operei literare, în numele unui avangardism şi „revoluţionarism" din care acum ni se oferă o jalnică şi edificatoare probă — revista **Unu**, care nu însemna nici pe departe ceea ce unii susţin, opunîndu-o pe drept cuvînt, deşi fără voia lor, adevăratelor reviste de cultură ale vremii — articolul lui Geo Bogza, ignorat în chipul cel mai meritat, capătă azi, dintr-odată, circulaţie publică. Agăţată de numele lui Arghezi şi de momentul sărbătoresc al centenarului, înjurătura lui Geo Bogza încearcă pentru a doua oară să intre în istoria literaturii române.

Cuvîntul **înjurătură** este un blînd eufemism umanizant pentru gîndul lui Geo Bogza de a regreta că Tudor Arghezi la 50 de ani este teafăr, sănătos, în putere : „cu o disperare fără întoarceri m-am gîndit la mîinile înţepenite ale nefericitului Luchian şi la muşchii robuşti din mîinile dumitale libere — şi iartă-mă — spurcate". Nu mi-a fost dat pînă azi să citesc un gînd mai urît, mai rău. Şi am rămas descumpănit că textul e alcătuit fără nici o greşeală, din cuvinte şi reguli pe care le cunosc bine, le-am folosit şi eu de nenumărate ori şi iată ce s-a putut face din ele ! Ştiu bine că aceste reguli şi cuvinte au fost instituite pentru alte gînduri, inclusiv pentru înjurături sau blesteme, dar nu şi pentru asemenea fărădenume, căreia nicicum nu i se poate spune „mînie tinerească", căci în limba noastră şi în toate limbile pămîntului **tînăr** nu înseamnă nici lipsit de ruşine, nici incapabil de a respecta ceea ce nu ţi-e dat să fii în stare să faci ori să fii. Citind cele două articole am avut sentimentul că asist neputincios la batjocorirea cuvintelor mult prea îndurătoarei noastre limbi, cuvinte nevinoase de ceea ce spuneau, scoase din rostul lor de a fi ale cuviinţei şi măsurii, ale respectului de sine, ale ruşinii.

Ţine morţiş Geo Bogza să nu se uite vreodată cum l-a injurat el pe Tudor Arghezi bezmetic şi fără ruşine în urmă cu 50 de ani? Sau cum la Ateneu mai apoi i-a sărutat mîna „spurcată" şi, în fine, nevoiaşă sau aproape atît de nevoiaşă pe cît i-o dorise G. B., într-un acces de mînie tinerească... Mînă nevoiaşă pe care Arghezi n-a putut s-o tragă din strînsoarea pîngăritoare !

Pe cine să intereseze asemenea orori ? E cazul oare ca biografia lui Geo Bogza să-şi afle vreundeva în presa noastră loc pentru publicitate ? Consider că nu ! Mai întîi pentru că este îndoielnică sub raport educativ, dacă nu chiar nocivă, iar mai apoi pentru că în cultura noastră sînt destule biografii, sute şi poate mii, care aşteaptă, uitate, să ajungă la cunoştinţa publică !

Fac aceste afirmaţii cunoscînd numai, să zicem, cele două momente biografice evocate de însuşi G. B. în **România literară**, definitorii pentru persoana sa, după propria-i mărturisire, ca şi perioada cînd Tudor Arghezi „se încerca să fie desfiinţat, eliminat din literatură, fără ca nimeni să poată schiţa cel mai timid protest", în afară, firească, de Geo Bogza care, vezi, Doamne, urca o dată pe an la Mărţişor spre a se cutremura la vederea lui Tudor Arghezi stînd la coadă să-şi ia pe cartelă pîinea cea de toate zilele. Mi-nchipui că pe atunci G. B. mînca altfel de pîine, nu din cea luată pe cartelă şi că tocmai de aceea „nu putea schiţa cel mai timid protest" !

Ce este deci de învăţat din biografia lui Geo Bogza care se numără printre cei ce au profitat de „interdicţiile la care fusese supus numele" lui Tudor Arghezi, a lui Lucian Blaga, Voiculescu şi Barbu şi atîţi alţii al căror loc l-au luat, ca ţiganul din poveste, în revistele şi editurile literare, în instituţiile culturale ale ţării, că s-au găsit nu unul, ci mulţi amatori de pescuit în ape tulburi, amarnic de mulţi, îndeosebi printre cei care **înainte** încercaseră fără vreun succes să forţeze spaţiul literaturii române. Acum ţara trăia o epocă de răsturnări social-politice rînduite prin însuşi sensul istoriei : cei ce munciseră pămîntul altora îl căpătau acum, cei ce nu avuseseră unelte şi maşini deveneau proprietarii uzinelor, atunci de ce să nu capete talent şi cei care nu-l avuseseră **înainte**, talent, succes şi onoruri culturale ? ! Păi nu ? !... Iar Geo Bogza, tot el se găseşte acum să numească acei ani „ani de mare ruşine şi de umilitoare neputinţe" !... Nu-i recunosc nicicum lui Geo Bogza dreptul de a se plînge tocmai el de „acei ani de mare ruşine". Sînt, din păcate, cu totul alţii cei care au acest drept, adeseori plătit cu preţul cel mai scump şi mai nedrept. Printre ei nici urmă de Geo Bogza care, în schimb, iată că nu mai osteneşte odată să tot facă din viaţa sa o continuă dezicere de sine ! Şi din căinţa sa — cît o fi şi ea de adevărată — spectacol public !... Ce este de învăţat din asemenea biografie ? Lecţia pe care ne-o oferă — a săruta unde ai scuipat şi a scuipa ce ai sărutat cîndva — ne umple de amărăciune. Poate fi omul atît de... Iată că poate.

Cred că nu mă înşel dacă înţeleg că G. B. face într-un fel aluzie la bietul A. Toma, vinovatul vinovaţilor ! Şi mă întreb pe cine ar mai fi dat vina dacă A. Toma ar mai trăi şi azi ? ! Nu ştiu bine ce mă face să cred, în această ipoteză, că A. Toma parcă nu s-ar fi grăbit aşa de tare să se lepede de acele vremuri, parcă el şi credea în ceea ce scria, în vreme ce alţii au crezut numai atît cît din asta le-a mers bine, schimbînd apoi „mesajul" şi „formula estetică" fără să clipească şi încercînd să se pună mai departe în fruntea bucatelor ! Nu vi le ia nimeni de dinainte. Au mai greşit şi alţii în acei ani, dar au decenţa să nu se bată cu pumnii în piept mai departe !

Iar cît priveşte „teama ce se răspîndise de a-i pronunţa numele" lui Tudor Arghezi, a lui Blaga sau Brâncuşi, să fie clar : teama au avut-o şi au cultivat-o cei ce aveau de tras un mare cîştig din asta ! Dar cei care cu nimic nu aveau de profitat din această vinovată tăcere, ba chiar sufereau suferinţă cinstită, nu au tăcut ! Bunăoară profesorii de română pe care i-am avut la liceul **Mircea**, un Caragea sau Banu, ne-au vorbit şi de Blaga, şi de Arghezi, şi de Bacovia şi toţi ceilalţi şi ne-au dat să vedem şi cum arătau revistele, adevăratele noastre reviste de cultură din perioada interbelică, şi ne-au sădit încrederea în justiţia istoriei literare ! Şi cred că din îndemnul lor cel neuitat mă aflu acum semnînd aceste rînduri. Nu din mînie tinerească, ci din obligaţia şi nevoia de a practica ce am învăţat mai bun în şcoală : respectul adevărului.

1 iunie 1980

ION COJA ■
doctor în filologie

Ochii şi urechile lumii

Inscripţii la Lorca

La Fuentevaqueros, în satul natal, s-a inaugurat primul monument spaniol în amintirea lui Federico Garcia Lorca, poetul ucis de franchişti în '36, urît şi interzis de fascişti, intens, zi şi noapte. Există vieţi care nu înregistrează nici un poet ucis. Cunosc existenţe cărora nici nu le pasă dacă poeţii sînt ucişi sau nu, în lume. Pentru mine — după cum m-a învăţat M.R.P — — uciderea poeţilor nu e mai puţin gravă decît uciderea pruncilor, de care tot omul află de la primele sale elemente de cultură. De cîte ori un poet e asasinat, ceva rău se petrece sau urmează în destinul tuturor oamenilor. Şi poate că mai oribilă decît ura poliţiilor şi asasinilor, e ura între poeţi. Primul poet ucis pe care l-am înregistrat în centrul meu de seismologie a fost acesta, Federico Garcia Lorca. Abia încheiam cei şapte ani de-acasă, abia ieşisem din pruncie, cînd am auzit că fascistii au ucis un poet spaniol. Eu — şi neieşind definitiv din pruncie, de aceea cred şi azi că fiecare are istoria lui intimă în organizarea sistemului propriu de dezgust şi apărare faţă de violenţă — eu aşa am auzit prima oară de fascism : ca ucigaş de poeţi. Nimeni din jurul meu n-a putut să-mi spună cine e Lorca, ucisul. Ay, sărmanele vieţi pe care nu apasă nici un poet... Pe urmă, n-a durat mult şi a fost ucis Iorga, tot de fascişti. Cu fiecare poet ucis te naşti din nou. Dar, ca un făcut, primii poeţi români pe care i-am citit în afara şcolii, în plin război, în plin fascism, au fost Geo Dumitrescu, Caraion, Miron Radu Paraschivescu, fără de care toată istoria mea literară intimă — alta decît a scrisului — nu ar avea sens şi nu şi-ar lumina începuturile tocmai prin uciderea lui Lorca şi Iorga. Ei înşişi scriau cu acea apăsătoare convingere că fiinţa umană nu se poate concepe în afara sentimentului antifascist. Încă nu s-a scris ce şcoală de literatură adevărată a fost pagina a doua a „Ecoului". Sîntem cîţiva care avem impudoarea netrucată de a recunoaşte că ne-am început o cultură, măcar de suflet, din paginile, ay, ale unui ziar. Pe urmă, după război, am avut — şi nu mă pot despărţi de ea, orice lacune intelectuale îi pot găsi, avînd în vedere condiţiile epocii şi mai ales ale minţii mele, — epoca Geo Bogza, vremea acelor „ani ai împotrivirii", ştiuţi pe dinafară de la „meditaţia despre Danzig" pînă la „Condeie în lanţuri", cu visul deloc gales al transfigurării articolului în literatură, al iluziei de a găsi într-o ştire o eternitate şi mai ales o demnitate ; mai sîntem cîţiva, cei care am fi sperjuri dacă n-am depune mărturie că fără „Ţara de pămînt" — atunci descoperită, fie şi tîrziu, dar de cînd pînă şi ora valorii e o culpă ? — n-am fi priceput ce gust nou ne lăsau pe papile, „Moromeţii", „Bietul Ioanide", „Groapa", acele minuni literare ale unei epoci mohorîte ca artă, dar brusc şi straniu luminate, în contradicţiile ei, de moartea lui Labis. Acolo, la catafalc, Bogza a fost primul care a echivalat la noi efectele dogmatismului cu cele ale unui război, dînd antidogmatismului vigoarea unui nou antifascism. Discutabil sau nu — fiecare duce povara unor insuficienţe de destin — fără Bogza, ca şi fără Malraux şi Sartre, nu m-aş fi înţeles în această limbă a lui Sadoveanu, Rebreanu şi Preda. Mai tîrziu, aflînd de felul cum a murit Isaac Babel, am început să scriu poate mai bine. Nu-s nostalgic al vreunei vîrste. Nici la monumentul lui Lorca nu mă uit cu nostalgie.

RADU COSAŞU ■

Reportaj de platou

Burebista, ctitor de neam

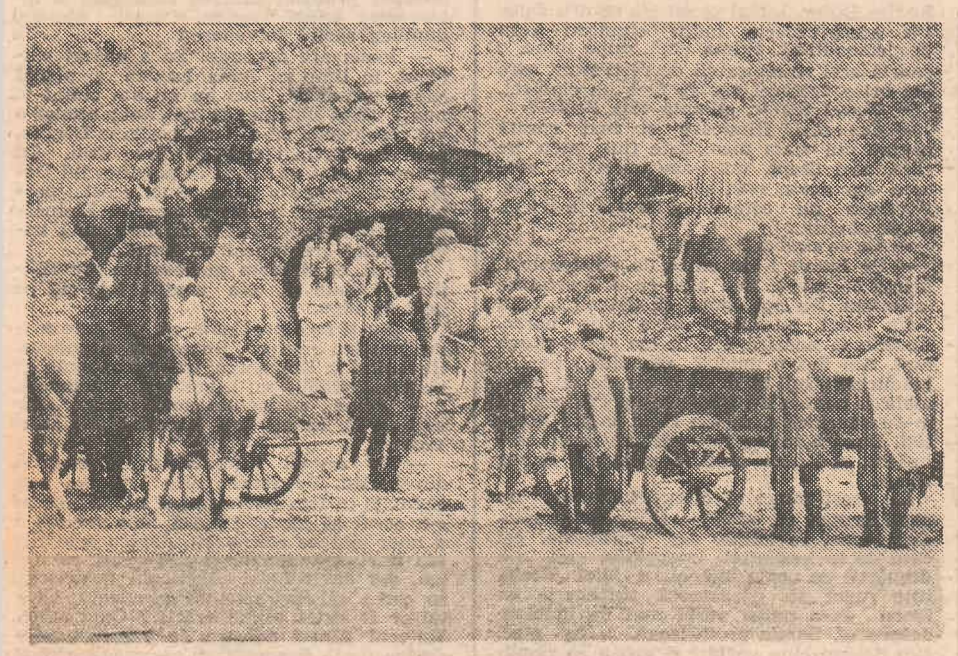

În Munții Orăștiei, la gura unei mine de aur

Plouă de mult la Deva. Pe platourile de filmare din mijlocul și de pe culmile Munților Orăștiei, acolo unde noul film românesc *Burebista* începe să prindă viață, a sosit însă în sfîrșit o zi cu soare. Echipa de filmare se pune în mișcare. Începe un du-te-vino spre autocare și cinemobile, care urmează să transporte întregul „alai" la locul numit Buldeștii de Sus, sub Muntele Găina, unde astăzi se va filma parada militară a oștilor lui Burebista. Se dă semnalul de plecare, mașinile formează un cortegiu considerabil. Ieșim din Deva, trecem prim orașul Brad și luăm mai departe drumul la dreapta spre Muntele Găina. La un moment dat începem să urcăm serpentinele pînă aproape de locul propriu-zis de filmare.

Armata este împărțită pe arme și pe stiluri de luptă. Undeva, în stînga, luptători cu topoare, arcași și sulițași, într-un plan mai îndepărtat, în spate, o parte din cavaleria dacă. În partea dreaptă, venind parcă din miezul pămîntului, apare un alt corp de călăreți. Am impresia că tot ce se întîmplă înaintea ochilor mei e adevărat. Această armată îmbrăcată în costume de epocă și respectînd un detaliu dintr-o luptă de dinaintea venirii romanilor pe acele locuri creează o atmosferă veridică; numai ustensilele tehnicii noi și aparatele de filmat mă aduc la realitate. Încep să apară pe rînd, ca pe o scenă imensă, operatorul șef al filmului, Petru Maier, cei doi mecanici de cameră, Nica Ion și Ion Glabnicu. Iată și cîțiva din actorii care vor filma astăzi : George Constantin (Burebista), Emanoil Petruț (Deceneu, marele preot al dacilor), Ernest Maftei (Castaboca), Iulian Necșulescu (Top), Cornel Gârbea, Ștefan Silcanu (căpetenia celților), Vlad Rădescu (Comosicus, fiul lui Deceneu), Romulus Bărbulescu, Ion Angelescu Moreni și Ion Dichiseanu (Caropol), care cu cîteva zile în urmă a avut un accident la filmare.

Încep repetițiile cu cascadorii, conducătorul acestui grup de „supermeni", Szaboles Csch, explică fiecare mișcare și intrarea fiecărei persoane în cadru. Sînt prezenți la acest film din „familia" de cascadori : Adrian Ștefănescu, Ion Crăciun, Vasile Popa, Ionel Rusu, Nicolae Dide, Filimon Năstase, Miron Murea, Ion Polizache, Mihai Adrian, Dan Dumitrescu și Paul Fister. Ar mai fi de spus că lipsesc „motivații" de la filmare pictorița de costume Ortensia Georgescu și scenograful Bob Nicolescu, plecați la Simeria pentru a pregăti o filmare viitoare (lupta cu celții). Să nu-l uităm pe regizorul secund George Vraca. Regizorul filmului, Gheorghe Vitanidis, după cîteva repetiții cu actorii George Constantin și Emanoil Petruț, anunță motor. Cadru strîns pe cei doi actori. — Burebista : „Aș vrea să cunoaștem efectivul exact al romanilor !"; Deceneu : „Legiunile romane și barbare laolaltă numără peste 400 000 de osteni" ; Burebista : „Sîntem mai puțini și de aceea trebuie să fim mai buni".

Pe fundal, o ploaie de săgeți inundă aerul, vijiind ca un vînt năprasnic, cavaleria trece prin fața aparatului de filmat ; în stînga, mai în vale, se simulează un atac corp la corp între luptătorii cu topoare.

Cineva întrerupe filmarea. S-a accidentat un cal de la Mangalia; unde este doctorul veterinar ? Aceeași persoană îmi spune : „Cînd au sosit caii de la Mangalia și au fost coborîți din mașini, au început să se uite în jur și în sus ca niște copii puși înaintea unor jucării imense. Caii de la Mangalia nu sînt obișnuiți cu munții și nici cu ceilalți cai de la Buftea".

Într-una din pauzele de filmare stau de vorbă cu Petru Maier : „S-au ales special aceste locuri de filmare : Grădiștea Muncelului, Costești, Blidaru, locuri de perenitate dacică, care vin și depun mărturii, dovezi materiale ale civilizației daco-getice. Au fost construite cetăți lîngă ruinele cetăților dacice, decorul fiind un cadru comun al multor secvențe din film. Să nu uităm că aici a fost leagănul de existență al marelui stat dac centralizat și independent. În film nu este vorba de lumea dacică prezentată pînă mai acum în filmele noastre, ci este vorba de lumea lui Burebista. O lume distinctă. Din această cauză s-a și creat mitul Burebista, el fiind legendă și realitate, chibzuință și putere, ordine și înțelepciune, răutate și nesupunere, strategie și mai cu seamă grijă pentru tot ce se afla aici în interiorul Carpaților. Din această cauză filmul *Burebista* nu se face pe un „teren" oarecum concret cum s-a făcut filmul *Dacii*, ci pornind de la un personaj, care în istorie leagă mitul cu realitatea. Spectatorul trebuie să se îmbogățească cu imaginea unui Burebista venit de acolo, de la nașterea neamului nostru. Este de datoria actorului George Constantin să creeze o figură model a celui mai mare rege dac. Se știe că nu a rămas nici o reprezentare

George Constantin (Burebista) **și Ion Dichiseanu** (Caropol)

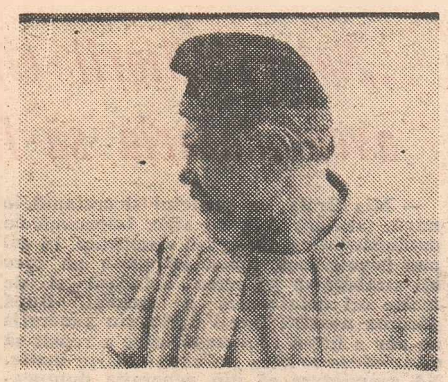

Burebista, așa cum va apărea pe ecran

George Constantin și Emanoil Petruț (Deceneu, marele preot al dacilor)

Ernest Maftei (Castaboca, un guvernator dac)

iconografică a chipului lui Burebista. El a existat și există în noi, prin noi. Mai știm că civilizația dacă în timpul domniei lui Burebista era destul de înaintată, comparată cu cea romană, greacă și celtă. Pentru perioada Latén-ului tîrziu era una din cele mai înfloritoare civilizații din Europa. Chiar și pe Cezar acest stat l-a incomodat dorind să-l cucerească așa cum a făcut și cu Galia. Burebista nu a fost însă niciodată înfrînt.

Toate aceste idei sînt puncte de plecare pentru fiecare zi de filmare, pentru fiecare cadru. Demararea și realizarea filmului se face contracronometru. El trebuie să ruleze pe ecrane în momentul sărbătoririi a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent. Avînd în acest fel privilegiul de a deveni cel mai de seamă eveniment cinematografic al anului '80, *Burebista* urmînd să intre pentru prima oară în viziunea spectatorului, ca omul de la care s-a născut neamul. La Buldeștii de Sus între timp ne-a și plouat, a mai apărut și soarele, s-au mai tras și cîteva cadre de ansamblu și prim-planuri, și iată că regizorul Gheorghe Vitanidis anunță un „stop" mult dorit. Se rup rîndurile armatei și ale echipei de filmare și întreg „alaiul" ia drumul înapoi spre Deva.

Este ora 22 și această lume minunată a filmului se retrage spre culcare.

EMANUEL TĂNJALĂ

CAP LIMPEDE

TV

Interesantă emisiunea **Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim..** transmisă pe micul ecran miercuri, 18 iunie, ora 18,25 pe programul I, pe care redactorul Elena Dumitrescu a realizat-o apelînd la colaborarea unor personalități din domeniul lingvisticii — conf. dr. Valeria Guțu-Romalo, conf. dr. Matilda Caragiu-Marioțeanu.

Dezbaterea a avut în vedere modul cum este folosită și cunoscută gramatica de către redactorii și colaboratorii radioului. Răspunsurile, exacte și la obiect, exemplificările au avut o bătaie mai lungă, atenționînd pe toți mînuitorii condeiului de felul cum se exprimă, de felul cum își construiesc fraza, de aspectul lexical și stilistic al materialelor transmise, fie pe calea undelor, fie publicate în presă. Astfel, s-a desprins cerința unei mai severe redactări a materialelor aduse de colaboratorii externi ai emisiunilor, necesitatea eliminării șabloanelor care din păcate mai există frecvent în textele grabnic alcătuite și care duc la lipsa oricărui relief expresiv, la impresia de platitudine și cenușiu a multor emisiuni, scăzînd din interesul ascultătorilor. Este, de fapt, o datorie a celor ce mînuiesc public cuvîntul, limba dulce și frumoasă a românilor.

Ancheta condusă de aceeași redactoare a avut drept scop elucidarea confuziilor iscate în jurul perechii de cuvinte asemănătoare : familial — familiar. Subiectul, deși ne este familiar, nu și-a găsit un cadru familial, confuzia rămînînd, existînd, fapt ce ne pune pe gînduri, cu atît mai mult cu cît ea sălășluiește în „cunoștințele" unor eleve ce arborează în fața camerelor tv. un nemotivat chip de ingenue. Iată cum se impune din ce în ce mai mult să ne familiarizăm cu regulile gramaticale, cu vocabularul și dicționarul limbii române.

Credem că subiecte pentru astfel de anchete mai sînt, se mai pot găsi, sînt foarte necesare și sperăm că viitoarele emisiuni să aibă un sumar la fel de bogat și de interesant, căci „mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim"...

C. BARBU

CARTE

Acum doi ani inginerul nonagenar Emil Prager declara într-un interviu pe care l-a dat revistei noastre că singura mare dorință a sa este să-și vadă tipărită lucrarea „Betonul armat în România", pentru care a muncit toată viața, inginerul Prager fiind unul din pionierii introducerii betonului armat în România.

Cu multă satisfacție am constatat apariția în librării a primului său volum tipărit în excelente condiții grafice. Pentru vizitatorul curent al standurilor de carte din librării, care mai puțin își îndreaptă pașii spre raftul cu lucrări tehnice, scriem aceste rînduri care se vor o recomandare.

Lucrarea inginerului Prager este mai mult un istoric al marilor construcții din Capitală dar și din țară, care reușește să ne prezinte, în afara datelor tehnice, diversele etape care au condus ca un fir roșu marile noastre realizări arhitectonice. În cuvîntul introductiv autorul mărturisește : „răsfoind cîndva albumul festiv al „Centenarului betonului armat" sărbătorit la Paris, la finele anului 1949 într-un cadru internațional, am fost adînc impresionat de lipsa dovezilor că și țara noastră avea dreptul de a figura — și încă la loc de cinste — la aceste evocări. M-am hotărît atunci a aduna materialul documentar necesar, care ar restabili meritele, priceperea, clarviziunea și curajul cu care tinerii ingineri și arhitecți români — formați la școli în Occident — au știut a adopta noul material, pentru a-l folosi la numeroase lucrări de construcție deseori ca inovatori, atunci cînd renunțînd la calitatea de monolit a betonului armat au știut a-l realiza prin prefabricare, tehnică adoptată abia după 100 de ani."

Prefațatorul cărții, profesorul emerit ing. Constantin Avram, găsește cuvinte emoționante la adresa autorului, din care ne permitem să citîm : „Lucrarea prezintă gîndirea tehnică originală și realizările deosebite ale înaintașilor noștri în domeniul betonului armat, realizări care de multe ori au prezentat premiere mondiale sau tehnologii care depășeau posibilitățile tehnice de atunci, tehnologii generalizate pe plan mondial de-abia în ultimele decenii. Privită sub acest aspect, lucrarea are și un important rol educativ, constituind un fericit prilej de meditație pentru actuala generație de ingineri, căreia i se arată, comparativ cu situația din prezent, în ce condiții — uneori deosebit de grele — predecesorii noștri au putut realiza construcții cu totul remarcabile și de mare durabilitate, majoritatea lor continuînd să fie în funcțiune."

Dacă se va întreba cineva de ce recomandăm cu căldură cititorilor noștri această lucrare de specialitate, răspundem că, după părerea noastră, cartea ing. Prager numai aparent este o lucrare de strictă specialitate, fiind de fapt o carte care nu ar trebui să lipsească din nici o bibliotecă. Cu pedanteria care-l caracterizează autorul furnizează cititorului foarte multe date inedite despre marile construcții din perioada dintre cele două războaie, construcții pe lîngă care trecem zi de zi, pe care le știm acolo dintotdeauna, spre care însă rareori ridicăm ochii în mod contemplativ. Convingerea noastră este că după citirea lucrării „Betonul armat în România" altfel vom păși prin fața marilor clădiri, care au reușit să dea personalitate urbanistică Capitalei noastre.

B. DAN

„Noi, slujitorii cîntecului românesc, avem datoria să facem totul pentru a-l feri de poluare..."

— Mia Braia, cu carnetul și creionul în mînă, iată-mă gata de atac. Împreună cu dumneavoastră doresc să descifrăm, în cel mai pașnic sens, lunga activitate pe care ați străbătut-o pe calea spinoasă și de multe ori neînțeleasă a muzicii. După părerea noastră faceți parte din generația de aur a liricii românești, care a reușit să catapulteze muzica pe culmi foarte înalte. Vă reamintesc că din generația dumneavoastră fac parte Ion Vasilescu, Gică Petrescu, Gherase Dendrino, Ioana Radu, Petre Alexandru și mulți alții.

— Este exact și sînt mîndră de această pleiadă, cu amendamentul că lista este mult mai mare și poate altfel aranjată.

— Fără doar și poate că aveți dreptate. Nefiind specialist în materie, mi-am permis o alegere în devălmășie. Am făcut-o numai din dorința de a vă reaminti un lucru binecunoscut. Și pentru a da cezarului ce i se cuvine, subliniez că mîndria Miei Braia trebuie să fie cu atît mai mare cu cît ea a reușit să cucerească culmi tocmai în compania, sau împotriva, unor nume atît de mari. Pentru că, orice ați spune, concurența a fost foarte puternică (excludem, bineînțeles, pe compozitori).

— O, tempora / O, mores. Iată-mă la o vîrstă înaintată, la ora cînd asemenea amintiri îmi fac plăcere, dar mă răscolesc deopotrivă. Pentru că oricît de modernă mă doresc, am totuși 50 de ani de activitate artistică în spate. Dacă mai adăugăm că drumul meu nu a fost chiar presărat cu trandafiri, puteți înțelege de ce privesc înapoi de multe ori cu mîhnire.

— Chiar așa ?

— Chiar așa. Nu uita, amice, că pe lîngă greutățile inerente lansării mele, o bună perioadă de timp am fost interzisă.

— Poftim ?

— Nici un poftim. Circa 15 ani, femeia din fața ta, cîntăreața de mare succes (scrie fără teamă așa), nu a avut voie să apară în Capitală. 15 ani, eu, Mia Braia, am însoțit cele mai bizare formații din țară și am cîntat numai eu știu cum. Dar important este că am reușit să-mi învingconditia efemeră, pentru că am crezut în dreptate și adevăr.

— Mărturisesc că nu doream să mai vorbim despre viața dumneavoastră, socotind că sînteți un nume care nu mai are nevoie de trecut, dar ce mi-ați spus este o informație mult prea bună pentru gazetar, așa că iată și întrebarea clasică : cine sînteți, Mia Braia ?

— Primul lucru pe care te rog să-l reții este acela de a avea ca preopinentă pe o reprezentantă a familiei Braia, la a doua generație în pantofi. Familia noastră este oarecum cunoscută datorită celor spuse de Ioana, nu demult, în Flacăra. Vreau să se știe că ordinea și echilibrul meu le datoresc mamei. Mai scrie că am fost poate cea mai urîtă din tot clanul Braia și mi se zicea Șisilică — capră. În Craiova am locuit pe Sineasca, cartier rău famat, renumit și pentru lăutari și birjari. Atunci cînd bătrînul Braia a auzit numai de intențiile fiicei sale de a se face cîntăreață, nu a contenit în a mă amenința că voi deveni o „de-aia". Vorbele tatălui nu s-au adeverit, dar nu este mai puțin adevărat că m-au urmărit toată viața. Așa cum, dealtfel, știți, toate cele trei fete cîntam, motiv pentru care atunci cînd aveam musafiri, tata nu ne lăsa pînă nu ne făceam numărul.

— Din ce în ce mai interesant.

— La 11 ani am luat primele lecții de vioară cu un vecin de cartier, Ionel Antonescu. După trei ani de chin sînt auzită cu totul întîmplător de Ion Vasilescu, care a făcut pe loc remarca : fata cîntă nemțește, conștiincios, dar fără talent. Vasilescu însă a remarcat că am voce, motiv pentru care m-am înscris la Conservator la clasa de canto a doamnei Ciolac. Am luat concursul odată cu Lia Crăciunescu. Vasilescu este dealtfel primul băiat care m-a sărutat. Eram la cinema, rula Sony Boy, ne-a văzut directoarea și gata — eliminarea. Vasilescu m-a învățat și mi-a cerut să cînt în cor. El susținea că pentru un viitor solist activitatea corală este de o deosebită importanță. Spun și subliniez acest lucru deoarece puțini sînt acei soliști care frecventează — la începutul carierei — corurile. Spun acest lucru nu întîmplător, și te rog fă bine și subliniază ideea.

— Așa voi face.

— La Craiova am cîntat în multe coruri, dar menționez numai „Armonia" deoarece acolo era solist Petre Alexandru, cel care peste puțină vreme avea să mă îndemne să fugim la București, pentru a ne căsători și a face carieră.

— Așa a fost ?

— Așa. În Capitală am început din nou să cîntăm în coruri. Am cîntat în corul „Carmen" al lui Chirescu, în biserici, chiar și la Templul Coral. Dar doream să facem mai mult. Cum alte perspective nu aveam, am început să cîntăm în localuri unde am introdus duetul. Ideea a fost a mea și s-a născut atunci cînd am observat că vocea mea cu cea a lui Petre Alexandru se mariau perfect. Apoi am început să cînt și singură. Nu am avut succes. După două săptămîni, patronul m-a concediat pe motiv că femeile, cîntărețele, nu au ce căuta în local. Eram disperată, cu atît mai mult cu cît eram conștientă că aveam voce mai bună.

— Așa era ?

— Da. Este cazul să amintesc că am urmat concomitent Literele. În anul trei am renunțat și m-am înscris la Conservator, de data aceasta în București. Tata făcea spume. Mă bombarda cu scrisorile, cerîndu-mi să continui Literele pentru a mă face profesoară. Eram prea departe de el pentru a-i da ascultare, cu atît mai mult cu cît acum apare și Fernic care scrie o muzică dumnezeiască pe care o interpretam foarte bine. Vasilescu se afla și el în Capitală.

— Dar angajamente nu prea aveați.

— Este adevărat. Asta mă îndîrjea din ce în ce mai tare. Schimbam localurile și încercam să pătrund la radio. Pe vremea aceea, în fiecare joi, la radio, treceau prin fața unei comisii cei ce doreau să se afirme. De trei ori am fost respinsă, în ciuda faptului că luam lecții și acasă cu doamna Drăgulănescu-Stinghie. O duceam greu, erau zile cînd răbdam de foame. Dar cum atunci eram mai mult negustorească decît cîntăreață, am impus duetul și la Mărna. Succesul începea să ne dea tîrcoale.

— Consacrarea cînd a avut loc ?

— La restaurantul Dori-Neptun, tinut de un oltean, unde am cîntat cu orchestra Fănică Gănescu, care îl avea la pian pe celebrul Lucaci. Sînt sigură că succesul nostru s-a datorat în bună măsură și celor doi mari compozitori, Fernic și Vasilescu, care au început să scrie muzică modernă, pe gustul populației bucureștene.

— Cu radioul cum a fost pînă la urmă ?

— Profesoara mea de acasă, doamna Stinghie, odată cu slefuirea glasului, îmi căuta genul. M-a învățat să mă mișc, să păsesc, să mă îmbrac, într-un cuvînt mi-a dat ținuta și m-a îndemnat să cînt la bar. Eu doream operă și ea m-a trimis la bar. Barul, localul și lecțiile de-acasă mi-au definit personalitatea. Gata, mi-a zis profesoara, acum mergi la radio. Am cîntat un tango și regretatul Rogalschi, care era la pian, cu glasul său baritonal care și acum îmi mai sună în urechi, a spus : acum e foarte bine, se aprobă.

— De peste 50 de ani cîntați și ascultați muzică. Ați lansat numeroase șlagăre. Vreți să-mi dați o definiție a șlagărului ?

— Șlagărul n-are nevoie de nici o definiție. Nici o melodie nu se scrie cu gîndul de a fi șlagăr. Măria-Sa publicul este cel care hotărăște acest lucru. Putem însă vorbi de condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o melodie pentru a deveni șlagăr. Notați : o perfectă înțelegere între cei trei, compozitor, textier, interpret. Cîntecul să aibă o linie melodică și un asemenea text încît să-și taie cărare spre inimile oamenilor. În clipa cînd cucerește inimile, nu se uită și devine șlagăr. Asta știau perfect Fernic, Vasilescu și Dendrino.

— Dar romanța ce e ?

— Moștenirea românească cea mai de preț în muzică. Pînă în 1920 romanța era un fel de lied, fără tempo, cîntat mai mult à volonté. Iubesc romanța pentru frumusețea ei, dar și pentru că a supraviețuit. Au venit peste ea tangoul, rumba, cha-cha, romanța se retrăgea pentru a scoate din nou capul și pentru a se impune, rezistînd timpului. Gîndul meu se îndreaptă acum mai ales spre acei cîntăreți care au știut, care au avut curajul să repună în drepturile ei romanța, în pofida unor mode efemere. De la prima romanță, pe versurile lui Enăchiță Văcărescu, „Amărîtă turturea", și pînă la cele ale lui Negrin sau Mălineanu a fost un drum greu, dar frumos. Nu pot să nu amintesc de sora mea, Ioana, care își are meritul ei în relansarea definitivă a acestui gen. Rușii și ungurii cultivă și ei genul dar, la ei, fără balalaică și vioară, parcă nu merge la suflet, în timp ce romanța noastră, numai cu corzile vocale ale Ioanei Radu, rupe sufletul. Romanța românească este independentă — pentru că românii au fost soliști, nu coriști. În materie de romanță nu mă socot cea mai mare interpretă, dar am pretenția că dețin un foarte mare bagaj de informații. Romanța nu e un cîntec de maturitate, e cîntec de maturizare artistică.

— Înainte de a veni la dumneavoastră am vizitat două localuri unde se cîntă. Am ales „Cișmigiu" și „Moldova". La „Cișmigiu" apar în fața consumatorilor, seară de seară, circa 8 cîntăreți care cîntă în ritmuri trepidante muzică de dans. (Printre ei un nume drag, Aurelian Andreescu.) La „Moldova" este un singur artist care cîntă, mai bine-zis care oficiază cu știință bun-simț încît parcă nici nu-l auzi. Ideea responsabilei de la „Moldova", pre numele său Elena Vojcu, mi se pare salutară. Dorește să vă spun că în seara cînd am fost la „Moldova" eram însoțit de un bun cunoscător al muzicii ușoare care ori de cîte ori începea să cînte pianistul care este și interpret intervenea : Vasilescu '35 ; Dendrino '37 ; Fernic '34 și exemplele pot continua. Întrebarea mea este...

— Stop. Ți-am înțeles ideea. Sînt împotriva mai multor cîntăreți la un singur local, cum sînt împotriva ideii de a transforma localul într-un ring de dans. La local trebuie să se mănînce, să se asculte muzică, să fie un loc de relaxare. Cred că e clar. Dacă cea de la „Moldova" are un repertoriu al anilor trecuți este un lucru care nu mă miră. Înainte se scria muzică ușoară mai plăcută și mai senină decît acum, în ciuda faptului că avem compozitori de real talent. Se mai cere precizat un lucru, și anume că odinioară cîntam pentru muzică, pentru frumusețea ei, astăzi se cîntă în primul rînd pentru bani. Din această cauză muzica care se face în localuri a trecut pe un plan secund. Înainte se mergea la restaurant pentru a-i asculta pe Maria Tănase, Ion Luican, Rodica Bujor, astăzi se merge pentru dans. De aceea foarte mulți cîntăreți s-au despersonalizat. Prima vină, după mine, o poartă acei responsabili de restaurant care din orice brotăcel vor să facă un cîntăreț.

— Cine-i Samir, stimată Mia Braia ?

— Cea mai frumoasă și mai curată pagină din viața mea. Este fiul meu pe care, ce-i drept, nu l-am purtat în pîntece, dar acum este sensul vieții mele. Povestea lui este lungă și foarte tristă. Poate cîndva...

— De ce cîndva ? Acum.

— Pe Samir l-am cules de pe drumuri, foarte bolnav și mai ales cu o dezvoltare întîrziată. Nu pot spune că din clipa cînd l-am văzut, l-am luat. El a avut noroc. Revederea noastră a avut loc peste cîteva luni. Am dus o muncă cumplită pentru readucerea lui la o stare cît de cît normală și pentru a-l putea înfia. Părinții lui m-au speculat și mi-au făcut multe greutăți. După 5 ani de judecată am reușit să-l înfiem, să-i dăm numele nostru : Samir Blaga.

La acest punct al discuției, Samir, un copil brunet cu ochii ca tăciunii, cu mișcări repezi de felină, dar controlate, cel care de la începutul interviului nu s-a despărțit de poala mamei, a Miei Braia, este rugat să părăsească sufrageria în ideea de-a putea vorbi mai pe îndelete despre el. Samir protestează. „Nu plec, știu despre cine vorbiți și vreau să rămîn pentru că îmi amintesc totul". Samir este teribil de voluntar și de sigur pe el. Rămîne pînă la urmă cu noi și pentru a o necăji pe mama care a vrut să-l îndepărteze, trece la atac : „Să știți că doamna Ioana este mai talentată decît mama. Vi-o spun eu, doar am ureche muzicală".

Samir Blaga are 11 ani, este elev la Liceul de muzică în clasa de pian a prof. George Balaban și are note foarte bune. Mia Braia și soțul ei, Emanuel Blaga, se ocupă foarte serios de el. Singura lor dorință este să-l vadă concertînd la Ateneu. El repetă de zor la pian, iar în timpul liber bate mingea. ABBA și Dobrin înseamnă, deocamdată, mai mult decît Chopin. Mia Braia e profilată mai mult pe muzică, nu de alta, dar tabla înmulțirii cu 7 îi dă și acum bătaie de cap. Samir a văzut Europa, motiv pentru care învață franceza și engleza. Atunci cînd, fiind în Belgia, a aflat de înfrîngerea lui Napoleon la Waterloo, a renunțat la engleză în semn de solidaritate cu împăratul.

— Am reținut că de mulți ani călătoriile peste hotare fac parte din programul dumneavoastră de viață. Ați colindat aproape toată Europa. Cînd călătoriți sînteți turistă sau artistă ?

— Cînd plec din țară sînt turistă cu toate că muzica e viața și simțirea mea. Nu știu cum se face că acolo unde posesc se află de urgență că am venit. Telefoanele încep să zbîrnîie. Fel de fel de oameni cu emoție în glas mă caută și mă invită pentru a-i vizita și pentru a le cînta un singur cîntec. Acele seri sînt ucigătoare pentru mine. Nici bine nu enunț „Iubito, de departe-ți scriu" că încăperea unde mă aflu se transformă într-un lac de lacrimi. La a doua melodie bocetele nu mai contenesc. De acolo gîndurile îmi zboară spre cei dragi de acasă pe care aș dori să-i am lîngă mine, pentru a vedea ce înseamnă cîntecul românesc, convinsă fiind că întrebarea care mă cuprinde pe mine i-ar frămînta și pe ei : „cine v-a pus fraților ?" Atunci devin sadică și ca supremă pedeapsă cînt „În satul în care m-am născut". Ce urmează este lesne de înțeles. Nici mie nu-mi este ușor, dar socot că este de datoria mea, ca româncă, ca iubitoare a cîntecului de dor și jale dar și de bucurie și voie bună a poporului meu, să o fac.

— În dialogul care l-am avut cu Ioana Radu am ridicat problema participării artistului, care se respectă, la nunți. Cunoașteți probabil părerea dumneaei și intervenția Irinei Loghin. Care-i punctul dumneavoastră de vedere ?

— Ioana are dreptate. Ea a apărat cîntecul, în timp ce Irina Loghin a pledat cauza personală. Nici eu nu am cîntat la nunți. Cînd voi mai fi solicitată atunci o voi recomanda cu căldură pe Irina Loghin, mai ales că mai cîntă și fără bani. Cu Ioana nu sînt de acord în privința lui Dolănescu. Pentru a pune punct acestei probleme, notează o idee a marelui Eminescu : național și popular nu înseamnă trivial. Cine are urechi de auzit...

— Vai, eu doream să netezesc asperitățile familiale și, din contră, iată-mă pe post de Iago.

— Nu-ți face probleme, nu aici este marea noastră ruptură. Buba este altundeva. Revenind la Dolănescu, trebuie să spun că pentru Bălălău nu-l voi ierta niciodată.

— Acum, că ne-am mai încins, spuneți-mi de ce ați fost interzisă atît amar vreme ?

— Nu numai interzisă, dar și exclusă din partid. Pe scurt : prin 1948 am fost chemată în fața unei comisii la radio și mi s-a cerut să modific puțin linia melodică a unor cîntece românești, pentru a le alinia unei anumite mode. De putut, se putea, dar am refuzat conștientă fiind că mi se cerea să săvîrșesc un sacrilegiu. Cine mi-ar fi iertat mîine erezia ? Cum adică, cîntecul ființei noastre de veșnicie, dăinuitor peste veacuri, cel cu care poporul și-a alinat durerile, cel care a însoțit poporul la victorii și bucurii să fie pervertit ? Niciodată ! Fie ce-o fi ! M-am certat cu comisia, au început animozitățile, dușmăniile, referințele mincinoase iar pînă la excluderea din partid nu a mai rămas decît un pas. Și pasul a fost făcut. În 1965, în două săptămîni am fost reprimită în partid și tot atunci mi-a apărut un disc care s-a epuizat în trei săptămîni în ciuda tirajului mare (22 000 exemplare). Cu acest disc am luat și premiul discului.

— Pentru că interviurile trebuie să și educe, pentru că viața e viață, să avem curaj să ne recunoaștem momentele de rătăcire, cînd sîntem în pragul măsurilor necontrolate și cum știu că asemenea momente au fost și în viața dv., cînd neființa era pe punctul a vă cuprinde ființa, acum cînd viața vă este mai senină ca oricînd, cînd Samir reprezintă pilonul în jurul căruia împreună cu soțul dv. vă construiți temeiul vieții de acum înainte, pentru el și pentru ceilalți, de ce ați făcut-o, Mia Braia ?

— Toată viața mea am vrut să fiu soție devotată în ciuda acestei profesiuni care pe firile mai slabe le poate oricînd arunca în brațele destrăbălării. Am pretins soților mei — pentru că n-am avut amanți, și asta o spun cu capul sus — aceeași înțelegere, același devotament, aceeași dăruire. Greu am dus-o cu primul, greu am dus-o cu celălalt. Atunci cînd nervii mi-au slăbit, atunci cînd meseria nu mă mai satisfăcea, atunci cînd viața încerca să mă înconjoare cu toată goliciunea ei, am încercat să fac pasul disperaților. Nu mi-e rușine, pentru că îl regret, pentru că este al meu, pentru că îl știe lumea și pentru că vreau să fie mărturie și altor oameni aflați în mare suferință. Sigur că acest cumplit accident din viața mea mă înspăimîntă și astăzi, nu-l recomand nimănui, pentru că împotriva greutăților vieții trebuie luptat. Dar a fost al meu și deci îl recunosc.

DAN BÎRLADEANU ■

Tinerii trebuie să știe

Dicționar de lagăr

Revier

În toate lagărele morții, inclusiv la Birkenau-Auschwitz, în apropierea crematoriilor și **Bunker**-elor ori la cîteva sute de metri depărtare existau **Revier**-uri, infirmerii.

A te hotărî să mergi la **Revier**, la infirmerie, era o problemă de viață și de moarte.

Cel puțin o dată pe săptămînă, ziua nu se știa dinainte niciodată, bolnavii erau vizitați de medicul SS-ist al lagărului. Celor declarați grav bolnavi sau incurabili li se făcea o injecție cu fenol în inimă. Dacă erau puțini. Dacă erau mai mulți, erau trimiși în camera de gazare a lagărului sau a celui mai apropiat lagăr care dispunea de o asemenea instalație.

Și totuși, **Häftling**-ii secătuiți de puteri, chinuiți de boli se prezentau la **Revier** să se odihnească măcar o zi, să-și aline cît de cît durerile pe care nu le mai puteau suporta.

Aspectul **Revier**-elor, infirmeriilor, diferea de la lagăr la lagăr. Cele de la Mauthausen erau niște barăci fără pardoseală, fără ferestre, fără W.C.-uri. Arătau ca niște grajduri părăsite.

Cel mai trist spectacol în toate **Revier**-urile, infirmeriile, din toate lagărele de concentrare îl reprezenta zbaterea bolnavilor să pară vindecați în clipa cînd intra comisia de trieră pentru gazarea celor grav bolnavi sau incurabili.

Vestea sosea la **Revier**, la infirmerie, cu cîteva ore sau cu cîteva minute înainte. Deținuții, procurîndu-și din vreme praf de cărămidă, își frecau obrajii și buzele să pară mai pline de viață. Cele care nu mai aveau puteri în mîini își împlocau vecinele să le pălmuiască pentru a alunga paloarea de moarte de pe fețele lor. **Häftling**-i cu răni grave pe mîini, pe picioare strigau la tovarășii lor să vină repede, să le sucească cum or ști pătura zdrențuită, numai să le acopere leziunile.

Medicii **SS**-iști treceau impasibili prin dreptul bolnavilor. Un semn abia perceptibil însemna o condamnare la moarte. Uneori, după ce terminau trierea, se răzgîndeau și decretau : E pericol de infecție. Să fie lichidați toți !

Urmarea unor astfel de „răzgîndiri" cu prilejul trierii **Revier**-elor, infirmeriilor de la Birkenau-Auschwitz este zguduitor redată în documentele Tribunalului militar internațional de la Nürnberg.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

Milionarul fără o leţcaie, credulii buni de plată!

Pare de-a dreptul fantezistă afirmaţia că în zilele noastre, undeva într-un sat din Bărăgan, ar fi existat pînă de curînd un ins cu apucături de nabab. Despre asemenea personaje de tristă faimă se spune că aruncă banii în dreapta şi-n stînga, duc o viaţă de huzur, fără să-şi pună problema cît şi de unde cheltuiesc.

Ei, cum să-şi permită un contemporan de pe la noi asemenea metehne costisitoare ce contrastează izbitor cu morala şi preocupările celorlalţi şi stîrnesc repulsie chiar şi numai la gîndul că există astfel de cazuri cine ştie pe unde ?

Şi totuşi...

Ceva ciudat apăruse de la o vreme în comportarea fostului casier al Cooperativei de credit din comuna Ianca — judeţul Brăila — AUREL CHIRCU.

Mult prea desele lui deplasări la oraş, — deşi nu era navetist şi nici nu-i cereau atribuţiile de serviciu asemenea eforturi, — starea de nelinişte, abil camuflată, dar suficient de transparentă ca să poată da de bănuit, mai ales celor dotaţi cu spirit de observaţie, începuseră să pună pe gînduri oamenii din comună. „Omul acesta are atîta bănet pe mîna lui. Nu cumva ? !"

Astfel de întrebări au început să-şi pună şi să pună de la un timp şi cadrele de miliţie — primind sesizări despre unele aspecte nefireşti din activitatea casierului Cooperativei de credit din Ianca.

— Nu vă faceţi griji ! — îi liniştea RADU MIU, contabilul cooperativei. Evidenţele, documentele de încasare şi plată sînt controlate de mine.

— Îl controlez de atîţia ani, n-am găsit niciodată nereguli — afirma la rîndul său BADIN SMOCHINĂ, revizor contabil la Uniunea judeţeană a cooperativelor de consum.

Şi cei care aveau suspiciuni se linişteau pentru o vreme, ca apoi să se adreseze din nou celor care aveau obligaţia şi posibilitatea să cunoască realităţile de la Cooperativa de credit din Ianca.

— Actele sînt în regulă. La control a ieşit bine — continuau ei să susţină.

Pînă într-o zi, cînd altcineva decît contabilul şi revizorul care îi **asiguraseră** pe bănuitori că nu sînt motive de nelinişte, a procedat la o verificare sistematică a documentelor referitoare la depuneri şi împrumuturi, inclusiv prin confruntarea acestora cu relatările titularilor.

Aşa aveau să se descopere practicile ilegale folosite de AUREL CHIRCU timp de 10 ani de zile — sustrageri de bani şi întocmirea de documente fictive — prin care avutul obştesc a fost păgubit cu fabuloasa sumă de peste **1 260 000 lei.**

— Din cercetări a rezultat că banii delapidaţi — relatează maiorul ION SIMION de la Miliţia judeţului Brăila — au fost cheltuiţi mai ales la jocuri de noroc interzise de lege — pocher, de exemplu, unde pierdea uneori şi 7 000—8 000 lei **pe săptămînă (?!),** Incredibil şi totuşi aşa s-au dus pe apa sîmbetei peste un milion două sute şaizeci de mii lei.

Cînd totul a fost dat în vileag şi s-a constatat o asemenea pagubă, milionarul din Ianca nu avea aproape nici o leţcaie, pentru că miza cea mare care îi sucise lui capul aproape zece ani de zile se dovedise a fi o fata morgana.

Bine-bine, va spune orice om de bună credinţă, dar casierul AUREL CHIRCU n-a trăit undeva pe o insulă pustie, n-a scos atîta bănet dintr-o bancă elveţiană, ci din cooperativa de credit locală. Cum de nu s-au observat neregulile mai de mult ? Ce-au făcut organele de control şi revizie ?

Adevărul este că **s-au făcut că-l controlează** şi l-au crezut pe casier pe cuvînt de cinste, care cinste nu mai necesită comentarii.

Despre superficialitate şi încredere oarbă s-a mai vorbit şi se va mai vorbi cît vor mai exista asemenea ciudăţenii păgubitoare pe lume. Dar pentru că fostul contabil RADU MIU şi fostul revizor BADIN SMOCHINĂ n-au luat în considerare morala unor astfel de cazuri şi au sfidat obligaţiile legale ce le reveneau, acum răspund în faţa legii — penal şi material — pentru gravele consecinţe produse la Cooperativa de credit din Ianca.

Pentru ei regretele sînt prea tîrzii. Pentru alţii poate că cele întîmplate vor fi un semnal de alarmă.

MIHAI GROZAVU

Cronica şoselei

Într-o curbă „ac de păr"

Ziua de 21 mai nu a fost prea uşoară pentru Emanoil Holhoş, mecanic de întreţinere la S.M.A. Oradea. Se chinuise cu un motor care, în pofida preceperii mecanicului, nu vroia deloc să pornească. Rar i se întîmpla lui Emanoil să-i dea greş ceva în meseria care o stăpîneşte bine. Pînă la urmă i-a dat de hac, dar cînd a privit ceasul era 15,00, ora de terminare a programului.

S-a urcat grăbit şi nervos în maşină, a apăsat cu putere pe acceleraţie şi în 15 minute a ajuns acasă. Soţia îl aştepta cu bagajele făcute în vederea deplasării la rude, în localitatea Păuleşti, judeţul Bihor. De aici, după o scurtă haltă, soţii Holhoş împreună cu rudele, soacra, cumnatul şi cumnata, urmau să-şi continue călătoria spre Satu Mare.

Au ajuns cu bine la Păuleşti, dar n-a fost chip să plece prea repede spre Satu Mare. S-au aşezat la masă, iar atmosfera s-a încălzit cu ajutorul pălincă. (Şoferul, ce-i drept, n-a băut la nivelul celorlalţi. Raportul a fost cam aşa : la trei păhărele băute de ceilalţi, şoferul a băut unu. N-a putut rezista la insistenţele gazdelor. „Bea, mă, Emanoil, şi tu cu noi un pahar că doar n-o fi foc. Tu conduci parcă mai bine după ce ai băut ceva palincă".) Cele spuse au stîrnit rîsul tuturor, inclusiv al lui Emanoil.

Cînd E.H. şi-a adus aminte că trebuiau să plece mai departe, era ora 22,00.

„Eşti obosit, ai şi băut, nu putem pleca acum", i-a spus lui Emanoil soţia sa. Au hotărît să se odihnească cîteva ore şi apoi să pornească cu toţii spre Satu Mare. „Prea mult nu vom putea zăbovi, deoarece eu nu pot întîrzia la serviciu mîine, decît cîteva ore. Aşa m-am înţeles cu şeful". Zis şi făcut. La ora 1.30 toată lumea era în maşină. La volan Emanoil îşi făcea în gînd planul călătoriei. Pe la 3,00 vom fi la Satu Mare. Ne rezolvăm problemele pînă pe la 6,00—7,00, timp în care ne şi odihnim puţin, şi în jur, de 9,00—10,00 pot fi din nou la atelier.

Au pornit la drum. Şoferul conducea destul de nervos. Realizarea planului călătoriei impunea o medie destul de ridicată de viteză.

În localitatea Moftinu Mic există o curbă cu rază mică, gen „ac de păr". Covîrşitoarea majoritate a şoferilor o cunosc şi ca atare circulă foarte atenţi şi circumspecţi. Pe Emanoil această curbă l-a păcălit. N-a făcut literalmente nimic pentru reducerea vitezei. S-a înscris în viraj cu circa 60 de km pe oră. Mult, foarte mult pentru această curbă dificilă, semnalizată cu indicatoare şi prevăzută chiar cu o oglindă specială pentru a putea fi bine observaţi cei care rulează din sensul contrar.

Maşina condusă de Emanoil nu se înscrie în curbă, îşi continuă traiectoria rectilinie, părăseşte şoseaua, ajunge pe un teren viran şi de acolo într-un monument funerar. Sfarmă construcţia respectivă, după care se răstoarnă. În procesul trecerii cu viteză peste denivelările pronunţate ale terenului, apoi datorită coliziunii cu monumentul funerar, cele trei femei sînt ejectate din maşină. Soacra şoferului şi cumnata mor pe loc, iar soţia acestuia se alege cu leziuni grave. Pilotul şi cumnatul acestuia scapă cu răni uşoare.

Examinarea permisului de conducere al şoferului relevă că avea mania vitezei şi nu prea se avea „bine" cu regulile de circulaţie, iar examinarea sîngelui pilotului, arată o alcoolemie de 0,47 la mie.

Acest caz grav îndeamnă la reflecţii şi la învăţăminte pe care dorim, încă o dată, să le împărtăşim cititorilor :

— nu vă planificaţi parcurgerea unor distanţe mari în timp scurt ;

— nu plecaţi la drum în stare de oboseală accentuată şi mai ales după ce aţi consumat alcool ;

— reglaţi-vă tot timpul viteza autovehiculului în funcţie de particularităţile drumului. În mod deosebit noaptea, cînd vizibilitatea e substanţial mai redusă în raport cu lumina diurnă, micşoraţi viteza autovehiculului cu cel puţin 30—35 la sută faţă de aceea cu care rulaţi în timpul zilei ;

— echipaţi-vă maşina cu centuri de siguranţă şi mai cu seamă purtaţi-le. Acest lucru nu l-au făcut ocupanţi autovehiculului condus de E.H. şi pînă la urmă au plătit cu viaţa imprudenţa comisă.

VICTOR BEDA

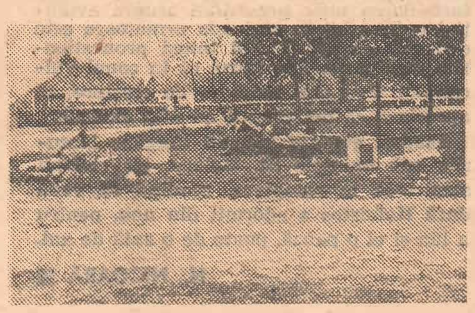

File din istoria spionajului (V)

Agenţi

Iată ce ne povesteşte un alt autor chinez despre felul cum şi-a îndeplinit misiunea „agentul vieţii" Wu Ta-hsi, trimis să culeagă informaţii despre inamic : el era însoţit de alţi doi oameni. Toţi trei erau călări şi îmbrăcaseră uniforma duşmanului. Cînd s-a întunecat, ei au descălecat la cîteva sute de metri de lagărul inamic şi s-au apropiat să asculte pe furiş santinelele, reuşind să afle astfel parolele folosite de armata duşmană. Apoi au încălecat din nou şi au avansat către lagărul inamicului, dîndu-se drept o patrulă de noapte. De mai multe ori s-a întîmplat să întîlnească vreun soldat care comisese o abatere de la disciplină. Ei s-au oprit în fiecare din aceste cazuri pentru a administra vinovatului o bastonadă sănătoasă. Procedînd astfel, ei au reuşit să se întoarcă cu cele mai complete informaţii posibile despre dispozitivul inamic şi au primit calde felicitări din partea împăratului care, în urma raportului lor, a fost în măsură să provoace o severă înfrîngere adversarilor. Sun tzi era categoric partizanul principiului ca spionajul să fie întotdeauna încununat de succes. Probabil de aceea el a şi insistat ca agentul de bază al sistemului său informativ să fie numit şi „agentul vieţii". Implicaţia era clară : un spion care nu reuşea să supravieţuiască nu merita să fie folosit ca atare. El cerea, de asemenea, ca împăratul sau conducătorul militar să întreţină cu spionii săi cele mai strînse legături, mai strînse decît cu rostul armatei. Spionul trebuia să aibă privilegiul să intre chiar în cortul în care se odihnea comandantul-şef, la care trebuia să aibă acces direct oricînd. Necruţător în funcţia de comandant militar, Sun tzi cerea ca faţă de agenţii armatei să fie manifestată multă solicitudine. Astfel, în concepţia lui Sun tzi un agent bun era o fiinţă superioară, un erou care trebuia onorat ca atare. Această concepţie a fost adesea ignorată de marii comandanţi de armate europeni de mai tîrziu. Toate comunicaţiile cu spionii trebuiau — după părerea lui Sun tzi — să aibă loc verbal şi nu prin rapoarte scrise. Se pare că el se temea de faptul că un raport scris poate fi colorat sau inexact, lipsit de spontaneitate, pe cînd un raport verbal putea fi verificat prin întrebări puse pe loc, astfel încît agentul să nu aibă posibilitatea să-şi schimbe relatarea. Oricum, majoritatea agenţilor din timpul acela n-ar fi reuşit să întocmească rapoarte scrise de valoare. Avertizînd asupra faptului că în munca cu agenţii trebuia să te asiguri de integritatea lor de caracter, de experienţa şi calificarea lor, Sun tzi accentua mereu asupra cerinţei ca ei să fie trataţi în mod deschis şi cu bunăvoinţă. El susţinea că atunci cînd i-ai atras printr-o ofertă substanţială, trebuie să-ţi tratezi agenţii cu sinceritate absolută şi în felul acesta ei vor lucra pentru tine cu toată capacitatea lor. Dar sub această mănuşă de catifea, care nu trebuia să înşele pe nimeni, se ascundea o mînă de fier, deoarece acelaşi Sun tzi cerea ca „în cazul în care o parte a unei informaţii secrete a fost divulgată de agent înainte de vreme, el trebuia supus morţii împreună cu omul căruia i-a împărtăşit secretul". Sun tzi a elaborat, de asemenea, multe din sarcinile muncii informative : „în general, dacă vrei să loveşti armata inamicului, să-i ataci oraşele şi să-i ucizi oamenii trebuie să cunoşti numele comandantului garnizoanei, al ofiţerilor de stat-major, al uşierilor lor, al gardienilor de la porţi, al membrilor gărzilor personale. Trebuie să dai ordine agenţilor să se informeze amănunţit despre toate acestea". Sun tzi a propus ca agenţii duşmani ce vin să spioneze să fie corupţi cu bani, lăsaţi liberi şi găzduiţi confortabil. În felul acesta ei puteau deveni agenţi dubli buni pentru a aduce servicii. Una din axiomele lui Sun tzi era aceea că pornind de la informaţiile obţinute prin „agenţii dubli" pot fi selecţionaţi şi recrutaţi „agenţi băştinaşi" din interiorul taberei duşmanului. Sun tzi cerea ca „agentul dublu" să fie atras în serviciul propriu pentru că el era acela care ştia care din locuitorii din interiorul lagărului duşman era lacom de cîştig, care din şefi erau susceptibili de a fi corupţi. De asemenea, datorită informaţiilor furnizate de ei se putea organiza ca „agenţii lichidabili" să ducă date false inamicului.

Sun tzi susţinea că un prinţ luminat şi un general înţelept iau în serviciul lor de informaţii numai pe cei mai inteligenţi oameni care sînt de o vitală importanţă pentru război şi pentru mijloacele cu care se duce războiul oriunde s-ar deplasa armatele lor.

Cele scrise de Sun tzi pentru prima dată în istorie sub forma unei cărţi concise au format timp de multe secole bazele activităţii de spionaj, fiind permanent revizuite şi adaptate dar constituind mereu sursa majorităţii ideilor ce au apărut în domeniul muncii informative.

Către sfîrşitul secolului IV al erei noastre, fenomenul cunoscut sub denumirea de „marea migraţie a popoarelor" a adus pe scena istoriei forţe noi, care au determinat, concomitent cu căderea vechilor imperii, schimbarea rînduielilor sclavagiste. Departe de a fi „barbare", cum le numeau cu dispreţ grecii şi romanii, popoarele venite din Răsărit ajunseseră la un grad destul de înaintat de dezvoltare : germanii, de exemplu, aveau scrierea lor proprie, prelucrau metalele, cunoşteau roata olarului şi confecţionau obiecte de sticlă. Alte triburi nordice de origine germanică, vikingii, construiau nave şi manevrau velele cu aceeaşi îndemînare ca şi arabii, iar aceste cunoştinţe i-au ajutat nu numai să ajungă pe continentul american cu mult înaintea lui Columb, dar şi să debarce aproape pretutindeni pe coastele Europei, încercînd să-şi organizeze propriile formaţiuni statale şi să-i supună pe localnici, adesea de acelaşi neam cu ei.

(Va urma)

I. MOCANU

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

ÎNTRE PERSAN ŞI PREŞ

Ne place sau nu, în societatea noastră se mai găsesc — deşi sînt combătuţi, deşi sînt şi ajutaţi cu sfatul şi vorba bună, — destui amatori de chilipiruri. Ştiţi ce înseamnă chilipir, nu ? Dicţionarul limbii române moderne consemnează în dreptul termenului **chilipir :** cîştig neaşteptat (fără muncă) ; lucru foarte ieftin, marfă luată pe preţ de nimic.

Ei bine, „chilipirgiul" sau „chilipirgioaica" are — o spun prea multe fabule chilipirgeşti cu aceeaşi morală — **vocaţia păcălelii.** Din păcate pentru ea, victimă este în imensa majoritate a cazurilor însuşi chilipirgiul. N-am face al nu ştim cîtelea caz din această categorie de indivizi (care a început să şi plictisească lumea, că-ţi vine să-i spui oricărei asemenea victime : **bine ţi-a făcut nene ! De ce nu-ţi vezi de muncă şi de treburi serioase...)** dacă nu am înregistra cîteva asemenea „farse sociale" usturătoare — scump plătite — de sezon. A bîntuit, de pildă — şi nu s-a stins încă — **„boala persanelor".** A persanelor dobîndite, evident, pe căi şerpuite. **„Am eu omul meu"** — te îmbie cîte unul, „părinteşte", şi te şi convinge ca un părinte uneori, dacă eşti mai slab de duh sau mai naiv. Urmează de obicei păcăleala — copilărească !?! — în piaţa mare. La magazinul Bucur Obor, de pildă. Vii cu „părintele" la magazin, îi dai 3000—5000—7000 lei şi aştepţi să meargă la „omul său" şi să vină cu persanu'.

Aştepţi pînă... îţi cade tavanul în cap — ai înţeles, desigur, că e o metaforă, tavanul nu cade el, dar îţi vine, aşa, o idee, în ceasul al 13-lea, că ai fost păcălit, că „părintele" nu mai vine, s-a dus, şi atunci simţi că parcă se mişcă tavanul şi vine spre tine...

10 (zece) inşi, cu 35 000 lei, au făcut recent această experienţă cu tavanu' şi cu persanu'. Toţi zece au fost, uşor, duşi cu preşu'...

Alt exemplu, sinonim, în care este vorba de „chilipirgioaice". Venea destul de des de la Ploieşti cu fuste **„pe care nu le vezi decît la Eurovision, la mari concerte şi la recitaluri".** Le vindea cu 500, 600, 700 lei, după „faţa" pe care o întîlnea. Pe croitoreasă o costa 1 metru de material 100 lei. Deci cîştig per-fustă cam 300—400 lei! A aflat — că toate se află mai devreme sau mai tîrziu — Miliţia, a prins escroaca, care răspunde de faptele ei, iar fustele „ca la Eurovision" — plătite cu peste 10 000 lei ! — au fost şi ele confiscate. Că aşa spune — şi bine spune! — legea. Deci chilipirgioaicele au rămas şi fără bani şi fără fuste. Aşa le trebuie!

MARIUS POPESCU

Constantin Brâncuşi, în amintirile unui discipol: Constantin Antonovici

L-am cunoscut la New York şi l-am reîntîlnit la Bucureşti, pe unul dintre cei mai modeşti oameni ai daltei, dar nu de-o modestie studiată, ci de una izvorîtă firesc dintr-o biografie civică şi artistă plină de zbucium şi de meditaţii asupra artei. Sculptorul se numeşte **Constantin Antonovici**, un blajin din nordul Moldovei care a plecat, în 1940, spre Paris să-l caute pe Brâncuşi şi a ajuns acolo după... 7 ani de peripeţii, de cele mai multe ori tragice, uneori tragicomice, iar de la Paris a ajuns prin Canada ca, în fine, să se stabilească în cetatea ciclopică a New Yorkului. Astăzi Constantin Antonovici este deci locuitor român al New Yorkului şi îşi are atelierul în incinta unei mari catedrale, „Sfîntul Ioan cel divin" (tautologia nu ne aparţine).

— Stimate şi dragă maestre Constantin Antonovici, îmi amintesc cu plăcere de întîlnirea noastră din New York şi mă bucură că de data aceasta ne întîlnim la Bucureşti unde nu reveniţi pentru prima dată.

— Da, am mai revenit în 1971. Şi apoi în 1976.

— Tocmai. Sînteţi, din păcate, mai cunoscut peste hotare decît între hotarele ţării, deşi presa noastră culturală v-a mai semnalat valoarea şi aveţi prieteni şi colegi buni printre artiştii plastici de la noi.

— Da, mi-au mai luat interviuri în 1971 şi 1976 redactori de la „Ramuri", „Cronica", „Argeş" iar Dan Grigorescu, fostul director al Bibliotecii române din New York, a publicat un articol în „România literară" despre modesta mea activitate artistică şi obştească în cadrul bibliotecii şi în afara ei.

— Şi care nu sînt deloc modeste. Aveţi statui expuse în muzee şi colecţii celebre din Viena, Vatican, Paris, Canada, S.U.A., Olanda etc. Aţi obţinut comanda, prin concurs, a bustului lui Charles de Gaulle expus astăzi în muzeul marelui om de stat al Franţei. Aveţi cea mai reprezentativă şi mai clasic frumoasă statuie în catedrala „Sfîntul Ioan cel divin" din New York. Aţi muncit alături de somităţi ca Mestrovici şi Brâncuşi, învăţînd de la ei meserie.

— Şi morală profesională, fără care toată arta se duce de rîpă.

— Tocmai, aici voiam să ajung. Cum aţi plecat ? De unde aţi plecat ? Şi cum aţi ajuns la nivelul la care aţi ajuns ? Ce aveţi de spus tinerilor artişti despre drumul spre glorie al artei ?

— Am mai vizitat, în treacăt, şi alte ateliere aurite : ale unor Matisse, Picasso, Giacometti. Drumul meu a fost greu şi, din nefericire, asemănător cu al multor artişti din generaţia mea. Am fost copil sărac de prin părţile Neamţului, dar cu tată bucovinean. Drumul artei a fost aspru şi cred că întîi de toate trebuie să se plece de la talent, altfel plecăm aiurea ca tonţii. Talentul e o forţă care dă tînărului curajul de a deveni perseverent şi în a-şi continua fără şovăire drumul. Tenacitatea îi va da putinţa de a trece multele obstacole şi că nu se va lăsa dezamăgit de volumul mare de muncă şi de cultură artistică, plus ghionturile primite cu dărnicie făţiş sau din spate, care vai ! se mai dau şi azi şi se vor mai da. Pentru noi, piedica principală a fost sărăcia cu care pictorul Tonitza, care mi-a fost profesor de desen la Academia din Iaşi, era familiarizat şi se străduia să ne familiarizeze şi pe noi. Căci pe atunci, mai bine de 90 de procente dintre studenţi se lăsau păgubaşi şi se apucau de altă meserie. Iată, noi, la Iaşi am intrat în anul I aproape 50 de studenţi şi am absolvit numai 4. Acelaşi lucru s-a întîmplat la „Academia Superioară" din Viena unde am studiat alţi patru ani — din 50 de absolvenţi la examenul de admitere am intrat în anul II 16 şi am absolvit numai 5. Mizeria era aşa de mare încît deseori eram şi eu gata să mă las de căruţă. La Iaşi, de exemplu, am locuit un an şi jumătate, împreună cu alţi doi colegi săraci, printre care excelentul artist Crişmaru (pe care, ajuns la Iaşi, îl voi vizita), într-o pivniţă de vinuri săpată în coasta dealului. Pare hazos, între vin şi artişti a fost totdeauna o perfectă înţelegere, numai că eu m-am ales de acolo cu o tuberculoză avansată, căci, în plus, pierzîndu-mi părinţii, — munceam. Bursele erau rare şi cam firave.

— Şi cum spuneaţi, cu Mestrovici şi apoi cu Brâncuşi.

— Un moment. Era cît pe-aci să lucrez şi cu Kolby. Prin 1942, el mi-a apreciat lucrările de debut şi m-a invitat să lucrez cu el, dar nu m-a lăsat regimul fascist din Germania. Pentru a lumina însă mai bine lucrurile, s-o luăm mai ordonat, prin timp. După absolvirea în 1940 a Academiei din Iaşi, visul meu de ţăran încăpăţînat a fost să ajung la Brâncuşi. Ştiam că şi el a plecat în lume să încerce marea cu degetul şi, deşi ştiam că nu-l voi egala niciodată, mi-am luat inima-n dinţi şi-am plecat.

— Cum ?

— Cu rucsacul în spinare. În rucsac cu scule (pe care le păstrez şi azi) şi cu nişte veşminte sumare am ajuns la Timişoara, cu gîndul să fac întîi o haltă la Mestrovici pe care-l cunoscusem la Bucureşti cînd monta statuia lui Ferdinand. Dar pentru obţinerea paşaportului, comisarul din Timişoara mi-a cerut un bacşiş de 12 000 de lei. De unde, Doamne, să-i fi avut. Aşa că m-au trecut graniţa românii din Banatul sîrbesc, noaptea, prin păpuşoi, iar de la graniţă, cînd în car cînd în căruţă, am ajuns la Zagreb. Era, cum spuneam, în toamna lui 1940. O toamnă rece. Mestrovici m-a recunoscut, m-a primit bine la el în uzină.

— Cum, adică, în uzină ?

— Exact aşa cum ai auzit : în uzină, că atelierele lui erau o adevărată uzină. Lucrau în ele circa 800 de angajaţi, între care 30 de sculptori, zece dintre ei cărunţi şi, bănuiesc, cunoscuţi în ţările lor. Căci erau sculptori din toate ţările, inclusiv japonezi. Apoi erau turnători, pietrari, betonişti, încărcători, risipiţi pe o cîmpie întreagă. Locomotiva intra să ia statuile pînă în inima atelierelor. Am rămas buimăcit. Nici în vise nu văzusem aşa ceva, eu, bietul posesor al unor unelte care încap într-o traistă.

— Cît aţi lucrat cu Mestrovici ?

— Şase luni.

— Şi cum se lucra ?

— Foarte curios. Ne dădea nouă, sculptorilor, macheta şi proporţia la care se cerea s-o ridicăm şi apoi ne lăsa să lucrăm în pace. Spre sfîrşitul zilei însă venea la fiecare, retuşa, trăgea liniile pe care, greşindu-le, trebuia să le refacem. Am învăţat acolo, în şase luni, cît în cinci ani de academie. Am învăţat întîi de toate că una e teoria, alta practica şi că se cere meşteşug serios. Era gata să mă las de meserie, dar ochiul meu interior pîndea spre atelierul lui Brâncuşi. Şi îmi vedeam visul realizabil, mai ales că Mestrovici ne plătea.

Şapte ani a durat călătoria mea din Bucureşti spre Brâncuşi dar, după multe şi dureroase peripeţii, am ajuns. L-am găsit. Şi m-a primit românește, cu omenie şi înţelegere.

— Cum ?

— Un moment, că n-a fost chiar o întîlnire ca de sărbători. După ce am tras la un hotel de lîngă gară, cu milioane de ploşniţe, am căutat coloniile de români să mă îndrept către atelierele maestrului. Dar cu toţii mă descurajau. Din urs, din morocănos, din om sucit nu mi-l scoteau, aşa că o săptămînă întreagă am stat în cumpănă — dar pînă la urmă m-am dus. Iată, sub ochi, fotografia curţii unde l-am întîlnit. M-a întîmpinat o femeie care se ocupa de administraţia atelierelor şi cînd am întrebat de maestrul Brâncuşi mi-a arătat un bătrîn îmbrăcat foarte simplu şi care se plimba prin curte. L-am salutat şi i-am spus că sînt român. „Foarte bine, mă bucură", mi-a răspuns maestrul. „Intră şi fii binevenit". „Dar mai sînt în plus şi sculptor. Eu am venit la Paris să fac sculptură !" Bătrînul a rîs ironic, a dat din mînă a lehamite şi mi-a răspuns : „Poate că vei face şi sculptură. La Paris se face de toate..."

— În ce an se petrecea întîlnirea ?

— În 1947. Ce l-a impresionat mai mult pe Brâncuşi a fost mărturisirea mea sinceră că-l caut, de 7 ani, pe drumurile lumii. M-a scrutat să vadă dacă nu mint şi apoi mi-a ascultat povestea. S-a scuzat că nu mă poate primi în atelier, deoarece atelierul e în zugrăvire.

— Cum s-a întîmplat prima dumneavoastră colaborare cu Brâncuşi ?

— N-a fost colaborare, ci învăţătură. De la el am învăţat iarăşi cît în zece academii laolaltă : lustruirea marmurii, turnarea şi făţuirea bronzului, folosirea metalelor, dar şi autofabricarea sculelor. Brâncuşi îşi fabrica singur marea majoritate a sculelor şi ne învăţa şi pe noi cum să ni le fabricăm.

— Un prieten al nostru, comun, mi-a spus că Brâncuşi v-ar fi dat o piatră în care dăduse numai de două-trei ori cu dalta şi că aţi purtat-o cu dumneavoastră prin toată lumea.

— Nu e chiar aşa. Cînd am terminat prima mea bufniţă şi am turnat-o în bronz, am început s-o şlefuiesc. Pila făcea un zgomot infernal sîciindu-l pe Brâncuşi care tocmai se odihnea, pe un butuc, în curte. Mă tot întreba : „Ce naiba faci acolo cu ferăstraiele alea ?" pînă ce odată a urcat în atelierul meu de la etaj, a privit bufniţa din toate părţile, cu atenţie, i-a plăcut, l-a chemat şi pe Istrati s-o vadă. Atunci am prins curaj şi i-am mărturisit că vreau s-o expun la „Salonul naţional" al anului aceluia. Cînd maestrul a încuviinţat expunerea am crezut că l-am prins pe Dumnezeu de-un picior. Şi cum nu aveam piedestal pentru statuie, mi-a împrumutat el unul de-al lui, foarte frumos.

— Ce reprezenta piedestalul ?

— Un jug stilizat. Un jug oltenesc, cu ornamente topite frumos în magma pietrei. Iar cînd am plecat spre Canada, mi l-a făcut cadou. Şi desigur că l-am dus cu mine ca pe o mărturie sfîntă — în Canada, apoi în Statele Unite unde-l păstrez şi acum.

— De ce-aţi plecat de la Brâncuşi ? Nu l-a supărat plecarea dumneavoastră ?

— L-a cam necăjit. Dar era bătrîn şi nu mai lucra, aşa că n-aveam cum să-l mai ajut la muncă. Eu eram necăsătorit aşa că nici în menaj nu-l puteam ajuta. În plus, rămînea cu el familia sculptorului Istrati care îl îngrijea cu nespusă dragoste. Aşa că am plecat spre Canada.

— La plecare el v-a dat o scrisoare de recomandare, duioasă prin simplitatea ei...

— Să ştii că nu eu i-am cerut-o. El mi-a spus că o să mă aştepte zile grele, că în artă te impui cu greu aşa că nu-mi strică o recomandare scrisă cu mîna lui. Şi ce-i drept, nu mi-a stricat.

— Ce semnificaţie au cele cîteva bufniţe din opera dumneavoastră şi chiar prezenţa lor, ca detaliu ornamental, în alte opere de natură folclorică ?

— Nu ştiu dacă ai observat, dintre toate păsările bufniţa are forma capului foarte apropiată de-a omului. Apoi, ea reprezintă înţelepciunea şi a stat, alături de craniu, pe mesele umaniştilor. În fine, are o figură foarte expresivă şi aptă interpretărilor artistice. Superstiţia ne-a făcut să vedem în bufniţă o fiinţă stranie şi cobitoare — dar ea e o pasăre blîndă şi retrasă, care nu face nici un rău omului. Pe mormîntul soţiei mele din Oradea am sculptat tot o bufniţă în granit roşu românesc, cumpărat în Bucureşti. Soţia mea a murit la New York dar am adus-o şi am îngropat-o lîngă ai ei, la Oradea, aşa cum a dorit. Şi eu tot în ţară mi-am cioplit monument funerar — la Iaşi, lîngă ai mei. Nu trebuie să vedem în această pregătire de moarte idei funebre ci numai spiritul gospodăresc al fiilor de ţărani care sînt şi care doresc să pună ordine în lucruri pînă la capătul vieţii.

AL. ANDRIŢOIU ■

Mondo umano ?

„Exemple vii"

Agenţiile internaţionale de presă — 17 iunie a.c., seara tîrziu : Luînd cuvîntul la conferinţa intitulată „Cursa înarmărilor şi rasa umană", convocată de organizaţii neguvernamentale asociate la Naţiunile Unite, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, a avertizat că securitatea nu poate fi asigurată prin superioritatea forţei militare. Cursa înarmărilor este «total incompatibilă» cu îmbunătăţirea vieţii pe pămînt. El a relevat că intensificarea cursei înarmărilor nu mai este un efect al încordării, ci a devenit una din **cauzele** (subl. ns.) acestei stări de lucruri.

Kurt Waldheim a prezentat trei „exemple vii" ale incompatibilităţii dintre cursa înarmărilor şi eforturile de „îmbunătăţire a condiţiei umane". Cursa înarmărilor continuă într-un ritm de un milion de dolari pe minut ; puterea explozivă este astăzi mai mare în lume decît cantitatea de alimente evaluată în livre (1 livră = 0,453 kg) pe persoană ; capacitatea armelor de distrugere în masă este de zece ori mai mare decît ar fi suficient pentru nimicirea întregii omeniri. Cheltuielile legate de lupta de un deceniu pentru eradicarea variolei de Organizaţia Mondială a Sănătăţii se cifrează în total la 300 milioane dolari (300 minute — „preţul citorva bombardiere supersonice moderne"). Din cauza malariei, un milion de copii mor anual numai în Africa, a spus Waldheim, adăugînd : „Cheltuielile legate de controlul asupra acestei boli în întreaga lume sînt evaluate la aproximativ două miliarde dolari anual — sumă cheltuită în mai puţin de două zile în scopuri militare".

Secretarul general al O.N.U. a apreciat însă că există indicii pozitive privind o ameliorare a situaţiei. „Este semnificativ faptul că, tocmai în momentul în care recent se înregistra o deteriorare a relaţiilor dintre marile puteri, dialogul cu privire la dezarmare a continuat. Natura specială a minţii omeneşti dă omenirii dreptul să aibă un sentiment de optimism prudent. Sîntem înzestraţi cu calităţi cum sînt compasiunea, idealismul şi responsabilitatea. Pentru ca ele să influenţeze eforturile de dezarmare, să genereze voinţa politică necesară pentru încetarea cursei înarmărilor este necesar ca opinia publică să exercite presiuni asupra guvernelor în scopul înfăptuirii dezarmării" a conchis Waldheim.

Aş alătura „exemplelor vii" de mai sus şi o opinie foarte sugestivă a lui André Jallon exprimată în „Le Monde Diplomatique" (nr. 309, aprilie a.c.) „...s-a intrat (în prezent, n.n.) într-o spirală : căutarea superiorităţii (în domeniul armamentului şi al doctrinei strategice), teama schimbării raportului de forţe în favoarea celuilalt, escaladarea cursei înarmărilor".

Dar şirul „exemplelor vii" ar putea continua şi cu eventuale completări la un „Dicţionar" al armelor în care să se includă şi Phantom F-4, F-5, Hercules C-130, Tomcat F-14, racheta Phoenix F-16 şi atîtea altele cu nume, prenume şi cifre mai mult sau mai puţin mari. Însă, esenţial este că, din păcate, sînt prea multe exemple vii ale unei posibile realităţi moarte ca să nu ne îngrijorăm.

DUMITRU CONSTANTIN ■

DUPĂ TREZIREA LUI HEFAISTOS

Nu se linişteşte deloc-deloc vulcanul St. Helens. Noua sa erupţie, de la jumătatea lunii iunie, întăreşte presupunerea că actuala perioadă eruptivă ar putea să se prelungească.

Mulţi au considerat că dormind 123 de ani, vulcanul St. Helens a avut parte de un somn lung. În realitate, ne asigură specialiştii, a fost vorba doar de un pui de somn. Pentru că acest vulcan, care există de peste 37 000 de ani, dormea pe vremuri mult mai adînc. Pînă în anul 2 500 î.e.n. a rămas inactiv nu mai puţin de 4 000 de ani. Apoi s-a odihnit 500 de ani, şi abia pe urmă, mai ales în ultimii 700—800 de ani, şi-a luat obiceiul de a dormi în reprize scurte de „numai" un secol sau două. Erupţiile lui St. Helens au fost însă foarte diferite unele de altele, atît prin compoziţia chimică a lavei, cît şi prin modul de emisie şi, probabil, şi prin durată.

Izbucnirile de anul acesta ale vulcanului din statul Washington au fost considerate de unele surse ca un record în materie. Reamintim că energia de 10 megatone eliberată de erupţie întrece de 500 de ori cele 20 kilotone ale bombei de la Hiroshima. Erupţiile au pulverizat vîrful lui St. Helens, reducînd înălţimea muntelui de la 2905 metri la 2480 metri şi formînd un crater cu dimensiunile de 3 km/1,5 km. Sînt zeci de morţi şi dispăruţi, iar pagubele calculate pînă în prezent însumează aproape două miliarde de dolari. În ceea ce priveşte efectul cenuşii, proiectate la 20 kilometri înălţime, asupra temperaturii, a climei globului terestru, specialiştii afirmă că el nu este prea mare. Potrivit lui **New York Times**, această cenuşă, care a făcut deja înconjurul pămîntului, va reflecta, e drept, o parte a razelor solare în spaţiu, dar, în acelaşi timp, ea va reflecta spre pămînt razele infraroşii emise de sol. Sînt scoase în evidenţă şi efecte de altă natură. Astfel, pulberea vulcanică dispersată în straturile superioare ale atmosferei va determina timp de un an sau doi asfinţituri excepţional colorate ; glaciologii care studiază calota antarctică vor avea la dispoziţie, datorită depunerii cenuşii de la St. Helens, un marcaj asemănător cu cele provenite de la erupţiile din 1883 şi 1963.

Dar s-a terminat oare cu erupţia, vulcanul este, în sfîrşit, pe cale de liniştire ? Datorită tocmai varietăţii excepţionale a proceselor eruptive de la St. Helens, faptului că nici una nu semăna cu cealaltă, formularea unor previziuni asupra evoluţiei vulcanului în perioada următoare este deosebit de dificilă. Şi totuşi pronosticurile nu lipsesc. Din cauză că în conul vulcanului lava are tendinţa de creştere, se apreciază că noi erupţii nu sînt excluse.

Aşadar, giganţii îşi mai zăngăne lanţurile sub muntele St. Helens, iar ciclopii stau încă în aşteptare, pîndind să vadă dacă Hefaistos a adormit din nou, pentru a lua şi ei o pauză, poate de o sută de ani.

N. NICOARĂ ■

Lumea se amuză

— Nevastă-mea e geloasă foc !
(După „Quick" — R.F.G.)

Elefantul răufăcător

În plină savană kenyană s-a construit hotelul „Serena Lodge", destinat turiștilor. Principala atracție o constituiau animalele sălbatice, pe care pensionarii hotelului le puteaua admira, în „stare naturală", din balcoanele camerelor lor, fiind tare mulțumiți de acest spectacol. Își poate, prin urmare, oricine închipui ce fericiți au fost turiștii de la „Serena Lodge" cînd unul dintre animalele savanei și-a luat inima în dinți și a venit chiar la hotel, în vizită. Și nu un fitecine, ci un elefant. Era un animal pașnic, se vedea imediat. Oamenii au prins curaj și i-au oferit bucățele de pîine. Pahidermul le-a mîncat cu plăcere. Așa a făcut, pe urmă, și cu bananele, cu portocalele, cu tot ce i se dădea, spre marea bucurie a fotografilor amatori, a copiilor. Așa de natural se comporta Jumbo (cum fusese botezat) printre turiști, încît unii mai circotași insinuau că ar fi vorba de un elefant dresat, aflat în solda proprietarilor hotelului, pentru reclamă.

Dar iată că Jumbo a început să creeze dificultăți, să devină chiar periculos. Fiindcă micile atenții cu care-l gratificau oamenii nu-l săturau, a început să intre în bucătărie, amenințînd hrana turiștilor. Pe urmă s-a obișnuit să scotocească prin lăzile de gunoi. Apoi a devenit pur și simplu spărgător de automobile, din care extrăgea tot ce era de mîncare. Spărgător în felul lui, la propriu, ceea ce însemna deteriorarea mașinilor. Într-un rînd a scos din uz o limuzină numai pentru... o coajă de banană.

Exasperată de astfel de isprăvi (ce s-ar fi întîmplat, de pildă, dacă în vreuna din mașinile sfărîmate de el s-ar fi aflat un copil ?), administrația hotelului l-a adormit și l-a transportat la 70 de kilometri depărtare. Elefantul a făcut cale întoarsă. În timp ce încerca să scoată din țîțîni ușa unei cabane forestiere, pădurarul l-a împușcat în ureche. Speriat, Jumbo a părăsit „Serena Lodge", dar nu pentru a se reîntoarce în savană, ci pentru a se pripăși în alt punct turistic, Governor's Camp. Aici ce-a mai făcut ? Revista „Science et vie", care povestește întîmplarea, arată că în prima noapte petrecută pe noul său cîmp de operațiuni, Jumbo a prădat o cantină, în a doua a dărîmat bucătăria centrului turistic. În ziua următoare a atacat un grup de vizitatori pentru o portocală. O a treia noapte la Governor's Camp n-a mai apucat : a fost omorît.

Așa, sub gloanțe, s-au sfîrșit zilele lui Jumbo. Dar el fusese împușcat mai demult, în rate, prin fiecare portocală, banană sau coajă de pîine care i se dăduseră de către oameni. Pentru că toate acestea au făcut din el un animal aparte. Jumbo nu mai era nici animal sălbatic, nici domestic, nici măcar unul îmblînzit sau dresat (situație care presupune creșterea de către om a animalului încă de mic). El era un animal denaturat, în sensul propriu al cuvîntului, adică obișnuit cu compania oamenilor, dar incapabil de a se supune regulilor acestora. Așa cum este cazul și cu pițigoii din Anglia care, prinzînd gustul untului și margarinei, datorită amabilității oamenilor, smîntîneau sticlele de lapte lăsate dimineața la ușă. Așa cum s-a întîmplat și cu veverițele din parcurile Stockholmului care, obișnuite cu mici tratații ale vilegiaturiștilor ieșiți la iarbă verde, au sfîrșit prin a le fura acestora mîncarea din sacoșe. Toate acestea s-au întîmplat datorită intrusiunii, voluntare sau involuntare, a omului în sistemul ecologic. A oferi margarină unui pițigoi înseamnă a-i perturba habitudinile și ecosistemul, existînd pericolul ca pasărea să abandoneze hrana ei obișnuită și să înceapă a căuta alimentele pe care i le-au dat oamenii. De aceea, susține „Science et vie", trebuie depuse eforturi pentru a nu-l face pe animalul sălbatic dependent de om. Interdicția impusă vizitatorilor de a da animalelor sălbatice din grădini zoologice, parcuri sau rezervații, orice fel de hrană este spre binele animalelor. Acestea trebuie lăsate în regimul lor natural. Numai astfel se poate păstra echilibrul ecologic, evitîndu-se, între altele, împușcarea elefanților.

I. CONSTANTIN

(După „Punch" — Anglia)

Lumea în care trăim

Plugul de lemn și nava spațială

Lumea în care trăim, o lume a progresului tehnic și științific vertiginos, a unor împliniri care au descătușat resurse imense și care au permis realizări ce pînă nu demult depășeau imaginația, această lume a computerelor și sateliților este, în același timp, o lume a gravelor rămîneri în urmă, a înapoierii pe treapta cea mai tragică. Coexistă pe aceeași planetă progresul și înapoierea, bogăția și sărăcia, foametea și opulența sfidînd cele mai elementare reguli ale moralei. În fapt, aceste deprimante anacronisme ale prezentului, marchează decalajul dintre dezvoltare și subdezvoltare, decalaj ce se exprimă în diverse și multiple ipostaze și care, în cazul științei și tehnicii, dobîndește expresii dintre cele mai contradictorii și dramatice.

Statisticile U.N.C.T.A.D. relevă că marea majoritate a capacității științifice și tehnologice a planetei este concentrată în statele industrializate, celor din „lumea a treia" revenindu-le doar 2,9 la sută din activitățile de cercetare și dezvoltare. Statele industrializate cheltuiesc pentru cercetarea științifică, pe cap de locuitor, de 135 ori mai mult decît țările în curs de dezvoltare. Pentru actuala stare de lucruri, este revelator faptul că șapte țări industrializate dețin, împreună, 92 la sută din numărul total al acceleratorilor de protoni existenți la scară mondială, 85 la sută din calculatoarele electronice, 83 la sută din centralele atomice. Cifrele exprimă concludent o teribilă rămînere în urmă. Plugul de lemn și nava spațială — iată cei doi poli ai realității contemporane. Practic se demonstrează că o parte esențială a tehnologiilor moderne, adică acelea bazate pe cuceririle de vîrf ale științei, rămîn fie necunoscute, fie inaccesibile pentru cele mai multe din statele lumii.

Confruntate cu o lipsă acută de capacități tehnologice, statele slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare sînt obligate să apeleze la tehnologii din import, indispensabile dezvoltării lor economice. Numai în 1980, achiziționarea de tehnologii va însuma circa 12 miliarde dolari, ceea ce reprezintă aproximativ 11—12 la sută din valoarea totală a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare. Dealtfel, pentru a înțelege mai bine dimensiunile autentice ale realităților, trebuie subliniat că doar costul pregătirii specialiștilor pe care țările în curs de dezvoltare i-au format, și pe care S.U.A., Canada și Marea Britanie i-au racolat, reprezintă 50,9 miliarde de dolari. Un ziar african atrăgea atenția că această sumă depășește cu 4,6 miliarde de dolari întregul ajutor financiar pe care cele trei state îl acordă „lumii a treia".

Dar problema nu este doar de ordin financiar, țările slab dezvoltate se văd private, astfel, de un potențial de specialiștie fără de care dezvoltarea lor economică este de neconceput. Și trebuie să mai adăugăm un aspect : liosite de tehnologie productivă, văduvite de valorile științei, țările sărace cunosc afluxul armelor. 70 la sută din exportul mondial al armelor se îndreaptă spre aceste state. În locul echipamentelor industriale, primesc tancuri, tunuri și avioane, plătite cu prețul greu și amar al rămînerii în sărăcie.

Sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare nu reprezintă un act filantropic, un gest de caritate din partea statelor bogate. În fond, bogăția lor actuală este clădită pe îndelungata spoliere a fostelor colonii. Sînt obligații pe care nu le putem trece cu vederea, după cum nu putem ignora nici faptul că competiția înarmărilor înghite resurse imense ce sînt sustrase eradicării subdezvoltării. 50 la sută din personalul științific și tehnic mondial este concentrat în cercetarea și producția militară. De la cel de-al doilea război mondial și pînă în prezent, 40 la sută din fondurile destinate — în lume — cercetării au fost deturnate spre obiective militare. Utilizate pașnic, această imensă forță științifică, aceste uriașe fonduri ar fi putut să scutească sute și sute de milioane de oameni de foame și boli, de sărăcie și mizerie, de suferințe.

În concepția României socialiste, strălucit exprimată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, subdezvoltarea este un produs al unor realități concrete ce pot și trebuie să fie depășite prin edificarea noii ordini economice internaționale. În acest sens, România consideră că rolul decisiv în depășirea decalajelor existente în domeniul științei și tehnologiei îl au munca și eforturile fiecărui popor, mobilizarea și punerea în valoare a întregului său potențial creator. În același timp, factorul intern trebuie corelat armonios cu o largă colaborare mondială, cu toate statele și între toate statele.

Desfășurarea vertiginoasă a revoluției tehnico-științifice mondiale impune, ca o cerință fundamentală a depășirii marilor decalaje economice de către țările în curs de dezvoltare, deschiderea accesului lor larg la tehnologiile moderne. Trebuie reglementate măsuri de sporire a asistenței tehnice acordate de țările dezvoltate, de furnizare a noilor descoperiri științifice și tehnice în condiții avantajoase, care să permită popoarelor rămase în urmă să înainteze mai rapid pe calea progresului lor economic și social. Este edificatoare, în această privință, experiența practică a colaborării României cu celelalte state în curs de dezvoltare, colaborare ce vine în sprijinul eforturilor lor de a-și făuri o economie modernă, puternică și independentă. România se pronunță consecvent pentru recunoașterea și respectarea dreptului fiecărei națiuni de a beneficia de cuceririle științei și tehnicii moderne, de a-și institui structuri tehnico-științifice proprii și, concomitent, se pronunță pentru o colaborare largă, care să fie cu adevărat egală în drepturi și să țină seama de nevoile și aspirațiile popoarelor „ce pășesc pe drumul dezvoltării de sine stătătoare, al progresului și păcii.

AL. PINTEA

NIKOLAUS BERWANGER

Note lirice din Europa occidentală

Idila a

soarele
se mină în asfințit
roze roze roze
vîntul
trece virtej
peste acoperișuri adormite
roze roze roze
el se îneacă în zori
în ochii ei albaștri
roze roze roze
spectacol pocăit
în fața venerabilei primării
roze roze roze
pictorul pe asfalt
cerșește milostenii culturale
roze roze roze
nici o alinare psihiatrică
în următorii cinci ani
nevroze
nevroze
nevroze

Idila b

casă
în cel mai pur stil elvețian
roze roze roze
mercedes alb automatic
comandă specială '80
cu blindaj garantat
roze roze roze
teren înconjurat
cu sîrmă ghimpată
lîngă superlacul
din valea liniștii
roze roze roze
livada chimioocrotită
moștenită de la mătușa ilse
roze roze roze
tata în convalescență
după infarctul trei
roze roze roze
fiica minoră
drogată în pat cu polog
roze roze roze
colecția de antichități
din insulele bahamas
roze roze roze
feciorul student
votează cu verzii
roze roze roze
mama
decepționată de ultima
inițiativă cetățenească
psihoze
psihoze
psihoze

Idila c

biblioteca
încărcată cu suveniruri
din mallorca
roze roze roze
trei volume
despre războiul mondial
unu și doi
roze roze roze
un metru linear rezervat
pentru cărți legate
numai în piele
roze roze roze
în sezonul ieftinirilor
asalt organizat de lăcuste
roze roze roze
vinuri grele și seci
curg șiroaie
roze roze roze
în vogă
bucătăria chineză și franceză
roze roze roze
specialități germane
uitate și refuzate
roze roze roze
adaptarea
la whisky și vodcă-i perfectă
arterioscleroză
arterioscleroză
arterioscleroză

în românește de ANTON PALFI

Mafia și aurul alb

Numeroase regiuni de pe glob suferă din pricina lipsei de apă. Este vorba, firește, de apa dulce, care să poată fi utilizată în alimentație, în viața de toate zilele, în industrie, pentru irigații. De unde mari dificultăți în aprovizionarea populației cu apă, de unde costul ridicat al apei, de unde, în cele din urmă, denumirea de „aur alb" care s-a dat valorosului lichid.

Dar dacă în multe locuri penuria de apă se datorează condițiilor naturale nefavorabile, adică absenței rețelei hidrografice și a rezervelor subterane, în Sicilia situația se prezintă altfel. Geologii susțin la unison că insula dispune de bogate resurse de apă : numeroase izvoare, bogate pînze de apă freatică. Și cu toate acestea la robinetul consumatorului apa ajunge în picături numărate. Motivul : lipsa amenajărilor pentru captarea apei existente.

Autoritățile siciliene, în frunte cu guvernul insulei (începînd din 1948, Sicilia beneficiază de un statut de autonomie în cadrul Republicii Italiene), au anunțat cu mare pompă, acum mai bine de patru ani, lansarea unui program hidrogeologic pentru Sicilia, în valoare de 300 de miliarde de lire. Dar acest program n-a fost niciodată pus în practică, imobilismul administrativ devenind, în această problemă, o regulă. Astfel, după ce că rețeaua existentă a conductelor de alimentare cu apă se află într-o stare proastă — conductele din Palermo, de pildă, pierd 40 la sută din apa pe care o transportă —, construirea de noi apeducte durează ani în șir, lucrările rămînînd de cele mai multe ori neterminate : fie nu ajunge materialul pe ultimele zeci de metri, fie nu mai vor oamenii să lucreze. Și, curios, aceasta s-a întîmplat totdeauna în ultimul moment.

Pînă la urmă, enigma a fost dezlegată; sabotarea oricăror măsuri menite să rezolve problema apei în Sicilia era opera Mafiei.

„Onorabila societate", cum le place mafioților să-și alinte sinistra lor confrerie, controlează în Sicilia puțurile particulare de apă. De pe urma lor, Mafia poate realiza venituri importante numai în condițiile penuriei de apă, care-i obligă pe consumatori să cumpere „aurul alb" la prețuri fantastice. Recent, unul din conducătorii Oficiului de apeducte din Sicilia declara ziarului francez „Le Figaro" următoarele : „Sîntem adesea obligați să cumpărăm apa de la deținătorii de puțuri particulare cu 900 de lire metrul cub pentru a o revinde consumatorilor la tariful oficial de 85 de lire metrul cub". În afară de veniturile bănești, prin dirijarea apei în Sicilia mafioții mai realizează și controlul asupra întregii agriculturi a insulei. Iar pentru a-și atinge acest scop, scrie „Le Figaro", „onorabila societate" are destui oameni bine plasați chiar în inima administrației și a guvernului din Sicilia; ea poate astfel să deschidă și să închidă după plac robinetele în întreaga regiune.

Cei care trag toate ponoasele, atît de pe urma activității malefice a Mafiei, cît și de pe urma imobilismului autorităților locale, sînt, firește, cetățenii simpli. Iar aceștia, după ani și ani de așteptare, dau tot mai des semne că s-au săturat, că nu mai pot să se împace cu situația. De curînd, locuitorii din Palagonia și Ramacca, două comune de 12 000 și, respectiv, 15 000 de locuitori, situate în apropiere de Catania, s-au răsculat, distrugînd și arzînd primăriile și alte clădiri administrative, pentru a-și manifesta nemulțumirea că nu se iau măsuri drastice împotriva Mafiei. Locuitorii răsculați au amenințat, de asemenea, cu boicotul alegerilor, în cazul în care mafioții vor continua să le drămuiască apa și să le determine, în felul acesta, întreaga existență. Amănunt semnificativ din timpul revoltei : pompierii n-au putut stinge incendiile, din... lipsă de apă.

Sicilienii speră că cele întîmplate în Palagonia și Ramacca vor determina, în cele din urmă, intensificarea acțiunilor antimafia, dar sînt conștienți că pînă la scoaterea aurului alb din ghearele Mafiei drumul este încă lung.

ION D. GOIA

Momente de responsabilitate

Competiția națională „Daciada" este în viziunea multilaterală despre sport a conducerii partidului nostru nu numai motorul foarte puternic în stare să atragă întregul tineret la practicarea sistematică a exercițiilor fizice și a sporturilor, ci și un mijloc important pentru depistarea talentelor în vederea înaltei performanțe. Din rădăcinile adînc înfipte în toate unitățile de la orașe și din mediul rural, tricolorii tuturor ramurilor și disciplinelor de sport și-ar trage mereu seva cea mai proaspătă care ar da o vigoare nemaiîntîlnită reprezentării românești. Dacă lucrurile nu se petrec chiar pe măsura acestei viziuni grandioase a comuniștilor români, de vină trebuie să fie birocratismul și formalitatea ușuratică a diferitelor organizații cu atribuții în sport, adesea minusurile de răspundere sau decizie care tărăgănează împlinirea indicațiilor programatice. De pildă, cum să capete tricolorii cea mai largă și trainică bază de selecție dacă lipsește întrecerea finală — ne gîndim la finalele pe țară în sportul de masă — care să fi mobilizat toate județele și energiile lor din miile de unități ? Iată, **în acest an, conform prevederilor Programului de dezvoltare a mișcării noastre sportive, întrecerile de masă ale „Daciadei", care presupuneau cuprinderea întregului tineret, trebuiau aduse pînă la stadiul finalelor pe țară,** manifestări deci în văzul întregii țări, cu ecou sigur, inclusiv în planul selecției. Putem înțelege șirul preocupărilor pentru Jocurile Olimpice, la unele federații și C.N.E.F.S., totuși, chiar atît de puțin importantă să fie forța organizatorică a acestora, încît să nu poată pune la punct o dată la doi ani finalele naționale în sportul de masă, așa după cum preconizează chiar Programul ?

Se întorc din Italia Ștefan Covaci și Nicolae Irimie, vicepreședinții F.R.F., și îi așteptăm destul de nerăbdători, nu pentru a ne spune cum se comportă belgienii sau cehoslovacii în **meciuri oficiale,** fiindcă asta am văzut și noi. Așteptăm să ne arate : cine va conduce și va pregăti echipa națională ? Cine va răspunde direct de tot ce se va întîmpla cu această mult îndrăgită echipă a noastră pînă la preliminariile campionatului mondial și, mai departe, pe parcursul acestor preliminarii ? Nu căutăm nimănui nod în papură cu asemenea chestiuni, cu atît mai puțin lui Ștefan Covaci, om de fotbal. Dar nu vom fi de acord, nu trebuie să fim de acord cu politica intermediarilor la conducerea tehnică, nici cu zisele colective tehnice în care se disemnează răspunderea pînă se transformă în praf și pulbere. Numai intermediarii și paratrăsnetele ne-au adus la situația ca vreme destulă echipa națională să fie dirijată de un „colectiv" format din trei nefotbaliști ! Dacă nu se retrăgea Constantin Cernăianu singur, ce făceam, pînă cînd se mai prelungea criza de conducere tehnică ?

Ni se pare normal ca amatorii de fotbal să dorească un antrenor responsabil, pe banca antrenorilor, nu la patru ace în tribună, lăsînd altora sarcinile sale. Un antrenor în salopetă, îndrumînd direct instruirea jucătorilor și echipa în meciuri, nu antrenorul în Europa, iar echipa în America de Sud, pe mîinile altora, oricît ar fi ei profesori de educație fizică și psihologi. Un antrenor mereu în miezul fotbalului nostru, la echipe în timpul campionatului, observînd tricolorii, discutînd cu ei tactica și alte probleme de formație, alegînd pe cei mai buni pentru o anumită formație, într-o anumită idee tactică. Dacă vrea și se ambiționează, un asemenea antrenor, fără intermediari, poate cu un secund, ar putea fi Ștefan Covaci. Mai cred încă. Dacă nu, în acest ultim moment al opțiunilor, presați de începerea pregătirilor lotului reprezentativ, sugerăm cealaltă alternativă, a antrenorului mai tînăr, care să-și încerce cu mult curaj priceperea. Dar, atenție, din cele ce mi-au mărturisit pe rînd atît Viorel Mateianu, cît și Mircea Lucescu, aceștia nu acceptă compromisul împărțirii responsabilității cu nici un fel de supervizor, fie chiar vicepreședinte al F.R.F.

VALERIU MIRONESCU ■

Scurt, foarte scurt

Cel mai ilustru dintre săritorii noștri de triplu salt, Carol Corbu, s-a retras din activitatea competițională. Profesor de matematică, fostul campion european de sală de la Rotterdam, 1973, intenționează să devină antrenor. Să-i mulțumim pentru ceea ce a făcut pentru atletismul românesc, zeci de medalii și recorduri, și să-i urăm succes în noua carieră ● Baschetbaliștii de la Dinamo au cîștigat Cupa României. Palidă consolare după pierderea campionatului, deși Cupa tot e mai mult decît nimic ! ● Să rămînem lîngă panouri. Record de participare, 153 de echipe, la Festivalul național pionieresc de minibaschet din cadrul „Daciadei". La băieți, grupa valorică A, „Titan" București, echipă antrenată cu har și răbdare de fostul internațional Horațiu Giurgiu, a cîștigat detașat. Felicitări. ● Echipa feminină de volei a României a terminat pe locul 3 turneul internațional de la Iași. Cum Olimpiada bate la ușă, ne așteptam la mai mult ● Ladislau Vlad la Jiul ? Vom afla, cît de curînd, răspunsul la această întrebare. E sigur însă că, după plecarea lui Viorel Tălmaciu, clubul din Petroșani tratează cu fostul antrenor al Aurului Brad. Tălmaciu și-a exprimat dorința de a se întoarce acasă, la București La București, la București, dar la ce echipă ?! ● Tîrgovișteanul Florin Grigore, aprig disputat între Steaua și Sportul studențesc. Cum Grigore se arată decis să urmeze și el, ca tot omul, o facultate, șansa pare să surîdă formației conduse de Constantin Cernăianu și Ion Voica. Apropo. Cei 2 venind la cîrma formației lui Sandu Mircea și, implicit, la catedra de fotbal a I.E.F.S., de studenții specializării respective cine se va ocupa ?! Se va repeta, există indicii, nepăcuta situație de anul trecut, cînd Mircea Rădulescu și Ion Motroc numai de catedră n-au avut timp ?! Ce părere are conducerea I.E.F.S. ? ● Voința Tîrgu Mureș (f) și Gloria București (m) au devenit, pe merit, campioane naționale la popice ● Reputatul arbitru internațional Francisc Coloși, deținător al ecusonului F.I.F.A., a împlinit 50 de ani. El va mai conduce, în toamnă, un singur meci, cel de adio. Prin retragerea lui, se eliberează un loc pe lista F.I.F.A. Va fi, bănuim, luptă mare ! ● Dacă participarea la Turneul U.E.F.A., arbitrul timișorean Ioan Igna a primit felicitări din partea forului continental. Colaborarea dumneavoastră, notează scrisoarea de mulțumire semnată de Hans Bangerter, secretar general al U.E.F.A., a contribuit substanțial la reușita competiției. ● Nu același lucru îl putem afirma, din păcate, cu privire la prestația lui Nicolae Rainea în finala campionatului european. Bîrlădeanul a greșit grav, transformînd în 11 metri un fault comis asupra unui atacant belgian în afara careului de 16 !? Noroc că, pînă la urmă, meciul a reparat eroarea arbitrului, dînd cîștig de cauză celor mai buni. Cum am mai scris, Nicolae Rainea riscă să creadă că numai el se pricepe la fotbal, restul lumii fiind format din ageamii ! Îi sugerăm lui Rainea să lase filozofia, vezi „Sportul" de vineri, pe seama altora și să se ocupe de arbitraj. De un arbitraj însă corect, imparțial, nu ca cel din finalele de la București, Steaua — „Poli", și Roma ● Ați auzit de Rotaru ? Dar de Jurcă ? Probabil că nu, deși primul joacă la Șoimii Sibiu, iar cel de-al doilea la Carpați Mîrșa. Veți auzi însă, cît de curînd, întrucît ambii sînt pe punctul de a fi transferați la Steaua ● În ultima etapă a diviziei C, o grămadă de echipe au sărit peste cal, bătînd sau pierzînd la scoruri astronomice, de genul 18—2 (Gloria Strehaia — C.S.M. Drobeta-Turnu Severin), 12—1 (Partizanul Bacău — A.S.A. Iași), 1—10 (Bihoreana Marghita — Armătura Zalău) etc, hotărînd fraudulos promovarea sau retrogradarea. E de datoria federației să pună piciorul în prag și, eventual, să dicteze sancțiuni drastice, mergînd pînă la scoaterea celor vinovați din campionat. Jumătățile de măsură nu mai ajută, în fotbalul nostru, nimănui ● După un antrenament cu public, găzduit de sala clubului „Semănătoarea", antrenorul lotului olimpic de box, Ion Popa, s-a declarat mulțumit de evoluția elevilor săi ● Un nou președinte la C.S. Tîrgoviște, profesorul Constantin Chiriță, fost jucător ● Dramatică retrogradarea echipei Unirea Alba Iulia, învinsă la Orăștie în minutele de prelungire. Unirea a condus pînă în minutul 89 cu 1—0 și a pierdut cu 1—2. La meci egal, căzdeau în C gazdele ! ● Petre Comăniță va antrena, din viitorul sezon, pe F.C. Constanța, iar Alexandru Caricaș pe Autobuzul, Vasile Copil urmînd să poposească, se zice, la Mediaș. Vom mai vedea ● Șeful secției de fotbal a clubului Steaua, colonelul Alexandru Florescu, unul din cei mai competenți conducători din fotbalul românesc, e pe punctul de a ieși la pensie.

Sulița Evei Zörgö Raduly zboară tot mai departe, iar campioana noastră urcă tot mai sus în ierarhiile mondiale ! Simbătă, la Graz, unde a participat, ca invitată, la meciul atletic Austria — Țara Galilor, Eva a reușit, din a doua încercare 68,12 m, performanță care depășește cu aproape un metru vechiul ei record, 67,22 m, stabilit chiar la începutul acestei luni, la Stuttgart. Noua ispravă a aruncătoarei clujene reprezintă cea de a treia performanță mondială a sezonului, după 69,96 m ai Ruthei Fuchs și după 69,70 m ai Teresei Sanderson.

Căruța înaintea cailor ?!

E forfotă mare în fotbal, fiind ora transferurilor. Acestea se petrec în văzul opiniei publice, numai că regulamentul care să le guverneze, care să le asigure un cadru legal, n-a fost încă elaborat, deși federația de specialitate și-a luat numeroase angajamente în acest sens ! F.R.F. n-a izbutit, nici de data asta, să se țină de cuvînt, ea lăsînd impresia că așteaptă efectuarea transferurilor pentru ca, plecînd de la ele, să găsească cîte o portiță, cîte o justificare, pentru fiecare caz în parte ! Cu alte cuvinte, transferurile luînd-o înaintea regulamentului, federația s-a arătat din nou tentată să pună căruța înaintea cailor, o asemena atitudine fiind, lesne de dedus, păgubitoare, aducătoare de prejudicii.

În lipsa unor criterii ferme, acțiunea a fost lăsată la mîna cluburilor, fiecare procedînd în funcție de interese și, firește, de posibilități. Cum era de anticipat, cele mai amenințate s-au arătat a fi, cu dovezi concrete, echipele retrogradate, cele din Tîrgoviște, Buzău și Satu Mare, deși nici altele, așa-zisele echipe mici, n-au scăpat „atenției" conducătorilor decîși să racoleze prin orice mijloace. Tendința, tot mai evidentă în aceste zile, de a lovi în efectivele formațiilor retrogradate e, înainte de toate, lipsită de moralitate, în asemenea condiții, o serie de cluburi avînd numai de cîștigat, iar altele numai de pierdut ! N-am pledat și nu pledăm pentru „înghețarea" transferurilor, să fie clar, acestea sînt cu atît mai necesare cu cît, am mai scris despre asta, participantele noastre în cupele europene trebuie întărite, cu ajutorul federației, în vederea unei cît mai demne reprezentări a fotbalului românesc în întrecerile continentale. Numai că o astfel de operație nu poate fi concepută în afara unor principii ferme, echitabile pentru toate părțile implicate într-un transfer sau în altul, în afara unui regulament care să includă, obligatoriu, clauza dezlegării.

Altfel, rămînem cu căruța înaintea cailor !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Omul care joacă

E timpul!

Pentru că sîntem în timpul concediilor și că unora nu ne prieste noroiul, este bine ca cel puțin începînd din sezonul fotbalistic care se apropie, dacă nu aducînd și trecutul pe tapet, ca în orice lege care se respectă, nimeni să nu mai fie lăsat să se „tămăduiască" cu cel mai mirositor noroi, acela al vînzării sau al „punerii în scenă" a meciurilor. Or, adevărați „dresori" trebule să simtă că orice furt naște o crimă.

Că jucătorului român nu-i lipsește înclinația spre reușite interne și internaționale în acest joc este de mult o axiomă. Dar ea trebuie plămădită corect, evitîndu-se anomaliile. Iată doar cîteva dintre ele :

Jucătorii care au apărut cam „de două zile" în fotbalul nostru, fără a-și însuși bagajul uceniciei, promovați peste noapte chiar în loturile reprezentative, le-au cam dobîndit fără prea multă sudoare „pe toate", inclusiv dreptul cu de la sine putere de a face doar simplu act de prezență atunci cînd se cîntă imnul. Fenomenul a-nceput să aibă rădăcini foarte puternice deoarece, în eșaloanele inferioare ale competiției sau în meciuri în care simplul țel este de a mai rezista un an (!) recompensa în bani și chiar în produse a muncii prestate este mult mai consistentă decît a „tricolorilor", după aceleași 90 de minute în care, cei din urmă trebuie să apere prestigiul național. Mai mult chiar. Și aceste recompense, promise echipei naționale, conforme regulamentelor în vigoare, pot fi tăiate dintr-un condei, fără ca cel care a prins de puțin dreptul de a semna la „F.R.F." să știe că tricoul național se cinstește mai întîi cu sufletul dar, tocmai pentru a-l respecta, și cu grija ca cel puțin „zerourile" care se confruntă în iarbă să rămînă intacte, chiar dacă unele sînt confecționate din „Adidas verde". Și de acest lucru a depins calificarea din Mexic și, apoi, prin aducerea acasă a necesarelor „zerouri" tăiate de linii, investiția s-a dovedit utilă.

Tot anomalii la fel de periculoase, dar de altă natură, sînt și cantonamentele prelungite prin care parcă viciul din om este apărat să se dezvolte mai armonios sau testele fizice și tehnice susținute cîțiva ani la scară națională, cu cheltuială de necalculat cînd, adevăratele teste ar trebui date zi de zi, la cluburi. Să ne oprim, astăzi, „la rele", aici.

Simbătă, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spunea, printre alte lucruri de mare importanță pentru viitorul nostru, pentru că trăim pentru el, că : oamenii care își văd de treabă și produc bunuri de valoare, cît mai multe, utile societății, merită să cîștige nelimitat, sigur, atunci cînd sînt meseriași și cînd nu eludează legea. Acest principiu atît de adevărat este timpul să pună ordine și în fotbal.

Jucătorul de fotbal are zilele numărate din toate punctele de vedere. El nu poate juca decît Hamlet sau Romeo și niciodată pînă la Oedip. Pentru că soarta ne este atît de scurtă, atunci cînd ceea ce facem este rentabil și cînd cu adevărat merităm, clubul și federația de specialitate ar trebui să ne răsplătească exact după aceste merite. Pentru a putea face și ele acest lucru, cluburile și federația ar trebui să fie independente, puternice și ajutate pentru a se autogestiona. Sigur că statul, principalul garant, le poate percepe un impozit în lei și din jocurile internaționale în valută. Existînd independența responsabilă a celor două celule de bază ale fotbalului (clubul și federația) și o dependență creatoare și plină de respect între ele, ar mai scade binefăcător din independența noastră la loc, iar cei care nu sînt puși pe treabă ar ieși singuri din mecanismul performanței. Atunci, ar apărea imediat „dresori" tehnici și administrativi capabili, pentru că și pe ei „viața" îi va tria foarte rapid, evitînd anomaliile. E timpul ! Că astfel, vorba cîntecului : ...Și vine o vreme / Cînd nu mai putem / Cînd tragem o linie / Și-apoi... Adunăm !

CORNEL DINU ■

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) – 1 617, 16 23 ; Secția politică-economie **(Lionel Nițescu,** N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) – 1 623 ; Secția cultură-cenaclu **(George Arion)** – 1 619 ; Secția probleme social-cetățenești **(Adrian Dohotaru)** – 1 618 ; Sector știință, sport **(Ovidiu Ioanițoaia,** Emanuel Valeriu) – 1 606 ; Secția reportaj-anchete **(Mihai Pelin)** – 1 618 ; Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) – 1 787 ; Sector fotoreportaj – 1 595 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) – 1 782, 1 621, 1 744 ; Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 – interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție **(Tudor OCTAVIAN** – 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct **(Nicolae ARSENIE** – 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef – 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136–137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI

41 505